

PRIBOJSZKY MÁTYÁS
ZENDÜLÉS NEW HUNGÁRIÁN

ELBESZÉLÉSEK

ISBN 963 650 257 9

Magánkiadás
BUDAPEST, 1995

TARTALOM

ŐFELSÉGE, A KAZÁNFÚTÓ
SUSZTER A KAPTAFÁNÁL
A GYÁR
A FEJ
KÖZÖS KÉPVISELŐ
A BÉLYEG
AZ ISKOLA
VEZEKLÉS
ÍROTT MALASZT
SZELLEM KOTÁCSON
SHOMA ERNŐ, A FŐANYA
ZENDÜLÉS NEW HUNGÁRIÁN
AZ ÚT... IDÁIG
(A SZERZŐ - ÖNMAGÁRÓL)

ŐFELSÉGE, A KAZÁNFÚTÓ

Suhalák Boldizsár csak ült főbekólintva, valójában el se jutott a tudatáig, hogy öt találata van. Zsibbadt a feje, keze, lába és olyan rettenetes szívdobogása támadt, hogy majdnem lefordult a székről. Sokáig nézte meredten a saját kézírását, az öt számot, s bár évek óta belerögződtek, összehasonlította a lottócédulán lévőkkel.

Időbe tellett, míg felfogta: ez bizony telitalálat!

Felállt és kába tekintettel járkálni kezdett a szobában, mert nem akarta, nem merte elhinni az igazságot. Füle zúgott, hőhullám futott át teste minden porcikáján, hajától a talpáig, gondolatai úgy száguldoztak, hogy csak összefüggéstelen képek cikáztak lelki szemei előtt.

- Mennyi pénz is?... Nyugalom! - intette önmagát - Csak semmi pánik, nem bepörögni, mert könnyen belebolondulhat az ember. Józanul kell végigmenni a dolgokon, úgy, ahogyan azóta eltervezte, hogy megvette első lottócéduláját és minden sorsolás alkalmával feltette magának a kérdést: *Mi lenne ha...?*

Hát most itt az alkalom a nagy válaszra. Megvalósíthatja legtitkosabb vágyait is, nem kell osztzkodnia senkivel.

Micsoda lehetőségek nyílnak meg előtte!

Csak tudná, mint kezdje el, hogyan kell viselkednie egy gazdag embernek. Befektetni? Hát igen, de mibe? És hogy kell azt csinálni? Megvenni valamit nem vicc, no de utána!... Lesznek még itt álmatlan éjszakák, csak egy a fontos: nyugodtnak kell maradnia és hideg fejjel, aprólékosan megfontolni mindent, a legkisebb részletekig.

Van idő! Elkölteni mindig lehet, az a legegyszerűbb, felesleges elkapkodnia.

Suhalák Boldizsár magányos aggregény volt, túl a negyvenen és munkanélküli. Azelőtt kazánfűtőként dolgozott egy lerobbant, öreg fűtőerőműben. Jelenleg segélyből élt és abból a kevésből, amit az évek során összekuporgatott, hogy öregségére kis vityillót vegyen, ahol elkeresztelkedhet. Mostani lakása, egy csepeli garzon, tulajdonképpen megtette, nem is vágyott nagyobbra, de a saját ház azért az mégis más. Most ezt az álmot, a házat élte fel.

Csúnya ember volt és ezt tudta magáról, így sosem közeledett vérmes reményekkel egyetlen nőhöz sem, illetve... egyszer, igen, beleszédült egy gömbölyű özvegybe, aki elhitette vele, hogy csúnysága ellenére is szeretetre méltó férfi, tele jótulajdonságokkal. Moziba, kirándulni jártak, néha elmentek vacsorázni a Diófába és egy napon Rozika kijelentette: nem kell sietnie haza, maradhat, ha kedve van, ameddig jólesik.

Boldizsárnak volt kedve... és három hónapig maradt. De aztán jöttek a barátnők, tömték Rozika fejét, hogy ilyen csúnya, meg olyan girhes és Rozika kiadta az útját.

Azóta nem próbált új kapcsolatot teremteni. Magábahúzó, félszeg, mogorva emberré vált, nem voltak barátai, még a szomszédokkal is kerülte a beszélgetést. Nem is szerették, a gyerekek kifejezetten féltek tőle, s ő nem adott lehetőséget arra, hogy megkedveljék.

Most milliomos lett. Ha igaz, kétszázhetvenhét millió forint tulajdonosa. Mihez kezdjen ennyi pénzzel, hogyan formálja át az életét? Persze, meg kell várni a hivatalos eredményhirdetést és ami a legfontosabb, hallgatni, hallgatni, mint a sír. A lottócédulát addig is letétbe helyezte.

Az elkövetkező néhány nap maga a pokol volt Suhalák Boldizsár életében. Akkor kezdett megnyugodni, amikor a kiadott listán ott látta a szelvénye sorszámát, mint egyetlen öt-találatost. A sajtó szétkürtölte, hogy ismét van egy gazdag ember, de személye titok, mert nem fedte fel kilétét, csak a szelvényt adta be megőrzésre.

Aztán elkövetkezett a nagy pillanat, a pénz kifizetése. Sokkal egyszerűbben történt, mint Boldizsár lázas álmaiban elképzelte, nem volt semmi ceremónia. Gratuláltak, kiszámolták eléje az ötezres kötegeket, az egészet halomba rakták egy asztalon, aztán megkérdezték, mennyit akar magánál tartani, a többit berakták egy folyószámlára, kapott egy hitelkártyát és újabb gratulációkat, s amikor kilépett az utcára, százezer forint lapult a belsőzsebében. Egy kis költőpénz nem árt, ha van az embernél... - füttyörszgett vidáman.

Első cselekedete az volt, hogy beült a legelőkelőbb szálloda éttermébe, oda, ahol a külföldi államfőket szokták fogadni. Kopott ruhája láttán a pincérek finnyásan, barátságtalanul, gyanakodva méregették és nehezen találtak számára egy oldalsó, félreeső asztalt. A főpincér kereken megkérdezte, van-e pénze, merthogy itt minden nagyon drága ám.

Boldizsár félrehajtotta zakója szárnyát és megmutatta az ötezreseket, egyet kivett és a főpincér markába nyomta, mire az kétrét hajolt és pillanatok alatt hárman is nyüzsögtek körülötte. Többé nem számított a kopottas külső. Hiába, a pénz a legnagyobb varázsló.

Alaposan belakott, bár olyan étel is volt, amilyenről soha életében nem hallott, nem hogy látott volna. Némelyik nem ízlett, azokat odébb tolta és kérte a következőt. Inni nemigen mert, mert félt, hogy eljár a szája, de különben sem volt italos. Amikor fizetésre került a sor, meglepődött, hogy csak 32 ezer forintot kértek - sokkal többre számított.

Ezután felöltözött egy férfibutikban, tetőtől talpig, s már mehetett is újabb százezret kivenni a számlájáról. Hogy a pénz tette-e, vagy az új ruha, mindenesetre járása magabiztosabb lett, kihúzta magát, s már nem a fal mellett osont, hanem a járda közepén feszített, egyenes derékcal. Aki ismerte, meglepődött volna, ha látja, milyen óriási változáson ment át alig néhány rövid óra alatt.

*

Az ajtóban magas, feltűnően elegáns, szemüveges férfi állt. Boldizsár a harmadik csöngetésre ébredt fel délutáni szunyókálásából. Rosszkedvűen, kelletlenül bámult az idegenre.

- Mit akar?

- Ön Suhalák Boldizsár úr? - kérdezte a férfi és maga elé tartotta riasztóval, számmárral ellátott disznóbőr aktatáskáját, melyről látszott, hogy a legelőkelőbb üzletből került ki, valamelyik nyugati fővárosban.

- Én vagyok - mondta bizonytalanul Boldizsár. Mit akarhat tőle a pasas? Megriasztotta az ápolt külső, a nagyvilági modor. Az ilyenek azelőtt a köszönését sem fogadták.

- A nevem... már megbocsásson, muszáj a folyosón beszélünk? Nem hiszem, hogy bárkire is tartozna az, amiért felkerestem önt, igen tisztelt Suhalák úr.

Boldizsár zavarban volt, nem tudta, hogyan viselkedjék. Nem ilyen urakhoz volt szokva. Mindenesetre, félreállt és beengedte az idegent.

- Tessék - motyogta félszegen -, foglaljon helyet. Sajnos nem tudom megkínálni semmivel, tudja legényember vagyok és...

- Csak nem fog szabadkozni, drága Suhalák úr? Én kérek elnézést, amiért így magára törtem, de meggyőződésem, hogy nem fogja megbánni. Rádásul az ügy nem tűr halasztást.

- Elárulná, miről van szó?

- Természetesen, hiszen azért vagyok itt. Kérem, pillantson ezekbe az iratokba. Máris megérti, hogy legalább akkora szerencse érte önt, mint amikor megnyerte a lottófőnyereményt.

- Honnan tudja, hogy nyertem a lottón? - hökkent meg Boldizsár.

- De Suhalák úr...! A bankvilágban az ilyesmi nem maradhat titok, pláne egy olyan nemzetközi rangú és híré bankban, mint a miénk. Magától értetődik, hogy figyelemmel kísérjük a jelentősebb tőkemozgásokat és üzletet ajánlunk. Elismerem, nem mindig ilyen előnyös üzleteket, de közömbösek nem vagyunk soha. Mint gyakorlott bankjogász felelősséggel kijelenthetem, hogy ön, Suhalák úr, a kiválasztottak közé tartozik, ön menthetetlenül meggazdagodásra van ítélve. Mostani vagyonát néhány nap alatt - miközben annak csupán egy töredékét kockáztatja - megtízszerezheti. Aláírja ezt a huszonöt milliós kötelezvényt, amelynek szavatolása száz százalékos garanciát élvez bankunk részéről és mához egy hétre a tiszta nyeresége kereken kettőszázötven millió forint, ami közvetlenül az ön folyószámláján kerül jóváírásra.

- Nem egészen értem... - dadogta Boldizsár, akit megszedített a férfi lehengerlő stílusa, behízelt mosolya, a pergő beszéd és a levegőben röpködő milliók.

- Hát persze hogy nem érti, mélyen tisztelt Suhalák úr - szakította félbe az idegen -, ön nincs szokva ahhoz, hogy ekkora összegekkel számoljon. Bizonyára hallotta a közmondást, hogy pénz pénzt szül, s hogy a kicsi is a nagyhoz vonzódik, a nagy a még nagyobbhoz. Így van ez, kedves Suhalák úr a magas pénzvilágban, mi csak tíz, ötven, száz milliókban utazunk. Hát parancsoljon, itt kell aláírnia, a többi az én dolgom. Nagyszerű! Remek! Élvezet önnel üzletet kötni, mert villámgyorsan látja át saját érdekét, csak gratulálni tudok, Suhalák úr, csak gratulálni. Megjósolom, hogy ön előtt nagy jövő áll, ragyogó jövő! Az én szímatomban lehet bízni, sose tévedek. Hát akkor további kellemes pihenést és hamarosan jelentkezem, csak tessék nyugodtan várni. Várni és nem türelmetlenkedni! Viszontlátásra, drága jó Suhalák úr!

Boldizsárnak csak arra maradt ideje, hogy levegőt vegyen, az idegen máris összepakolt, és sűrű hajlongások közepette eltűnt, mint nyári szélvész, vihar után.

Valahol a külső kapunál járhatott, amikor Boldizsár rádöbbsent, hogy még a nevét se tudja a pasasnak, mert a nagy szóáradatban valamiképpen elfelejtett bemutatkozni, másolatot se hagyott az aláírt papírokról, így fogalma sincs, honnan és miként fog jövő héten negyedmilliárd forintot bezsebelni. No mindegy, vélekedett reménykedve, egy ilyen finom úriember nem fog hazudni, messziről látni róla, hogy művelt, iskolázott személy. Azért megfészkelte lelkében a gyanú és elhatározta, hogy másnap megnézi, kivették-e a számlájáról a pénzt.

Kivették. Mind a huszonöt milliót.

A bankban semmi továbbit nem tudott meg. Orra alá nyomták az aláírását, ami kötelezte őket a kifizetésre. Máskor nézze meg jobban, mit ír alá - tanácsolták és látszott rajtuk, hogy alig titkoltan, jóleső kárörömmel megmosolyogják.

Boldizsár dühöngött. Menjen el a rendőrségre? Nem tudja semmivel bizonyítani, hogy hülyét csináltak belőle, magyarán, ott is csak körberöhögnék, kigúnyolnák, s úgy lehet, egy szavát se hinnék el, még meg is hazudtolnák. Abból meg, köszöni szépen, nem kér. Valami mást kell kitalálnia, olyat, amilyen még nem volt, ennyi pénzt nem fog veszendőbe hagyni. Vissza kell szereznie - tett kemény fogadalmat -, ha nem a csalótól, akkor máshonnan.

De egyszer majd rá is sor kerül. Találkozni fognak még az életben.

- Rendben van, balek voltam - összegezte higgadtan. - Ezt megettem. Nem kevés tandíj, de megtanultam valamit. - Ökölbe szorított kezét magasba emelve mondta:

- *Ha ti így, hát én is úgy. Vissza fogjátok fizetni kamatostól az utolsó fillérig.*

*

A magyarországi pénzpiac új névvel ismerkedett, Suhalák Boldizsár nevével. Honnan jött, hol szerezte a gyakorlatot, mennyi pénze van, mi a végzettsége, senki sem tudta, de nem is nagyon kérdezték: az eredmények minden papírnál ékebben bizonyították, hogy nem a falvédőről érkezett. Merész, furfangos, és olyan szemtelen, eddig nem ismert húzásai voltak, hogy a legöregebb bankrókák is megnyalták a szájuk szélét.

Merőben újszerű stílust sikerült meghonosítania. Egyedül dolgozott, csupán egy ravasz képű kis ügyvédet, dr. Dumay Ernőt látták körülötte, akiről köztudott volt, hogy már mindenhol kikopott, mint hivatásos hazudozó, ezért óvatosak voltak vele is, ügyfelével is. Csakhogy a tárgyalásokat kizárólag Suhalák vezette, Dumaynak nem volt közvetlen beleszólása a dolgokba, csupán a végső megállapodásokat tette át jogi formulákba.

Suhalákot becserkészni külön harci feladatnak számított, mivel nem bízott senkiben. Tárgyalási módszere szokatlan volt, nyers, rövid és erőszakos, kerülte a pénzügyi szakkifejezéseket, a szakmai tolvajnyelvet egyszerűen nem tűrte meg maga körül, helyette ő alakított ki egy egészen újat, ehhez voltak kénytelenek alkalmazkodni a többiek, ha szerződést akartak kötni Suhalák Balázssal.

Szerényen kezdte el üzleti pályafutását, mondhatni, egészen alulról: megvásárolta valamennyi fővárosi futballpálya és az Ügető bejáratú kapuit, ajtóستól, kilincseستől. Egyetlen kikötése volt, hogy a pályákon tilos új ajtókat nyittatni. A klubvezetők nem értették, mi készteti erre az egetverő marhaságra, de kaján örömmel fogadták az ajánlatot, hiszen övék maradt a jegyeladástól és a reklámból származó teljes bevétel, a kapukkal meg nem kellett csinálni semmit, ott álltak félig romosan, koszlottan.

Suhalák húsz ezer forintot adott minden kapuért, a csapatok gazdasági felelősei dörzsölték a markukat a potyán szerzett jövedelem bezsebelésekor.

Suhalák Boldizsár első intézkedése az volt, hogy lelakatoltatta az összes tulajdonában lévő kaput. A szurkolók hiába vásárolták meg a méregdrága belépőjegyeket, a zárt kapukon nem juthattak át. A klubvezetők örjöngtek és bírósággal fenyegetőztek, ám nem volt mese: kénytelenek voltak bérleti díjat fizetni a kapukért, hacsak nem akarták üres nézőtér előtt rendezni a meccseiket. Egy hátsó kapu bérleti díja havi 50 ezer forint volt, főbejáratért a Suhalák-cég elkért akár 200 ezret is - Suhalák pénze egyetlen bajnoki fordulóban többszörösen visszatért. A sportvilág dühöngött és beperelte Suhalákot, de a bíróság a keresetet nem fogadta el, mivel semmi törvénysértőt nem látott a kaputulajdonos eljárásában. Az övé, azt ereszt be rajta, akit jónak lát. A békát le kellett nyelni.

Következő lépésként Suhalák Boldizsár ajánlatot tett a Margitsziget, a Városliget és a budai várnegyed légtérének felvásárlására, a talajtól számított két méter magasságban. A Fővárosi Önkormányzatnak égető szüksége volt minden fillérre, így a százhusz millió forint a szó szoros értelmében az égből pottyant az ölükbe. Kapva kaptak rajta, rövid fél órás tárgyalás után a margitszigeti Nagyréten aláírták a szerződést, Suhalák kifizette a pénzt és azonnal kizavarta a tárgyaló delegációt a szigetről.

- A fűvön tartózkodhatnak, de a légtérben nem, hacsak nem fizetnek tartózkodási díjat - jelentette ki.

Ugyanígy járt el a sétálókkal, a Nagyszállóval, a Szabadtéri Színpaddal, a Halászbástyával és mindenkivel, aki élt és mozgott. Ekkor már maga a Legfelsőbb Bíróság indított eljárást ellene, de itt is az derült ki napnál világosabban, hogy az ügylet szabályos, annak egyetlen pontját sem lehet megtámadni, a főváros, a kirándulók és mindenki, aki a felvásárolt légtérbe betette a lábát, kénytelen volt magas díjat fizetni a tulajdonosnak. A főváros vezetősége rohángált fűhöz-fához, de a vége megint csak az lett, hogy Suhalák egyetlen héten tízszerre többet keresett, mint a teljes vételár.

S ez még csak a kezdet volt.

Suhalák szép kis summát ajánlott fel a belső kerületek szemete és a kukás autók tulajdonjogáért. Most már óvatosabban kezelték, legalább öt, minden hájjal megkent szakértő vizsgálta Suhalák javaslatát, de bárhogy törték a fejüket, nem találtak semmi kivetni valót. Fájjon Suhalák feje azon, hogy mit kezd annyi szeméttel - mondták vigyorogva és aláírták az adás-vételi szerződést, Suhalák fizetett, mint egy katonatiszt, a főváros gazdagabb lett 150 millió forinttal. A sajtó, rádió televízió hosszasan tárgyalta az ügyet, felháborodva bírálták a város vezetését, amiért ilyen cinikus módon becsapott egy jóhiszemű állampolgárt, a lakosság Suhalák Boldizsárnak drukolt.

Szóval mindenki mondta a magáét.

Csak egyre nem számított senki: Suhalák bejelentette, hogy miután a szemét az ő magántulajdona, ott tárolja, ahol akarja, s öneki kiválóan megfelel az a hely, ahol éppen találtatik a szeméthalom. A külföldi turisták által leglátogatottabb belső kerületeket napok alatt elborította a kosz, a hulladék, Suhalák nem engedte elszállíttatni. Az egész várost belengte a bűz, a lakosság tiltakozó felvonulást rendezett a Fővárosi Önkormányzat elé, azonnali intézkedést követelve. A Főpolgármesteri Hivatal természetesen Suhalákhoz fordult, aki a vállát vonogatta: őt a szemét és a szag a legcsekélyebb mértékben sem zavarja, hozzá van szokva, ő nem ott lakik, ha valakinek nem tetszik, vitesse el, ő szíves-örömet bérbe adja szemétszállító járműveit és a munkásait.

A lakosság bosszankodott, fintorgott, s közben a hasát fogta a nevetéstől. Végre valaki a hatalmasságokat tanítja móresra, s nem az a kisembereket.

A nép szimpátiája kiszámíthatatlan. Ezúttal Suhaláknak kedvezett a közhangulat.

De még ennél is magasabbra csaptak a hullámok, amikor Suhalák néhány nagyobb kerületben felvásárolta a járdaszegélyeket ötven centis szélességben, készpénzzel fizetett, az önkormányzatok odavoltak az örömtől, mindaddig, amíg meg nem jelentek a tiltó táblák:

Magánterület! Ötven centiméteres távolságon belül a járdaszegélyek mellett járművel megállni és várakozni engedély nélkül szigorúan tilos! Megállási jegyek válthatók... stb.

Óriási volt a felzúdulás. Az autósok szentségetek, lehetetlenség volt parkolni, mert vagy a szabályt hágják át - a kötelező harminc centimétert - és jön a büntetés, vagy elfoglalják a fél úttestet és megbénul a forgalom, ami szintén szabálytalan. Teljes patthelyzet alakult ki, de furcsa módon mégsem akadt senki, aki Suhalákot hibáztatta volna, hanem az önkormányzatok pénzhészségét és maflását átkozták. A közvélemény - ha lehetett még tovább fokozni -, ebből az esetből is a pénzember ravaszságát és zsenialitását látta bizonyítotttnak, s követelték, hogy vegye át az ország gazdaságának teljhatalmú irányítását; akinek ennyi esze van, az bizonyára a nemzet javára is jól fog sáfárkodni. Sokan bizonyosra vették a közeli személycserét a kor-

mányban, tekintettel arra, hogy az ügyeletes pénzügyminiszter széke amúgy is ingadozóban volt, ami nem csoda, ha meggondoljuk, hogy már közel három hónapja vezette a tárcát.

Suhalák azonban hallgatott és egyáltalán nem látszott meghatódni a dolgok ilyen szerencsés alakulásán. Ült a milliárdjain és semmiféle nyilatkozatra nem volt hajlandó, egészen odáig, amíg újból fel nem szólították, hogy az elmaradt szemétszállítás ügyében záros határidőn belül intézkedjék, különben... - szóval a szokásos fenyegetések.

Suhalák Boldizsár azonnal sajtóértekezletet hívott össze.

- Unom már ezt a huzavonát. Hölgyeim, uraim, kötelezhetik-e önöket arra, hogy mikor vigyék ki a szemetet a lakásukból? Ugyebár, nem. Ez természetes, hiszen a lakás az önöké, a szemet az önöké, azt tesznek vele, amit akarnak. Nos, a kerületek szeme az én személyes tulajdonom és ott tartom azokat, ahol akarom, mivel az adás-vételi szerződés erről külön nem rendelkezik. Márpedig nekem ott van rájuk szükségem, ahol most találhatók: az épületek előtt, a kukákban, vagy a földön. A szemetet tehát nem szállítatom el, jöllehet megvan hozzá minden szükséges eszközöm, autó, emberek, ami kell. Persze, ha megfizetik... Megismétlem tehát a minap tett ajánlatomat: nincs akadálya annak, hogy a kukáskocsikat bérbe adjam, csupán a szállítók fizetését kell a fővárosnak biztosítania, s valami minimális hozzájárulást, mondjuk napi 15 millió forintot, ahhoz, hogy a város tiszta legyen. Egyszer már ebben megállapodás született, nem értem, miért kezd ismét engem támadni a hivatal. Szívesen kölcsönzök, persze a megfelelő kamatok ellenében, ha nincs pénzük.

A jelenlévő újságírók pfujoltak, össze-vissza ordítottak felháborodásukban, de másnap egyetlen újság sem akadt, amelyik ne emelte volna ki az egyedülállóan tehetséges üzletember legújabb rafinált, de vitathatatlanul jövedelmező ötletét. A felelősséget a meggondolatlanul gazdálkodó, kapzsi, gyámoltalan önkormányzatra hárították.

Suhalák Boldizsár népszerűségi-mutatója rohamosan emelkedett. Az embereknek roppantul imponált, hogy akad valaki, aki az államot - mely őket szipolyozza - az orránál fogva vezeti. Drukkoltak neki, ha az utcán meglátták, megéljenezték és kisebb-nagyobb csődület kerekedett körülötte. Suhalák Boldizsár kénytelen volt egy őrző-védő kft-nél néhány embert felfogadni, hogy megvédjék a tömeg szeretetétől...

Az üzleti világ és a nép hőse egyaránt Suhalák Boldizsár lett. Őt ünnepezték, őt állították példaképként önnönmaguk elé és lesték minden szavát, azt is, kivel beszél, merre jár, hátha sikerülne kilesni egy-egy szupervillanását. Voltak, akik már a leendő miniszterelnököt látták benne, s egy párt, ha adott magára valamit, okvetlenül felkereste, ha másért nem, eldicsekedni a ténnyel, hogy kapcsolatban állnak a magyar pénzügyi élet zsenijével.

Voltak ellenzői is Suhalák Boldizsár tündöklő felemelkedésének. Ezek azt állították, hogy Suhalák egy népnyzó vadkapitalista, nem néz se Istent, se embert, nem törődik a társadalom érdekeivel, csakis a saját zsebe számít; könyörtelen, kapzsi, mohó pénzhajhász, akit ki kell irtani, mert megrontja az üzleti erkölcsöt és nem engedi keresni a többiekét. Főként ez az utolsó érv röpködött legtöbbször a bírálók szájából.

Válaszul Suhalák Boldizsár előjogot kért és kapott a kormánytól 500 millió forint ellenében mindenféle íróeszközök - úgymint ceruza, tinta, indigó, írógép-, és faxpapír, golyóstollak, szóval minden, ami nélkülözhetetlen az íráshoz - árusítására. Írásban rögzítették, hogy nem fog árat emelni, hacsak a forint árfolyamát nem változtatják.

Az árak valóban nem emelkedtek, viszont már másnap eltűntek a boltokból az áruk. Mintegy varázsütésre minden létező, írásra alkalmas eszköz - beleértve az iskolai krétákat is -, hiánycikk lett, az irodalmi élet, az oktatás, a hivatali munka és minden, minden, ahol egyetlen

betűt le kellett írni, megbénult, mert Suhalák Boldizsár visszatartotta a koncesszióba kapott cikkek árusítását. Még a parlament is kénytelen volt bizottságot meneszteni Suhalákhoz, hogy legalább részükre engedélyezzen soron kívül annyi papírt és íróeszközt, hogy a törvénykezés folyamata ne álljon le. Suhalák nagylelkűen beleegyezett, de kikötötte, hogy nevét csak akkor írhatják le, ha ő erre külön engedélyt ad, s ezt a kikötését az országgyűlés kétharmados határozatban megerősíti. A delegáció mit tehetett mást, mindent megígért, s a határozatot még aznap, csekély számú ellenszavazat és tartózkodás mellett meg is szavazták.

A *Suhalák Boldizsár* név immáron szent volt és sérthetetlen. Beszélni szabad volt róla, de nevét leírni szigorúan tilos lett, akár újságban, akár bírósági idézésen. Valaki úgy jellemezte a helyzetet, hogy az ország ura voltaképpen nem más, mint Suhalák Boldizsár, akinek vagyona megközelíti a Nemzeti Bankét, ha ugyan meg nem haladja - legalábbis a legenda ezt tartotta felőle. S a legendának makacs természete van: ha egyszer elindul hódító útjára, többé nem lehet megállítani.

Egyik napon Suhalák Boldizsár magához kérte a Nemzetközi Pénzügykutató Intézet vezérkarát, hogy utasításokat adjon nekik a forint konvertibilitása ügyében. Amikor beléptek teremnek is beillő irodájába, ismerős arcon akadt meg a tekintete.

Igen *ő volt az*, a régóta keresett-kutatott személy, az, aki az első leckét adta, az, aki megvágta őt 25 millióval. Suhalákot elfogta a jóleső izgalom és kezét dörzsölte: megvagy, gazember! - mondta magában. Kívülről nem látszott rajta, hogy felismerte volna az illetőt, a szeme sem rebbent, rég megtanulta elrejtetni a gondolatait.

Nem is sokat vacakolt a vezérkarral, röviden vázolta előttük a tennivalókat és kirakta a szűrőket. Amikor kászálódni kezdtek, odalépett a férfinak és fülébe súgta:

- Maga maradjon.

A férfi halálsápadt lett, nem is próbált ellenkezni. Ült lehorgasztott fejjel és várta sorsát. Ő bezzeg nagyon is jól tudta, kivel áll szemben, de remélte, hogy nem ismerik fel. Nem jól számított.

- Fél? - kérdezte tőle Boldizsár, amikor kettesben maradtak.

- I... igen... - dadogta a másik és nem mert felnézni. - Ha tudtam volna... de szükségem volt pénzre, hogy elindulhassak a magam útján.

- Ne szabadkozzék, nem haragszom magára - mondta Suhalák és cigarettával, konyakkal kínálta meg. - Hogy hívják?

- A nevem Futáry Endre.

- Milyen végzettsége van? De ne próbáljon átverni!

- Isten őrizz! Magát? Ő... hogy is mondjam... ami azt illeti... hát... úgyszólván alig... Nyolc általános... akarom mondani hét... pontosabban az ötödik elemiben megbuktam és... szóval ezért volt szükségem a pénzre.

- Értem - bólogatott vigyorogva Suhalák Boldizsár. - Papírokat vásárolt, hamis diplomákat... Ügyes!

- Ó, nem! - élénkült fel Futáry. - Csak azt kellett elérnem, hogy az elején tekintsenek el a bemutatásuktól. Ilyen szinten már fel sem tételezik az emberről, hogy nem rendelkezik a megfelelő bizonyítványokkal. Inkább az összeköttetések döntenek, s ahhoz sok pénz kell.

- Most mi a beosztása?

- Jelenleg helyettes államtitkár vagyok, én felügyelem a banki szférát. Nagy csodálója vagyok önnek, Suhalák úr, és büszke arra, hogy...

-... hogy maga az egyetlen, akinek sikerült csőbe húznia - fejezte be Futáry mondatát Suhalák.

- Ami igaz, az igaz. Remekül csinálta. Most mit tegyek magával? Ugye tudja, hogy egy szavamba kerül és magának vége, repül, mint a kismadár, egyenesen a váci fegyházba?

- Nem tudja bizonyítani... - védekezett erőtlenül Futáry.

- Na ne gyerekeskedjen. Miért kellene bizonyítanom? Elég ha annyit mondok, hogy maga a terhemre van és kész. A többit elintézik a főnökei, akik kivétel nélkül a lekötelezetteim. Fel tudja ezt fogni?

- Igen - sóhajtotta Futáry és kétségbeesetten kulcsolta össze a kezeit. - Mi a terve velem? Kikészít? A pénzét nem tudom visszafizetni, ha megfeszített is.

- Ki mondta, hogy vissza kell fizetnie? A tandíjat nem szokás utólag visszakövetelni, márpedig én azt a 25 milliót úgy tekintem, mint tandíjat. Megérte. Életem legjobb befektetésének tekintem. Ellenkezőleg, kaphat tőlem újabb összeget, amivel azt kezd, amit akar. Na, mit szól ehhez?

Futáry hökkenten meredt Suhalák vigyorgó arcára.

- Nem értem... Hát nem jelent fel?

- Csak nem örültem meg? - kacagott Suhalák. - Egy ilyen tehetséges embert kivonni a forgalomból? Eszem ágában sincs. Alkalmazni akarom. Dolgozzon nekem és többé a feje sem fog fájni. Nem tudom, mennyi egy helyettes államtitkár fizetése, nem is érdekel, mindenestre, nálam a többszörösét is megkeresheti, s még ehhez jön az a pénz, amit tőlem lop. Megegyeztünk? - Suhalák a kezét nyújtotta: - Csapjon bele, öregem, ne tétovázzon. Jól meg fogjuk érteni egymást. Maga az én emberem és én a magáé.

*

Futárynak jó neve volt a bankosok között, sokan tartottak tőle, ezért is okozott nem kis meglepetést a hír, hogy elhagyja az államtitkár-helyettesi bársonyszéket Suhalák kedvéért. Hamarosan követte őt néhány más nagyágyú is a különféle ipari, pénzügyi és jogi ágazatokból, s hovatovább a Suhalák-birodalom nagyobb, erősebb és befolyásosabb lett, mint az állami irányítás. Szinte minden stratégiai vonal - a pénzügyön túl az energia, a hírközlés és a telefónia - Suhalák Boldizsár kezében összpontosult. A parlamenti képviselők Suhaláktól kapták a fizetésüket, mellé az étkezési jegyet az Országház alagsori ebédlőjébe, mivel az államnak nem volt erre elegendő fedezete; ő döntötte el, mi legyen a Tisztelt Ház napirendje, s a véghatározat eredményét két nappal *korábban*, a hétvégi futárpostával kapták kézhez a honatyák. Ha valaki tiltakozni mert, azt rövid úton eltávolították: az illető maga könyörgött, hogy önként lemondhasson.

Ilyen politikai és gazdasági helyzet közepette érkezett el a választás napja. Mindenki azt várta, hogy Suhalák jelölteti magát az államfői posztra. Saját emberei is természetesnek tartották, hogy imádott és félistenként tisztelt főnökük az ország élére álljon, s hogy ők ott tündökölnék majd mellette, fontos és jól fizető beosztásokban.

A választási irodákat, az urnákat és a szavazófülkéket a Suhalák-birodalom szerelte fel, saját költségén, már csak ezért is elvárható lett volna, hogy Suhalák Boldizsár neve ott ékeskedjék a szavazócédulákon. De Suhalák a kampány során meg se mukkant és embereinek is megtiltotta, hogy korteskedjenek mellette. A nép értetlenül állt a rejtély előtt, és a sajtó is feltette a kérdést:

- Hol van a nemzet büszkesége, Suhalák Boldizsár? Miért nem ő áll az ország élére? Követeljük Suhalák Boldizsártól, szólaljon meg és mondjon nekünk igent!

De Suhalák konokul hallgatott. S amikor a választók dohogva, csalódottan böngészték a pártok, országgyűlési képviselők és az államfőjelöltek nevét - mind a huszonnégyet -, döbbenten álltak meg a szavazófülkék előtt, ahol fehér papíron fekete betűkkel ez volt kiírva:

Belépési díj személyenként 100 Ft!

Természetesen nem akadt olyan bolond, aki hajlandó lett volna megfizetni a százast, csak azért, hogy általa nem ismert személyekre leadja a voksát. A választás teljes kudarcba fulladt, meg kellett ismételni, két héten belül.

S ekkor léptek nyilvánosság elé a Suhalák-fiúk, Futáry Endre és dr. Dumay Ernő irányításával. Szétszéledtek az országban, és minden városban, faluban nagygyűléseket tartottak.

Mindössze három kérdéskört terjesztettek a hallgatóság elé:

1. Tűrhetjük-e, hogy Suhalák Boldizsár kivonja magát a nép akarata alól?
2. Ilyen világgraszoló zsenit szabad-e megbénítani cselekvési szabadságában egy vitatkozó, akadékoskodó parlamenttel és ellenzékkal?
3. Mi legyen Suhalák Boldizsár rangja és megnevezése, ha a nép úgy dönt, hogy őt választja *uralkodójának*?

Ez az utolsó szó megadta a lökést, hiszen valósággal sugallta, mi legyen a szavazás kimenetele.

Suhalák végre kilépett zárkózottságából és bejelentette:

- A nép akarata parancs számomra. Vállalom az uralkodás felelős és nehéz terhét.

A szavazófülkéken most is ott volt egy kiírás:

A belépés díjtalan! A tollat mindenki elteheti emlékébe!

A szépen megmunkált golyóstollat Suhalák Boldizsár arcképe díszítette, egy stilizált korona ragyogott a feje fölött, akár egy glória.

Amint az várható volt, a szavazáson 98 százalékos többséggel az ország Suhalák Boldizsárt királlyá választotta, *I. Boldizsár* néven.

Belügyminiszter dr. Dumay Ernő, pénzügyminiszter Futáry Endre lett. A többi tárca vezetője is a legmegbízhatóbb és kipróbált emberekből került ki.

A koronázási ünnepek utáni másnapon I. Boldizsár király magánkihallgatáson fogadta Futáry Endrét.

- Felség - hajolt földig az új pénzügyminiszter -, rendelkezék az ön leghűségesebb, legalázatosabb szolgálójával és tanítványával.

- Na ne!... Hagyja ezt hízelgést, nem illik magához. Mit szól a történetekhez? - kérdezte trónján ülve, mosolyogva a király.

- Csak ámulni tudok, felség. Az ön karrierje még Napóleonén is túltesz.

- Pedig milyen egyszerű volt. Ha nincs maga, aki felnyitja a szememet, ki tudja, mit kezdek a pénzzel, valószínűleg rég elszórtam volna és úgy lehet, ma is munkanélküli segélyen élnék és garzonban laknék. Kitüntetjük magát, miniszter úr.

- Mély alázattal köszönöm, felség - hajolt meg ismét Futáry pénzügyminiszter.

- Tessék - mutatta nyitott tenyerében a gyönyörű, kövekkel, címerrel és kardokkal díszített medált a király. - Íme a kitüntetése. Tetszik? Szeretné?

Futáry már mohón nyúlt volna érte, de öfelsége visszahúzta a kezét.

- Várjon csak, barátom. Mindennek megvan az ára. A kitüntetés 25 millió forintba kerül, plusz a kamatok és az ÁFA. S ha azt akarja, hogy mi tűzzük fel a hajtókájára, további egymillió. Ugyanez nagy nyilvánosság előtt két millió felár. Az összesen... mondjuk... legyen kereken harmincöt millió. Egy szava sem lehet, érdemei elismeréseként aránylag olcsón megúszta. S ezzel kvittek is volnánk, kedves Futáry úr. - I. Boldizsár felállt és odasétált a lelombozódott miniszterhez és vállára tette a kezét. - Látja, Futárykám, ezért a pillanatéért kezdtem el mindent, hogy magától visszaszerezsem a pénzemet. Ha belegondolunk, minden maga miatt történt. Bosszút akartam állni. Sikerült. De hogy ez sül ki belőle...! A fene gondolta, hogy ilyen könnyen megy. Úgy látszik, ebben a mi furcsa világunkban az ember jobban teszi, ha semmin se csodálkozik. Vagy azt hiszi, érdekel engem a királyi cím? Marhaság! De ha már egyszer így adódott...

Gondolatokba merülve visszaült a trónjára.

Hümmögve bólogatott és sokáig nézett tünődve maga elé. Aztán kihúzta magát, állát gögösen előre nyomva méltóságteljes tartást vett fel, megigazította a palást redőit és a trón aranyozott karfájára fektette két kezét. Elégedetten mosolygott, csúnya arca szinte megszépült, úgy mondta, befelé, csöndesen, önmagának:

- Tulajdonképpen miért is ne próbálnánk meg? Eddig minden bejött. Attól, hogy nem voltunk jó kazánfűtőnek, király öfelségének még beválhatunk, nem igaz? Legyen meg a *nép* akarata. Egyetértünk, miniszter úr?

Futáry pénzügyminiszter diplomatikusan kitért a válasz elől.

- Megengedi, felséged, hogy távozzam?

- Elmehet, mára végeztünk. Nincs szükségem magára. Ja, igen, nehogy elfelejtse belefoglalni az új alkotmánytervezetbe: *ezután a királyoknak duplán jár végkielégítés! Sosem lehet tudni...*

SUSZTER A KAPTAFÁNÁL

Boda Imre mogorva, hajlott hátú, göthös kis ember volt, olyan szürke és jelentéktelen, hogy ha nem köszönt, észre sem vették, amikor belépett egy helyiségbe.

Jelenleg egyedül élt, a kerek egy világon nem volt senkije, még barátja sem. Gyomorfekélye miatt innia nem lehetett, a társaságtól irtózott, kártyázni nem szokott, nem is tudott. Volt egy alagsori két szobás lakása Kőbánya külső szélén, két kis lyuk, annak egyik szobáját rendezte be műhelynek. 45 évéből negyvenet itt élt le, 28 éve talpalta, foltozta a környék csóró népének elnyűtt cipőit, bakancsait, anélkül, hogy ötnél többnek tudta volna a nevét. Igaz, őt se szólították másként, mint egyszerűen: *a suszter*.

Sokan azt hitték, ez a valódi neve.

Ezen a napon, szombaton, mint mindig, korábban zárta a műhelyt, mert ilyenkor szokott bevásárolni hétvégére.

Amióta Rózsi, élete egyetlen nagy szerelme megpofozta és haragosan faképnél hagyta, maga főzött, nem tudta elviselni, hogy idegen asszony motoszkáljon a lakásban, mert az is csak a verekedős, nagyszájú, de mégis rajongva imádott, hatalmas termetű, rendkívül dús keblű szerelmére emlékeztette. Nagyon hiányzott a nő, eleven sebként mardosta az emléke: egy esztendő kevés volt a felejtéshez. Mindent megadott volna, hogy Rózsi visszatérjen hozzá, de erre pillanatnyilag nem volt remény, hiszen azt sem tudta, merre él, s hogy éle-e egyáltalán. Kénytelen volt maga intézni a szűkös háztartás nyugét-baját. Étterembe menni, vagy onnan hozni, túl drága volt számára, hiszen a műhely alig hozott annyit, hogy befizesse az adóját és meglegyen a napi betevője.

Begyömöszölte ballonkabátja zsebébe a szatyrot és sántítva, morgolódva elindult a közeli maszek szatócsüzletbe.

A sarkon megtorpant: a bolthoz vezető utca teljes széltében le volt zárva, mert felásták a közepét. Persze, a gázvezeték... - jutott eszébe. Annyi baj legyen, legyintett, majd kerül egyet, nem árt egy kis mozgás, friss levegő, úgyis megeszi a bőr és a csirizszag.

Leszegett fejjel ballagott tovább. Hamarosan befordult a következő saroknál, hogy onnan közelítse meg a boltot.

Elesodálkozott, milyen rengeteget alakult az utcakép az utóbbi időben, pedig egy rövid sarok az egész távolság. Új házak, cégtáblák, emitt egy flancosan csillogó eszpresszó, amott elegáns kirakat kínál mindenféle háztartási gépcsodákat. Tátott szájjal megállt, úgy bámulta a hihetetlen fejlődést.

Mikor járt erre utoljára?

Maga is meglepődött, amikor nagyjából kiokoskodta: bizony, lehet annak vagy két-három éve. Nem szabadna így begubózni - gondolta keserűen. Műhely - szatócsbolt - műhely. Ennyiből áll az élete. Néha kevéske anyagbeszerzés, de azt is Rózsi intézte, amióta meg elment, postán rendelte, hogy ne kelljen bevackolódnia a városba. Igen, ennyi az élete, nem több. Elrohan mellette a világ, ő meg nem tud semmit, nem hall semmit, tévéje nincs, a rádiója elromlott... tavaly? Vagy azelőtt? Ki tartja számon? Újság sem volt a kezében hónapok óta.

Felébredt az érdeklődése.

Körbenézett, s látta, hogy forgalmas utcán álldogál, forgalmasabb, mint amilyenre emlékezett. Lassan sétálva továbbindult és ismét felfedezett egy vadonatúj épületet. Elolvasta a feliratot: *Munkás Társaskör*. Mi a fene ez a... Mit jelent az, hogy *társaskör*?

Feltűnt, hogy a legtöbb ember arra veszi az irányt, bemennek... Lám, lám...

Ezek szerint csak úgy be lehet menni? Akkor neki is szabad, nem? Háttha valami érdekes történik? Legalább addig se töpreng a Rózsín. Egy pillanatra ugyan megfordult a fejében: mi van, ha belépő díjat kérnek? Egye meg a fene! Majd elvállik. Legfeljebb visszafordul - döntötte el, s már indult is a bejáráshoz. Vitte a friss kíváncsiság.

Az előcsarnokban rengetegen szorongtak, éppen akkor kezdték a nagyterembe engedni az embereket. Valahogy őt is besodorták, méghozzá az elsők között, így akarva, nem akarva, a legelső sorban kapott helyet. Kényelmetlenül feszengett, nem volt szokva ilyen előkelő társasághoz. Mert annyit azonnal észrevett, hogy a körülötte ülők nem lehetnek akárkik: kivétel nélkül nyakkendőket viseltek, jólöltözöttek voltak, s ami Boda számára a legtöbbet mondta: cipőjük kézzel csináltatott és ragyogott, ahogy rájuk vetődött a lámpák fénye. Mindenesetre, az már valószínű, hogy nem kell fizetni, hacsak valahogy ki nem szúrják, amiért jegy nélkül belógott. Igyekezett úgy összehúzni magát, hogy minél kevesebben vegyék észre a létezését - ebben aztán nagy volt a gyakorlata.

A színpadon most négy ember jelent meg és leültek az odakészített székekre, egy szép, címeres abrosszal leterített asztal mögé. Mindegyikük előtt mikrofon állt, középen virág, rózsza, vizeskancsó poharakkal, papírok - szóval nagyon jól nézett ki minden, de Boda már biztos volt benne, hogy itt nem lesz semmilyen nótázás, vagy kabaré. Jó, de akkor mitől *társaskör*?

Egyre jobban igazolódni látszott a gyanúja: ez egy politikai gyűlés.

Soha nem szeretett ilyesmin részt venni, még az átkosban sem, s most tessék, amilyen marha, önként besétált - korholta önmagát.

De már nem volt mit tenni. Felállni és kísétálni nem mert, inkább, ha lehet, még kisebbre húzta össze magát és elhatározta, hogy csöndben marad, lesz ami lesz.

Oldalról bejött egy puccos, kifestett nő, odaállt egy külön mikrofon elé és kellemetlen, éles hangon szavalni kezdett valamit arról, hogy a város peremén, ahol él, beomlanak a... micsodák? Hogy-hogy az *alkonyok*? Ezen kiakadt, s nem tudott tovább a versre figyelni. Biztosan a nő is kőbányai - vélte, különben mért mondana ilyeneket. Bemutatkozott, de nem lehetett érteni. Mintha két férfinévvel hadart volna. A vezetékneve volna?... No mindegy, nem érdekes! Megerőltette az agyát és ismét a színpadra koncentrált, ahonnan időközben a nő eltűnt, helyette az asztaltól felállt a középső férfi és azt mondta, jó hangosan, mosolyogva:

- Tisztelettel köszöntöm a megjelenteket, külön szeretettel a kerületi képviselőket, pártunk tagjait és a velünk szimpatizálókat. Remélem - tette hozzá kacintva -, az ellenfelektől nincs itt senki? Jól megnézték a szomszédaikat?

Óriási taps és nevetés fogadta a viccesnek szánt megjegyzést. Boda nem értette, mi ebben a mulatságos, ösztönösen körbe forgott, nem lát-e valakit, akit ellenfélnek nézhetnének, jöllehet, gőze sem volt, miféle ellenfélről van szó. Semmi aggasztót, vagy gyanúsát nem tapasztalt.

- Nincs senki... - súgta önkéntelenül a mellette ülő, szemüveges férfinak. Az meghökkenve rábámult, hosszasan végigmérte és visszakérdezett:

- Hogy érti ezt? Mit ért az alatt, hogy *nincs senki*? Maga szerint kiknek kellene még itt lenniük? Vár ide valakit?

Boda zavarba jött. Megértette, hogy feleslegesen jártatta a száját, pedig megfogadta, hogy hallgat, mint a csuka.

- Semmi, semmi... - motyogta -, csak azokat a bizonyos ellenfeleket kerestem, akikről az a pasas szövegelt az előbb, a színpadon. - Próbált még mélyebbre süllyedni a székében, de a másik férfi nem hagyta magát lerázni. Tovább faggatózott:

- Hm... Nem is tudja az elnökünk nevét? Honnan jött?

- Csak innen... - dadogta lángvörösén Boda és a pokolba kívánta önmagát. Hogy lehetett olyan ostoba, hogy pofázott!

- Úgy! Szóval *innen!* - nyomta meg a szót a másik és alaposan végigmérte. - Na jó, csak figyeljen tovább.

Boda fellelegzett és a színpadra meredt, legalább nem kell mással törődnie és vele sem törődik senki. Egy alacsony, kopasz, köpcös ember beszélt, papírt lobogtatott a kezében, de nem abból olvasott, hanem kipirult, izzadságban úszó arccal éppen a kormányt szidta:

-... Ne jöjjenek nekünk a banki szféra prioritásával. Az ilyen korrupt privatizáció a monetáris politika bűnös melegágya. Meddig tűrjük még, hogy hatalmukkal visszaélve rajtunk élőködjenek, a kisemberek filléreit sarcolják, keresetüket adóba elrabolják, s közben van képük azt papolni, hogy nincs alternatíva? A nép a saját mikrokörnyezetét látja, s nem vigasztalja, hogy a makrogazdaság infrastrukturális felemelkedésének rózsaszínű víziójával tömik a fejét. Integrálnunk kell erőinket és elérni, hogy a dzsidípi emelkedjék, növelni kell a vállalkozások támogatását, hogy a középréteg életszínvonalának süllyedését megállítsuk, a legszegényebbek terheit kompenzáljuk. Kevés az időnk, barátaim! Apáink, nagyapáink véres verejtékkel szerzett vagyonkáját kótyavetyélik el. Szavazzatok ránk, s mi rátok terítjük pártunk szociális hálóját, segítjük a felemelkedést, hogy a legegyszerűbb dolgozó is elmondhassa: ez az enyém, ez az én hazám. Azt akarjuk, hogy a munkás a gyárban otthon legyen és a legkisebb suszter is büszkén hirdethesse csöppnyi műhelyében: itt vagyok, értetek vagyok, közetek tartozom...

Boda döbbsen hallgatta a szónokot és nem akart hinni a fülének.

Felismerték! Amikor az állítólagos elnök a suszterről beszélt, nyilván róla volt szó.

Ki ez a kövér, nagyképű alak és miért éppen őt pécézte ki? Nagyon ideges lett és valami szokatlan, megmagyarázhatatlan, leküzdhetetlen kényszert érzett: beszélni akart, védekezni, tiltakozni, megvédeni saját kis zárt világát a politikától. Dühbe gurult, s már nem látott, nem hallott, nem is törődött a színpadon ágáló szónokkal, csak fűjtatott, mint a sebzett bika, amikor támadásra indul. Hirtelen felpattant és elordította magát:

- Ezt ne tűrjük tovább! Emberek, ne hagyják, hogy itt szarakodjanak velünk!

A szónok elhallgatott és kelletlenül nézte a hőzöngő emberkét. A Boda mögött ülő sorok vihogtak és tapsoltak, a terem hátuljáról kórusban kiabálták:

- Halljuk, halljuk! Adjanak mikrofont neki!

Boda Imre, amikor a hordozható mikrofont a markába nyomták, már nem volt se eleven, se holt. Soha életében nem beszélt még nyilvánosság előtt és halvány lila gőze sem volt, mit várnak tőle, mit kellene mondania. Azt se igen tudta, hogyan és hová kell beszélnie. Ijedtében magyarázkodni kezdett:

- Elnézést kérek... én csak... én csak... azt szeretném mondani, hogy... szóval az ember nem élhet úgy, hogy örökösen el kelljen túrnie mindent. Maguk nem így vannak vele? Kérem szépen... szerintem az élet olyan mint a rossz lábbeli, ha leválik egy része, meg kell foltozni,

talpalni, vagy dobhatjuk a szemébe, de azért mindenki vágyik új cipőre. Nem így van?... - és gyámoltalanul elhallgatott.

- Nagyon érdekes, amit mond - szólt le megenyhülve a kövér előadó. - Nem jönne fel és fejtené ki bővebben a gondolatait?

Boda tiltakozni próbált, de két nagyranőtt, marcona képű fiatalember megragadta. Felcipelték a színpadra, s máris a nagy, álló mikrofon előtt találta magát, ott, ahol az imént a nő a város pereméről szavalt. A teremben ülők hatalmas tapssal fogadták és feszülten figyelték a nyeszlett susztert, ugyan mit tud mondani érdekeset.

- Kérném szépen... - kezdte szorongva Boda, mert meglepte, hogy szavai sokszorosán felerősítve verődnek vissza a hangszórókból, miközben az emberek arca elkomolyodik. Élvezte, hogy figyelnek rá, s valami teljesen új, eddig soha nem tapasztalt érzés borzongott át a lelkén. Alig ismert önnön hangjára, amikor újból megszólalt.

- Kérném tisztelettel... én nem vagyok ahhoz szokva, hogy sokat beszéljek, pláne ennyi ember előtt. Most is csak annyit szeretnék mondani, hogy ezek az okos urak - mutatott a színpadon elhelyezkedő elnökségre -, mintha hozzám szóltak volna. Öszintén bevallom, nem sokat értettem az előadásból, fogalmam sincs, mit akarnak tőlem, de biztos igazuk van. Mi, egyszerű kisemberek mindig csak túrtünk, csak túrtünk, de soha meg nem kérdezték tőlünk, hogy jó-e ez nekünk. Azért én azt mondom, becsüljük meg azokat, akik törődnek velünk, mert úgy járunk, mint az elnyűtt bakancs: hiába teszünk rá új talpalást, ha egyszer a felsőrész nem bírja tovább. Akkor az tovább már nem való semmire, el lehet dobni. Értik, mire gondolok, ugye? Köszönöm, hogy meghallgattak. Ja még annyit, hogy ami a város peremét illeti, hát arról beszélhetnénk. Még rendes közvilágítás sincs - Ezzel fogta magát, nem nézett se jobbra, se balra, hanem lesomfordált a színpadról, egyenesen vissza a helyére.

A mellette ülő férfi, az, aki az előbb olyan lekezelően utasította rendre, a kezét szorongatva, lelkesen gratulált és Boda legnagyobb megrökönyödésére, még mielőtt leülhetett volna, átölelte és két oldalról jó cuppanósan megcsókolta az arcát. A közönségnek tetszett a jelenet, mindenki felállt, úgy ünnepezték Boda Imrét, a susztert, mint valami sztárt.

Többet nem is igen hallott az egészből, csak ült kábán, és azon tűnődött, mi a jó fenét mondhatott, hogy ennyire tetszik az embereknek. Hülyét csinált magából, hiszen most már biztos, hogy a köpcös elnök nem reá célzott, amikor a susztereket emlegette. Igazából még mindig nem sikerült rájönnie, miféle rendezvény ez tulajdonképpen, de már nem is érdekelte. Legszívesebben eltűnt volna, de nem lehetett csak úgy kisétálni, mindenki őt bámulta, sokan integettek is, pedig tudomása szerint nem ismert egy lelket sem a teremben. Mindegy, ráér, most már kénytelen megvárni a végét - törődött bele, majd utána bevásárol. Ha más kibírja ezt a kevés időt, egyszer ő sem hal bele.

A gyűlés még vagy jó másfél órán át tartott. Sokan beszéltek, de senki sem akadt, aki valamiképpen ne idézte volna Boda felszólalását. Különösen az *elnyűtt bakancs* példája hangzott el lépten-nyomon, sőt már változatok is felröppentek, arról, *hol szorít a cipő*. Boda csodálkozott is: hát itt mindenki suszter? Lehet, hogy ez egy szakmai találkozó? Kezdte érdekelni a dolog, s bár a töredékét sem értette az elhangzottaknak, a világért ki nem nyitotta volna még egyszer a száját.

*

Másnap délelőtt a műhelyben dolgozott, amikor két úr lépett be. Nem is köszöntek, csak nézelődtek, összevillant a tekintetük. Boda türelmesen várt, majd szólnak, ha akarnak valamit. Nyugodtan verte a faszöveget az ölében tartott cipő talpába, s csak szeme sarkából figyelte a vendégeket. Esküdni mert volna rá, hogy az önkormányzatból, vagy az adóhivaltól vannak.

Annál nagyobb volt a meglepetése, amikor az egyikük, a magasabbik, végre odafordult hozzá és megkérdezte:

- Ugye, maga volt az, aki a tegnapi nagygyűlésen olyan okosakat mondott?

Boda mindenre számított, csak erre nem. Kis híján lenyelte a szájában tartott faszöveget.

- Nem mondtam én semmi különöset, kérem.

- Dehogynem, barátom, nagyon is különöset mondott. Kitűnő volt a bakancs-példa. Meg tudná ismételni nekünk?

- Kicsodák az urak, ha szabad megkérdeznem?

- Az én nevem dr. Schmidt, a kollégámé dr. Fluck. - Az alacsonyabbik vendég leült Bodával szemben. - Ennyi elég is lesz egyelőre. Szóval hogy volt az a bakancsos példa?

- Nem is tudom... - hebegte Boda. - Már nem emlékszem... Csak úgy jött... A felsőréssz szétfoszlik, mert a talpalás ugye... valami ilyesmi...

- Nagyszerű! Látja, tudja ezt maga. - dicsérte meg dr. Schmidt. - Mondja, mennyi a havi jövedelme ebben a kócerájban?

Boda mélységesen megsértődött.

- Ne tessék azt mondani, hogy kóceráj, kérem szépen, ez az én műhelyem...

- Jó, jó, ne legyen olyan érzékeny. Tőlem cipőszalonnak is nevezheti. Tehát mennyit tud megkeresni egy hónapban?

Boda most már biztos volt benne, hogy a két pasas az adóhivaltól van, s hogy tegnap szakmai gyűlésen járt a szája, nem politikain. No, csak ez hiányzott!

- Nem sokat... - kezdte óvatosan. - Az az igazság, épp hogy megélek. Sok a rezsi, tetszik tudni, hogy van ez. Sajnálom, hogy tegnap kiszaladt belőlem az a duma... Soha nem szoktam gyűlésekre járni, most is véletlenül kerültem oda, mert le volt zárva a másik utca és...

- Nem kell mentegetőznie - szólt közbe megnyugtatóan a magasabbik vendég, dr. Fluck. - Nem bántani akarjuk, ellenkezőleg, meg akarjuk jutalmazni a felszólalásáért. Éppen azért kérdezzük, mennyi a tiszta jövedelme, hogy ahhoz mérjük a jutalom összegét.

Boda Imrének tátva maradt a szája. Jutalom? Miért? Mert kinyögött néhány mondatot? Nem, itt valami nem stimmel, ezek a nadrágos urak át akarják verni, de ő nem hagyja magát. Bolond volna megmondani nekik az igazat, nem örült meg, ha nem hiszik, járjanak utána a hivatalukban.

- Havi huszonötezer! - vágta ki szemrebbenés nélkül.

A két férfi összenézett és elnevette magát. Dr. Schmidt benyúlt a zsebébe, pénztárcát vett elő és letett Boda elé harmincezer forintot.

- Fogadja elismerésünk jeléül ezt a szerény összeget. Természetesen tudjuk, hogy többet érdemelne, de pillanatnyilag elégedjen meg ennyivel. Persze, kaphat máskor is és rendszeresen, ha hajlandó velünk együttműködni.

Bodának majd kiugrottak a szemei, csak nézte a pénzt, nem akart hinni a szemének. Gúnyolódnak vele? Vagy tényleg övé mind a harmincezer? Azért a vacak kis dumáért? Már sajnálta, hogy nem mondott nagyobb összeget, vagy nem beszélt hosszabban a gyűlésen. Mindenesetre, fogta a pénzt és begyömöszölte a köténye zsebébe.

- És miben kellene együttműködnöm az urakkal?

- Semmiség az egész - mondta dr. Schmidt -, csak eljár a gyűléseinkre és elmondja azt, amit tegnap is. Ennyi a tennivalója, és ott helyben megkapja a pénzét. Igazán nem panaszkodhat arra, hogy zsugoriak vagyunk.

- Hát nem... - ismerte el Boda, s magában arra gondolt: ezek vagy bolondok, vagy őt nézik annak. Ennyi pénzért? Naná! - És hová kellene eljárnom? - kérdezte óvatosan.

- Majd mi mindig eljövünk magáért, beül az autóba és odavisszük, ahová kell, utána hazaszállítjuk. Szóval, vállalja?

- Még a beosztásukat se tudom...

- Miért, olyan fontos magának?

Boda a vállát vonogatta.

- Nekem nem. Tőlem lehetnek a napkeleti bölcsek is.

- Eltalálta, öregem, azok vagyunk. Nézze, itt a névjegyünk: - és tíz darab ötezer forintost tettek le a suszterasztalra. - Van még kérdése?

Boda Imrének égnek állt a kevés haja a rengeteg pénz láttán. Nagyot csuklott, amikor nagynehezen meg tudott szólalni:

- Mikor kell mennem? Tőlem akár indulhatunk is.

*

Boda Imre élete ettől kezdve igencsak mozgalmassá vált. Szinte nem akadt olyan nap, hogy ne állt volna meg autó a ház előtt. A szomszédok álmélkodtak: no lám, hogy felvitte az Isten a nyavalyás suszter dolgát! A munkáját kénytelen volt elhanyagolni, hacsak nem akart éjszakánként dolgozni - a végén már nem is vállalt javítást.

- Ha legalább Rózsi itt lenne! -, sóhajtozott szüntelen. Mennyivel egyszerűbb volna minden. Még a pofonokat is szívesebben vállalná, mint az egyedüllétet. Ő aztán biztosan tudná, mit kell tennie, s hogy jól teszi-e. Vajon hol lehet most?

A politikai nagygyűléseken Bodának egyetlen szerepe volt: amikor intettek neki, ő felállt és magából kikelve eldarálta a mondókáját, gondosan belefűzve a bakancs-példát, utána beült az autóba és ment a következő helyszínre, s ott ugyanez megismétlődött. Általában napi két fellépése volt, s ez hatvanezer forintot jelentett számára. Öröletesen nagy pénz volt ez az ő eddigi életszínvonalához képest, ráadásul nem is költhette el, mivel a megbízói kikötötték, hogy a szerepléseken nem jelenhet meg új ruhában, nem hízhat egy dekát sem, köteles megmaradni ugyanolyan véznának és jelentéktelennek, mint idáig volt. A pénz gyűlt, csak gyűlt egy olyan számlán, amihez nem nyúlhatott, mert nem az ő nevében volt, hanem...

Hát éppen ez az...!

Boda Imre még mindig nem tudta, kikkel és miféle szervezettel áll kapcsolatban, de azt sem, milyen néven van vezetve a számlája. Ha erről kérdezte a két urat, azok következetesen kitértek a válasz elől. Az autóból valósággal belopták a terembe, ahol beszélnie kellett, utána is a hátsó ajtón osontak ki, így nem láthatta sem a plakátokat, sem a jelszavakat. No nem

mintha annyira érdekelte volna, őt egyedül a pénz izgatta, a párt neve kevésbé, neki aztán oly mindegy volt, kiktől szakítja le a ropogós ezreseket. Remélte, hogy előbb-utóbb kifizetik a pénzét, mert ha nem, ő bizony kiveri a balhét - határozta el magában.

Valami azért mégse tetszett Bodának: miért mindig *ugyanazokat* a szavakat kell szajkóznia? Miért nem mondhat egyszer mást is, többet, lényegesebbet. Nem hülye ő! Amikor ezzel előhozakodott, dr. Schmidt és dr. Fluck félrevonulva megtárgyalták a kérését és beleegyeztek, hogy Boda hosszabban is beszélhet legközelebb, de ne legyen több öt percnél.

Már másnap elkövetkezett a nagy pillanat.

Valamiféle gyár kultúrtermében voltak. Melósok szorongtak a nézőtéren, piszkos munkásruhákban, kedvetlenül, fáradtan, maszatos arccal és izgága morgással. Most is az alacsony, kövér elnök szónokolt és a lámpalázás Boda a megfelelő pillanatban felpattant és kukorékolós hangon rázendített:

- Nem tűrhetjük... - de csak eddig jutott, pedig szinte szóról szóra bevágta az új szövegét. A teremben kirobbant egy mindent elsöprő hangzavar: az emberek, mintha vezényelték volna, egyszerre üvöltöttek:

- Igaza van! Nem tűrhetjük! Tűnjön onnan a szónok! Halljuk a kis embert! Ő beszéljen!

A helyzet félreérthetetlen volt, az egész terem állt és Bodára mutogattak. Boda behúzta a nyakát, igyekezett láthatatlanná válni, de a körülötte ülők felkapták és a vállukra emelték. A tömeg valósággal extázisba jött és ütemes tapsal kísérvé követelték:

- Halljuk, halljuk! Mikrofont neki! Elegünk van a huncut politikusok süket, érthetetlen dumájából!

Boda érezte, hogy felemelik és adják, taszigálják a levegőben kézzől kézre, s mire magához tért, már fenn volt a színpadon, a mikrofon előtt. Az elnökség tagjai leforrázva, falfehéren ültek, az elnök a szája szélét harapdálta idegességében, de nem akart megszólalni, félt, megijedt a munkások haragjától.

Boda az asztalra pillantott, ahová egy titokzatos kéz apró cetlit csúsztatott, ez volt ráírva:

- „Nyugalom! 50 ezer! Beszéljen!”

Gondosan elrakta a cédulát - jól jöhet az még - és beszélni kezdett.

- Csöndet kérek! Csöndet! Hé, a szentségit, hát nem képesek befogni a pofájukat?!

A meghökkent közönség elhallgatott. Nem ilyen hangnemhez voltak szokva a politikai gyűléseken, de talán éppen ezért volt nagyon hatásos.

- Nna! - nyugtázta elégedetten Boda és feljebb ráncigálta lecsúszott nadrágját. - Tudnak maguk viselkedni, ha akarnak. Meg ne halljam még egyszer, hogy itt ordítóznak nekem. Nem a futballpályán vagyunk, megértették? Ez komoly dolog. A jövőnkéről van szó. Figyeljenek ide, megpróbálom az előbbi témát egyszerűbben elmagyarázni. Maguk most nem keresnek úgyszólván lószart se, igaz?

- Igaz! - jött a válasz kórusban.

- Mondtam, pofa be, csönd legyen, tudom én magamtól is. Vagy azt hiszik, én a levegőből élek? Ugyanolyan csóró vagyok, mint itt bárki más, nekem se ingyen adják a kenyeret az ábécében. Szar ez az egész, úgy ahogy van, és akkor jönnek nekünk a nagy dumákkal, hogy így lesz, meg úgy lesz, pedig tudjuk jól, hogy csak falszöveg, egy szavukat sem szabad elhinni. Akkor is hazudnak, amikor kérdeznek. Eddig egyetértünk?

- Egyetértünk! Igazad van, pajtás! Halljuk tovább! - zúgott a terem.

- Na látjátok, értjük mi egymást. - Boda kezdett magára találni. Furcsa érzés kerítette hatalmába, amelyet még soha nem érzett, igaz, nem is volt hasonló helyzetben. Csak azt látta, hogy rengeteg arc fordul feléje, lesik a szavát, a szemekből odaadás sugárzik és ő kezében markában tartja ezeknek az embereknek a hitét és a lelkesedését. Mindettől megrészegült és kiszakadt belőle egy szokatlanul hangos kiáltás:

- A rohadt életbe! Hányszor átverték már bennünket! Itt az ideje, hogy végre mi magunk is kimondjuk: igenis, nem tűrhetjük tovább. *Nem tűrhetjük!* Tanuljátok meg ezt a két szót. Nem leszünk senki levetett bakancsa, ami már amúgy is olyan agyonfoltozott, hogy nincs azon mit javítani. Az életünk olyan, mint egy szüette kaptafa, semmire sem való, elég egy rendes kalapácsütés és összeroppan. Ócska kaptafák akartok maradni? Lyukas bakancsok? Mit akarnak még rajtunk összezsirizelni? Fogtok majd szavazni, mi? Naná! Aztán azt tudjátok-e, mire szavaztok? Vagy beikszelitek találomra, mint a totót? Magatokra szavazzatok, ne a politikusokra, azok csak hazudnak. Nézzetek rám! Ugyanolyan vagyok mint ti, csak még soványabb és göthösebb. Nekem elhihetitek, hogy kutyaszart se ér az egész politika, úgy ahogy van, meg minden, amiről ezek itt dumálnak. Csak ennyit akartam mondani. Érthető voltam?

- Érthető! - üvöltötték a teremben, hogy még a gyárudvaron is végighullámozott a hangorkán. Amikor Boda lecihelődött a színpadról, a hoppon maradt elnökség szeme láttára ismét kezek kapták el és vállukra emelve vitték a kijárat felé. Ott megéljeneztek és a suszter díszlépésben, győztesen masírozott a kapu felé. A melósok kántálva ordították: *Nem-tűr-het-jük! Nem-tűr-het-jük!...*

Gyalog indult útnak, nehogy meglássák a csillogó autót. Szemével intett a sofőrnek, kövessék, ő meg kényelmesen ballagva elment a sarokig, ott bevárta az autót, ahol a kövér pártelnök dr. Schmidt és dr. Fluck társaságában várt rá.

- Maga egy valóságos zseni! - nézett Bodára különös tekintettel az elnök. - Ezt nagyon jól csinálta. Bár, enyhén szólva, helyenként túlzásokba esett. Erre legközelebb vigyáznia kell...

- Ugyan, semmiség! - szabadkozott szerényen Boda, de legbelül ő is érezte, hogy valami elindult benne, valami új moccant a lelkében, olyan, amitől ő maga is megrettent. Kár, hogy Rózsi nem látta, milyen dicsőségesen szerepelt. Vajon mit szólt volna hozzá?

Megértette, hogy képes uralkodni az emberek felett, hogy ez jólesik, s ettől újjászületett... Többé nem hagyta, hogy a két pártember bábáskodjék felette - de nem is volt rá szükség. Egyetlen kikötése volt, hogy az eddig visszatartott pénzét azonnal fizessék ki az utolsó fillérig. Az urak nem mertek ellenkezni, s Boda még aznap átvehette a tekintélyesre duzzadt összeget.

*

Boda Imre neve napok alatt bekerült a köztudatba. Írtak róla, több újság is interjút kért tőle, de ő elzárkózott mindenfajta nyilatkozattól. Még korai, meg a fene tudja, hogy kell azt csinálni - nyugtatta önmagát. Mindennek eljön az ideje.

Így is gyorsabban emelkedett a népszerűség ranglétráján, mint szeretne volna. Amiről eddig sejtelve sem volt, most napnál világosabban kiderült: istenáldotta tehetségű szónok volt! Ha meglátták nevét a plakátokon, messziről csődültek az emberek, hogy hallgassák, amint gorombáskodik velük, lehordja, sértegeti őket, ostromozza a gyávaságukat. A párt rendkívüli népszerűséget szerzett azáltal, hogy ő volt a vezérszónok, s hovatovább a nép szemében a párt egyet jelentett Boda Imre nevével és nem volt ritka, hogy egész egyszerűen *Boda pártként* emlegették.

Voltak akik örültek ennek, de voltak, akik kifejezetten rossz szemmel nézték a túlzott sikert, aggasztóan gyors előretörését a különböző közvéleménykutatók hivatalos ismertségi és népszerűségi listáján, főként a vezetők, ők saját pozíciójuk gyengülését látták Boda hihetetlen tündöklésében - és nem ok nélkül. Boda Imre egy pillanatig sem kímélte az érzékenységüket, tétovázás nélkül, kerek-perec megmondta a véleményét, s nem tűrte, hogy irányítsák, ugráltassák. Dr. Schmidt, és dr. Fluck, két állandó kísérője ötször is meggondolta, hogyan szóljon az egyre öntudatosabb sztárszónokhoz.

Újabban Boda már önálló fellépéseket is vállalt, ahol nem csak a közismert jelszót - „*Nem tűrhetjük!*” - dobta be, hanem a dolgozók, a lakosság, sőt az ország gazdasági helyzetét is elemezte a maga egyszerű *népies* modorában, de nagyon közérthetően. A magasan képzett politológusok, hivatásos politikusok, közgazdászok, a sajtó jeles képviselői fintorogtak egy-egy szafosabb megállapítása hallatán, de Boda fűtyült rájuk és a hallgatóság roppantul élvezte, amint alaposan odamondogat a végeláthatatlanul, elvont körmondatokban, bonyolultan, nyökögve, idegen szavakkal fogalmazó, nagyképmű okosoknak.

- Ezek dumálnak nekünk? Ha akarnak valamit, beszéljenek magyarul. Vagy mit képzelnék, hol vannak? Az ENSZ-ben? Mi egyszerű emberek vagyunk, nem ilyen minden hájjal megkent, kirafinálódott ügyvéd urak. Azt hiszik, hülyék gyülekezetéhez jöttek?

Ilyenkor a hallgatóság őrzöngött a gyönyörűségtől, tombolva éljenezte imádott vezérét, Boda Imrét, s tódultak a belépési nyilatkozatért. Alig másfél hónap alatt a taglétszám megtízszereződött, miközben a többi párt ugyanilyen arányban leépült. Egyre inkább félő volt, hogy a munkás-paraszt szavazórétég teljes egészében Boda Imre befolyása alá kerül.

Valamit tenni kellett, amíg nem késő.

A sajtó hasábjain gyalázkodó és leleplező cikkek láttak napvilágot. Bebizonyították, hogy Boda egy senki, egy műveletlen, tanulatlan, buta suszter, sőt annak se jó, a talp, amit ő szögel fel, egy hét alatt leválik, a csirizből kilopja a lisztet, s még azt sem tudja, melyik párt nevében agitál. Fizetett lázító, akit nem érdekel az emberek sorsa, csakis és kizárólag önnön politikai karrierjét építgeti. Saját pártjától is jöttek a bírálatok. Dr. Schmidt és dr. Fluck rendszeres kapcsolatot tartott fenn újságírókkal, ellátták őket friss pletykákkal és kompromittáló adatokkal, például hogy mennyi fizetést kap egy-egy fellépéséért, s ezt aláírásokkal igazolták.

Bárki azt hihetné, hogy ezek után Boda Imre csillaga elhalványult a politika egén.

Az ellenkezője történt.

Boda azonnal sajtóértekezletet hívott össze a Budapesti Sportcsarnokban, ahová mindenki beléphetett. A zsúfolásig telt sorok füle hallatára fogadta az újságírók vádaskodó kérdéseit és nyugodtan, vigyorogva válaszolt rájuk.

- Hogy én pénzt fogadtam el? Így igaz. Méghozzá sokat, de nem eleget! - Odafordult rajongói felé: - Nyissátok ki jól a fületeket és tanuljatok: bolondok lennénk nem elszedni a dohányt ezektől az úri csirkefogóktól, ha felkínálják. Lopnak úgyis eleget. Ti nem fogadtátok volna el? Legalább volt, aki jól megkopasztotta őket, hát nem? Megérdemelték!

A közönség tapsolt, hangosan éltette Bodát, s országszerte azon röhögtek, hogy az *ő emberük* így megetette a hatalmasságokat.

A sajtóértekezlet avval zárult, hogy Boda Imre megkérdezte az embereket:

- Figyeljete és fogjátok be a pofátokat, amikor én beszélek. Mit gondoltok, szükségünk van nekünk olyan urakra, akik pártunk legjobb szónokát le akarják égetni és össze-vissza hazudoznak? Na, most beszéljete! Hadd halljam a választ!

- Nincs rájuk szükségünk! - visszhangozta a tömeg.

- Mit kezdjünk velük? Döntsetek, mert ti vagytok a párt.

- Ki kell rúgni őket! - üvöltötte sok ezernyi torok. - Kirúgni, ki-rúg-ni! Ki-rúg-ni!

Boda Imre elégedetten forgatta a fejét. Pontosan azt hallotta, amit akart. Rámutatott a mellette ülő pártvezérekre, azokra, akik annak idején kiemelték őt az ismeretlenségből és rájuk dördült, keményen, ellentmondást nem tűrő szigorral:

- Uraim, ki vannak rúgva! Azonnal hagyják el a csarnokot, vagy eltávolíttatom önöket. Kérem a párhelyiség kulcsait - s amikor azok tiltakozni próbáltak, intett néhány ott lézengő nehéz-fiúnak, akik pillanatok alatt elrendeztek mindent.

Az eddigi vezérkar kiebrudalása országos ügyé dagadt, de ez is Boda Imrének kedvezett, mert még többen megismerték a nevét. Első dolga volt, hogy rendkívüli pártkongresszust hívott össze, ahol megerősítették tisztségében, mint új és teljhatalmú, egyszemélyi vezető. Ugyanakkor döntöttek arról, hogy a párt nevét hivatalosan is *Boda párt*-ra változtatják. A pártjelvényen Boda Imre mosolygott hősies, dölyfös pózban állva, búzakoszorú és egy pár bakancs között, alul a jelmondat: *Együtt a Vezérrel Európába, Európáért.*

A *Bodások* büszkék voltak vezérükre, s lassan - megfelelő irányítással a háttérben - kialakult, hogy megszólítása nemes egyszerűséggel: *Vezérem*. Boda emelkedett méltósággal, szerényen fogadta emberei rajongását és válaszként elrendelte, hogy mindenhol hozzanak létre *Boda-iffjak* szervezeteket, akik majd gondoskodnak rendezvényeik háborítatlanságáról.

A köszönési formáról is kiadott egy utasítást. Ha két Bodás találkozott, ökölbe szorított kezüket magasra emelve kellett kiáltaniuk: *Együtt a Vezérrel!* Úton-útfélen megállították a járókelőket, rájuk köszöntek, s ha a boldogtalan polgár nem ismerte a formulát, vagy nem volt hajlandó ugyanúgy viszonzni, irgalmatlanul megverték. A falvak, városok utcáin csoportosan jártak a *Boda-iffjak*, egyforma ruhában és lépten-nyomon belekötöttek mindenkibe, aki nem ökölbe szorított kézzel üdvözölte őket, hangos *Együtt a Vezérrel* - kiáltás kíséretében. Elég volt, ha csak annyit mondott: *A Vezérrel!* Végül ez lett az általánosan elfogadott köszönési mód: lendült a kar, a kéz ökölben és felharsant: *A Vezérrel!*

Elkövetkezett a választások ideje, de nem volt egyetlen párt sem, amelyik merészelt kiállni a *Bodások* erőszakos, durva kampánya ellenében, ezért a parlamenti választást elhalasztották. Különben is értelmetlen lett volna egy tömegőrülettel szemben felvenni a harcot. Nem létezett olyan utcasarok, tér, középület bejárata, szórakozóhely, sportcsarnok vagy pálya, ahol ne a *Boda-iffjak* álltak volna fenyegető arccal, jókora botokkal a kezükben, amin messziről rikított vörös betűkkel a párt elhíresült jelmondata: *Együtt a Vezérrel Európába, Európáért!*

A külföld sem nézte tétlenül mindazt, ami az országban folyik. A pártok segélyfelhívása nem maradt hatástalanul. Delegációk váltották egymást, volt amelyik tüntetően elkerülte a Vezérrel való találkozást, de voltak - és ezek jelentették a többséget -, akik kifejezetten olyan céllal érkeztek, hogy támogatásukról biztosítsák az új politikai csillagot, *Boda vezért*. Járványszerűen terjedt határon túl is a *Boda-iffjak* mozgalom, s már nemigen akadt európai ország, ahol ne tűntek volna fel botos, a *Vezér* arcképével díszelgő trikóba öltözött fiatalok vad, polgárriasztó csoportjai.

S ekkor történt valami.

Az egyik nagygyűlésen, ahol ötszázezer ember ünnepelte az emelvényen mozdulatlanul álló, ökölbe szorított kezét magasra lendítő *Vezért*, egy lövés dördült, valahonnan a környező házak egyikének ablakából. A golyó a *Vezér* mellett álló testőrt találta el, aki a helyszínen hősi halált halt.

A feldühödött tömeg bosszúvágya nem ismert határokat. A *Vezérnek* nem is kellett utasítást adnia, a pokol magától elszabadult. A rendőrség tehetetlenül szemlélte, hogy a *Boda-iffak* és a többi őrijöngő Bodás mint rontanak a körben álló nézelődők közé, verik szét a kapukat, ablakokat, kirakatokat és futnak, futnak, minden lépcsőházba, szilánkokban hullnak a térre a bezúzott üvegek, a lakásokból jajgatások hallatszottak, a mellékutcákban véres arcú emberek rohagáltak fejvesztve. Az egész város egyetlen nagy csatatérre vált, aki tehetett elbújta a pincékbe, vagy magára zárta a lakást, az irodák, iskolák kiürültek, mindenki menekült, ahová tudott, s ha szerencséje volt, megúsza egy-két jól irányzott botütéssel, hacsak nem volt ruhájukra tűzve a *Vezér* arcképével ékesített Boda-jelvény. Így aztán még az is kénytelen volt kirakni, aki gyűlölte a Bodásokat.

Mire leszállt az este, a Párt átvette az ország irányítását. *Boda vezér* bevonult a Parlamentbe és rádiószózatot intézett népéhez:

- Itt a *Vezérek* beszél! Induljatok velem a szebb jövő felé! Kövessetek! A jelszó: *Együtt a Vezérrel, Európába, Európáért!* Aki nem tart velem, az ellenem fordul, s én eltakarítom az utamból. Egyenlőség, testvériség, szabadság - ugye ismeritek ezeket az elcsépett, ósdi szavakat? Marhaság! Nem igaz! Velünk senki sem egyenlő, mert mi különbek vagyunk mindenkinél. Testvériség? Csak szeretnék! Testvér az, akinek mellén ott a mi szent szövetségünk jelvénye, a *Vezér* arcképe. Szabadság? Hát persze! Naná! Igenis szabadságunk van uralkodni minden népeken, akik nem a mi oldalunkon állnak. Ezennel betiltok minden pártot, egyesülést, szakszervezetet, amelyik nem a mi jelszavunk alatt működik. Elrendelem, hogy máától kezdve mindenki jól éljen, új cipőben járjon. Ha nincs, vegyék el azoktól, akiknek van! Fiaim, lányaim, országom népe, bízhatok bennem! Szorítsátok ökölbe a kezeteiket és mondjátok velem: fel a Győzelemre! *Együtt a Vezérrel Európába, Európáért!* Én szóltam hozzátok, apátok, *Vezérek!*

Ahogy az már ilyenkor lenni szokott, megjelentek a szélsőségesek, akik követelték, hogy az ország nevét változtassák át *Bodaniára*. A szent cél érdekében népszavazás kiírását kezdeményezték és aláírásokat gyűjtöttek országszerte minden lehetséges helyen, aluljárókban, pályaudvarokon, szórakozóhelyeken, sportrendezvényeken, utcán, házakban, még iskolákban, sőt óvodákban is. Szinte órák alatt összegyűlt az elegendő számú *igenlő* aláírás, s már csak egy, csupa megbízható, kipróbált Bodásokból sebtében összehívott alkotmányozó nemzetgyűlési határozat hiányzott - ugyanis a hivatalban lévő parlamentet a *Vezér* azonnali hatállyal menesztette -, s nem lehetett kétséges a szavazás eredménye.

Bodaniát kikiáltották.

Minden simán ment. A *Vezér* uralkodott - és fegyverkezett! Mindenekelőtt vadonatúj lábbelit kapott a hadsereg, ehhez igazították az új egyenruhát, ami ugyan nem sokban különbözött a régitől, csupán annyi eltérés volt, hogy minden katona kapott egy kék színű, nyaknál és derékon borszíjjal rögzített kötényt, amit maga elé kötve kellett viselni gyakorlaton és kimenőn egyaránt. A tiszthelyettesek kötényét ezüst, a tisztekét aranszegély keretezte, de ezzel jelezték a rendfokozatokat is. A *Vezérnek* két kötény is lógott a nyakában, egy kék színű és egy aranszegélyű, és nem vetette le még éjszaka sem. Talán a megszokás...?

A kötények megtervezésével a *Boda-lányok* híres parancsnokát, Landauer Matildot bízták meg, aki bár nem volt se szabó, se divattervező, viszont elismerten hűséges az eszméhez.

Kitűnő munkájáért ma kellett átvennie a legmagasabb kitüntetést, magától a *Vezértől*.

A *Vezér* eddig még nem találkozott személyesen a neves hajadonnal és kíváncsian várta a megismerkedést, ami 10,02 percre volt beütemezve. Azért ekkorra, mert Boda vezér imádta a kiszámított és látványos pontosságot.

A belügyi államtitkár jelentette Matild érkezését. Kitárult a szárnyas ajtó és kemény, katonás léptekkel bemasírozott a parancsnoknő. Ökölbe szorított kezét magasba emelte majd... majd szemei kiguvadtak és éktelen, visító kacajba tört ki. Végre nagy nehezen kinyögte:

- Boda, az anyád keservét, hát tényleg te vagy az? Nem akartam elhinni, amíg saját szememmel meg nem győződöm róla, sokáig azt hittem, névrokonság... Sejtettem én, de lehetetlennek tartottam, hogy egy ilyen tutyi-mutyi alak, mint te...

Az őrség fegyvert rántott, a *Vezér* halálsápadtan felugrott a hatalmas íróasztal mögül és kimeredt szemmel bámult a vendégre. Aztán fejéhez kapott és hörögve, fuldokolva csuklani kezdett. Amikor levegőhöz jutott, elhűlve suttozta:

- Rózsi! Hogy kerülsz te ide? Mindenki kifelé! - rivallt az őrségre és az államtitkára. - Majd csöngetek, ha szükségem lesz valamire, vagy valakire. Ne hadonásszanak nekem azokkal a géppisztolyokkal! Na, tűnés! Senki sem zavarhat, amíg én nem szólok. Megértették? Lelépni!

Amikor magukra maradtak, intett a nőnek, hogy üljön le.

- Azt már tudod, hogy én ki vagyok. Most mesélj, hogy lettél *te* Landauer Matild?

- Ahogy te nagyvezér. Jól hangzott, jobban, mint a Poczók Rozália. Jártattam a pofámat, löktem a rizsát, s közben azon tűnődtem, hová a francba tűntél. A vezéri fotóidon egy daliás atlétát mutogatnak, nem ilyen nyápic kis mókust, mint te vagy, nem csoda, ha nem ismertelek fel azonnal. Aztán egyre gyanúsabb lett a bakancs, a csiriz, meg a többi suszterduma. Mindenesetre, elhatároztam, török vagy szakad, valamiképpen a közeledbe kerülök, hogy megkérdezzem: meddig akarod még ezt a hülyeséget csinálni? Majd jól a seggedre vernek, de tőlem is megkaphatod, ha sokat ugrálsz.

- Miért akartál mindenáron megtalálni? - kérdezte Boda feszengve.

- Te veszekedett nagy számár! Gyerekem van tőled! Írtam neked, el se olvastad?

Boda Imre körül megfordult a szoba. Neki gyereke? Valóban kapott egy levelet, de azt hitte, Rózsi megint pocskondiázni akarja, inkább fel sem bontotta. Azóta is ott áll a sublóton.

- Ez azt jelenti, hogy apa lettem?

- Nem, hanem nagymama. Mihez kezdesz most? Mert remélem, azt nem képzeld, hogy egy országos bohóc lesz a gyermekem apja? Vagy a fiad, vagy a diktátorság. Válassz!

- Fiam... - dadogta szédelegve Boda -, azt mondod, *fiam van?*... Akkor ez már dinasztia! Feltéve, hogy hajlandó vagy feleségül jönni hozzám.

Rózsi-Matild hangosan elkacagta magát.

- Meg vagy te húzatva, Boda. Dinasztia! Mit gondolsz, meddig tűri a világ, hogy rázzad itt a rongyot? Ha rájönnek, hogy valóban olyan hülye és műveletlen vagy, mint a... majd megmondtam, micsoda, páros lábbal rúgnak fenékbe, s még örülhetsz, ha nem végeznek ki. Egyébként szeretlek, te Isten marhája, te!

- Mégis hányszor megvertél - panaszkodott Boda szemrehányón.

- Az más! - legyintett Rózsi. - Az vele jár a szerelemmel. Ha te lennél az erősebb, te vernél engem. Valamelyikünknek viselni kell a kalapot, nem? De most már családapa vagy.

Boda lelke legmélyéig megrendült.

Rózsi szereti és fia van.

Akkor ő nem akármilyen férfi, ez külön dolog, mint egy ország vezérének lenni. Meg aztán, akar a fene ilyen világban diktátorkodni. Soha nem gondolkozott azon, mi lesz a hatalomátvétel után, s most, hogy Rózsi így kimondta a könnyen bekövetkező végzetet, pizszokul beijedt.

Rózsinak igaza van, túl messzire ment! Mindig, mindenben igaza volt. Még abban is, hogy megverte.

Hogy lehetne ebből a slamasztikából kimászni?

- Most segíts, Rózsi! - könyörgött a *Vezér* és elpityeregte magát. - Tudod, nem tagadom, egy ideig tetszett, hogy én vagyok az első ember, hogy ugranak, ha a szemem villan, én megyek be elsőként az ajtón, de most, hogy itt vagy, már nem szerez örömet. Nem nekem való a vezérség. Én boldogan lelépnék, de csak akkor, ha te is velem jössz.

- Hát persze, hogy megyek, mit képzelsz, elengednélek egyedül? Mihez kezdenél nélkülem? Na nyomás, gyorsan tűnjünk el, amíg nem jön valaki. Ne tátsd a szád, hanem igyekezz, mert mindjárt...! Nincs itt valahol egy hátsó kijárat?

- Biztos van - pattant fel lelkesen Boda és nyitogatni kezdte az ajtókat, de mindenhol fegyveres őrök álltak. Végre találtak egyet, amitől lépcső vezetett lefelé. - Gyerünk! Erre szabad az út!

Szerencsájuk volt. Meg se álltak a suszterműhelyig.

- A kulcs! - csapott a homlokára Boda. - Nincs meg a kulcs, benne maradt a régi ruhámban. És a pénz is ott maradt. Most mi lesz? Betörünk?

- Nyugi, apuskám - mondta Rózsi -, nyugi, amíg engem látsz. Egye meg a fene az így szerzett pénzt, majd megélünk valahogy. Bezzeg az én kulcsom itt van a táskámban, vigyáztam rá. Legjobb lesz, ha sürgősen elpucolunk innen, mert lesz annyi eszük, hogy legelőször itt keressenek. Úgy hogy csipkedd magad, én szerzek egy tehertaxit, te addig pakold össze a szerzámaidat és leköltözzünk anyámékhoz, Okányba, ki a tanyára. A többi megvár bennünket, amíg elcsitulnak a zűrök. Na, mozgás! Néhány hónapra-évre lelépünk a színről.

Bodába visszatért az élet. Ismét volt valaki, aki megmondja, mit csináljon, hogyan cselekedjen, s ő boldogan engedelmeskedett. Egy szempillantás alatt lefoszlott róla a hamis méltóság, a diktátori gög, újra a régi kis suszter lett, visszatalált kedves kaptafáihoz és Rózsijához, aki bár időnként verte, de legalább törődött vele, irányította, s ami a legfontosabb, fiúval ajándékozta meg.

Erre büszkébb volt, mint egész *Bodaniára*.

A Bodások tűvé tették az egész országot, még az Interpol is bekapcsolódott, de soha sem bukkantak a *Vezér* nyomára.

Rossz helyen keresték: a magasabb politikai közegekben, vagy a külföldi bankvilágban. A *kaptafánál* kellett volna, de bármily hihetetlen, erre senki sem gondolt.

Vezér híján fokozatosan legendává szelődött minden, a harcos idők, Bodania, a hangzatos jelszó. A Boda párt összeomlott és az élet lassan, csöndesen visszatért a régi kerékvágásba. A pártok átmenetileg elásták a csatabárdot, összefogtak, kiírták az új választásokat, s illő huza-vona után visszaszerezték helyüket a közéletben. A rendőrség talpraállt és begyűjtötte a fellelhető Boda-ifjakat. Azok először tessék-lássék módon ellenálltak, voltak nehézfiúk, akiknek lételemévé vált a durvaság és az erőszak, de ők is hamar belátták, nincs értelme, hogy még jobban magukra haragítsák a hatóságokat és a közvéleményt. Eltűntették a jelvényeiket, a cifrabotot és csöndben maradtak. A pártvezetőség, köztük dr. Schmidt és dr. Fluck kivándoroltak, vitték magukkal a pártkasszát, többé a hírüket sem lehetett hallani.

*

Mesélik, hogy valahol Kőbánya-külsőn, be-betér a sarki csehóba egy vézna, nyeszlett kis alak, rendszerint kék monoklikkal a szeme körül, megiszik egy kisfröccsöt, s ettől tökéletesen részeg lesz. Ilyenkor össze-vissza handabandázik mindenfélét, vezényel, jelszavakat kiabál és mindenáron Európába akar menni.

Az emberek együttérzően nézik. Hadd ordibáljon szegény, biztosan őt is veri otthon az asszony, legalább itt élje ki magát.

- Igenis, egyszer voltam valaki! - szokta mondogatni göthös mellét düllesztve, ökölbe szorított kézzel, nagy hangon.

- Jó, jó, pajtás, mindannyian voltunk valakik - csitítgatja ilyenkor a csapos. - Látod, így múlik el a világ dicsősége. - Pakolni kezdi a poharakat, a félig lefogyasztott italos üvegeket, s közben azt kiáltja:

- *Uraim, záróra!*

A GYÁR

Az előszoba ajtója kinyílt és a szomszédasszony dugta be a fejét.

- Itthon van, Ilonka?

- Jöjjön csak! - szólt vissza Kelemenné és hangján érezni lehetett, csöppet sincs elragadtatva attól, hogy Simonné csöngetés, kopogtatás nélkül nyitja rájuk az ajtót. Biztos megint kölcsön akar kérni.

- Jaj! - lépett a konyhába sopánkodva Simonné -, képzelje, Ilonkám, ez az átkozott ember már megint elvitte magával a pénzt, nem tudok lemenni a boltba, pedig most látom, hogy kifogyott a lisztem. Gondoltam, gyúrok valamit a gyerekeknek...

- Értem - hagyta rá a háziasszony -, szóval liszt kellene?

- Az, meg egy-két tojás, ha volna itthon... Cukor még akad a zacskó alján. Talán elég lesz.

- Jó, rendben van, tehát cukor is - hagyta rá Kelemenné, csakhogy szabaduljon tőle.

Amikor Simonné elment, Kelemen ballagott ki a szobából, pizsamában, papucsban.

- Megint kérni jött? Elegem van belőlük.

- Ne beszélj így, Feri - csitította az asszony. - Örülünk, hogy nem mi vagyunk rászorulva másokra. Most mondd meg, mit csináljak? Tudja, hogy nekünk jobban akad, ha meg elutasítom, kész a sértődés... nem, Isten őrizzen a szájától. Mi csak ne panaszkodjunk, adjunk hálát a Teremtőnek, hogy így állunk. Te jól keresel, s amíg én kapom a segílyt, semmi gondunk. Talán megkapom az állást is, legalábbis azt ígérték legutóbb a Munkaerő Központban.

- Azért mindennek van határa - dohogott Kelemen. - A gyerekek hol vannak?

Ilonka kávé tett az ura elé és a hűtőből elővett egy doboz alkoholmentes sört.

- Leengedtem őket játszani, hogy tudj aludni. Szegénykém, reggel úgy jöttél haza az üzemből, mint akit kifacsartak. Történt valami?

- Igen - húzott jóízűt a dobozból az ember -, üzemzavar volt. Az egyik fűtő elaludt és hajsza hízán szétnyomatott egy kazánt. Ha nem vagyok éjszél, repül a fél berendezés. A főnök azt ígérte, jutalmat kapok. Akkor hiszem, ha elköltöttük. Te nem iszol?

- Egy kortyot - mosolygott a feleség és odaült a férfi mellé. - Büszke vagyok rád, te mindig tudod, mit kell csinálni. Mi lenne ezekkel nélküled?

Az embernek jólestek a dicsérő szavak, ő is elmosolyodott. Megfogta felesége kezét és magához húzta.

- Ha tényleg kifizetik a plusz pénzt, megvesszük neked a...

Az asszony tiltakozva emelte fel a kezét:

- Szó se lehet róla, drágám. Köszönöm, hogy rám gondolsz, de Ferike ma újságolta, hogy az iskolával táborozni mennek. Vihetné Lacikát is, így az ő nyaralásuk elintéződné, mi meg hát... tudod... - bizonytalanul elhallgatott.

- Folytasd csak - borult el Kelemen arca. - Mi meg majd ülünk itthon és nézzük a falakat meg a tévét. Nem mehetnének valahová mind a négyen? Évek óta nem voltunk egy hétig együtt egyfolytában.

- Számolj! - békítgette Ilonka. - A gyerekek táboroztatása egy húszas...

- Húszezer?

- Igen. S ez még istenes. Van olyan tábor, ami a duplájába kerülne és nem kapnak érte úgyszólván semmit. Szóval, ez húszezer, ha együtt mennénk, legalább 50-60 ezerbe jönne, s még spórolnunk is kéne mellette. Akkor már inkább maradjunk itthon s végre kettesben lehetünk - tette hozzá és gyöngéden ránevetett a férjére.

Kelemen visszamosolygott, de arca továbbra is borongós maradt. Kiitta a kávéját és odatartotta a csészét az asszony elé:

- Kaphatnék még egy kortyot? Úgy érzem, helyben elalszom. Hosszú volt ez a mai éjszaka. Tordai formában volt, egyik hülyeséget csinálta a másik után. Nem is értem, hogy maradhat meg egy ilyen alak főmérnöki beosztásban. Behívták, amikor az a balhé volt, de csak a zúrt fokozta. Jobban tenné, ha otthon alszik és nem avatkozna a munkába. Nem sokon múltott, hogy össze nem pattantunk. Megfenyegettem, hogyha sokat okoskodik, minden utasítását végrehajtom, s akkor megnézheti magát. Láttam, nem esett neki jól. Nem érdekel.

Időközben Ilonka újabb adag kávé nyújtott át.

- Hallottam, leépítés lesz nálatok is.

- Honnan hallottad?

- Az ábécében beszéltek az asszonyok. Tudod, hogy van ez, ott mindig jobban tudnak mindent és két nappal hamarabb még annál is, aki kitalálja. Nagyon sokan az utcára kerülnek mostanában. Ismered azt a magas, kopasz férfit... emlékszel, aki a hengerműben volt főművezető és a fiának összebütykölt egy gyermek-motorkerékpárt...

- Hogyne, az a Szalai Ottó, valamikor híres versenyző volt. Mi van vele?

- Nem fogod elhinni. Tegnap a házunk előtti kukában kotorászott.

Kelemen megdöbbenve nézett a feleségére.

- Szalai? Ez lehetetlen. Összetéveszthetted valakivel. Hol a cigarettám?

- Tessék, itt van. Egyébként szó sem lehet tévedésről, mivel megszólított és felőled érdeklődött, hogy vagy, van-e munkád, s hogy mi újság a gyárban. Láttam, restelli magát, talán azért is akart beszélgetni, hiszen valamikor olyan peckesen járt, hogy még az emberek köszönését is foghegyről fogadta. Most meg, tessék, kukázik. Hát milyen világban élünk?

Kelemen hosszasan meredt maga elé, mintha azon tűnődne, mondja-e, amit gondol, vagy jobb ha hallgat. Ilonka észrevette a férfi arcán a változást, s nem hagyta szó nélkül.

- Feri, mi van? Látom rajtad, hogy valami motoszkál benned.

- Ugyan! - próbálta elütni a másik, de az asszony tovább firtatta:

- De igenis, nekem ne próbálj színészkedni. Mi a probléma? Az üzemben történt valami?

- Hát igen... - adta meg magát a férfi. - Nem akartalak felidegesíteni fölöslegesen, legalábbis amíg nem tudok biztosat. Szóval igaz a pletyka, nálunk is lesznek elbocsátások. Azt rebesgetik, hogy minden műszakból elküldenek 8 - 10 embert.

Az asszony rémülten kapta szája elé a kezét.

- Szűz Máriám!

- Igen. Csak azt nem tudom elképzelni, ha ennyi melóst lapátra tesznek, hogyan képzelik az üzemvitelt? Már így is minden emberre dupla feladat jut. Azelőtt szivattyúként volt egy kezelő, most meg az összeshez van egy, aztán csodálkoznak, ha a javítási költség többszörösére rúg a réginek. Persze, mást sem hallani, mint hogy mi vagyunk a hibásak, hogy nem dolgozunk rendesen. Meg is mondtam... - hirtelen elharapta a szót és zavartan elhallgatott.

De az asszonyt nem lehetett ilyen könnyen megtéveszteni.

- Mit mondtál meg, kinek?

- Á, semmi, nem érdekes, ne nyugtalankodj. Van még sör? - próbálta Kelemen elűtni a témát. Haragudott önmagára, hogy így eljár a szája. Pedig megfogadta, hogy Ilonkának nem szól a történetéről. Most aztán hallgathat. Mindegy, előbb-utóbb úgyis túl kell esni rajta.

- Talán még van a hűtőben, mindjárt megnézem. Szóval?

- A fene a hülye fejemet, miért kell mindig dumálnom. Ha annyira kíváncsi vagy, az este, műszak után volt egy megbeszélésünk, sokan ott maradtak...

- De nem mindenki, igaz?

- Hát... nem. Seggnyalók voltak is, lesznek is. Mindenesetre, írtunk egy feljegyzésfélét a követeléseinkről és reggel Szemler meg én bevittük a főnökhöz.

- Esküszöm, ti nem vagytok normálisak - Ilonka kétségbeesetten felállt és le-föl kezdett járkálni a konyhában, kezeit tördelve. - Pont a mai időkből kell neked hősködnöd? Miért nem vitte be más? Hát nem látod, mi folyik körülöttünk? Te is kukázni akarsz?

- Ugyan már, Ilonka - ölelte magához Kelemen a lázongó asszonyt. - Nem kell rögtön rémeket látni. Elfelejtetted, hogy szakszervezeti bizalmi vagyok, engem nem dobhatnak ki csak úgy. Ha egyszer elvállaltam, kutya kötelességem kiállni a többiekért, s én nem szoktam megfutamodni, ha egy kis csetepatéről van szó.

- Nem szoktál, nem szoktál! Ezt már ismerem, párszor ráfaragtál a fene nagy becsületeségedre - dohogott az asszony és letette a sört az asztalra. - És mi van, ha a vezetőség nem tud, vagy nem akar tudni arról, hogy neked védettséged van? Mire bebizonyítod a jogaidat, éhen pusztulunk. Ha legalább nekem volna munkám, de látod, hiába járom le a lábam, mindenhol csak ígéretnek, hazudoznak. Édes jó Istenem, mi lesz velünk?

Kelement elfutotta a tehetetlen düh. Érezte, hogy az asszonynak igaza van, s most úgy volt, mint a gyerek, akit rajta kapnak a füllentésen.

- Ne siránkozz előre, miért kell az ördögöt a falra festeni? Rosszabb vagy, mint egy falusi öregasszony, ahelyett hogy nyugtatnál, még inkább előhozod bennem a frászt. Tessék, most meg bög - csapott az asztalra, a sörös doboz felborult és a maradék lé lecsurgott a kőre. Ettől végképp ködbeborult az agya és ordítani kezdett. - Fogd be a szád, elég legyen! Nem akarok erről hallani egy szót sem! Megértetted? Majd akkor sírj, ha én mondom. - Ezzel fogta magát és bevonult a szobába. Úgy bevágta maga után az ajtót, hogy megremegtek az ablakok.

Az asszony leült a konyhaasztalhoz és üres tekintettel bámult maga elé.

- Kezdődik - suttozta és arcán peregni kezdtek a kövér könnycseppek.

*

A következő héten Kelemenék műszakja délelőtti volt. Úgy beszéltek meg, hogy már hétfőn, munka után az öltözőben leülnek a bizalmiak és egyeztetnek. Addig mindenki a saját csoportjával megpróbál közös nevezőre jutni, arra az esetre, ha további elbocsátások lennének.

A helyzet rosszabb volt, mint ahogy otthon Kelemen a feleségének elmondta. Valójában az egész karbantartó részleg létéről volt szó, ami közel száz ember kenyerét tette bizonytalanná. Kardos Ernő mérnök egy hónappal ezelőtt rajtaütésszerűen egyszemélyes Kft-t hozott létre és potom pénzért megvásárolta a gyártól a teljes műhelyt, szerszámostól, anyagostól, felajánlotta kapacitásukat a kerületben, sőt azon kívül is mindenfelé, ugyanakkor bejelentette, hogy csak a legjobb, legszorgalmasabb szakembereket hajlandó alkalmazni, amennyiben a feltételeit elfogadják.

S ezek a feltételek igencsak kemények voltak.

Mindenek előtt alá kellett volna írni egy papírt, hogy átmenetileg lemondanak a sztrájk-jogukról. Szakszervezetük lehet, ezt nem is akarja megtiltani, viszont úgyszólván semmi beleszólásuk nincs a dolgokba. Jellemző, hogy pénzről egy szó sem esett. A bizalmiak azon tanakodtak, miként tudnák felvenni a harcot Kardossal.

Bene Laci bácsi vitte a szót. Öreg róka volt, hosszú ideig még az egykori Üzemi Bizottságot is vezette.

- Figyeljete ide, most az a legfontosabb, hogy a melósokat összefogjuk. Őszintén szólva, nem értem ezt a Kardost, hogy tudott ennyire, ilyen hirtelen megváltozni. Azelőtt olyan volt, hogy párját ritkította, harcolt az embereiért és azok is tűzbe mentek volna érte. Nem tagadom, én is. Úgy látszik, a pénz megbolondítja a legrendesebbeket is. Mindenesetre, sütheti a műhelyét, ha nincs, aki a munkát elvégzi. Ezt kell kihasználnunk.

- És mi van, ha kívülről hoz embereket? Akkor nekünk lőttek. Itt állnak hosszú, tömött sorokban a munkanélküliek, akik fele pénzért is eljönnek - akadékoskodott Zárai Jenő a turbinásoktól.

- Nem engedjük be őket a gyárkapun - mondta Kelemen. - Őrséget állunk és elmondjuk nekik, mire megy ki a játék. Ők is munkások, nem igaz, hogy nem értik meg a helyzetünket.

- Ne legyél olyan bizakodó, Feri - intette le Szigetvári, a lakatosok képviselője. - Már nem azt a világot éljük, mint régen. Mindenkinek első a család és ott fenn gondoskodtak arról, hogy a kenyérharc olyan kíméletlenné váljon, hogy holmi munkásszolidaritás eleve szóba se kerülhessen. Ki van ez találva, öregem.

- Hát ki, az anyjuk istenit - dörmögte az öreg Bene. - Arra gondoltam, hogy odamegyek Kardoshoz és beszélek vele. Nekem úgyis mindegy, előbb-utóbb vagy kirúgnak, vagy nyugdíjaznak, de titeket féltetek. Már az is gyanús neki, hogy itt pusmogunk.

- Nem fogja megtudni... - kotyogott közbe a fiatal Tari Jóska.

- Ne gyerekeskedj, fiam, máris tudja. Senkit nem akarok megbántani, de nem lepne meg, ha éppen közülünk valakinek első útja hozzá vezetne és mindenről tájékoztatná.

- Márpedig olyan nincs, hogy egyedül vidd vásárra a bőröd - állt fel Kelemen. - Nevezzetek nagyképű fráternek, nem bánom, de vagyok olyan szakember, hogy nem mer kekeckedni velem. Rám szüksége van. Laci bácsi, ketten megyünk.

- Nézd, Feri...

- Nem, ne is akarj lebeszélni. Gyerünk! Most az irodájában találjuk Kardost, beszélünk vele, aztán majd meglátjuk, mi lesz. Ti várjatok meg, de ne itt, hanem találkozzunk mondjuk egy óra múlva a *Pléhتهénnél*. Egy sör nem fog ártani.

Ebben maradtak.

Kelemen és Bene fogták a táskájukat és indultak Kardoshoz. Aki látta őket, könnyen hihette, hogy háborúba mennek: arcuk komor volt és elszánt, s úgy lépkedtek, egyszerre, kimérten, mint két katona.

Kardos Ernő az íróasztalánál ült, fel se pillantott, amikor a két bizalmi halk kopogtatás után belépett. Valami papírba mélyedt, s csak intett a fejével, hogy üljenek le, várjanak, mindjárt végez. Előtte kávé gőzölgött, egy pohárban jéghideg kóla, a számítógép bekapcsolt állapotban mindenféle figurákat villogtatott a képernyőn. Vastag, erőteljes férfi volt, fiatalabb korában jeles atlétaként ismerte az egész országot. A nagy melegben homlokáról szakadt a víz, fehér inge hónaljától derékig sötétlett a verejtéktől - nem volt a legépületesebb látvány, de szemmel láthatóan fűtült rá. Végre félretolta a papírt, ivott egy hosszú kortyot a kólából és vigyorogva megszólalt.

- Jó, hogy jöttök, épp küldeni akartam magukért. Maguk ketten el vannak bocsátva.

Kelemenékben bennszakadt a lélegzet. Nem így képzelték a beszélgetés elejét s most hirtelenében egyikük sem tudott megszólalni. A mérnök tudta, hogyan lehet megfogni őket, mielőtt a két ember bármit szólhatna.

- Mi van? - nevetett gúnyosan Kardos - Hol hagyták a beszélőkéjüket? Ott maradt az öltözőben? Hja, uraim, elfelejtették, hogy mostanában a falnak is füle van? Maguk beugrottak annak a régi mesének, ami úgy szól, hogy a bizalminak mentelmi joga van. Nem, nem! Azt én döntöm el, kinek vannak jogai, s hogy meddig terjed. Mindenesetre, nekem jogomban áll önöket azonnali hatállyal kirúgni. És meg is teszem, hacsak... Folytassam, uraim?

- Folytassa - mondta rekedten Kelemen.

- No lám, megjött a hangjuk. Ezt már szeretem. Okos ember maga, Kelemen úr, s tudom, hogy kiváló szakember. Maga nélkül bajban lennék egy darabig, de azért az élet nem állna meg, ezt jó, ha megjegyzi magának. Nos, hajlandó vagyok visszavonni az iménti kijelentésemet, ha meggyőzi az embereket arról, hogy a 25 százalékos leépítés elkerülhetetlen.

- Huszonöt...? - Kelemen izgatottan felugrott. - Maga megőrült, mérnök úr. Már most is túl kevesen vagyunk. Ha 25 százalékkal csökkenti a létszámot, összeomlik az egész karbantartás és megnézhetik az üzemvitelt. A gépek legtöbbször öreg, elhasznált, szinte nincs olyan nap, hogy valamelyik, de néha több is, javításra ne szorulna. Nem adok egy hónapot, az üzem úgy fog leállni, mint a pinty. Belegondolt ebbe a mérnök úr?

- Hm.... hm... - Kardos ceruzájával ütögette az íróasztalt és furcsán mosolygott. Fejét forgatva hol az egyik, hol a másik férfira nézett, s közben kedélyesen hunyorgott.

- Na és maga, Bene úr, nem szól semmit? Régi bútor itt, nyilván jobban ismeri a viszonyokat, mint bárki más.

- Ugyanez a véleményem - válaszolta keményen az öreg és határozottan rábólintott.

- Hát persze, nem is vártam mást - mondta Kardos és derűsen felemelte a kóláspoharat, nagyot ivott belőle. - Kérnek egy jó hideg kólát? Vagy kávé? Sajnos sörrel nem szolgálhatok. Meg kell várniuk a randevút a Pléhtehénél.

- Köszönjük, nem - hárította el a kínálást Kelemen. Szóval erről is tud? Úgy látszik, valakinek tényleg eljárt a szája. Annyi baj legyen! Intett Benének, hogy a továbbiakat bízta rá. Leültek és feszülten várták Kardos további mondanivalóját. Mert hogy még tartogat némi meglepetést, abban bizonyosak voltak. Annyira már ismerték a mérnököt. Azért az meglepte őket, hogy a mérnök ennyire jól informált: még a találkozásuk helyszínéről is értesült!

- Szóval azt mondja, tisztelt Kelemen úr, hogy ha én 25 százalékkal csökkentem a karbantartói létszámot, egy hónap múlva le fog állni az egész gyár?

- Igen, szent meggyőződésem. És nem csak a munkahelyfeltés mondatja velem.

Kardos felemelte a kezét.

- Jó, elhiszem, nem kételkedem a szavában, tudom, hogy igazat beszél. Na és mi történne, ha mondjuk nem a 25 százalékat, hanem a felét küldeném el a mostani létszámnak?

A két bizalmi hökkenten nézett össze. A mérnök vagy bedilizett, vagy gúnyolódik velük. Kelemen zsebkendőt vett elő és megtörölte a homlokát.

- Tulajdonképpen hová akar kilyukadni, mérnök úr? Nagyon remélem, tréfál, hiszen ha tényleg megfelezné a karbantartókat, a gyár egy hétig sem bírna fennmaradni. Akkor pedig akár haza is viheti a műhelyét a maradék emberekkel együtt, mert nem lesz mit javítani.

Kardos hangosan felkacagott. Láthatóan nagyon élvezte a beszélgetést. Kelemenék viszont egyre inkább zavarba jöttek, mert fogalmuk sem volt, mire megy ki ez a tökéletesen zagyva társalgás. Ők tárgyalni jöttek, nem Kardos Ernő vicceit végighallgatni.

- Nem ért maga az üzlethez, Kelemen. Hadd halljam, miért jöttek ide?

- Tiltakozni akarunk a leépítés ellen. Ha kell, élni fogunk alkotmányos jogainkkal, akár a sztrájktól sem riadunk vissza. Az emberek mindenre elszántak, s nem riadnak vissza a...

- Értem, értem - állította meg Kardos a szónoklatot. - Felesleges tovább ragoznia. Különbösen kívánok vitába szállni olyan hatalommal, amit úgy neveznek, hogy munkásszolidaritás, legalábbis az öltözőkben. Sőt, kifejezetten hálás leszek, ha megteszik nekem azt a szívességet, hogy sztrájkba lépnek. Kérhetném, hogy már ma kezdjék el? Van ennek valami akadálya?

- Felhívom a figyelmét, mérnök úr - pattant fel dühösen Bene -, örséget állítunk a kapu elé, hogy kívülről ne hozathasson be sztrájktróket.

- De Bene úr, hogy tételezhet fel ilyet rólam? - szörnyülködött bohóckodva Kardos Ernő. - Még hogy sztrájktróket!? Csak nem bolondultam meg, hogy önmagam ellen szervezkedjek? Ellenkezőleg, gondoskodni fogok az örségben lévőkről, vitetek nekik kávé, üdítő italokat, szendvicset. Hogy úgy mondjam, részt akarok venni az ellenem irányuló sztrájkjukban és én fogok jobban járni, akármilyen hihetetlen is.

- Nem értem... - dadogta Kelemen. - Itt valami nekem nagyon nem tetszik. Miben sántikál a mérnök úr?

- Szeretné tudni, mi? Azt elhiszem. De egyelőre nem árulom el. Különbösen, ha eddig nem találta ki, hiába is magyaráznám. Még korai volna. De hogy lássa, nem vagyok hálátlan, a sztrájkolási ötletért végleg visszavonom a magára vonatkozó elbocsátási szándékomat. Sajnos, Bene úrtól meg kell válnunk. Önként nyugdíjba megy. Így van, Bene úr?

- Akkor velem se tegyen kivételt - vágta oda dacosan Kelemen. - Nem vagyok hajlandó segíteni abban, hogy tönkregye a gyárat, ahol az eddigi munkáséletemet...

- Ugyan már, Kelemen, ne papoljon itt nekem, gőze sincs a lényegről. Nem engedem el, mert szükségem lesz magára. Hogy bebizonyítsam, felemelem a fizetését és egyúttal kinevezem művezetővé. Választhat: munkanélküli segély, vagy majdnem dupla fizetés, művezetői beosztás. Viszont maga fogja bejelenteni, hogy elsejétől 50 százalékos létszámcsökkentés lesz. Vállalja?

- Soha! - ugrott fel paprikavörösen Kelemen. - Ezt kikérem magamnak! Nem leszek a társaim árulója. Teszek a pénzére és a mézes-mázás szavaira. És Benét is hiába ijesztgeti, ő sem lesz a maga pincsikutyája. Ígérhet nekünk amit akar.

- Ne kapkodja el. Nyugalom! Holnap várom a válaszát. Bene úr nem érdekel, de maga jól gondolja meg, Kelemenkém.

- Na de értse meg, mérnök úr, az isten szerelmére, itt már nem csak a karbantartókról van szó, hanem az összes dolgozóról. Ha ellehetetleníti a javítást, ez a kóceráj egy hét múlva a szemétdombra kerül. Éppen fordítva kellene, duplájára emelni a létszámot, vagy legjobb volna egy vadonatúj üzemet telepíteni.

- Látja, ez jó ötlet. És hol kellene építkezni? Hová? - kérdezte furfangos képpel Kardos.

- Hogy-hogy hová? - hökkent meg Kelemen. - Mit tudom én, csak úgy kiszaladt a számon. Ugyanitt. Ez nem az én szakmám.

- Hát persze, csak úgy kiszaladt... Lám, milyen könnyen kiszalad az emberből az igazság. És arra gondolt-e, mennyibe kerülne egy ekkora terület, itt, ahol most beszélgetünk? A fővárosban! Nagyokos! Mert csak az orráig lát. Szóval, menjenek, nyugodtan mondják el az embereknek a hírt és kezdjék el a sztrájkot, a többi az én dolgom. Lesz idő, amikor meg is köszönik.

- Nem vállaljuk! - jelentette ki egyszerre a két bizalmi.

- Az istenit a kemény fejüknek! - csapott az asztalra Kardos. - Értsék már meg, hogy többet egyelőre nem mondhatok. Évek óta ismerjük egymást, miért nem hisznek nekem, legalább egy rövid ideig, amíg be nem bizonyítom, hogy a javukat akarom? Jó, elismerem, hogy e pillanatban ez képtelenségnek hangzik, de majd belátják, ha eljön az ideje. Csinálják azt, amit mondtam, a munkás-lelkiismeretüket pedig bízzák rám. Ne bennem keressék az ellenséget. Különb, tudják mit, menjenek a fenébe, csináljanak, amit akarnak, úgy lesz, ahogy én akarom, ha az ég a földdel összeszakad, akkor is. Holnap kezdhetik a sztrájkot.

*

Ilonka azonnal látta az ura arcán, hogy baj van.

Nem akarta faggatni, mert tudta, hogy ilyenkor jobb békén hagyni, úgyis el fogja mondani magától.

Pedig lett volna miről beszélniük.

Ma értesítették a munkaközvetítőtől, hogy az állást nem ő kapja és a segélyt is megszüntetik, mert lejárt az ideje. Ez veszedelmes kiesést jelentett a családnak és egyelőre fogalma sem volt, hogyan, miből tudja pótolni. Az biztos, hogy alaposan összebb kell húzniuk magukat. A két gyerek táborozására is be kellene fizetni a pénzt, ami, mint kiderült, nem is húszezer, hanem huszonnégy. Igen, de miből?... Pedig megígérte a fiúknak.

Nyílt a bejárati ajtó. Nagy ricsajjal a gyerekek érkeztek az iskolából, éktelen vitában egymással.

- Hülye vagy - mondta éppen Feri az öccsének - majd jól elraklak és akkor megnézheted magad, mehetsz árulkodni.

- Te vagy a hülye - vágott vissza Laci, a kisebbik fiú - és vedd tudomásul, megmondalak, hogy csókolóztál a Papp Verával. Azt hiszed, nem láttunk benneteket?

- Csönd legyen! - jelent meg az előszobában Kelemenné. - Már megint veszekedtek? Feri, te vagy a nagyobb, több eszed lehetne.

- Anyu, a Feri puszkilzkodott a Papp...

- Elég, nem akarok erről hallani, szégyelljétek magatokat - torkollta le a kicsit a mama. - Apátoknak fáj a feje, ne zavarjátok most. Kézmosás, aztán irány a konyha, ebédeljétek meg, de nem üvöltözzetek, mert baj lesz. Tudjátok, milyen az apu, ha dühös.

A két gyerek megszeppenve elhallgatott. Kelemen soha egy ujjal sem nyúlt hozzájuk, elég volt egy szigorú tekintet és megvolt az eredménye.

Ilonka panaszkodott is eleget:

- Nem tudom, mit csinálsz ezzel a két ördögfiókával, én üthetem-vághatom őket, mégse engedelmeskednek, te meg csak rájuk nézel és olyanok mint az angyalok. Ez nem igazság.

Kelemen a nagyszobában ült, újság volt a kezében, de nem olvasott, csak szívt a cigarettáját és töprengve meredt maga elé. Amikor az asszony bejött, összerezzen és arca elé kapta a lapokat, de elkésett: a felesége látta, hogy nem olvas.

- Bánt valami, szívem?

Kelemen nagyot sóhajtott. Ledobta a földre az újságot, ami pedig nem volt szokása és csúnyán elkáromkodta magát.

Ilonka megrettenve nézett rá: életében először hallott a férjétől ilyen szavakat. Bár a férfi nem volt vallásos, tisztelte az asszony templomos neveltetését és azt sem ellenezte, hogy a fiúk hittanra járjanak. Férje soha nem szokott cáromkodni. Valami nagyon nagy baj lehet. Leült a szomszédos fotelbe és várta, hogy a férfi mond valamit. A legtöbb, amit mert: szótlanul rátette kezét az ura karjára.

Végre megszólalt a másik.

- Könnyen lehet, hogy holnap kirúgnak.

- Jézusom! - sikoltott fel az asszony. - Ez nem lehet igaz! Pont most?

- Mi az, hogy pont most? Nem mindegy, hogy holnap, vagy holnapután?

- Nem mindegy, szívem, nagyon is nem. Olvasd - és a férje kezébe nyomta a levelet, amit a munkaközvetítőtől kapott. Kelemen összeráncolt homlokkal futotta át a sorokat és éktelen haragra gerjedt.

- Az anyjuk...! Na jó, jó, nem mondom tovább. Ezek is tudnak időzíteni.

- Azzal már nem is merek előhozakodni, hogy a fiúk táborozása többbe kerül, mint gondoltuk, legalább 4-5 ezerrel. Muszáj lesz hozzányúlni a tartalékhoz.

- Mit csináljak? - ütött a levegőbe tehetetlen dühvel a férfi. - Egyik oldalon a családom, másik oldalon a becsületem és a munkatársaim sorsa. Melyiket szeressem, melyiket áruljam el? Ebbe bele lehet örülni. Kardos spekulál valamin, csak azt tudnám, min. Nem hajlandó elárulni, mi jár abban a csavaros agyában - és aprólékosan, részletesen elmesélte az irodában történeteket a feleségének.

- Az az érzésem, hogy a te híres főnököd szándékosan le akarja rohasztani az üzemet.

- Ne létezik, nem bolond az. Ilyet csak elmebeteg tenne.

- Vagy az, akinek a területre fáj a foga. Öreg gyár, soha az életben nem lesz nyereséges, ha csak valami csoda nem segít rajta, hiszen úgy tartjátok össze egyik napról a másikra. Vagy nem jól tudom? Hátha Kardosnak éppen az a célja, hogy bebizonyítsa, a gyár életképtelen, le kell bontani és valami mást építeni a helyébe?

Kelemen sokáig nézte az asszonyt, szemében csodálkozás villant.

- Hogy neked milyen igazad van! S ez nekem, buta lakatosnak, miért nem járta meg az eszemet? Holott világosan megmondta... igen... Hát persze! - csapott a homlokára - Most már mindent értek. Ezért akarja a túlzott létszámcsoökkentést. Egyébként tévedsz, annyira azért nem öreg gyár ez, hogy ne lehetne gatyába rázni, csak egy kicsit kéne áldozni rá. Néhány elavult gépet kellene lecserélni, a többi alaposan átvizsgálnánk és még vagy tíz évig simán eldöcög. Ne feledd, úgy melleleg ez látja el fűtéssel és meleg vízzel az egész lakótelepet.

- Arra ott van a kiserőmű a papírosoknál...

- A negyedére sem elegendő. Ha mi leállnánk, a lakótelep nagyobb része megfagyna. - Felállt és ide-oda kezdett járkálni, hangosan gondolkozva - Szóval ez így megy? Ilyen egyszerű? Tönkretenni, hogy olcsón megvásárolhassák, aztán a melósokat szélnek eresztik, mindenki mehet, ahová tud - kit érdekel? No, ehhez nekünk is lesz egy-két szavunk. Holnap beszélek a többiekkel. Ideje, hogy tiszta vizet öntsünk a pohárba. Ha kell, az egész gyárat fellármázom.

- Ferikém - könyörgött az asszony - nagyon vigyázz minden szavadra. Tudom, hogy számodra mindig első az igazság, de gondolj a családotra is. Csak most az egyszer! Mi lesz velünk, ha te is munkanélkülivé válsz? Mi is kukázunk? Kérlek, légy óvatos, ígérd meg.

Kelemen megcsókolta felesége homlokát.

- Rendben van, megígérem. És most ehetnék én is valamit?

*

Másnap Kelemen fél órával korábban érkezett az öltözőbe. Mintha összebeszéltek volna, az egész csapat majdnem egyszerre toppant be.

- Figyeljete ide - mondta Kelemen -, tegnap az asszonynak volt egy érdekes gondolata. Ő találta ki, nem én, de érdemes meghallgatni - és elmesélte Ilonka véleményét a gyár szándékos lezüllesztéséről.

Döbrent csend fogadta Kelemen szavait. Aztán fokozatosan megindult a szuttogás, majd a hangos zúgólódás, végül kitört a vihar. Egymás szavába vágva kiabáltak össze-vissza, semmit sem lehetett érteni. Bene Laci bácsi megpróbálta túlharsogni a zajongókat.

- Hé, nem maradnátok csendben egy kicsit? Így sosem fogunk egyről a kettőre jutni. Inkább arról beszéljünk, mit tehetünk? Figyeltek rám?

- Mondjad, öreg, hát persze, hogy figyelünk. De nem könnyű lenyelni ezt a disznóságot.

- Egyetértek - bólintott Bene -, nekem se könnyebb, mint nektek. De ha egymást marjuk, vagy ha magunk között nyomjuk a süket dumát, attól nem fog javulni a helyzet. Kelemennek feladta a leckét Kardos. Feri, mondd el, mit ajánlott az a hóhárnyó.

Kelemen felállt egy padra és rákezdet.

- Előre bocsátom, én nem értek egyet az egésszel, tehát ne rám haragudjatok. Ha Laci bácsi nem kéri, egy szóval se említettem volna. Semmi kedvem Kardos szócsöve lenni, nem vagyok a postása. Szóval azt üzente, hogy ötven százalékos leépítést akar, s hogy én jelentsem be, mert művezetőnek szemelt ki, ha viszont nem teszem meg, repülök. A sztrájkra vonatkozóan

kijelentette, nem hogy ellenezné, de direkt örül neki és vállalja, hogy kávéval, üdítővel ellátja a sztrájköröket. Furcsa ellentmondás, és úgy tűnt, hogy nem viccel. Én se értem, de tényleg ezt mondta. Amikor arra céloztam, hogy ha mi leállunk, vagy tényleg megfelel a karbantartó létszámot, vége az egész gyárnak, csak nevetett, nem látszott rajta, hogy megijedt volna. Ez is a feleségem sejtését igazolja: ez a gazember direkt arra megy, hogy befuccsoljon a gyár. Mit tegyünk?

- Beszélni kell még egyszer Kardossal - mondta Szemler Jóska, a lakatosok bizalmija. - Teljes nyíltságra kell kényszeríteni. Menjünk fel hozzá mindannyian, így, ahogy vagyunk. Jöjjön mindenki.

- Felesleges! - süvített át fejük felett a jól ismert orrhang.

Az öltöző ajtajának támaszkodva Kardos kiáltott, szájában cigaretta füstölgött.

Senki nem vette észre, mikor jött be az öltözőbe, mióta hallgatja a beszélgetésüket. Minden arc elsápadt, egy pillanatra még Kelemennek is megremegetek a lábai. Kardos eltaposta a cigarettáját, zsebre dugott kézzel előre sétált és felnézett a padon álló bizalmira.

- Maga a többiek szószólója? Ahogy megbeszéltük?

- Nem vagyok szószóló. Csupán elmondtam a fiúknak, mit ajánlott tegnap.

- Helyes, helyes - bólogatott tigrismosollyal Kardos. - Ezek szerint már tudják. Nos, uraim, mit szólnak a dolgok alakulásához? Attól tartok, felüktől meg kell válnom. Nem szívesen, nem örömben teszem, de muszáj. Kevés a pénz.

- Nem igaz! Hazudik! - szólt közbe egy fiatal munkás. Még új volt, alig két hónapja dolgozott a gyárban, legtöbbször a nevét sem tudták. - Maga arra játszik, hogy...

- Fogja be száját, magát senki sem kérdezte - lépett hozzá Kardos és keményen a szemébe nézett. - Azt egyelőre én tudom, egyedül, mire játszom és nem egy taknyos kölyöktől fogom megkérdezni. Ha nem tetszik, máris mehet a munkakönyvéért. Na, mire vár? Befogja a csőrét, vagy a saját kezemmel fogom kivágni az öltözőből. Meg ne halljam még egyszer, hogy megmukkan. Világosan beszéltem?

A fiú leforrázva toporgott, aztán fogta magát, hóna alá csapta a táskáját és az ajtó felé indult. Ott megállt és a válla felett visszaszólt:

- Az ilyenek miatt megy tönkre az ország. Egyszer még megbánják! - Bene utánaugrott és megfogta a karját, nem engedte elmenni. - Maradj a fenekeden! - sziszegte a fiú fülébe. Az durcásan behúzódtott a sarokba, de többet nem mert megszólalni.

Kardos már nem figyelt rájuk. Felállt a padra, közvetlenül Kelemen mellé és végig hordozta tekintetét a meghökkent társaságon.

- Van még valakinek mehetnékje, vagy mondanivalója? - s mert nem kapott választ, elégedetten felnevetett, aztán nyugodt hangon folytatta. - Jó, rendben van, akkor most nagyon figyeljenek rám, mert nem mondom el kétszer. Van öt-hat ember, akinek semmiképpen sem kívánok felmondani. Nem titok, hogy köztük van Kelemen Ferenc, de nem azért mert bizalmi, hanem mert terveim vannak vele, szükségem lesz rá a jövőben, ha nem is minden áron. Persze ha akar, ő is elmehet. Nem tartóztatom. A többiek viszont kapnak tőlem egy lehetőséget - Fel-emelte a táskáját és kivett belőle egy dobozt. - Ebben annyi cédula van, ahány dolgozója a Kft-nek, de 42 olyan is, amire az van ráírva: *felmondás*. Magyarán, azt akarom, hogy sorsoljunk, ki az, aki marad és ki az, akitől szomorú szívvel megválnak. Akinek pechje van, az máris szedheti a cókmojkját és mehet a pénzéért, a többiek maradjanak itt, mert fontos meg-

beszélésünk lesz. Ha valaki nem akar részt venni a sorsoláson, úgy tekintem, hogy önként mondott fel és akkor nincs végkielégítés.

- Én akarom kezdeni - mondta Kelemen, de Kardos leintette.

- Maga ne kezdjen semmit, magának nem kell sorsolnia, már mondtam, hogy szeretném megtartani művezetőnek, ha nem okoskodik annyit. De ha mindenképpen ragaszkodik a népi hős szerepéhez, én nem bánom, de sorsolnia akkor sem kell. Mehet egyenesen haza.

Kelemen elsápadt és mozdulata megállt a levegőben. Bene halkán odasúgta.

- Feri, ne vágd el magad, ezt senki sem várja tőled, és nincs is értelme. Gondolj a családotra. Legalább marad itt egy értelmes ember.

Kardos mosolyogva hallgatta az öreget és ugyanolyan halkán mondta.

- Okos beszéd, Bene úr, nagyon okos. De sajnos, magának sem kell cédulát húznia. Ahogy tegnap is jeleztem, elválnak az útjaink. Nos, emberek - folytatta emelt hangon -, ki kezdi? Tessék, tessék, ez is az új demokrácia egyik megjelenési formája, mindenki saját kezével dönt a sorsáról. - és harsányan felkacagott, az emberek pedig lehajtott fővel egyenként a dobozhoz járultak, kivettek remegő kézzel egy cédulát és visszamentek a helyükre. Amikor már mindenkinek megvolt a cédulája, Kardos rájuk dörrent.

- Olvassák el!

Az arcokon lehetett látni a kihúzott cédula tartalmát, a vakvéletlen pofonja világosan kirajzolta az elkeseredés, a düh, a lemondás keserűségét. 42 szomorú, kétségbeesett arc - ugyanennyi megkönnyebbült sóhaj, égre emelt tekintet. Ők voltak a „szerencsések”, azok, akik egyelőre maradnak.

Kardos tovább fokozta a helyzet kegyetlenségét.

- Jó, most pedig azok, akik a „felmondás” cédulát húzták, menjenek az irodámhoz és várjanak meg, még van egy kis beszédem velük. A többiek üljenek le. Ma később lesz a munkakezdés. Ráérünk, ez most mindennél előbbrevaló.

Amikor magukra maradtak, Kardost mintha kicserélték volna. Arca hirtelen elkomolyodott, eltűnt róla a hetyke mosoly. Lelépett a padról, ahol eddig állt és kezével intett, még a hangja is más lett:

- Jöjjenek ide, közelebb hozzám, mert nem akarok kiabálni. Figyelmeztetek mindenkit, hogy ha bármelyiküknek eljár a szája, egyetlen szavam sem lesz érvényes. Ellenőrizték egymást is. Ez természetesen otthonra is vonatkozik, mert akadnak feleségek, akik gondolkoznak. - Itt Kelemen felé sandított, de szeméből hiányzott a gúny, inkább elismerést mutatott. - Tehát az első kérésem: adják szavukat, hogy amit most hallanak az egyelőre szigorúan a mi titkunk marad. Becsületszó? Halljam, egyenként. Kelemen, kezdje maga, hiszen úgyis magát szeretném főnöknek jelölni.

Kelemen kérdően nézett az emberekre, de azok vagy félre fordultak, vagy a vállukat vonogatták, mintha azt mondanák: *a te dolgod!* Sértette az önérzetét ez a gyámoltalan közöny és dacosan kivágta:

- Becsületszavamra megtartom a titkot. Hacsak nem törvényellenes.

- Nyugodjon meg! - bólintott komolyan Kardos. - Akkor hát halljam a többieket. Ki akarja kezdeni? Addig egy szót sem hallanak a terveimről.

Amikor mindenki elmondta a „becsületszavamra” szöveget, Kardos még jobban lehalkította a hangját és a következőket mondta:

- Kelemennének igaza van. Tökéletesen ítélte meg a helyzetet, csupán a személyeket illetően tévedett. Csak azon csodálkozom, hogy egy asszony otthonról ilyen ügyesen keresztüllátott a szándékaimon, s nem maguk jöttek rá, akik itt élnek velem nap mint nap. Ezért jobb, ha elmondok mindent őszintén, nehogy elrontsanak nekem valamit. Valóban azt akarom, hogy a gyárat a csőd szélére juttassam, értékét - legalábbis *látszólag* - a nullával tegyem egyenértékűvé, hogy még véletlenül se jusson senkinek eszébe, hogy valaha is talpra állítható. Na, mi erről a véleményük?

Az emberek sápadtan néztek egymásra, de senki nem szólt. Kelemen azonban ismerte őket és látta szemükben a legmélyebb felháborodást. Mi lesz ebből! - gondolta és legszívesebben elment volna, hagyva maga után csapot-papot. Undorodott önmagától, hogy ilyen gyáva, de nincs mit tenni: gondolni kell a családra is, igaza van Benének.

- Látom, ki vannak akadva és valamennyien azt gondolják, aljas gazember vagyok - folytatta Kardos. - Pedig nincs igazuk, mert nem tudják, mi van a háttérben. Nos, elárulom: a gyárat egy külföldi érdekeltségű befektető társaság szeretné megvásárolni, hogy utána hamarosan, amint lehet, lebonthassa és a helyére áruházat építtessen, parkolóval, étteremmel és hasonlókkal. Nem csak a karbantartók, hanem az egész gyár összes dolgozója az utcára kerül legkésőbb egy év múlva, ha aláírják a szerződést. S én elhatároztam, hogy ezt az aljasságot megakadályozom. Mindenáron megakadályozom, ha belegebedek is, ha az utolsó fillérem is rámegy. De egyedül kevés vagyok, társakra van szükségem, olyanokra, akik bíznak bennem, hajlandók némi áldozatvállalásra és tudják tartani a szájukat. Ezért kellett a becsületszó. Most megállok és megkérdem: még mindig azt akarják, hogy folytassam az előadást?

Kelemen most vette észre, hogy még mindig a padon áll. Nagyot nyelt és gyorsan lekászálódott, s közben Kardoshoz beszélt.

- Tudja, mérnök úr, ha ez igaz, magát aranyba kéne foglalni. Sajnálom, hogy rosszakat tételeztünk fel, anélkül, hogy meghallgattuk volna. Így van, emberek? - Azok egyszerre rábólintottak, de még most sem szólt senki egy szót sem, csak előrehajolva, feszülten figyeltek. - Mondja tovább, mérnök úr. Kezd a dolog egyre izgalmasabbá válni.

- Rendben van, akkor most hallják tőlem is: *becsületszavamra* igaz, amit eddig mondtam. S ez még nem minden, most jön a lényeg, a fifika. Az új cég olyan üzemet vásárol, amely termelőképes és alig van adóssága. A látszat fenntartása miatt - no meg hogy a vételárat visszanyerjék - egy évig kötelesek működtetni és a munkahelyeket garantálni, de utána gondoskodni fognak arról, hogy a termékeink eladhatatlanok legyenek, felvesznek egy halom hitelt és csődbe viszik a gyárat, hiszen nekik a *terület* a fontos. Arra megy ki az egész, mert ennyi pénzért ma már sehol nem tudnának ilyen olcsón hozzájutni. A felszámolás elkerülhetetlen lesz. Ekkor lép be egyik titkos társvállalatuk, amelyik felvásárolja bagóért az egészet, a dolgozókat szélnek eresztik, s már kezdek is a bontást és a tereprendezést: építhetik a bevásárlóközpontjukat. Eddig világos? Tudnak követni?

- Igen! - mondták egyszerre.

- Nos, én úgy döntöttem, hogy megelőzőm őket, s még mielőtt aláírnák a szerződést, csődbe viszem a vállalatot, hogy elvegyem tőle a kedvüket. Olyan épeszű, nyugati üzletember nem létezik, amelyik egy sztrájkoló, haldokló gyárat megvegyen és egy-másfél éven át folyamatosan ráfizessen, mert többbe kerül nekik a leves, mint a hús. Magyarán, nekünk érdekünk, minél rosszabb képet alakítsunk ki a gyárról, hogy visszariadjanak az üzlettől. Ezért mondtam: még segítem is a sztrájkórságot! S ha minden úgy alakul, ahogy remélem, bejelentjük, hogy az

én kft-m és a dolgozók 50-50 százalékban megvesszük a gyárat. Olcsón, fillérekért, mivel az állam feltétlenül meg akar szabadulni tőle. Persze gúnyolódni fognak rajtunk és árgus szemekkel figyelik, mikor megyünk tönkre, hogy azonnal kezdhessék előlről a huncutkodásaikat, s majd kihúzzák alólunk a talajt, de arra várhatnak. Ha mi, régi dolgozók, összefogunk, létezhettelen, hogy ne tudnánk felvirágoztatni ezt a gyárat. Nem mondom, lesz vele bajunk, de a miénk, a sajátunkat építjük. Ami pedig az elbocsátottakat illeti, amint a mi tulajdonunkba kerül a gyár, azonnal visszavesszük őket, hiszen szükségünk lesz minden munkáskézre - de csak akkor! Valahogy majd átvészeli ezt a rövid időt. Ezért rendeztem a sorsolási cécót, mert nekem mindegyikük egyformán kedves és fontos, egyikőjüknek sincs szívem azt mondani, hogy le is út, fel is út. Még az öreg Benével is megvan a tervem. Amikor itt végeztünk, hozzájuk is lesz pár szavam. Hát röviden ennyit akartam elmondani. Értik már, miért kértem a becsületszavukat? Ha ebből egy vesszőnyi kiszivárogoz, az egész tervnek lőttek. Nem csak maguk, de én is és mindenki, repül, mint a szöcske. Én legalább kapok valamit a kft-mért, de maguk tudják, mit kapnak? Igen... *azt!* Nincs több mondanivalóm. Tessék, most már beszélhetnek. Akarnak-e velem tartani, vagy hagyjuk a francba az egész gyárat, aki kapja, marja, legyen az idegeneké? Döntsenek.

- Ad nekünk egy kevés gondolkodási időt? - kérdezte Kelemen, a többiek helyeslő zúgása mellett. - Beláthatja, hogy azért ez nem olyan egyszerű, nincs mindenkinek pénzzel tele a szalmazsákja.

- Persze, hogy adok, de ne sokáig totójjazzanak, mert minden perc drága. A vevők bármikor megérkezhetnek, lehet, hogy már ma, lehet, hogy holnap és előtte lesz néhány elrendezni valónk. Fel kell készülnünk a vendégfogadásra. Kelemen úr, ha végezték, várom az irodámban, meg kell beszélnünk a haditervet. Már ha igent mondanak, ez természetes. Mindenestre, örülnék, ha sikerülne befűteni egy-két mohó úriembernek. Hát akkor, rajta, emberek, beszélgessenek, gondolkozzanak, számoljanak. Minden magukon múlik.

*

A gyárudvaron fekete ruhás, nyakkendő, aktatászkás urak lépkedtek, tipegve, finnyásan, orrukhoz szorított zsebkendővel, mellettük Tordai főmérnök tüsténkedett. A tolmács időnként kérdezett valamit és továbbította a bizonytalan válaszokat a vendégek felé. Azok vállvonogatva hümmögtek, ajkukat biggyesztették, szemmel láthatóan szerettek volna már túl lenni az értelmetlen ténfergésen. Nem érdekelte őket a gyár, sem az adatok, amiket Tordai próbált rájuk tukmálni. A levegőben rendkívül erős, fojtogató szénigáz terjengett, a szél - mintha segíteni akarna - feléjük söpörte a nehéz, kellemetlen füstszagot és a port.

E pillanatban irtózat, süvítő hang robbant ki valahonnan a magasból. Az üzemcsarnok megrázkódott, ömlött a korom, pizok a levegőből, forró, nedves gőz telepedett széjjel, kiabáló, megriadt emberek rohanguáltak fejvesztve, egymásnak ütközve. A delegációnak földbe gyökerezett a lába a rémülettől. Tordainak még sikerült elkapnia egy lihegve száguldó munkást, aki egy poroltóval a kezében futott valahová.

- Mi történt, az istenért?

- Csak a szokásos - zihálta az ember -, a kettes kazánál megint kilyukadt egy forcsó és a túlnyomást ki kell engedni a levegőbe, különben szétrepül az egész berendezés.

- Mi az, hogy a szokásos? - kérdezte ingerülten a főmérnök. - Miket beszél itt össze-vissza? Ilyesmi tudtommal nem fordult elő hónapok óta.

A munkás zavartan lehajtotta a fejét és tétova arccal válaszolta:

- Ahogy parancsolja, főmérnök úr. Ha azt tetszik mondani, hogy nem szokásos, akkor nem szokásos. Nekem mindegy. - Megrántotta a vállát és indulni akart.

- Várjon csak - állította meg a tolmács, nyomában néhány fekete öltönyössel -, sűrűn előfordul hasonló eset?

- Nem mondhatnám - felelte a munkás készségesen. - Ma még ez az első.

A vendégek összenéztek és félrehúzódva tárgyalni kezdtek valami nagyon sürgőset.

Tordainak elkerekedtek a szemei, s már éppen le akarta hordani a munkást, hogy ne hazudjon ilyen örültségeket, ne járassa le a vállalatot, amikor Kelemen futott ki lélekszakadva, fején védősisakkal. Kézzel-lábbal integetett és hangosan üvöltötte:

- Gyorsan tűnjenek el onnan! Lehet, hogy beszakad a kettes kazán tűztere és szétrepül az épület! Meneküljenek, amíg nem késő!

A halálra rémült vendégeknek több se kellett, a tolmács szavai nyomán villámgyorsan szedték a lábukat, meg se álltak az igazgatói tárgyaló teremig.

Kardos összevigyorgott Kelemennel.

- Ezt jól csinálta. Az amerikai száz méteres futóbajnok is megirigyelhette volna őket.

A tanácsteremben koránt sem volt ilyen vidám a hangulat. Halmay igazgató intézkedett, hogy a titkárnő kávét és üdítőket szolgáljon fel, s közben kétségbeesetten próbálta megnyugtatni a vendégeket, nem sok sikerrel.

Most a vendégek közül felállt egy köpcös, szivarozó ember és Tordaiék legnagyobb meglepetésére idegen akcentussal, de tökéletes magyar fogalmazással kerek-perec kijelentette:

- A nevem Thomas Zadori, vagy ha úgy jobban tetszik, Zádori Tamás és enyém az a befektető cég, amelyik érdeklődéssel közeledett az önök vállalata felé. De én üzletember vagyok, uraim, nem jótékonyági intézmény, tőlem holmi hazafias szólamokat ne várjanak. Minden világos? A pénz beszél, a kutya... hogy is mondják? Tanulmányoztam a számokat és azok homlokegyenest más képet mutattak, mint amit személyesen az imént megtapasztaltam. Ha én megveszem a gyárukat, az alatt az egy-másfél év alatt, amíg üzemeltetni köteles vagyok, több pénzem megy rá, mint amennyit későbbi terveim során tíz év alatt behozok. Ennyire bolondnak ne nézzenek. Csak azt nem értem, hogyan képzelik egyáltalán ennek a lerobbant, elavult kócerájnak az eladását? Csak nem *valutát* akarnak kapni érte? Utólagos engedelmséget remélve, szóba elegyedtem néhány emberrel, így pontos értesüléseim vannak arról, hogy a dolgozók általános sztrájkra készülnek, nagy a zúgolódás, alacsonyok a bérek, ami nem is volna csoda, mivel a termékeik eladhatatlanok, a gépek rozogák, folyamatos javítást igényelnek, az üzemi erőmű az utolsókat rúgja, életveszélyes. Ha legalább nem kellene fenntartanunk másfél évig a termelést, talán beszélhetnénk a továbbiakról, de így... Kész ráfizetés, nekem kellene kapnom azért, hogy a nevemet adnám egy ilyen pocskék üzlethez. A magam részéről a leghatározottabban ellenzem. Egy fillért sem vagyok hajlandó áldozni. Visszalépek. Társaim nevében nem nyilatkozhatom, de aligha hihetem, hogy...

Halmay igazgató tiltakozva emelte fel kezét.

- Elnézést kérek, uraim, önök rosszul vannak informálva. A vállalat a nehéz körülmények ellenére aránylag kiválóan dolgozik, termékeink megközelítik az európai közép színvonalat, sztrájk pedig még soha nem volt nálunk, reméljük, nem is lesz. Az iménti eset szerencsétlen véletlen, nem szabad semmi érdemlegeset leszűrni belőle. Ilyen minden gyárban, ahol magasnyomású gőzzel dolgoznak, előfordulhat. Igaz, néhány embert kénytelenek vagyunk elküldeni

bizonyos átszervezések okán, s azok esetleg hőzöngeni fognak, de sztrájkkészültségről nincs tudomásom. Márpedig arról okvetlenül tudnom kellene. Remélem, az én szavam ér annyit, mint néhány hozzá nem értő, lézengő munkásé. Ezért nem látom be, miért ne folytathatnánk a megbeszélésünket.

- Egyetértek - állt fel dr. Kereki Pál, aki az államot képviselte, de mindkét oldalról érdekelt volt abban, hogy az üzlet létrejöjjön. - Semmi okunk túl hamar ítélni. A mutatókat nézzük és ne az udvari pletykákra alapozzunk. Kérem, Mr. Zadori, nyissák ki azokat a dossziékat, amelyeket odakészítettünk önök elé. Azokból világosan kitűnik, hogy... hogy... Mi van már megint? Mi ez az újabb hangzavar? - szakította önmagát félbe idegesen.

A nyitott ablakon át erős zaj tört be, kiabálások, káromkodások hallatszottak. Mintegy vezényszóra, mindenki az ablakokhoz lépett és láthatták, hogy vagy százötven munkásruhába öltözött ember, transzparenszekkel felszerelve az irodaépület elé tódul. A táblákon olyasmiket lehetett olvasni, mint „Munkát akarunk!”, „Le az igazgatósággal!”, „50 százalékos béremelést követelünk!”, „Vesszenek az áruló sztrájkőrök!” - és hasonlók.

- Nem értem... - dadogta falfelhéren az igazgató -, mi ütött ezekbe? Még soha ilyen elő nem fordult. És pont most, amikor... érthetetlen!

- Lemegyek - mondta harciasan Tordai főmérnök, de meg se moccant a helyéről, mintha ő maga sem gondolta volna komolyan, hogy a dühöngő munkások közé merészkedjék.

- Talán egy más alkalommal folytassuk a tárgyalást, uraim. Alig hiszem, hogy a most kialakult helyzet alkalmas volna a tisztánlátáshoz - mondta fagyosan dr. Kereki. Bár az államtól kapta a fizetését, nem volt mindegy, hogy a külföldi fél miként és milyen mértékben fejezi ki háláját egy-egy jól sikerült szereplése után, s most nem úgy nézett ki a helyzet, hogy a balul végződő látogatás az ő számára a legcsekélyebb hasznot eredményezné. Célszerűbbnek tűnt a vendégek álláspontjához igazodnia. Van elég privatizálendő cég Magyarországon, ami legalább ennyire megfelel Zádoriék elképzeléseinek és ő sem jár rosszul. Jobb lesz mielőbb lelépni. Csak nehogy elveszítse a bizalmukat - s persze, a beígért milliót - aggódott, teljes joggal.

Villámgyorsan pakolni kezdett a táskájába. Ugyanezt tette Mr. Zadori és a többiek is, s percek alatt kiürült a tárgyalóterem. Az igazgató és a főmérnök a haját tépte és azonnal hívták a teljes vezérkart.

Közben a tüntető tömeg, amint a vendégek autói elhagyták a gyárkaput, egy szempillantás alatt eltűnt. Béke és nyugalom uralkodott az udvaron.

Ki érti ezt?

Negyedóra múlva együtt volt minden fontos ember, aki számított valamit a vállalat vezetésében, vagyis a teljes igazgatói tanács. Halmay úgy járkált fel s alá, mint egy megdühödött, éhes oroszlán.

- Mi volt ez, uraim?

- Fogalmam sincs - húzta fel értetlenül a vállát a főmérnök. - A legcsekélyebb jele sem volt, hogy az emberek titokban erre készülődtek. Arról tudnunk kellett volna. Olyan tökéletes időzítés volt, hogy felmerül a gyanú: profi szervezkedéssel állunk szemben. De kinek állhat érdekében ilyen örülség?

A főkönyvelő elkeseredve megjegyezte:

- Akárki volt, egyet sikerült elérnie. Az életben nem fogunk megszabadulni ettől a szemétdombtól. S még mi akartunk félmilliárd forintot kapni? Nevetséges képzelődés! Örülnek, ha a tíz százalékát sikerülne kivasalni valakiből.

- Ötven milliót? - kérdezte csöndesen Kardos Ernő.

- Miért, sokallod? - nézett rá dühösen az igazgató. - Vagy azt hiszed, a te Kft-det nem érinti a mai kudarc?

- Igen, azt hiszem - mondta vállát vonogatva Kardos. - Elfelejtitek, hogy az én embereim az egész területen végeznek karbantartói munkát? Lehet, hogy a gyár magától megszűnik, nekem akkor is lesz megrendelésem. Karbantartókra mindig szükség van.

- Akkor vedd meg az egész gyárat! - pattant fel a főmérnök. - Ha olyan biztos vagy a dolgokban, tessék, itt a nagy lehetőség.

- Ötven millióért? Nem vagyok meghúzatva.

Az igazgató odasétált Kardoshoz, szorosan eléje állt és megkérdezte:

- És 40 millióért megvennéd?

- Hm... - Kardos tűnődve forgatta a ceruzáját. - Sok! - mondta röviden és tömören.

- 30?... No jó, legyen... 25 millió. Ha egy héten belül kifizeted, a tiéd a gyár.

- Miért olyan sürgős? Egyáltalán, szabályos ez? - aggályoskodott Kardos. - Mit fog szólni hozzá a felsőbb szerv?

- Olvasd, teljesen szabad kezet kaptunk. Egyetlen feladatunk van: megszabadítani az államot a gyártól, bármi áron. S még valami... Uraim - fordult körbe -, most csukják be a fülüket. Ha sikerül e hó végéig vevőt találnunk, valamennyien, akik itt ülünk, így te is, Ernő, 5-5 millió forint prémiumot kapunk.

Kardos hangosan elkacagta magát, aztán gyorsan elkomolyodott.

- De hiszen ez összességében több, mint amennyit az egész vételár behoz. Feltéve, hogy Kardos hajlandó... - jegyezte meg valaki halkan.

- Azért ne a mi fejünk fájjon, öregem - vetette oda Halmay igazgató. - Odafenn másként számolnak. Nos, Ernő? Az öt milliót eleve leírhatod. Úgy vesszük, mintha befizetted volna.

- Sajnos, nincs kéznél 20 millióm. De valamennyit össze tudok kaparni pár hét alatt. Van egy ajánlatom: a mai napon leteszek öt milliót készpénzben, ehhez jön a másik ötös, a prémium, ez már tíz millió. A többire kapok három hónap türelmi időt. De van két kikötésem.

- S mi lenne az? - kérdezték többen is.

- Az első: a gyárat nem egyedül veszem meg.

- Hanem?

- Közösén a dolgozókkal, fele-fele alapon. Vagyis a maradék tíz milliót ők fizetik, de én vállalom garanciát értük.

- És mi a másik a feltétel?

- Hogy itt és most, azonnal kössük meg a szerződést.

Az igazgatótanács tagjai összenéztek. Hiszen így még jobban is hangzik! Tekintetükből gúnyos mosoly villant, hunyorogva intettek *igen*-t, s csak maguk elé mertek mosolyogni.

- Ha valaki hülye, ám lássa a következményét - gondolták egyformán magukban.

Kardos úgy tett, mint aki nem vesz észre semmit.

- Nos? - kérdezte közönyös hangon.

- A tied! - kiáltotta az igazgató. - Uraim, szavazzunk, elfogadjuk-e Kardos úr ajánlatát?

A kezek szinte vezényszóra emelkedtek a magasba. A patinás gyár e pillanattól gyakorlatilag Kardos Ernő tulajdonába került.

Fele-fele alapon.

- Gratulálok, öregem - mondta Halmay igazgató. - Nem csináltál rossz üzletet.

Kardos csak bólintott.

- Tudom.

Magában viszont azt mondta: *szegény ország! Ilyen gazdag?*

*

Amikor immár vadonatúj tulajdonosként elhagyta az irodát, bezárta maga mögött az ajtót és kulcsot gondosan zsebrevágta. A folyosón Kelemen várt rá, arcán feszült, nem is titkolt kíváncsisággal. A két férfi megállt egymás előtt, sokáig néztek farkasszemet, aztán Kardos lassan, csibészesen elvigyorodott:

- Megcsináltuk, Kelemenkém. Megették a cselt. Miénk a gyár! Most aztán csipkedhetjük magunkat.

- *Miénk?* Remélem, nem úgy, ahogy valamikor a politikusok szavalták? Elegünk van a marxizmusból. *Tiéd a gyár, magadnak építed* - csak éppen éhen döglük mellette az ember.

- Ne aggódjon, öregem, ezután másként lesz. Igaz, hajtánunk kell, hogy belegebedünk, de egy gyárostól ennyit el lehet várni. Hát még, ahol ennyi tulajdonosról van szó. Na, művezető úr, csapjon bele - nyújtotta kezét Kardos.

A két férfikéz összekulcsolódott, keményen, szorosan. Kelemen meghatódva mondta:

- Hát akkor belevágunk, főnök?

- Bele, Kelemenkém, bizony belevágunk. A felmondásokat azonnal visszavonjuk. Két órára szedje össze az embereket. Ne felejtse el a többi üzemből is meghívni bizalmiakat. Lesz mit megtárgyalnunk. Hát akkor... Ó, majd elfelejtettem, remélem, élni fog a tulajdonosi jogokkal és Bene Laci bácsinak talál egy főgépészi beosztást. Kell egy ilyen vén róka még a saját gyárunkban is.

Már indulni akart, amikor megtorpant és azt mondta:

- Van itt még valami, Kelemen úr: kérem, adja át üdvözlétem a kedves feleségének, s mondja meg neki: egy titkárnői állás betöltetlen. Remélem, itt is olyan okosan fog gondolkozni, mint otthon. Nem irigylem magát! Lehet, hogy ezért nem merek megnősülni? - tette hozzá a mérnök és kacagásuk végighullámozott a közös gyár folyosóján.

A FEJ

Zákányi Ottó eleinte oda se figyelt, hogy rendszeresen enyhe főfájással ébred.

Ekkor még normálisan aludt, nem voltak ijesztő álmai, s mire megitta a reggeli kávé, elszívta az első cigarettát, mintha elfújták volna - el is felejtette az egészet.

Körülbelül másfél hónap telt el, amikor a fájdalmat kísérő jelenségek aggasztóbbak lettek, mint maga a fejfájás és fokozatosan összezavarták az életrendjét.

Felesége arra figyelt fel, hogy férje napról-napra ingerültebb, csak ül maga elé meredve bamba képpel, s ha megszólította, összerezsent és olyan türelmetlenül, gorombán válaszolt, hogy az asszony jobbnak látta békén hagyni. Nyugtalanította a dolog, de nem merte faggatni a férfit. Különösen az arcára kiülő idegenszerűség riasztotta. A máskor mosolygós, vidám, életkedvtől sugárzó fiatalember morcos, befelé forduló, állandóan haragos, kellemetlen alakká változott, akitől nem ártott távol maradni.

Pedig csodálatos házasság volt az övék. Egészen idáig. Vilma már az első találkozásukkor rajongva beleszeretett. Ottó, mint első osztályú öttusázó, lóháton ült és diadalmas hadvezérként fogadta a tomboló szurkolók éljenzését, már-már imádatát. Olyan volt, mint egy félisten: hullámos barna haja kisfiús fürtökben lógott a homlokába, magas, izmos és olyan jóképű, hogy az már egyenesen arcátlanság a többi férfivel szemben. Ottó persze tudta magáról, hogy rengeteg nőnek ő az ideálja, élvezte a rajongásukat, de sosem vette komolyan a szerelmet. Ez neki kijár - szokta mondogatni. Mindamellett nagyszerű férj lett belőle, Vilma barátnői sárgultak az irigységtől, amikor megjelentek együtt valahol karonfogva.

Vilmának már korábban is feltűnt, hogy férjében valami titokzatos változás megy végbe. Egyre többet állt tükör előtt, arcát tapogatva, fejét forgatva jobbra-balra, mintha önmagában gyönyörködne, vagy éppen kritizálná - nem lehetett pontosan tudni. Nem volt ennyire hiú azelőtt - töprengett az asszony. Lenne valakije? Nem is csodálkozott volna: egy ilyen férfi-példánynak inkább elkerülnie nehéz a hódításokat, mint megküzdeni érte.

- Hiába, asszonysors! - vigasztalta magát sóhajtva, gondolatban.

Érthetetlen volt az is, hogy férje órákig képes a fotelben üldögélni és a lábait nézegetni, tapogatni, mint egy műtárgyat.

- Valami baj van, drágám? - kérdezte tőle gyöngéden, de rideg, elutasító választ kapva, inkább úgy tett, mint aki nem vesz észre semmit. Azt azonban kifejezetten furcsállta, hogy elmaradtak a reggeli futások, a kiadós tornák, amelyek nélkül eddig elképzelni sem lehetett Ottót. Imádta saját testét, és minden lehetőséget megtett annak érdekében, hogy karban tartsa, erősítse. Ellustult volna? Ugyan!... Egy *ilyen* férfi?

Az utóbbi hetekben-hónapokban a sport teljesen kiesett az életükből, még úszni sem jártak. Vilma egyszer meghallotta, hogy a zuhany alatt Ottó hangosan káromkodik:

- Átkozott test! Miért kell téged szolgálnom, amikor... - a többit elnyomta a vízcsobogás. Vilma döbbenetesen állt és halvány gőze sem volt arról, mire gondolhatott a férje, amikor saját teste ellen tiltakozik, sőt meg is átkozza.

Hogy lehet ezt józan elmével megmagyarázni?

Az asszony nem sejthette, hogy Ottó még kevésbé érti a bennsejében zajló rejtélyes változást. A férfi keményen próbált hadakozni ellene, de képtelen volt rá. Lépten-nyomon azon kapta magát, hogy hol a kezét, hol a lábát, vállait és más testrészeit tapogatja olyan mélyről fakadó, ösztönös, izzó gyűlölettel, mintha külön-külön legádázabb ellensége volna mindegyik. Néha úgy érezte, hogy egy idegen lény bujkál a lelkében, aki önnönmaga ellen uszítja, s hallani vélte, amint azt sugallja örült szenvedéllyel: *Pusztítsd el, pusztítsd el!... Szabadulj meg tőle!...* - s ő csak hallgatta ezeket a kísérteties szíréhangokat, hátborzongva, reszketve a félelemtől, hogy megbolondul - vagy már meg is bolondult?

Számtalanszor megesett, hogy ajkán volt a szó: mindent elmond a feleségének, de a kízó belső hang nem engedte. Megbénult a vallomásos pillanat előtt, s csak ült némán, magatehetetlenül. Pedig tudta, hogy az asszony mindent lát, érzékel, szenved tőle és sajnálta is szegényt, de lehetetlenség volt segíteni rajta. Magába zárkózott és harcolt maradék ép eszéért, ami - úgy tűnt - egyre inkább elhagyja.

- Gyűlölni saját testét? - Ez maga a kész elmebaj.

Normális perceiben - egyre ritkábban - képes volt felmérni, hogy valami rettenetes folyamat őrlődik benne. Kétségbeesetten feszítette agyát a tudat, hogy már rég nem az ő akarata irányítja a gondolatait, hanem valami tőle független, ismeretlen erő, amivel szemben tehetetlen. Fizikai gyötrelmet jelentett számára a mindennapos testedzés elhagyása, de a titokzatos ellenség mást parancsolt: *Hagyd elszorvadni, ne engedd, hogy a tested uralkodjék feletted!* - és Ottó reszketve ismerte be, hogy nem tud nem engedelmesskedni.

Ekkorra a fejfájás már elviselhetetlenül hasogatóvá vált és gyakran eltartott délig, sőt újabban délutánig is. Eleinte ilyen-olyan pirulákkal próbálkozott, alkoholt egy kortyot sem ivott, de semmi sem használt. A kízó fájdalom átnyúlt az estékbe, majd az éjszakákba és Zákányi Ottó nem tehetett mást, mint elment legkedvesebb barátjához, dr. Ferenczy Károly idegorvoshoz, hogy vizsgálja meg.

- Nem tudom, mi történik velem. Attól félek, ha ez így folytatódik, bedilizek. Ez az állandó fájdalom... Már arra is gondoltam, hogy daganatom van... Csinálj valamit.

Dr. Ferenczy hosszasan bíbelődött barátja fejével. Műszereket használt, kopogtatta, számítógépet is bevetett, egy lapos hallgatót a tarkójára tett és kérte, hogy Ottó le s fel mozgassa a nyakát, körözzön vele, hadd ropogjon - közben tudományos komolysággal hümmögött, de szemmel láthatóan nem sikerült megnyugtató eredményre jutnia. Azt mondta tehát, amit minden orvos mond, ha nem tudja, mi paciense panaszának okozója:

- Nem kell nyugtalankodnod, öregem, kissé eltúlzod a bajt. Kikészültek az idegeid, s talán a sportot is túlzásba vitted és most a szervezet visszaköszön. Felírok neked egy tablettát, szedjél be naponta háromszor két szemet étkezés előtt és egy hét elteltével gyere el ismét, akkor majd meglátjuk, mire jutottunk. Reméljük, nem lesz semmi probléma.

Zákányi Ottó szedte hűségesen a tablettákat, de a fejfájása, hallucinálásai, a belső hang parancsoló erőszakossága nem szűnt, ellenkezőleg, rohamosan erősödött. Voltak egészen új, ijesztő és eltitkolhatatlan külső jelek is: csökkent a szakálla növekedése; azelőtt ha esti programja volt, kénytelen volt kétszer borotválkozni, most napokon át sima maradt az arca. Eleinte élvezte, hogy nem kell állandóan kaparnia az állát, de aztán rájött, hogy van egyéb is: hullani kezdett a haja, a szemöldöke, s mire észbekapott, lefoszlott minden szőrzet, ami a fejéhez tartozott, még a szempillái is kihullottak.

Kétségbeesetten rohant dr. Ferenczyhez. Az orvos halálra rémült, amikor meglátta barátja világítóan kopasz fejét.

- Úristen, Ottó, miért nem jöttél hamarabb? Átállítottunk volna más gyógyszerre, mert minden bizonnyal allergiás vagy arra, amit felírtam. Mindenestre, most vért veszünk és kérlek, holnap az első vizeletből hozzád mintát. Azt javaslom, ne menj dolgozni, kiírlak néhány napra.

A laboreredmény semmit sem mutatott ki, Zákányi teljes vérképe tökéletes volt, a legcsekélyebb rendellenességre sem derült fény. Ugyanígy a vizeletvizsgálat is minden vonatkozásban negatív volt. Dr. Ferenczy engedélyt kért barátjától, hogy professzorával konzultáljon.

Ismét napok teltek. Zákányi Ottó állapota nem hogy javult volna, de inkább súlyosbodott és egyre különösebb lett. Felesége észrevette, hogy Ottó kalapja szűk, férje mintha kinőtne volna, épphogy csak a feje búbján ült meg, pedig méretre volt csináltatva a város egyetlen kalaposánál. Ezzel szemben cipője lecsúszott a lábáról, kénytelen volt egy kamaszkori, agyonnyútt cipőjét előkeresni. A fejfájás mérséklődött valamelyest, viszont minden ruha úgy lötyögött rajta, hogy rossz sejtésekkel ugyan, de megmérte testsúlyát: vajon mennyit fogyott az utóbbi hetekben?

Egy pillanatra megszédült: a mérleg 48 kilót mutatott! A belső hang elégedetten dicsérte és örvendezett: *Jól van, csak így tovább!*

A száznolcvanhét centi magas, kisportolt, jól megtermett, atléta alakú férfi hosszú évek óta tartotta a maga 85 kilóját, s ez a mostani papírsúly nagyon megrémítette. Összeszedte minden maradék akarateréjét és hívta a feleségét, aki sírva fakadt.

- Mi van veled, szívem? Mit jelent ez a lesóványodás? Azonnal orvoshoz kell menni.

- Már voltam - motyogta Zákányi Ottó és végre őszintén elmesélte feleségének az utóbbi hónapok történetét. Csak a belső hangról hallgatott. Szégyellte? Vagy gyöngé volt? De az is lehet, hogy maga a *hang* fojtotta belé a szót.

- Miért nem mondtad el nekem korábban? - faggatta Vilma - Miért kellett titkolózni?

- Nem gondoltam, hogy ilyen komoly... És nem akartalak megijeszteni feleslegesen.

- Kedves tőled! - mérgelődött az asszony. - Most nyugodt vagyok, mint egy megvadult anyatigris. Holnap elmegyünk és egy teljes körű kivizsgálást kérünk.

- Holnap Ferenczy Karcsinál konzílium lesz. Remélem, el tudok menni. Nagyon gyöngének érzem magam, a lábaim nem képesek megtartani, nézd, egészen kicsire zsugorodott - mutatta Ottó és nem sok hiányzott, hogy ő is el ne sírja magát.

Az asszony felsikoltott: a férje lábai mint egy három éves gyermeké, a bőr ráncos, petyhüdt volt és sápadtszürke lebernyegeken lógott combtöből lefelé. A gyönyörű, férfias test szánalmasan összeaszalódott, olyan volt, mint egy száz éves öregemberé. Iszonyú látványt mutatott, az asszonyt elfogta a hányinger és kirohant a fürdőszobába.

A másnapi konzultációra végül is Zákányiék lakásán került sor, mivel Ottó egy lépést sem tudott megtenni. A professzor magával hozta kedvenc tanársegédjét és ott volt természetesen dr. Ferenczy Károly is. Alaposan felszerelkeztek műszerekkel, valóságos kis laboratóriumot cipeltek magukkal, de semmiféle eredményre nem jutottak. Időnként fontoskodó arccal összenéztek, latin orvosi kifejezéseket mormoltak, de a vak is láthatta: fogalmuk sincs a betegség mibenlétéről, s főként kiváltó okáról.

A professzor odaült az ágy szélére és kérdezgetni kezdte Zákányit Ottót.

- Most mit érez? Fáj a feje? Várjon, előbb adok egy enyhe erősítő injekciót. Utána próbáljon pontosan és precízen válaszolni a kérdéseimre.

A tű belelőtt a húsba, akárha vattába nyomta volna. A professzor eltátotta a száját: ilyet még ő sem látott! Ez valami egészen új kór? Lehet, hogy felfedezés értékű a mai nap?

- Mikor jelentkeztek a tünetek, s mivel kezdődött?

- A fejem... - suttogta bágyadtan Zákányi - A fejem... nagyon fáj... reggel... minden reggel... két hónapja lehetett... Az a szörnyű hang... a hang nem engedte... És zsibbadnak a végtagjaim... Nem tudom... semmit sem tudok... a hang visszafog...

- Miféle hang? Próbálja körülírni.

- Nem... nem szabad... A test... káros... felemészti...

- Értem - bólogatott megnyugtatóan a professzor. - Minden világos. Kollégák, kérem önöket egy percre. Asszonyom - fordult Zákányinéhoz -, hol beszélhetnénk zavartalanul?

- Erre tessék - szípogetta az asszony és kérdően meredt Ferenczyre, hátha annak tekintetéből ki tud olvasni valamit, de az orvos makacsul lehajtotta a fejét és a világért sem nézett volna barátja felesége szemébe. Szégyellte magát. Sietve átmentek a szomszéd szobába, a tanársegéd gondosan becsukta maguk mögött az ajtót.

- Nos, kolléga urak? - kezdte a professzor. - Van valami elképzelésük? Ferenczy doktor? Maga a kezdettől figyelemmel kísérhette a beteg állapotának alakulását. Mit tud mondani nekünk? Kíváncsian hallgatom.

- Az egész olyan rohamosan történt, hogy mire másodszor jött hozzám, már teljesen kopasz volt. Őszintén megvallom, professzor úr, nincs megközelítő ötletem sem. Ha csak nem AIDS - szel állunk szemben.

- Nem, nem... - ingatta ősz fejét a tanár. - Az nem így néz ki és nem ilyen gyors lefolyású, csak a legvégső stádiumban, de addig hosszú hónapok, esetleg évek is eltelnek. Bátor vagyok kijelenteni: fogalmunk sincs Zákányi úr betegségének okáról. A legérthetetlenebb, hogy a vizsgálatok makkegészséges ember jellemzőit mutatják. És mit akarhatott azzal a hanggal? Mit jelent, hogy *a test káros*?... Mert ugye önök is ezt hallották a beteg szájából?

- Igen - bólintott egyszerre a másik kettő. - Pontosan e szavakat mondta.

- Hm... lelki agykárosodás? Még egyetlen lehetőségünk van: szövetminta, uraim. Nézzük meg, mit mutatnak a sejtfalak, miként jelentkeznek ott a sorvadási tünetek, s hogy jelentkeznek-e egyáltalán. A vérmintákat természetesen az egyetemi laborban újfent átvizsgáljuk. Jó, menjünk vissza.

A professzor ragyogó mosollyal lépett a betegszobába. Megsimogatta a zokogó asszony hátát. Magabiztosan, folyékonyan hazudta:

- Nyugodjon meg, asszonyom, hála Istennek, nem akkora a baj, mint első látásra hittük. A férje meg fog gyógyulni. - Egy széket húzott az ágy mellé, de gondosan vigyázott, hogy bizonyos távolságon belül ne közelítse meg a beteget. - E pillanatban mit érez, Zákányi úr?

A sápadt, pillátlan szempár kikerekedett és mocchanatlanul nézte a három orvost. A golyószerű fej ernyedten oldalra billent, de a tekintet továbbra is rájuk szegeződött. Az orvosok libabőrösen próbáltak biztató arcot ölteni, kevés sikerrel. Sugárzott róluk a tanácstalanság. Egyedül az asszony nem vette ezt észre: arcát tenyerébe szorítva szívtépően zokogott az ablaknál, háttal az ágynak.

Zákányi most feléje fordult és meglepően tiszta hangon azt mondta:

- Ne sírj, Vilma, nem lesz semmi baj. Látod, már nem is fáj a fejem. A doktor urak a jelenlétükkel is segítettek, képzeld mi lesz, ha kézbe kapnak. Egy hónap múlva megmásszuk a Himaláját, ígérem... ígérem... í...

E pillanatban szája görcsbe rándult és rikácsolva kacagni kezdett, olyan élesen és hangosan, hogy a szobában lévők rémülten kapták fülükhöz a kezüket. A kacagás ereje egyre növekedett, már rázta az ágyat, az éjjeliszekrényt, a beteg arca elkékült és dagadni kezdett, kigömbölyödött és egy kerek, foszlott labdához hasonlított - félő volt, hogy szétdurran. Az asszony elájult, a három orvos Zákányihoz ugrott, hogy lecsillapítsák. Ferenczy doktor egy injekciós tűvel kínlódott, tanársegéd felemelte a takarót... aztán felordított és összeesett.

Zákányi Ottónak hiányzott a teste alsó része, combtöből lefelé.

Egyszerűen eltűnt, felszívódott, csak maszatos, elkenődött nyoma maradt a lepedőn. A mellkasi rész is erősen oszladozott. A professzor a pulzust kereste, de hátratántorodott, amikor a kar, mint egy száraz faág, egyszerűen a kezében maradt. Nem tudta eldobni, ujjai rágórcsölődtek az iszonyattól, csak hangtalanul tátogott és a levált kart lengette.

Zákányinak ekkor már alig volt emberi formája. A nem is oly rég mutatós, jóképű férfiből egyetlen tátott szájú fej maradt, amiből rettenetes, minden mást elsöprő, túlvilági kacaj áradt. Szemei kifordultak helyükről és legördültek a mellkasára, a szemgödör azonnal összezárult, s már valóban csak egy nyikorgó, vonyító, fokozatosan puffadó, alaktalan gömb vonaglott a párnán.

- Ki innen! - harsogta iszonyatos erővel - Ki innen, mert felfallak benneteket! Nem értitek? Nem hiszitek? - a *fej* lassan emelkedni kezdett. Az áll alatt vékony bőrhártya nyúlt, nyúlt, egyre hosszabbra, aztán hangos cuppanással elpattant. A nyitott száj diadalmasan ordította: - Győzelem! Látjátok, nyomorultak? Én győztem, én a *Fej*! Többé nem kell a hitvány test fölösleges nyavalyáira pazarolnom energiámat. Én, egyedül én uralkodom önmagam fölött, a *Fej*! - A három orvos és az asszony a falhoz támolygott, onnan nézték halálraváltan az őrzöngve szónokló gömböt. - Micsoda tökéletes diadal! Ti, semmi kis porszemek, honnan is tudátok, mekkora küzdelmembe került, míg idáig jutottam. Hány éve készítem elő titokban, lappangva ezt a csodálatos pillanatot. Én, én egyedül akartam uralkodni, semmi szükségem ócska kisegítőkre. Minek nekem a láb? A gondolataim szárnyalnak, s oda visznek, ahová akarom. Ha a láb élni akar, hát éljen, én nem bánom, de tőlem többé ne várjon irányítást, vért, erőt. Kéz? Kinek kell? Has, tüdő, szív? - mind-mind haszontalan kacat, ezért elsorvasztottam valamennyit. Így most végre az összes energia engem szolgál, nem kell osztoznom az *alattam lévőkkel*. Én vagyok a *Fej*! - és kacagott, kacagott, tébolyultan.

A professzor ekkor megemberelte magát és előre lépett.

- Még egy *fej* sem élhet egymagában. Ha elveszíti a hozzá tartozó többi testrészt, elpusztul, megsemmisül, mert nincs, ami táplálja.

- Bolond beszéd! - rikácsolta a fogatlan, torz száj. - Hát nem tudod, ember, orvos létedre, hogy a *Fej*, az *Agy* a világteremtés legnagyobb csodája? Bennem, általam születik a gondolat és innen történik a halandó test minden rezdülésének az irányítása. Ha én úgy döntök, a láb béna marad, mert nem küldök oda vért és parancsot, de ugyanígy a kéz, a vese és a legkisebb sejt is nekem engedelmeskedik. Nem tűröm, hogy ők akarjanak engem, a legfőbb értelmet, az ő urukat és parancsolójukat zaklatni, hogy velük pepecseljek, amikor itt vagyok én, minden cselekedet kiindulási pontja, a tökéletesség eleven szobra. Mit tudsz erre mondani, ember?

- A test - válaszolta a professzor - egyetlen összefüggő egész, egyik része sem működhet a másik nélkül. Bolond az a *Fej*, hibbant az az agy, amelyik nem törődik a mellé rendelt részek boldogulásával. Ha a fej beteg, szenved a láb, s ha a láb válik tehetetlenné, hiába az agy mindenhatósága, mozdulatlanságra lesz kárhoztatva. A gondolathullám egymagában kevés, ha nincs tüdő, ami éltető oxigént vesz fel és nincs szív, amelyik odapumpálja, nincs kéz, ami letörölje a homlokról a verejtéket és végrehajtsa az agy utasításait.

A fej kacagása alábbhagyott, erőtlenné vált.

- Beszélj, csak beszélj, ember. Majd hinni fogsz, ha a te fejed is önállóvá válik.

- Soha! Olyan test nem is kellene, ahol *csak a fejnek* vannak kiváltságai, a többi feladata a bamba szolgaság. Az én testemben a legparányibb sejtrész is ugyanolyan értékű és fontos, mint az agyam összessége, ami szintén ugyanolyan parányi sejtekből áll. Mi vagy te, *fej*? Egy halom sejt, melyek külön-külön élnek és teszik a dolgukat. Veled együtt egy természetes rendszer alattvalói, s nem a tiéd. Szüntess meg csak egyet is közülük, s majd meglátod, milyen tehetetlenné válsz. S ezek a mikronnyi apróságok egymásra vannak utalva a testünk többi sejtjeivel és atomjaival, mert így teljes és egész az ember és minden élőlény, szervezet, de még egy darab kő, egy apró hajszál is milliárdnyi részből áll össze működő egésszé.

- Hazudsz... hazudsz... - nyöszörögte a *Fej*. - Nem tévedhettem ekkorát. Vagy mégis?... Vissza akarom kapni a testemet... Segítsetek! Érzem, hogy csökken az energiám, tompulnak a gondolataim és fáradok... fáradok... fára... - Elhallgatott. Még rángatózott egy ideig, aztán oldalra billent és átgurult az ágy másik oldalára.

- Vége - mondta csöndesen a professzor. - Szerencsétlen fiatalember. Szörnyű betegség támadta meg, ami ellen nem tehattünk semmit. Asszonyom, megértem a fájdalmát, de higgye el, neki is és önnek is jobb így. Férfját nem saját akarata irányította, hanem az önállósodni kívánó beteg agy. Az ön férje megőrült és azért különleges eset, mert nem közönséges örültséggel állunk szemben. Féltő, hogy hamarosan többen is megkapják ezt a betegséget, ha nem teszünk sürgősen ellene valamit. - Zsebkendőt vett elő, megtörölte a szemüvegét, utána folytatta:

- Az agya elhitette, s már ő is akarta, hogy csak a *Fej* élvezze a lét gyönyörét. Hogy *ott lenn*, a lábnál mi történik, arra nem vetett gondot. Márpedig, ha elfeledkezünk arról, hogy mire támaszkodik a test, a *fej*, ha hagyjuk, hogy a talpunktól felfelé betegedni kezdjünk, előbb-utóbb a *fej* is belepusztul. De ugyanez áll fordítva is.

Dr. Ferenczy Károly csodálkozva nézett a professzorára.

- Nem is tudtam, hogy a professzor úr politizál.

- Én? - fordult feléje hökkenten az öreg tanár. - Honnan veszi ezt a számárságot? Hogy jön ide a politika? Ó, értem már, *a párhuzam*... Hát persze!... Nem, ifjú barátom, én sohasem politizálok. Arról nem tehetek, hogy testünk felépítése annyira hasonlít a politikára. Fenn a *fej*, lent a *láb*. Ha ezek között megszűnik az összhang... Ha valamelyik uralkodni próbál a másik rovására... Nos, láttuk mi történik. Nézzenek csak oda: *a fej halott*...

- Valóban - mondták egyszerre az orvosok. - Ez természetes, nemde?

- Hát persze. De nézzék meg jobban: az eltűnt lábak helye még meleg. Annak még sokáig megmarad a nyoma. Azon tűnődöm, mi történne, ha egyszer a *láb* akarná átvenni a test, a *Fej* irányítását? Nevetséges... Okos jószág az agy, de nagyon kiszolgáltatott. Nos, mi a tanulság mindebből, uraim?

A két orvos zavartan összenézett. Vállukat vonogatták, mert fogalmuk sem volt, hová akar kilyukadni a professzor.

Az csak csöndesen mosolygott és annyit mondott:

- Úgy látom, a doktor urak se túlzottan politikus alkatok. Ennek szívből örülök. Kérem, vegyék gondjukba a feleséget. Az én dolgom, úgy hiszem, véget ért. - s miközben műszereit pakolta, magában zsörtölődött: - Még hogy én politizálok! Gyógyítok, uraim, egyszerűen csak gyógyítok! Ha kell késsel, ha kell, szóval. Egy orvos ne politizáljon, mert amíg létezik ellentét *fej és láb* között, addig a politika gyógyíthatatlan - és az már nem a mi szakterületünk.

KÖZÖS KÉPVISELŐ

A Csomó utcai Pepita iskola V/b tantermében egyre jobban felforrósodott a hangulat.

A szemközti 67-es ház lakói tartották összevont és szokásosan civakodó gyűlésüket. Amióta megvásárolták a lakásokat, a három lépcsőház elkeseredett harcot vívott egymással. Külön-külön választottak közös képviselőt, s ők gondoskodtak arról, hogy még véletlenül se alakulhasson ki valamiféle összefonódás a lakástulajdonosok között, mivel a zavaros helyzetben nagyszerűen tudták a maguk kénye-kedvére irányítani a dolgokat. A lakók szinte észrevétlenül sodródtak ebbe a fura háborúba, s mire feleszmélhettek volna, már nem volt megállás.

Most azonban úgy nézett ki, sikerül végre pontot tenni az áldatlan állapot lezárására s elhatározták, hogy ha kell, akár öltre is mennek, mert túl nagy volt a tét: melyik legyen a másik kettőhöz képest a *főlépcsőház*, és melyik képviselő kapja meg a teljes épületre kiterjedő *egyetlen* közös képviselői rangot, s ami ugyancsak nem elhanyagolható szempont: a vele járó többszörösen magasabb tiszteletdíjat.

Hetek óta folyt a kampány. Maguk a lakók is mindent elkövettek, hogy saját emberüké legyen a győzelem. Hajtotta őket a hiúság, de leginkább maguk a képviselők, akik - mint ilyenkor szokás - fűt-fát ígérgettek. A lépcsőházak közötti viszony annyira megromlott, hogy már nem köszöntek egymásnak és gyerekeiknek is megtiltották, hogy a ház mögötti füves játszótéren együtt focizzanak, játszanak. Az épület előtti, kókadt bokrokkal, csenevész fákkal beültetett részeket magas drótkerítések választották el, s jaj volt annak a kutyának, amelyik nem a *saját* lépcsőháza előtt ugrándozott, vagy végezte el dolgát; máris repült a kődarab, s az ártatlan jószág a maga bőrén tanulta meg, hogy az „okos” ember szeszélyeinek engedelmeskedni kell.

A lakók a tanteremben szigorúan elkülönültek egymástól, még szerencse, hogy a padsorok is így voltak elhelyezve. Az elnökségi asztalnál hárman ültek, merev, zárkózott arccal, előttük dossziék, jegyzetek, a Magyar Közlöny több évnyi, teljes évfolyama, s mindegyikük előtt egy hordozható telefon; nem lehetett tudni, hogy pusztán státusz-szimbólumként rakták ki, vagy így akarnak értekezni egymással.

A szélső helyet elfoglaló dr. Gyöngyösy Pál - ravasz képű, cingár ügyvéd, a 67/1-ből - megkocogtatta az előtte lévő vizespoharat és felállt. Szemeit rászúrta a hallgatóságra és apró termetéhez képest megdöbbentő hangerővel rázendített. Érezhetően gyakorlott szónok volt:

- Mélyen tisztelt, igen-igen nagyrabecsült és hőn szeretett lakótársaim, kedves barátaim!... és a másik két lépcsőház lakói. Mint tudják, azért gyűltünk össze, hogy véget vessünk a mindennapi életünket mérgező ellenségeskedésnek és annak az eléggé el nem ítélt, primitív, hát-mögötti, alattomos hadjáratnak, melyet *bizonyos* lépcsőházak *bizonyos* megbízottai követnek el nap, mint nap ellenünk...

- Tiltakozom! - állt fel dr. Kövesdy Ernő, a 67/3 képviselője, aki úgy öltözködött, mint egy férfi manőken, áradt belőle a parfümillat, csokornyakkendőiről legendák keringtek, modora finomkodó volt és negédes. A lakók nagyon büszkék voltak rá, főleg a nők. - Megállapodtunk, hogy nem becsméreljük sem egymást, sem egymás lépcsőházát. A kampánycsend mindenkire nézve egyformán kötelező. Az ügyvéd úr jobban tenné, ha példát venne a *hármás* lépcsőház lakóinak jómodoráról, nem beszélve rólam, aki köztudottan szelíd, jámbor lelkületű, istenfélő ember vagyok, amíg ki nem hoznak a sodromból olyan alakok - félre ne értsen! -, akik abból élnek, hogy hazudoznak és az embereket összeugrasztják. *Itt és most* egyetlen cél vezérelhet bennünket, nevezetesen, hogy megválasztjuk a három lépcsőház azon közös képviselőjét, aki,

mint jómagam, eddig is és a továbbiakban is kiemelkedő tisztességgel és hozzáértéssel végzi a dolgát. Erre vonatkozóan javaslom, hallgassuk meg a *hármas* lépcsőház néhány elfogulatlan és tárgyilagos lakóját, akik majd elmondják, amit nekem szerénységem tilt, miszerint én éjjel-nappal kizárólag a közösségnek éltem, szemben egyesekkel, akik önző módon csakis a saját érdeküket nézték...

- Na ebből elég legyen! - mordult fel a harmadik férfi, Talpas Lajos. Szinte mindenben ellentéte volt a másik kettőnek. Kopaszra nyírt fején szikrázott a fény, arcát borosta fedte, s látszott, hogy valamikor, mint egykori nehézsúlyú bokszoló, a környék réme lehetett. Most, ahogy lassan, fenyegetően felállt, úgy nézett ki, mint amikor annak idején belépett a ringbe, hogy ronggyá verje az ellenfelét. Ő volt a 67/2 teljhatalmú képviselője és olyan fegyelmet tartott, hogy néha rengett belé az épület. Az emberek rettegettek tőle.

- Nagyon tudnak dumálni! Azt hiszik, itt mindenki hülye? Hogy nem látnak át a süket szövegükön? Ahelyett, hogy megmutatnák azt az irtó nagy eszüket, még itt is, most is egymást marják. Ha nem hagyják abba ezt a sóderolást, beszélhetünk másként is - dörögte és fújtatva leült, onnan mondta: - Gyerünk azzal a választással, ne szarakodjunk már annyit. Semmi kedvem éjfélig itt szobrozni.

- Igaza van! - hallatszott több helyről is, de leginkább a középső padsorból, ahol a *kettes* lépcsőháziak ültek.

- Elnézést kérek!... - emelkedett fel hátul egy madárcú, gyérszakállú, nyeszlett kis emberke, akkora szemüveggel, hogy eltakarta a fél arcát. Új lakó volt, nem ismerte senki és ő sem ismerte a szokásokat. Dr. Zwingler Ottónak hívták, filozófus volt, legalábbis ezt pletykálták róla. Ráadásul egyedül lakott 55 négyzetméteren, s ezt nem bocsátották meg neki. - Szeretnék megközelítő tájékoztatást kapni mai összeövetelünk céljáról, tekintettel arra, hogy első alkalommal ér az a kitüntető megtiszteltetés, hogy részt vehetek ilyen lakógyűlésen. - Nagy röhögés kísérte a választékos modorban előadott szavakat, de láthatóan nem vett róla tudomást. - Az elnökségben helyet foglaló kiválóságok nem vitték túlzásba a téma dialektikus megközelítését, ha meg nem sértem az urakat és a jelenlévőket, éppen ellenkezőleg, mondanivalójuk nélkülözte azt az alapvető retorikai és logikai szabályt, amire oly sok nagy elme tanított bennünket... hogy ne is említsem Hegel híres paradoxonját...

- Jó, hát akkor ne említse - szakította félbe egy termetes asszonyság, aki úgy állt fel mellőle, hogy a csöppnyi filozófus kis híján kizuhant a padból. Zsuhárné volt az, a sarki zöldségesbolt vezetője, óriási tekintély messze környéken. - Tessék, egy lököttel megint többen vagyunk, mint kellene. - mondta és lesújtóan végigmérte a meghökkent dr. Zwingler Ottót. - Mit gondol, kit érdekel a maga ízeje... parak... vagy mi a franc. Itt melósok élnek, uram, beszéljen úgy, hogy mindenki megértse.

- De kérem! - nyöszörgött az asszony hóna alól a letorkolt Zwingler - Nekem katedrám van!...

- Sajnálom, írasson fel valamit ellene, de ez most nem panasznapi. Másnak is megvan a maga baja.

- Igenis, kérem, nekem katedrám van és jogom van felszólalni - erősködött dr. Zwingler Ottó, a filozófus. - Én megértem a nép nyelvét és a nép is megérti az enyémet. Én, kérem, *urbánus* vagyok...

- Most mondta, hogy Zwinglernek hívják és katedrája van. Döntse el vége, kicsoda. Egyébként, ha jól tudom, van itt egy névrokona, az is Urbán.

A filozófus rámeredt az asszonyra, elkeseredetten legyintett és visszaült a helyére. Dr. Gyöngyösy viszont felemelkedett és berekesztette a két ember vitáját.

- Ne térjünk el a lényegtől, kedves Zsuhárné asszony! Inkább arról beszéljünk, amiért összegyűltünk. Javaslom, minden lépcsőház tegye meg javaslatait, kit kíván jelölni a szóban forgó tisztségre és utána meghallgatjuk a jelölt programját. Egyetértenek ezzel? Aki igent mond, emelje fel a kezét.

Karok lendültek a levegőbe, s vagy tízen álltak fel, hogy elmondják javaslataikat.

- Csak egyenként! - vezényelt Gyöngyösy.

E pillanatban koromsötétségbe borult a tanterem. Óriási hangzavar támadt, káromkodások röpködtek - Viszi innen a koszos kezeit? - süvített egy női hang és valahol hatalmas pofon csattant. Ahány ember, annyi felé indult, hogy világosságot teremtsen. Valaki a villanykapcsolót ütögette, persze hiába.

- Nincs áram!

- Ez szándékos! - ordították - Azért csinálják, hogy ne lehessen szavazni. Lefizették az iskola gondnokát! - Nincs is gondnok - jött a válasz...

Ki tudja, hová fajul a zűrzavar, ha egy nyugodt, magabiztos hang nem szárnyal át a termen:

- Nyugalom, emberek, maradjon mindenki a helyén! Azonnal lesz áram, majd én megcsinálom - s valóban, néhány pillanat múlva kigyulladtak a neonok. A kapcsolónál Somogyi Jóska állt, egy fiatal, vékony, keskeny arcú, alig huszonöt éves fiatalember, rendkívül népszerű, a környék elismerten legjobb villanyszerelője, aki minden lépcsőházba bejáratos lévén, afféle területen kivüliséget élvezett, mivel nélkülözhetetlen volt, és olcsón dolgozott. Kispénzü nyugdíjasoktól soha nem fogadott el egy fillért sem.

- Nincs semmi baj - mondta és felemelt kézzel, megnyugtatóan mosolygott. - Valamelyik gyerek balhéból lecsapta az automatát, de majd én vigyázok, hogy még egyszer ne fordulhasson elő. De ha már így történt, szeretnék mondani valamit. Megengedik? Elvégre én is itt élek.

- Halljuk! - biztatták többen is. A két rangos képviselő összenézett és elhúzta a száját. Kényszeredetten bólintottak, egyedül a volt bokszoló, Talpas Lajos szólt oda a maga nyájas, közvetlen modorában: - Lökjed a rizsát, Józsi!

- Nem tudom... - kezdte Somogyi -, de nekem ez az egész pont olyan, mint egy igazi, hivatalos, országos nagygyűlés. Vannak szónokok, pártok és ami zavar, vannak hangulatcsinálók. Gondolják, hogy ilyen légkörben képesek leszünk értelmes, megfontolt döntést hozni? Énszerintem nem helyes, hogy azok ülnek az elnökségben, akik közvetlenül érintettek a választás kimenetelében. Inkább olyanok kellenének, akik semlegesek és nincsenek elkötelezve egyik irányba sem, vagyis függetlenek. Itt van például az új lakótárs, Urbánus úr...

- A nevem dr. Zwinger...!

- Pláne! Vagy akár jómagam is és harmadikként elhívhatunk valakit a szomszéd házból.

- Marhaság! - vágott közbe gyorsan dr. Kövesdy Ernő. - Majd éppen maga fogja elmagyarázni, mit kell csinálnunk, és hogyan csináljuk! A 67/3 lakói intelligens, művelt emberek, ők egymagukban is képesek igazságos döntést hozni, nem szorulunk külső segítségre. Beszéljünk inkább arról, mit szándékozik tenni a kollektíva érdekében a megválasztandó közös képviselő. Tessék, adja közre a programját. Én például, megválasztásom esetén mindenképp arra fogok törekedni, hogy megszüntessem a lépcsőházak közötti ellentéteket. Az épület előtti területet pontosan kimérjük három egyenlő részre és rendes kerítéssel, nem ilyen vacak bok-

rokkal és rozsdás dróttal, bekerítettük, hogy a máshol lakók ne zavarják a földszintiek nyugalma. Na, mit szólnak hozzá?...

Dr. Gyöngyösy nem engedte folytatni a programbeszédet.

- Először is szabálytalan és a polgári jogrend kifejezetten tiltja az ilyen és hasonló diszkriminatív eljárásokat. Ne csak a földszintiek érdekét nézzük, akik közé - milyen véletlen! - a tisztelt előttem szóló dr. Kövesdy úr is tartozik, hanem minden lakóét, a negyedik emeletiekét is. A kerítés gondolatával különben egyetértek, már csak azért is, mert az ötletet, mint annyi mást, *tőlem* orozta el kiváló kollégám. De mit nyerünk egy ócska kis léckerítéssel, kérdelem én, példamutatóan illedelmes tisztelettel? Ha már kerítünk, tegyük azt alaposan és egyszer s mindenkorra: építtessünk téglából, vagy betonból legalább két méteres falakat, tetején szöges dróttal, melyeken átmászni lehetetlen, így megakadályozzuk, hogy a különböző lépcsőházak lakói megjegyzéseket tehessenek egymás diszbokraira és virágágyásaira, vagy oda szórják le a szemetet, amiből eddig is oly sok vita adódott. Természetesen ez költséggel jár, de a békének nincsen ára, a béke megfizethetetlen.

- Remélem, ezt nem mondja komolyan? - szólalt meg felháborodva Rábaközy úr, nyugalmazott államtitkár a 67/2-ből. Soha, semmiféle közös megmozdulásban nem vett részt. Az, hogy most itt volt, kisebbség csodának számított a lakók szemében. - Európában lebontották a falakat, önök meg újakat akarnak építeni? Ez örület! Miféle gondolkodásmód ez? És éppen egy jogász... egy jogász! Csodálkozom...

- Mind egyformák ezek! - dörögte maga elé Talpas Lajos. - Nekem már elment a kedvem ettől a cirkusztól. Lehet, hogy visszalépek. Jelöltesse magát az, akinek vitustáncos volt a nagymamája Moszkva-alsón!

- Emberek, türtőztessék magukat - próbált rendet teremteni az ismét felzúduló teremben dr. Kövesdy Ernő. - Tanult kollégám semmi mást nem akart mondani, minthogy a lehetséges eszközökkel igyekezzünk kiszűrni a további hadakozás lehetőségét is. A jószándék elvitathatatlan, legfeljebb a módszer az, ami kétséges, bár van benne ésszerűség. A magam részéről el is fogadnám, feltéve, hogy a költségeket sikerülne megosztani úgy, hogy az ne a lakók zsebére terhelje, hanem mondjuk az önkormányzat vállalhatná, esetleg létrehozhatunk egy kerítés-alapítványt is. Nekem megvannak a kitűnő kapcsolataim, melyeket fel lehetne, sőt fel is fogom használni, amennyiben engem ér az a megtiszteltetés, hogy bizalmukkal kitüntetnek. Az ügyvéd úr elsőrendű valóperes jogi szakember lehet a maga posztján, de a költségvetéshez, mint tapasztalhatták lépcsőháza peches lakói, mi tagadás, nem ért. Ehhez ész kell és pénzügyi gyakorlat, az ügyvédi rafinéria ebben a témakörben fabatkát sem ér. Éppen ezért célszerű anyagi oldalról közelíteni a problémához.

Dr. Zwingernek már viszketett a nyelve, ezért ismét szót kért, de közben aggódva pillantott Zsuhárné örmesteri alakjára.

- Amint látni van szerencsém, itt homlokegyenesen ellenkező érdekek ütköznek, melyek úgy szólván feloldhatatlanok, holott a helyzet bonyolultsága azt indokolná, hogy a ház kollektívája, mint létező, homogén testület, a saját szempontjait mérlegelje. Legyen szabad utalnom Platon híres barlangelméletére, amiben kimutatja, hogy a lét nagy tűzén túl bolyongó árnyak és a valóság közötti látszat-összefüggések metafizikai megközelítése pusztán absztrakció, mondhatni, nonszensz... ö... tudnak követni?... Ö... nem szeretnék elvont, filozófiai mélységekbe bonyolódni...

- Nem baj, sikerült. - Állította meg a tudományos eszmeifuttatást egy kövér munkásasszony a 67/1-esek padsorából. Határozott léptekkel kivonult az elnökségi asztalhoz, onnan beszélt a teremben ülőkhöz és a képviselőkhöz egyszerre. - Tudom én jól, hol van a kutya elásva. A pénzre megy ki a játék, amit a közös képviselő kap.

- Mari, fogd be a szád, ne avatkozz bele! - kiáltott a férje.

- Aztán miért ne? Van nekem magamhoz való eszem, nem vagyok én filozófus, hogy mindenféle marhaságokat hordjak össze a barlangokról, meg a házunkról. Azt ugyan el nem tudom képzelni, hogy kerül ide a barlang, de nekem az a javaslatom, hogy ezt a három okos urat menesszük a jó fenébe, elég bajt hoztak már ránk, és válasszunk egy olyat, akit mindenki ismer, aki mindenkivel jóban van, és nincs egyik lépcsőház partján sem és ami szerintem nagyon fontos, nem akar falat építtetni. Van ilyen? Szerintem van... egyetlen egy ember - szünetet tartott, a hallgatóságból bekiabálták: ki az? Az asszony folytatta - Lehet, hogy kiröhögnek, de akkor is kimondom: *Somogyi Jóskát* ajánlom! Ő eddig is bejáratos volt minden lakásba, senkivel nincs haragban. Javaslom, vegyük fel a jelöltek közé. - Körül nézett és katonás léptekkel a helyére ment, ahol az ura vörös fejjel, dühödten sugdosott valamit a fülébe. Láthatóan nagyon haragudott, amiért a felesége felszólalt. Gyáva ember volt, s csak otthon volt nagy szája, amikor alaposan beivott.

Dr. Gyöngyösy előtt váratlanul csipogni kezdett a telefon. Felkapta és állva kezdett beszélni, hogy mindenki láthassa, hallhassa:

- Halló! Itt doktor Gyöngyö... ó... ó... Miniszter úr! Milyen kellemes meglepetés! Szervusz!... Igen, igen... remekül... Sajnos, *most kivételesen nem segíthetek*, kérlek, e pillanatban ugyanis éppen a ház ügyeivel vagyok elfoglalva, de utána természetesen... Nem, semmi probléma, köszönöm, ne fáradj, csupán egy közös képviselőt választunk... Igen, természetesen... valószínű, hogy kénytelen leszek elvállalni, tudod, a kötelesség... Hogy akkor mindennel mehetek hozzád? Hát ez nagyszerű! Szervusz, szervusz, szervusz! - lelkesedett és kikapcsolta a telefont. Diadalmasan körülnézett, s csak annyit mondott sokat sejtető mosollyal: - Elnézést kérek ezért a kis közjátékért, a barátom kért volna egy szívességre, de tudják, a ház... a ház, az mindenkinél előbbrevaló.

Az emberek megdöbbenve összenéztek. A mindenségit! Azért az nem kis dolog, hogy egy eleven miniszter könyörög az ő képviselőjüknek, ugyan intézze már el a... mit is? Hát nem mindegy? Sok idejük nem maradt a tépelődésre, mert dr. Kövesdy telefonja is megszólalt.

- Hello! - mondta magas, affektált orrhangon, mire halálos csend lett, mindenki a beszédre figyelt. - Yes, my name is mr. Köveszy úr. Who are you? How do you do? I am all right, thank you. Ó, yes... no... yes... no problem... oké! Oké! Good-bye! - nagyot sóhajtva kikapcsolta a készüléket és odafordult a megkövülten bámuló lakók felé: - Rettenetes, hogy az embert még itt sem hagyják békén! Erre mondják: a nagyság átka! Egyébként egyik barátom hívott Londonból. Képtelen az istenadta egy pillanatra is meglenni a pénzügyi tanácsaim nélkül. Hogy minek az ilyennek éppen egy Rolls Royce cég?! Bizonyára hallották már ezt nevet. Nos, róla van szó, miszter Rollsról. - és szerényen elhallgatott.

A teremben óriási taps tört ki. Különösen a 67/3-asok ünnepeltek: íme az ő képviselőjük! A fene gondolta, hogy ilyen fontos ember él közöttük. Nem egy kis magyar miniszter a haverja, hanem még a világhírű üzletember is hozzá fut, ha bajban van. Ilyen képviselője az egész kerületnek nincs! Dr. Gyöngyösy savanyú képpel méregette a megjátszott szerénység glóriájában tündöklő dr. Kövesdyt és valamit a fülébe súgott, úgy, hogy az első sorban ülők is tisztán hallhatták:

- Ez ügyes volt, gratulálok! Ezt még én se mertem volna. - Odafordult Talpas Lajoshoz és jó hangosan megkérdezte: - Maga, Talpas úr, milyen nyelveket beszél?

Lajos elgondolkozva nézett hol az ügyvédre, hol saját hatalmas ökleire, aztán a telefonjáért nyúlt. Nyomogatta a gombokat, majd röviddel ezután megszólalt dr. Gyöngyösi készüléke. Az ügyvéd megdöbbenve vette kézbe és tétován beleszólt:

- Halló, ki beszél?

- A miniszter haverod! - ordította Talpas röhögve. - Itt az összes miniszter és az angol királynő beszél. - az emberek felé fordult, akik dermedten figyelték a jelenetet. - Most láthatják, mit csinált ez a két gyönyörű virágszál. Egyszerűen felhívták magukat, hogy megjátszhassák a nagymenőt. Egy szavukat se higgyék! Na jó, én kiszállok, nekem ez túl bűdös, keresek egy kultúrált aluljárót, ahol végre tisztességes lelki életet élhetek. További jó marakodást! - Ezzel fogta magát és elviharzott.

Mintha ez lett volna a jeladás, a teremben elszabadult a pokol. Az emberek most értették meg, hogy palira vették őket és iszonyú dühbe gurultak. Az eddigi szigorú ülésrend rend felborult, a lépcsőházak összekeveredtek, és hangosan, egymás szavába vágva tárgyalták az esetet. A két jómadár felszívódott, mint a kámfor, még csak be se olvashattak nekik igazán egy jóízűt. Voltak, akik utánuk akartak menni, hogy visszahozzák őket, de Somogyi Jóska megint megszólalt, mindenkit túlkiabálva, míg végül nagy nehezen csend lett:

- Figyeljenek ide! Hagyjuk a fenébe ezeket gazembereket. Ne feledjék, nekünk ma este az a dolgunk, hogy közös képviselőt válasszunk. Inkább azzal törődjünk. Javaslom mindenki írja fel egy cédulára, kit szeretne közös képviselőnek. Egy dobozban összegyűjtjük a cetliket, megszámloljuk és aki a legtöbb szavazatot kapja, az lesz a képviselő. Ilyen egyszerű, nem kell itt semmiféle hajcihő. Ráadásul még mindig van egy doktorunk, igaz, Urbánus úr?...

- Kérem, a nevem doktor Zwinger Ottó, egyetemi adjunktus, filozófus, mint már az est folyamán több ízben is volt szerencsém bemutatkozni. Csak megjegyezni kívánom, hogy jelen esetben az urbánus azt jelenti, hogy városi ember vagyok s mint olyan...

- Mi is azok vagyunk, nem?

- Dehogynem, kérem, hiszen éppen ezt szerettem volna a magam egyszerű, szűkös szókincsével kifejtetni a tisztelt gyülekezet előtt, de valahányszor szólásra jelentkeztem, a mellettem ülő hölgy belerúgott a sípcsontomba, ami nem éppen a legmegszokottabb módja a tapintatos figyelmeztetésnek.

- Biztos tetszik neki! Vigyázzon, özvegyasszony! - mondta valaki, mire az egész teremben kitört az egyöntetű kacagás. Még el sem ült a harsány kacaj, amikor előre jött Zsuhárné. Előtte azonban még anyáskodóan megsimogatta Zwinger úr kobakját és halkán a fülébe súgta:

- Ne törődjön ezekkel, csak lükeskednek. Mától kezdve én veszem a gondjaimba, a hajaszála se görbülhet. Majd én vigyázok magára, kedveském. - Zwinger Ottónak kikerekedtek a szemei, elvörösödött és szemérmesen elvigyorodott.

Zsuhárné nagy levegőt vett, és nekitámaszkodott az asztalnak. Türelmesen nézte a teremben ülőket, míg a zaj el nem csitult.

- Emberek, figyelitek, mi történik velünk? - kérdezte csöndesen és mosolyogva körülhordozta a tekintetét.

- Miért, mi van...? - nézegettek maguk köré a lakók csodálkozva.

- Hát nem látjátok, nem láttok a szemetektől? *Együtt neveltünk és nem dőlt össze a világ!* Két éve nem történt ilyen! És most gondolkozzatok el azon, kiknek köszönhetjük az elveszett esztendőkhöz hülyeségeit, és kinek azt, hogy ismét tudunk együtt nevetni. Hát én azt mondom, nem kell itt semmiféle cédulázás, meg titkos szavazás, hanem válasszuk meg közös képviselőnknek azt, aki visszaadta a barátságot, a közös nevetést... Szóval mindazt, ami mindig is hiányzott, csak egyikünk se merte kimondani. Tudjátok, kire gondolok, igaz? - és ünnepélyes lassúsággal odalépett Somogyi Jóska elé, rátette kezét a vállára, majd visszafordult a lakókhoz, akik megbabonázva nézték az enyhén színpadias jelenetet. Zsuhárné nem szólt egy szót sem, csak nézett, nézett... és mosolygott.

És ekkor kitört a vastaps és az éljenzés.

- Jól van - mondta az asszony -, azért adjunk a formaságokra is. Emelje fel a kezét, aki Somogyi Józsefet elfogadja a Csomó utca 67. számú társasház közös képviselőjének.

A kezek ismét felemelkedtek, többen odaléptek a lángoló fülű, zavartan toporgó nyurga fiatalemberhez, megölelték, gratuláltak neki, aztán az asztalhoz irányították.

- Mondj már valamit, Jóska! - ripakodott rá Zsuhárné nevetve - Elvégre, mától te vagy a mi szószólónk. Még a végén kiderül, hogy néma vagy? No, halljuk azt a székfoglalót!

- Halljuk, halljuk!

- Hát... én nem is tudom... Hirtelenében fel se fogom, ami itt történt. - dadogta a fiú és ez mélyen megrázkodott a hallgatóságot. Eddig is szerette mindenki, csak valahogy nem tudatosult senkiben, hiszen olyan természetes volt, hogy ha baj van, ott a Somogyi... Megszokták, hogy mindig segít, hogy sose kellett noszogatni, hogy egyformán barátja minden lépcsőháznak. Hogy lehetséges, hogy itt volt előttük, köztük, a szemük láttára nőtt fel... úgyszólván mindenki gyerekeinek számított... és nem vették észre, hagyták, hogy kókler emberek egymásra uszítsák őket? Az emberek saját gyöngeségüket szégyellték a megkocsonyásodott lábú Jóska előtt, s alig várták, hogy engedelmességeskedjenek neki.

- Nagyon köszönöm a bizalmukat... - szólalt meg végre halovány, remegő hangon Somogyi Jóska -, azt hiszem, elvállalom, ha mindenki így gondolja. - Kezdett magára találni. - Azért nekem is vannak feltételeim.

- Na, ez is kezdi már... - suttogta egy ármánykodó hang, de lepisszegették. - Mik a feltételeid?

- Az első: a képviselőséggel járó tiszteletdíjat valamennyien befizetjük a közös számlánkra, én azonban nem tartok rá igényt. Az első évem legyen próbaidő, hátha nem is tudom ellátni a feladatot, aztán majd meglátjuk. A másik feltételem sokaknak nem fog tetszeni, de azért elmondom: az épület előtti területet adják át nekünk, fiataloknak, teljes rendelkezési joggal.

A teremben hirtelen csönd lett, az utóbbi feltétel tényleg megrázkodott az embereket.

- És mit akartok azzal a résszel csinálni? - kérdezte az egyik lakó a hármaskörből.

- Ha megszavazzák, elmondom. Azt szeretném, hogy látatlanban bízzanak bennem. Csak most az egyszer... Én egy év próbaidőt ajánlottam fel ingyen, hadd legyen ez a szavazás a nekem adott bizalom próbája. Tehát, ha elfogadják, hogy átengedjük a fiataloknak a területet, emeljék fel a kezüket. Annyit megígérhetek, hogy nem fogják megbánni. Hát akkor lássuk...

A karok ismét felemelkedtek, bár most korántsem olyan lelkesen, mint az imént, de azért az eredmény így is egyértelmű *igen*-t jelentett.

- Jó, - mondta megszilárdult hangon Somogyi. - Akkor hát elmondom. Le fogjuk bontani a kerítéseket! Virágos, ápolt házelejét akarunk csinálni, padokkal, asztalokkal, ahová esténként ki lehet ülni beszélgetni, sakkozni, kártyázni, szóval egy olyan parkot szeretnénk, ami mindenkié, ami összeköt és nem elválaszt, ahogyan eddig volt. Erre gondoltam, amikor felajánlottam a tiszteletdíjamat, mert sajnos, ehhez is kell pénz, ha nem is annyi, mint a betonfalakhoz.

Csodálatos pillanat volt. Sokan a szemüket törölgették. Furcsa módon most nem tapsolt senki, ahhoz túlságosan megilletődött volt mindenki, kivétel nélkül. Hogy-hogy nem, Zwinger úr Zsuhárné mellé óvakodott és egymást nézték, sokatmondó mosollyal. Zwinger úr sorsa alighanem megpecsételődött.

Váratlanul kivágódott az ajtó és megjelent a két levitézlett *volt* képviselő a tanteremben.

- Tiltakozunk! - kiáltotta dr. Gyöngyösi és dr. Kövesdy egyszerre. Lehet, hogy hallgatóztak? - Jogunkban áll konzultálni lépcsőházaink valamennyi lakójával, külön-külön.

- Maguk csak tiltakozzanak a miniszter meg az angol lord haverjaiknál - mondta nyugodtan Jóska. - Itt egyedül nekem van jogom konzultálni. Köszönjük, hogy visszajöttek, de elégünk van a szakértelmükből. Maguk ugyanolyan lakók ezentúl, mint akárki más. Szeretném, ha ezt tudomásul vennék. És most - fordult vissza a legtökéletesebb nyugalommal az emberek felé - hogy a nehezen túl vagyunk, beszéljünk az *egyszerűbb* kérdésekről... Mennyi legyen a közös költség?...

Zwinger úr és az új közös képviselő utolsónak hagyták el az iskolát.

- Érdekes este volt és nagyon tanulságos - mondta tűnődve a filozófus.

- Valóban először vett ilyenén részt?

- Igen. És nem bántam meg. Ha jól belegondolok, a mai társadalom tükörképét kaptam kicsiben, s ez számomra felér egy tanulmánnyal. Lehet, hogy fel is használom a legközelebbi dolgozatomban.

Jóska kíváncsian nézett Zwingerre:

- Mondja, tényleg van katedrája?

- Persze. Mazochista egyetemistáknak tanítok filozófiát. Magával is szívesen foglalkoznék, ha netán egyszer kedvet érez hozzá. Egyébként semmit nem tudok magáról, hiszen, mint mondtam, új lakó vagyok itt. Nagyon ügyesen viselkedett, le a kalappal. Megkérdezhetem, milyen végzettséggel rendelkezik?

- Semmi különös... Villanyszerelő vagyok. Szakmunkás.

- Hm... Kár. Tanulnia kellene. Jó miniszterelnök lenne magából, remekül tud bánni az emberekkel.

- Isten őrizz! - nevetett Somogyi. - Egyéb se hiányzik! Tudja, azt szeretem a szakmámban, hogy ehhez a munkához *tényleg* érteni kell, nem elég csak beszélni róla. A tanulás ellen semmi kifogásom, de azt hiszem, nagyon unatkoznék miniszterelnökként. S hogy tudok bánni az emberekkel? Lehet, eddig sose gondoltam rá. De ha így van, azt is a szakmámnak köszönhetem.

- Hogy-hogy a szakmájának? Mi köze ennek a villanyszereléshez? Nem értem...

- Pedig egyszerű, gondoljon csak bele. Ha villanyt szerelünk, vigyázni kell, melyik vezetékben megy az áram és ahhoz lehetőleg nem nyúlni, mert könnyen megcsapja az embert a feszültség, s annak általában rossz vége van. Vagy ha mégis muszáj, akkor kesztyűs kézzel... Gumi-kesztyűvel... tetszik érteni. Mindig figyelni a pillanatnyi feszültséget, ez a legfontosabb. Az emberekkel is csak így van, nem igaz? Egyébként, szeretnék bocsánatot kérni...

- Bocsánatot? Miért?

- Amiért viccelődtem az urbánusságán. Természetesen tudom, mit jelent, de szerettem volna megmosolyogtatni az embereket. Mosolyogva nem lehet veszekedni. Szóval ne haragudjon rám.

- Felejtse el! Filozófus vagyok, nem gyerek. Ha elfogad tőlem egy tanácsot, jegyezze meg egy életre: nincs nevetségesebb és értelmetlenebb, mint a sértődés - *hatalom nélkül!* Kis ember vagyok én ahhoz, hogy ilyen felesleges luxust megengedhessek magamnak, meg aztán, őszintén szólva, kedvem sincs hozzá. Jobban szeretem a békességet.

- Atyaisten, de nagy dolgot tanultam most magától, Zwingler úr.

- Örülök, hogy így fogja fel. Látja, még egy ilyen öreg, morcos *urbánustól* is lehet tanulni. Nos, fiatal barátom, sok sikert az új feladathoz. Nem félttem magát. Rám mindig számíthat.

- Köszönöm. Még csak egyet áruljon meg.

- És mi legyen az?

- De nem fog kinevetni?

- Tréfál? Egy tanár soha nem azt szólja meg, aki kérdez, hanem azt aki még kérdezni sem hajlandó. Tehát, mi a probléma?

- Hát... szóval, mit akart mondani azzal a barlanggal?

A BÉLYEG

Ádám tulajdonképpen már nem is nagyon bánta, hogy kiűzetett a paradicsomból.

Kezdetben sokat bánkódott, megtépte szakállát és ruháját, de aztán belátta, semmi értelme az örökös siránkozásnak, jobban teszi, ha igyekszik a megváltozott körülményekhez alkalmazkodni. Igaz, hogy nem egy leányélet itt kinn a vad pusztaságban nyomorultul tengődni, de enni kell, aludni kell, lakni is muszáj valahol, a családot köteles eltartani, hiszen jól tudta, rajtuk áll vagy bukik az egész emberiség jövője. Beletörődött helyzetébe és megpróbált aszerint élni. Bűntudatát ellensúlyozták a sűrű égő áldozatok és az imádkozások, no meg a munka. Többet nem tehetett.

Igaz, most homloka verítékével termeli meg a mindennapi betevőt, talpát véresre törí az éles, száraz göröngy, testét bogarak, álmát rettentő látomások gyötrik és Éva is minden alkalmat megragad, hogy szemére vesse az almalopás szégyenét, holott a napnál is világosabb, hogy Lucifer álnoksága volt az egész csúnya história okozója. Ráadásul nem is ő, hanem Éva szakította le az első almát, de úgy látszik ezt már elfelejtette. Nem, Éva állandóan azt hajtogatja, hogy így Ádám, meg úgy Ádám, és ha akkor nem bújnak elő a bokorból az első szíre-szóra, úgy lehet, sose találják meg őket az angyali seregek, s ők még ma is a kényelmes, összkomfortos paradicsomban nyaralnának.

Ádám szívből utálta ezeket a vitákat, s ha csak tehetné, fiaival, Káinnal és Ábellel töltötte az idejét. Ők legalább békén hagyták, nem rágták örökösen a fülét, hogy találjon már fel valami újat, hasznosat, elvégre ő az ősapa. De Évának semmi sem elég. Pedig mennyi mindent csinált ez alatt a néhány évtized alatt: házat épített, megteremtette a földművelés alapjait, állatokat nevelt, készített ekét, boronát, szappant, fésűt, ruhát vart és lábbelít, s most itt a legújabb találmánya: a *bunkó*! Erre módfelett büszke volt. Elég odacsapni a szarvas fejére, pontosan az agancs mögé, máris lehet nyúzni, főzni. Igen, *főzni*! - mert ugye a tüzet is neki kellett elsőként meggyújtania.

S mindezért mi a köszönet? Na jó, hagyjuk...

A két fiú nagyon szerette atyját - e téren nem lehetett oka panaszra Ádámnak. Örülhetett, hogy ilyen rendes, egymást és szüleiket tisztelő, istenfélő gyermekei vannak. Különösen Káin állt közel a lelkéhez. Szorgalmasabb volt, mint Ábel, aki szívesen elhúzódott a munka elől azzal az ürüggyel, hogy megnézi juhait a mezőn, s közben nagyokat aludt egy hús fa árnyékában.

Káin maga is ügyes feltaláló volt. Rájött, hogyan őröljenek lisztet a búzából, kiszámította, mikor kell vetni és milyen mélyre. Ádám csak ámult-bámult, milyen talpraesett fickóval áldotta meg őt az Úr.

- Meglátod, ez a fiú egyszer még nagyon híres lesz, túltesz az apján! - mondogatta büszkén Évának, de az csak legyintett.

- Mindig Káinnal jössz nekem! Azt bezzeg meg se látod, milyen gyönyörű mezei csokrot hozott Ábel a minap is. Olyan kedves, olyan figyelmes az a fiú! Káintól egy fikarcnyi gyöngédséget sem kapok, mert örökösen csak a földet túrja, piszkos a körme és a ruhája istállószagú.

- Az Úr akarata volt, hogy a földet műveljük, erről mindig megfeledekezel, Éva! Csodálkozom, hogy te, aki annyira odáig vagy a drágalátos fiacskáért, erre sosem gondolsz. Pedig, ha szó szerint vesszük, Ábel az Úr parancsa ellen cselekszik, amikor füttyöl az aratásra s csak a birkái

után lófrál reggeltől estelig. Ennek egyszer még rossz vége lesz! - csóválta a fejét Ádám és rosszkedvűen kiballagott, hogy feltalálja a fűrész, mert már nagyon fárasztotta a favágás a nehéz kőbaltával.

A fiúkat a ház mögött találta, éppen nagy pusmogásban voltak. Ábel kivörösödött képpel, izgatottan magyarázott valamit a bátyjának, az meg nagy, busa fejét ingatta, mint akinek halvány fogalma sincs, miről van szó, csak ráhagyja a másokra.

- Mi a baj, gyermekeim? - kérdezte szelíden Ádám.

- Semmi, atyám! - nyugtatta Ábel az öreget. - Arról beszélgetünk, milyen üres a föld. Hogyan leszünk képesek benépesíteni, ha csak mi négyen vagyunk emberi lények?

- Majd az Úr gondoskodik róla, édes fiam, amiként teszi a mezők madaraival. Valahogy azok is szaporodnak. Van idő, ne türelmetlenkedjete.

- Ábelnek az a baja, atyám - szólt közbe a maga csöndes módján Káin -, hogy nagyon viszket a talpa. Szeretne elköltözni tőlünk. Nem akarja elhinni, hogy a nagy hegyen túl ne éljenek más emberek. Azt mondja, lehetetlen, hogy az Úr az ő nagy bölcsességében kizárólag nektek, kettőtöknek teremtette volna ezt az irdatlan nagy világot.

- Nincs arra senki, Ábel, édes fiam - mutatott a hegy felé Ádám -, én már többször is bejártam a messzi vidéket és soha nem találkoztam senki emberfiával.

- Már pedig én szeretnék egy világkörüli, felfedező útra indulni, atyám!

- És pont most, a legnagyobb dologidőben? Ez csúnya húzás volna! - mordult fel Káin dühösen. - Nekem ki se látszik a fejem a rengeteg munkából, atyánk sem valami jól áll a lábán, te meg fogod magad és csak úgy világnak indulsz. Hát ebből semmi sem lesz, testvér, ne is álmodozz róla!

- Miért, ki vagy te, hogy nekem parancsolgatsz? - fakadt ki Ábel. - Milyen joggal rendelkezel felettem?

Talán hajba is kapnak, ha Ádám közbe nem avatkozik.

- Ejnye, gyermekeim, csak nem fogtok összeveszni? Különben is, semmi kifogásom az ellen, hogy Ábel vándorútra keljen, ha már annyira mehetnékje van, legfeljebb Anyátok majd ezt is az én nyakamba varrja, de hát én már megszoktam. Egy igaztalan váddal több, vagy kevesebb... nem mindegy? Inkább azt ajánlom, kérdezzük meg az Urat, ő mit javasol. Jertek, menjünk a szent fához, ahová az új oltárt építettük és imádkozzunk. Az Úr majd megvilágosítja gyarló elménket, aztán vagy elmegy Ábel, vagy pedig marad a itthon fenekén. Káin, légy szíves, rakd be a tarisnyádba a kovakövet, te meg, Ábel fiam, fogj egy fiatal kecszegödölyét s majd együtt, közösen feláldozzuk. A bunkót magam viszem.

- Kár a jószágért! - morgott Ábel kellenetlenül, de az apjával nem mert vitatkozni.

Amikor kiértek a színhelyre, legnagyobb meglepetésükre ott már lobogva égett a tűz az oltár előtt. Egy ismeretlen férfi tett-vett füttyörészve és messziről integetett az érkezőknek.

- Régóta várlak benneteket! - kiáltotta és újabb fahasábokat vetett a tűzre. - Hol késtetek?

- Hát te ki vagy, idegen? - csodálkozott Ádám.

- A nevem... á, nem fontos! *Hisz mi a név? Mit rózsának mondunk, bárhogy nevezzük, épp oly illatos...* Ezt egy pihent agyú angol fogja majd leírni, de már most is érvényes. A barátotok vagyok, ez a lényeg.

- Jó, jó, de honnan csöppentél ide? Én úgy tudtam, rajtunk kívül senki sem létezik ezen a földön.

- Sok mindent nem tudsz te még, Ádám, hiába faltad be az almat. - mondta az idegen gúnyosan, aztán Ábelre sandított. - Máskülönben a fiadnak igaza van, körül kellene néznetek a világban. Jó néhány meglepetés érne benneteket.

- Na, mit mondtam? - kurjantott fel Ábel diadalmasan. - Még ma útnak indulok! Egy napig se maradok tovább. Viszem a nyájamat is.

Káin a gödölyét hajkurászta, mert elcsatangolt, így Ádámék zavartalanul folytathatták a társalgást a titokzatos férfiúval.

- Tetszik nékem, Ábel, hogy ilyen bátor, vállalkozó szellemű ifjú vagy. Kár, hogy Káin annyira magának való és nem lát tovább az eke szarvánál. Szerintem irigykedik rád...

- Az lehet! - kapta be a horgot Ábel. - Már én is észrevettem, milyen görbén néz, amikor a juhnyájamat a földje mellett legeltetem. Azt állítja, hogy az állatok felzabálják a frissen sarjadt vetést. Nem mondom, néha megesik... De azért még nem kellene rögtön Atyámhoz szaladnia, vagy az Úrnál árulkodni.

- Tökéletesen igazad van - bizonygatta az ismeretlen. - Ha neked lennék, jól kiráznám a gatyájából a tisztelt bátyádat, aztán mehet panaszsra, ahová akar.

- No-no, te csak ne adj ilyen tanácsot a fiaimnak! - szólt közbe Ádám. - Van elég bajom velük nélküled is. Egyébként még mindig nem mutatkoztál be. Te tudsz rólunk mindent, mi meg azt se tudjuk, hogyan szólítsunk.

- Ejnye, Ádám! Nem éppen te mondtad az imént a fiúknak, hogy ne türelmetlenkedjenek? Mindent a maga idejében. S most aludjatok egy keveset. - emelte fel hangját a férfi és a másik kettőnek azonnal lecsukódott a szeme. Mély álomba merültek, az idegen pedig felszívódott a levegőben s a következő pillanatban már Káin mellett termett.

- Hagyd a csodába azt a kecskét, majd előkerül. Inkább arról beszélgessünk, miért haragszik rád annyira ez a csavaros eszű Ábel?

- Rám? Ábel? Nem tudok róla, hogy haragudna - válaszolt jámborul Káin. - Jól kijövünk egymással. Igaz, kicsit hóbortos, szereti magát illegetni és a munkába sem szakad belé, de azért nem rossz gyerek. Nem mondom, néha nem ártana jól elnadrágnálni, de harag nincs köztünk. Én kedvelem Ábelt, a mama meg egyenesen rajong érte. Ő a kis kedvence.

- Erről van szó! - nevetett az idegen. - Nagy bolond vagy te, Káin. Hát nem veszed észre, mire megy ki a játék?

- Miért, mire megy ki? - nézett bambán Káin. - Nem értem... Miféle játékról van szó?

Az idegen férfi nagyot kacagott és a fiú vállára tette a kezét.

- Nézz a szemembe, Káin. Mit látsz benne?

- Hát... semmit. Kellene valamit látnom?

- Igen! Ábel jóindulatát irányodba. De te nem látsz semmit, mert nincs is semmi. Ezt a világkörütről szóló mesét alaposan megegettétek veled. Valójában téged akarnak elmarni a háztól, hogy aztán minden Ábelé legyen.

- Lehetetlen! - döbönt meg Káin. - Ezt nem akarhatják. Ki művelné meg a földet, ha én nem lennék? Éhenhalnának nélkülem. Nem is volna igazságos...

- Igazság! - Az idegen nevetése átzúgott a környéken, a madarak rémülten röppentek fel a faágakról. - Kérdezd meg Évát! Nem láttad, hogy sugdolóznak, amikor azt hiszik, nem vagy a közelben? Meg akarnak bélyegezni, hogy az utódok azt higgyék, te voltál a rossz fiú, aki mindig a másik ellen tör.

- De miért csinálnák ezt? A légynek se ártok, egész nap dolgozom, mint a barom, hogy nekik legyen mit enniük. Atyám folyton bűnbánatot tart, imádkozik, rá nem számíthatok és Ábel is csupán a nyájával törődik, hogy ne kelljen a napon izzadnia. Anyám pedig...! Jobb ha róla nem is beszélünk. Mit tegyek hát? Adj tanácsot.

- Egyelőre semmit, bízd rám az egészset. Viselkedj úgy, mintha nem tudnál semmiről. Keresd meg a kecskét, aztán gyere vissza a fához. Addigra én mindent elrendezek.

Ádámék észre sem vették, hogy aludtak, az idegen ott folytatta, ahol abbahagyta.

- Vigyázz, Ábel, az a gyanúm, hogy Káin valami rosszban sántikál! - súgta a fiú fülébe az idegen, majd Ádámhoz fordult. - Nem tudod, miért tüzesíti Káin a bélyegzővasát?

- Fogalmam sincs! - vonta meg a vállát Ádám. - Lehet, hogy a gödölyét akarja megjelölni, amit az áldozathoz hoztunk.

- Az az én gödölyém! - pattant fel ingerülten Ábel. - Káinnak nincs joga a saját nevét ráégetni. Majd adok én neki jelet, csak jöjjön vissza!

Az idegen elfordult, hogy ne lássák arcán a kárörvendő, csúfondáros vigyort. Kuncogva megdörzsölte a markát: *Alakul ez!* - mondta magában és befelé nevetett. Milyen buta is az ember!

Káin megérkezett. Hóna alatt fogta az elkóborolt, rúgkapáló kecskét s láthatóan kimerült a futkosásban.

- Ez a rohadt dög! - lihegte. - Alig tudtam utolérni. Na, hol az a bunkó, atyám?... És hová tűnt a vendégünk?

- Nézd már... - forgott Ádám mehökkenten körbe-körbe. - Az előbb még itt beszélgettünk. Hová az ördögbe bűjt el? Bár őszintén szólva, nekem nem hiányzik, úgyis csak konkolyt hintett közénk. Randa álnok pofája volt, s olyan érzésem van, mintha már láttam volna valahol.

- Nekem annál jobban tetszik! - lépett közelebb Ábel. - Legalább felnyitotta a szememet. Azonnal ereszd el azt a gödölyét, Káin, semmi közöd hozzá. Az az én gödölyém! Majd én megölöm, ha itt lesz az ideje, ez az én jogom.

- Jól van, jól van, most mit pattogsz? - csitította Káin és a fához kötötte az állatot, aztán odalépett Ábelhez. - Szóval, hová akarsz te menni, öcskös? - kérdezte összehúzott szemekkel. - Világot látni? Tudok én mutatni neked olyat, amitől még csillagokat is láthatsz! - és felemelte roppant nagy öklét. Nem akarta megütni a másikat, csak ráijeszteni. A nyeszlett, nyápic természetű Ábel ki se bírt volna egy közepes Káin-féle pofont. Csakhogy Ábel komolyan vette bátyját és nagy hangon, mellét kidüllesztve, harciasan kiáltotta:

- Csak gyere, ha mersz! Megkaphatod a magadét! - és felkapta apja mellől a bunkót.

- Megörültél? - hőkölt vissza Káin. - Nem akartalak bántani, te buta, mit vagy úgy betojva? Azonnal tedd le azt a bunkót! Nem a te kezébe való. Csak nem fogunk az oltár előtt verekedni?

- Gyere csak!... - hadonászott Ábel. - Nem ijedek meg tőled.

- Fiúk, azonnal hagyjátok abba a civakodást, megparancsolom! - állt közjük Ádám, de elkésett. Ábel magából kifordulva, örvénybe taszította arrébb az apját és a bunkó lecsapott, egyenesen Káin homlokára. Hallani lehetett a szörnyű reccsenést, amint a koponyacsont szilánkokra törik, ömlött a vér s a hatalmas, izmos test úgy terült el, mint az üres zsák. Holtan.

Ábel megölte Káint!

- Megállj, szerencsétlen! - hangzott e pillanatban egy mennydörgő hang és ragyogó fényben tündöklő alak tűnt elő. Gábiel arkangyal volt, kezében hatalmas, lángoló pallost tartva. - Megállj, Ábel, ne bánts a testvéredet! Az úr rendelése szerint *neked* kell ártatlanul meghalnod és Káin lesz a testvérgyilkosok őse.

- Már késő! - jajgatott Ádám hason fekve, és arcra borulva, keservesen zokogott. Ábel zavarodottan állt és hol a bunkót, hol meg a bátyja holttestét nézte döbbenten, s nem értette, mi történik. A fényes angyali jelenség láttán ő is lerogyott és port hintett a fejére.

- Mit tettem? - nyöszörögte. - Gyilkos vagyok! Gyilkos! Ki az az átkozott, aki összeharagított a bátyámmal, aki a legjobb testvér volt és soha nem vétett ellenem.

- Lucifer a bűnös! - kiáltotta rettenetes haraggal Gábiel. - Már megint ő!... Ádám, Ádám, hová tetted a szemedet? Hát nem ismered fel saját megrontódat?

- Akkor kígyó képében járt a paradicsomban. Hogy ismerhettem volna fel emberi alakban?

- Kisfiam! - hasított át a levegőn egy kétségbeesett sikoly. Éva rohant feljük lélekszakadva, kibomlott hajjal. Vajon honnan értesült a tragédiáról? - Mi történt? Ádám! Ábel! Mondjátok már végre valamit! - Ekkor meglátta Káin holttestét. Odafutott és kezét ajkára téve, elszörnyedve suttogta: - Mi lesz ebből, ha az Úr megtudja!... Valamit gyorsan tennünk el. Azonnal el kell tüntetnünk Káin hulláját, mielőtt még... Óh, most látom... Gábiel!... te is itt vagy? Könyörgöm, most segíts, mert Ábel ártatlan. Lucifer, az az ördög, ő tehet mindenről...

- Tudom! - mondta dühtől remegve Gábiel és megforgatta feje fölött a pallosát. - De csak kerüljön még egyszer a szemem elé, megemlegeti, arról kezeskedem. Várjatok, van egy ötletem, amivel Ábelt kihúzzhatjuk a bajból.

- És mi volna az? - kérdezte a három ember reménykedve.

- Úgy kell beállítani, mintha Káin ölte volna meg Ábelt...

- Ez nekem magas... - dadogta Ádám.

- Figyeljete rám! - suttogta idegesen Gábiel - Az a legfontosabb, hogy a jelentés olyan formában kerüljön az Úr színe elé, hogy Ábel ártatlanul elpusztult Káin keze által.

- Úgyis rájön... Az Urat lehetetlenség becsapni.

- Hát persze, én is jól tudom, de ez most kényszerhelyzet, meg fogja érteni. Gondolkozzatok...! Az egész jövőkép forog kockán! Hát nem ő maga rendelkezett úgy, hogy az emberiség Káinban lássa az első testvérgyilkost, őt kell megidézni, mint rossz példát, valahányszor ilyen dolgok megesnek? És ezen már nem lehet változtatni. Megengedhetetlen, hogy a dolgok menete összezavarodjon, a történelemnek pontosan a kiszabott irányba, az előírásoknak megfelelően muszáj folynia. Ezért mindenek előtt azt javaslom, Ábel haladéktalanul vegye fel Káin nevét...

- Nem vállalom! - húzta ki magát Ábel dacosan.

- Fogd be a szád, téged senki sem kérdezett! - rivallt a fiára Éva - Mi az, hogy nem vállalod? Gábielnek igaza van. Ez az egyedüli okos megoldás. Mondd meg, hogy csináljuk?

- Mi sem egyszerűbb. Szerencsére itt van Káin bélyegzője, amivel a jószágait szokta megszámozni, rajta a saját nevének jele. Megtüzesítjük, rányomjuk Ábel homlokára és így mindenki, aki ezután születik, meg lesz győződve arról, hogy a bélyeg alatt az igazi Káint látja.

*

Ábelnek teljesült a vágya: ha akart, ha nem, kénytelen volt elbujdosni s így világot láthatott. Az utókor úgy tudja, hogy komoly gazdasági sikereket ért el, várost alapított, idővel valahonnan asszonyt is kerített magának, rengeteg utódot nemzett és soha nem derült rá fény, hogy valójában ki rejtőzik a megátkozott név mögött. A történelem az eleve elrendeltek szerint, szabályosan zajlott, Ábel pedig mélyen hallgatott az egésztől.

Káin neve jelképpé vált: ő lett az első gyilkos, akinek bélyege letörölhetetlen.

Jönnek majd korok, amikor sok ártatlanul megölt emberre mondják ki: *gyilkos*, miközben az igazi bűnösök városokat alapítanak, gyermekeket nemzenek és vígan élik világukat. Gábiel szelleme vigyáz rájuk, hogy soha ki ne derüljön az igazság, mert akkor szemétdombra kerülne az egész történelemírás, úgy ahogy van.

Lucifer sem panaszkodhat. Neki is vannak leszármazottai bőségesen. Pedig még csak várost sem alapított.

Miért is tette volna? Hiszen minden az övé volt. Csak pénzkérdés az egész.

„Eladó az egész világ!”

A Föld időnként undorodva megrázza magát. Ilyenkor az emberek iszonyodva kérdezik:

- Miért büntet minket az Úr?

Pedig az Úrnak ehhez semmi köze. Egyszerű természeti jelenségről van szó:

Amikor a föld megmozdul, Káin megfordul a sírjában.

AZ ISKOLA

Az öreg tanító gondosan bezárta maga mögött az ajtót és a csüggedten álldogáló szülőkhöz fordult:

- Ezt a kulcsot most leteszem ide a lépcsőre. Egy halott iskolába jóérzésű pedagógus nem teszi be a lábát. Polgármester úr, mostantól azt kezdenek vele, amit akarnak. Lebontathatják, vagy eladhatják. Mindegy. Kocsmának talán még jó lesz.

- Ne minket okoljanak - tiltakozott szégyenkezve a fiatal polgármester. - Az iskola megszüntetését felülről rendelték el. Megmondták, nincs rá pénz, egy fillért sem adnak, a helyi erők meg... a tanító úr legalább úgy tudja, mint én. Mit tehettünk volna?

- Nem is magukat hibáztatom, fiam, hanem a világot, amelyben élünk. No, anyukák, apukák, Isten velük. Mától nincs iskolája a falunak, így tanítóra sincs szükség. Elköltözöm.

- Nem úgy van az, tanító úr - lépett közelebb a nagy bajszú Kántor Lajos. - Nem kívánhatják, hogy naponta tíz kilométert gyalogoljanak a gyerekeink. Mi lesz velük télen? Ott fagynak meg az ártatlanok az árokparton. S ha esik? Hová bújjanak?

- Úgy látszik - fakadt sírva egy fejkendőss asszony -, a városban azt szeretnék, hogy a szegény ember gyereke maradjon meg butának, cselédnek. Hát megint itt tartunk? Szabad így gondolkodni?

A polgármester próbálta mentefutni a helyzetet:

- Értsék meg, kiszámolták, hogy negyven gyerekért nem gazdaságos fenntartani az iskolát. Víz, villany, fűtés, a pedagógusi fizetés... Miből? Ha egyszer nincs.

- Majd összeadjuk! - mordult közbe a borostás képű Kapás János. - Felajánlottuk már múltkor is, amikor itt járt az a nyakkendőss úrféle, de kinevetett bennünket. Így van? Hallottátok!

- Nem nevetett az ki senkit, csak szégyellte magát - csitított a tanító. - Bizonyára ő se örömeiben mondta, amit mondott. Neki is parancsolnak. Nagyon jól tudjuk, kicsoda. Közülünk került el.

- Akkor menjünk oda, ahol kitalálták - zúgtak fel a szülők. - Lehetetlen, hogy ne akadjon egy épesszerű ember, akivel szót érthetünk. Nem csak Szent Pál van a világon.

- Szóval akkor összedobjuk? - fújta a magáét Kapás János. - Ki vállalja? Emelje fel a kezét.

A karok egyszerre lendültek a magasba. Senki sem akart kimaradni, ha a saját iskolájuk megmentéséről van szó.

- Szép! - mondta a tanító. - János, maga éktelen rossz gyerek volt, de szülőként ma jelest kap tőlem. Meg a többiek is. Azonban hiába tanítanánk, nem adhatnánk ki hivatalos bizonyítványt. Annyi, mintha nem járnának iskolába a gyerekek. Meg is büntethetnek bennünket.

Most egy csinos, értelmes arcú asszonyka furakodott előre. Kezében borítékot tartott, hangja elcsuklott a lámpaláztól.

- Írtam a televíziónak. Eddig nem mertem elmondani senkinek se, az uram megtiltotta. Azt válaszolták, legyünk nyugodtak, a bezárás napján itt lesznek. Minden percben megérkezhetnek.

Mintegy válaszként, fekete autó kanyarodott az iskolához vezető zötyögős utcába, hangos dudálással.

- Már itt is vannak! - kiáltotta diadalmasan az asszonyka.

Ám csalódniuk kellett: az autóból nem a tévések szálltak ki, hanem a rettegett Szenté Pál, a megyei atyáisten. Ő is borítékot szorongatott, nem is egyet.

- Ki volt az az istenverte félkegyelmű, aki levelet mert írni a televíziónak? - ordította még a kocsiból.

- Én voltam - lépett előre bátran az asszonyka. - S ne nevezzen senkit félkegyelműnek, mert megjárhatja. Inkább azoknak mondja, akik ezt az embertelen törvényt hozták.

- A helyi önkormányzat szuverenitása... - szónokolt Szenté.

- Elnézést - szakította félbe a polgármester -, mi nem akartuk megszavazni a bezárást. De azt mondták, ha sokat okoskodunk, még rosszabbul is járhatunk, elveszik a buszjáratot. Tessék, kérdezze meg.

- Füttyölök rá! - pattogott Szenté Pál. - Engem csak az érdekel, mit szól a világ, ha megtudja, hogy itt rendetlenség van, meg lázadás. Vegyék tudomásul, az lesz, amit én akarok. Adok én maguknak televíziót, de nem köszönik meg!

- És a gyerekek? - kérdezte csöndesen a tanító. - Ők sem érdeklik? Hát nem érti, hogy egyszerűen kivihetetlen a városi iskolába való bejárásuk? Itt szegény emberek élnek, kérem.

- Oldják meg, ahogy akarják - vágott vissza pökhendin Szenté Pál. - Akkor gondolták volna meg, amikor erővel önálló falut akartak csinálni a tetves tanyaközpontjukból. Nagyzási mánia!...

- De hiszen éppen ön hozakodott elő annak idején a javaslattal - csodálkozott az idős tanító. - Akkor még az ön két fia is idejárt, nem emlékszik? Sőt a szülei is ebben az iskolában tanultak meg írni, olvasni, számolni. Vagy ezt is elfelejtette?

- Fogja be a száját, vén szamár! - rivallt Szenté Pál a tanítóra. Már-már úgy tűnt, nekimegy dühödtében, amikor egy érces hang hallatszott a fejek fölül:

- Köszönjük, vége, ennyi! Felvétel leáll!

Mindenki hökkenten nézett a hang irányába. Az épület lapos tetején két idegen férfi hasalt, egyikük kezében tévékamera - onnan integettek le mosolyogva.

Szenté Pál olyan fehér lett, mint az iskola meszelt fala.

- Az istenit!... Kicsodák maguk, hogy kerültek ide?

- A televíziótól vagyunk - mondta a híres riporter, miközben nyögve kászálódta le a tetőről. Öten is ugrottak, hogy segítsenek. - Megkaptuk Ángyán Lászlóné levelét és érdekelt bennünket a téma. Igaz, arra nem számítottunk, hogy ilyen nagyszerű előadásban lesz részünk. Köszönjük szépen!

- Nem járulok hozzá... - dadogta verítékes homlokkal Szenté Pál, de a riporter megállította.

- Sajnálom, egyenes adás volt. Az egész ország hallott mindent. S ha ez a botrány eljut az illetékesek fülébe, hát mit mondjak, nem szeretnék a helyében lenni.

Szenté Pál haragtól tájékozva hápogott, aztán megfordult, bevágta magát a kocsiba és elporzott. Még hallani lehetett, amint öklét vadul rázva, kiabálja:

- Ezt még megemlegeti valaki! Majd én megmutatom...!
- Nem is volt bekapcsolva! - mutatta fel vigyorogva kameráját az operatőr, majd ismét a riporter vette át a szót: - Érdekes, egyesek jobban rettegnek a nyilvánosságtól, mint ördög a szentelt víztől - nevetett, aztán elővette a mikrofont:
- Tanító úr, azt hiszem, kezdhethük a beszélgetést...

VEZEKLÉS

A tizenéves fiúkból, lányokból álló csapat éktelen ricsajjal rontott fel a buszra és azonnal levágták magukat az ülésekre. Ekkor még kevés utas volt, jutott hely mindenkinek.

A fülekre tapadó fülhallgatókból vad dobszóló, dübörgő rock szűrődött ki. Az utasok megbotránkozva néztek össze, egy fiatalasszony karján felsírt a baba, de szólni senki sem mert a randalírozó társaságnak.

Időközben újabb utasok szállingóztak. Körbepillantottak, aztán hogy látták, a dupla üléseket is a fiatalok foglalják el, egyszerre két ülésen is terpeszkedve, lemondóan legyintettek és inkább megálltak középen.

Hajlott hátú anyóka kapaszkodott fel a lépcsőn, mindkét kezében csomagokkal. Lihegve megállt az ajtóban, ő is üres helyet keresett, persze hiába. A legelső páros ülésen két kamaszlány vihorászott, szemmel láthatóan az anyókáról sutyorogtak. Mondtak valamit a mögöttük ülő fiúknak, mire valamennyien harsány röhejben törtek ki. A néni szomorúan végigmérte őket.

Az öregúr ekkor szállt fel, így mindent láthatott. Szikár ember volt, úgy 70 körül lehetett. Amikor az autóbusz elindult, megtántorodott és mindkét kezét az egyik fiú vállára ejtette.

- Hé, papa! - förmedt rá gorombán a fiú. - A nyugdíjintézetre támaszkodjon, ne rám! Mit képzelsz, hol van?

- Elnézést - mondta az öregúr és hozzátette: - Kérem, adjanak helyet ennek a kedves, idős hölgynek. - és barátságosan megveregette a fiú vállát.

- Mit csinál? Ne tapizza a vállamat! Vigye el a kezét, mert...

- Mert? - csodálkozott az öregúr szelíden mosolyogva. - Valami problémája van, fiatalember? Szívesen segítek.

- A keze... Azonnal vegye le rólam a kezét, mert eltöröm!

- Talán zavarja? Vagy nehéz tartania? Netán beteg, amiként a barátai is? Ahogy elnézem, csupa aggastyán közé kerültem, akik képtelenek a saját lábukon megállni. Még szerencse, hogy a többi utas, mint például az idős hölgy, olyan jól tartja magát. Nem veszem el a kezemet. Nagyon jó helyen van.

- Hogy nem-e? - gurult dühbe a fiú és fel akart ugrani, de az öregúr finoman visszatartotta. A fiú elsápadt és döbbenet bámolt. Elszokott attól, hogy ellentmondjanak neki. A sofőr nem akart - vagy talán nem is mert - beavatkozni. Keserves tapasztalatai lehettek. Nézte az utat: nem látott, nem hallott.

- Na, mi van, fiacskám? - nevetett az öregúr. - Talán megijesztettem? Kedves fiatalok, igazán segíthetnének kis barátjuknak. Látják, szegényke mindjárt sírva fakad.

Négyen is ugrottak, hogy móresra tanítsák az öreget, aki érthetetlen nyugalommal várta a támadóit. Azok megtorpantak, mire több társuk is felállt. A helyzet egyre ijesztőbbé vált. Egyikőjük elővett egy súlyos vasláncot és megforgatta a feje fölött.

- Nem úgy kell azzal bánni! - hangzott fel egy csengő, nyugodt kiáltás. A hátsó ajtónál kistermetű, vékony fiatalember állt. Jobb kezét hanyagul zsebre vágva, ráérős léptekkel előre sétált. Amikor odaért a láncot lengető fiúhoz, rákacsintott:

- Csak nem félsz egy öregembertől? Üss! Csapd agyon! Na, mi lesz? Nem mered? Vagy nem tudod, hogy kell? Figyelj, megmutatom... - s egyetlen, villámgyors mozdulattal kirántotta a láncot a fiú hadonászó kezéből. - Látod, kispajtás, így kell ezt csinálni. Felemeled, és ütsz...

A fiú felsikoltott, mert a lánc az ő feje fölött tekergett a levegőben. A többiekkel együtt gyerekes rémülettel bukott le az ülések háttámlája mögé, karját védekezően tartotta fölfelé.

A fiatalemberből és az utasokból kitört a kacagás.

- Ejnye, kisfiúk, kislányok, nem harap a bácsi! Csak látni akartam, meddig terjed a hősködés. Hát nem valami fényesen vizsgáztatok. Na jó, nem eszlek meg benneteket. Álljatok fel és szépen kérjétek meg a néniket és a bácsikat, hogy fogadják el az ülőhelyeiteket. Lám, a mi di-cső ifjúságunk milyen nagyszerűen tud viselkedni, ha *muszáj*. Kié ez a lánc? Szeretném visszaadni - ha el tudja venni tőlem!

Senki sem jelentkezett. A fiatalok a szégyentől fülig vörösen, megszeppent tekintettel, összehörmörülve álltak. A következő megállóban mindegyikük leszállt a buszról.

Az öregúr odalépett a fiatalemberhez.

- Uram, szeretném megszorítani a kezét. Ön rendkívül bátor. Egyedül szembe mert helyezkedni ezekkel a vandálokkal.

- Nem vandálok ezek, hanem éretlen gyerekek - mondta a fiatalember, és a *balkezét* nyújtotta kézfogásra -, csak nem tudják, hol a helyük a világban. Semmi mást nem tesznek, mint amit maguk körül látnak a felnőttektől. Kitől tanuljanak jó modort? Egyébként téved, nem vagyok bátor, mint gondolja. Ha rámtámadnak, agyonverhetek volna. Szerencsére nem vették észre, hogy a jobb lábam *műláb*. A jobb kezem is... azért van zsebben, hogy ne lássák. Félttem...

- Akkor viszont végképp nem értem... hogy merte?!...

- Valaha ugyanolyan voltam én is, mint ők, talán még rosszabb. Aztán jött egy baleset... It-tasan mentünk haza a diszkóból. A szokásos... Én vezettem... Csodával határos módon senki sem sérült meg rajtam kívül. Én viszont...

- Világos. Maga most vezekelni akart.

- Hát... valahogy úgy... - pirult el a fiatalember.

- Hm. - Az öregúr zavarban volt, nem tudta, mit mondjon.

- Ön is szembeszállt velük - mondta a fiatal férfi. - Pedig semmi esélye sem lett volna.

- Az más. Én *pap* vagyok, uram. S ha azt látom, milyenné tettük ifjúságunk egy részét, bű-nösnek és gyávának érzem magam. Ön, barátom, különbül viselkedett nálam. Jó lecke volt. Hálával tartozom önnek. Lám, nem elég istenfélőnek lenni - úgy is kell viselkedni.

- Nem jár köszönet...

- Nem is annak szántam. Csupán én is vezekeltem.

ÍROTT MALASZT

Hajagos Ernő már a negyedik félig megírt lapot tépte ki az öreg Remingtonból és dobta a papírkosárba. Befűzte az ötödiket, de néhány sor után az is az előbbieik sorsára jutott: már repült is a többi után.

Hajnali nyolc óra óta gyötörte magát az írógép előtt, bevedelt vagy négy-öt kávé, szokásos konyakadagjának többszörösét, s már egy csomag cigarettát elszívott, de sehogy sem volt képes egy nyomorult, épkézláb mondatot papírra vetni. Hiába vette elő korábban oly jól bevált sablonjait, a figurák élettelenek, a párbeszéddek hiteltelenek és suták voltak, a cselekmény erőltetett és legcsekélyebb logikát sem tartalmazott. Márpedig krimi elképzelhetetlen logika és furfangos csavar nélkül.

- Kiegészíttem - suttogta remegő ajkakkal - Nem vagyok többé író. Végem.

Szemei könnyben úsztak, amikor ráborult az írógépre. Karjait kitárta az asztalon, s úgy feküdt ott, mint aki a saját, önkéntes kivégzésére vár. Aztán a bársekreányhoz lépett és lehajtott egy újabb dupla adag konyakot. Elhatározta, hogy be fog rúgni. Ennek érdekében gyorsan bedobott még egy pohárral: legalább az ivásban legyen sikerélménye - gondolta fanyar öngúnnyal.

Ismét visszaült a géphez és megpróbálta folytatni az írást.

Na nézzük csak, hogy is volt ez?

A házmester nyilvánvalóan nem lehet a gyilkos, mert éppen akkor a kazánházban tett-vett, ezt több szemtanú is igazolta. Vagy írja át a vallomásokat? Nem szabad, mert felborul az alaphelyzet és kezdheti előlről. S mi lenne - töprengett hangosan - ha beállítana egy viceházmestert? Hm!... Nem is rossz ötlet! Igen ám, de hogy-hogy eddig még nem bukkant fel a történetben?

Szóval ez se az igazi.

Persze, lövést leadhat az áldozat férje is: átmászik az erkélyen, onnan egy erőteljes lendülettel a szemközti fán át éppen a szomszéd épület tetőjére jut és kényelmesen célozhat... Meghalának a lövést! Hacsak hangtompítót nem használ a gazember. Igen ám, de hogy jut vissza a lakásba? Nem, nem, maradjon a kés - akkor viszont a férj nem mehet ki a szobából, mert a vendégek meglátják a véres ruhában...

A francba! Ez sem jó. Honnan szerezne egy amatőr hangtompítót? Kilóg a képből, senki sem fogja elhinni.

Újabb cigarettára gyújtott, nem vette észre, hogy még az iménti is ott füstölög a hamutálcában. Ivott egy korty konyakot, hátha ez segít. A kávé persze elfogyott, most, amikor a legnagyobb szüksége volna rá.

Kész, elég, mára befejezi, határozta el, nem szabad erőltetni, mert csak egyre rosszabb irányba keveredik a történettel.

- Milyen történettel? - jajdult fel benne kiáltóan a kérdés. - Nincs is történet.

Csak ír, összevissza, ahogy éppen érkeznek a gondolatok, hagyja, hogy sodorja magával a cselekmény. Máskor ezzel nincs semmi baj, de most... Nem, felesleges, be kell látnia, hogy ebből nem fog kisülni semmi jó.

Úgy döntött, hagyja a fenébe az egészet és lemegy sétálni, vagy beül az autóba és össze-vissza furikázik a városban, hátha eszébe jut valami épkézláb ötlet, de ezt a gondolatát azonnal elvetette. Egyéb se hiányzik, mint hogy elkapják a rendőrök. Jobb lesz gyalog. Az utcán annyi minden történik. Emberek, arcok jönnek-mennek, jellemek villannak fel, ez tolakszik, amaz lökdösődik, a harmadik csak lófrál és feltartja a sietőket... úgy van, ki kell menni a tömegbe, ihletet gyűjteni.

Egyszeriben felvillanyozódott, s már vette is a kabátját, amikor megszólalt a telefon.

Hajagos türelmetlenül kapta fel a készüléket.

- Tessék! Ki beszél?

- Vedd le a kabátodat, Hajagos, nem mégy sehová, maradj a fenekeden. - mondta egy csöndes, nyugodt, kissé rekedtes férfihang.

- Na de kérem... - hökkent meg az író -, kivel beszélek? Talán bemutatkozna. S mi az, hogy maradjak a... izé... ö... a...

- ... a fenekeden? Jól értetted.

- Követelem, hogy mutakozzék be! Telefonbetyár!

- Most mit vagy úgy oda, Hajagos? - kuncogott a csúfondáros hang. - Úgy markolászod az a papírvágó kést, mintha le akarnál döfni valakit. Csak nem haragszol?

Hajagos elhűlve hallgatta az ismeretlent: honnan tudja, mit tart a kezében? És az, hogy kabátban van... Biztos, valamelyik szemközti lakásból figyeli őt, messzelátóval.

- Bolond vagy te, Hajagos. Nekem nincs szükségem messzelátóra ahhoz, hogy lássalak.

Az író megdermedt. A gondolatait is ismeri a titokzatos hang?

- Igen! Ismerem! - vágta rá azonnal a másik. - Csakhogy végre megértetted. Hű de nehéz fafejed van neked, értelmiségi létedre. Egyébként ismerlek, te pózoló, öreg csirkefogó, előttem nyugodtan reszkethetsz, össze is csinálhatod magad, nem először teszed. Na jó, elég a szövegből. Leteszed végre a kabátodat, vagy én szedjem le rólad?

Hajagos hipnotizáltan vetkőzni kezdett, közben félősen pislogott az ablak irányába. A telefonkagylót vállával a füléhez szorította, hátha az ismeretlen megszólal. Az nem is váratott magára. Azt mondta, ármányos kuncogással, csúfolódva:

- Ügyes kisfiú az Ernőke, most szépen visszaül az írógép elé, és új papírt rak a gépbe. Úgy van! Nagyszerű! Látnod, okos ember vagy te, ha megmondják, mit kell csinálni.

Hajagos remegő kézzel befűzte a papírt és várt. A telefonkagyló mellette hevert az íróasztalon. Már fel se emelte, oda se pillantott. Lesz ami lesz - gondolta.

- Hát akkor írjad, pajtás. Én, Hajagos Ernő, kijelentem, hogy... - a hang furcsán közelről jött, valahonnan a háta mögül. Az író megpördült és a vér megfagyott az ereiben: kedvenc fotelében egy csúf, bibircsókös, iszonyúan ráncos arcú öregember ült, fogatlan szája vigyorra torzult, de ettől még fertelmesebben nézett ki. Hollófekete haja nem illett a vénséges küllemhez, ráadásul két oldalt furcsa kis szarvszerű valami türemkedett a szemöldökök táján. Göcsörtös ujjait felemelte és rámutatott az írógépre.

- Mi van, miért nem írod?

- Ho... hogy jött be ide? - dadogta halálraváltan Hajagos. - Kicsoda ön? Hogy került a szobámba? Az ajtó zárva, tudom bizonyosan...

- Jó is, hogy zárod, mostanában annyi mindent hall az ember. Különösen a magadféle agglegényeket rabolják ki és ölik meg. Jaj, ne is beszéljünk róla, mert... brrr... Képzeld, egyszerre csak rádtörnek, elő a bicska vagy a bunkó, a revolver, annak bezzeg lenne hangtompítója és nyekk... annyi... véged! Juj! Hát nem rettenetes még belegondolni is? - akkorát kacagott, hogy a csillár ide-oda lengett a plafonon, mintha földrengés rázná.

- Követelem, hogy azonnal magyarázza meg...

- Mit, Ernőkém?

- Hát... mindent. Azt például, hogy az ördögbe látta a papírvágó kést, a kabátot és...

- És hogy ki vagyok? Hát a fantáziád az egyenlő a nullával. S még te nevezed magadat írónak? Még mindig nem jöttél rá, igaz? Hiába, már az iskolában is nehéz volt az észjárásod. Én az vagyok, akinek a nevét nem szokás kiejteni és azért jöttem, hogy elcsábítsalak. Na, most boldog vagy? Meg akarom venni a lelkedet. Csukd be a szád és ne tegyél úgy, mintha még nem hallottál volna ilyesmiről. Gondolj csak Fausra...

Hajagos keresztet akart vetni, de az öreg ráüvöltött:

- Meg ne próbáld még egyszer! Letöröm a kezedet!

- Bocsánat... - rebegte rémülten Hajagos. - Tudja, én sosem hittem a túlvilági mesékben, az iménti mozdulat csak reflex volt, ne vegye a szívére. Öszintén szólva azt sem vettem soha komolyan, hogy maga létezik...

- Hát most saját szemeddel láthatod.

- Roppant érdekes! - bólogatott megnyugodva Hajagos, aki kezdte visszanyerni a magabiztosságát. Egy ilyen rozoga trottytól nem fog megijedni, gondolta, jöhet akármilyen hülyeséggel. Egyelőre ráhagyja és a megfelelő pillanatban galléron ragadja és kidobja. De addig elszórakozik vele. Hátha még téma lesz belőle.

- Ne álmodozz, drágám, inkább csókolj meg - búgta egy csábos hang. Hajagos felüvöltött: a karosszékben izgatóan szép, vörös hajú, égőpiros ajkú, bombatestű, meztelen nő tekergett, minden porcikájából izzó szenvedély áradt, gyönyörű keblei le-fel hullámoztak a vágtyól. Két gömbölyű karját kinyújtotta, úgy suttozta rekedten a feltüzelt indulattól:

- Gyere, gyere, te barna herceg, kívánlak, tied akarok lenni, ölelj meg, tépj szét, harapj belém, tégy a magadévá, gyere, gyere, gyere... - majd a jelenség feloldódott a levegőben és egy markáns képű, egy szál picike úszónadrágban, kidolgozott izomzatú ifjú férfi lobogtatta meg kissé nőies üstökét és meglepően vékony, affektáló hangon nyafogta:

- Vagy így jobban tetszem, kakaskám?

Amikor Hajagos magához tért ájulásából, egy szolid öltözkű urat talált a szobájában. Az író a pamlagon feküdt, körötte forgott a szoba. Az idegen az íróasztalnál ült, rajta csontkeretes szemüveg: pontosan úgy nézett ki, mint egy átlagos hivatali irodakukac, még könyökvédője is volt. Valamit babrált az írógépen - talán írt valamit?

Hajagos kótyagos fejjel bámult rá. Fogalma sem volt, hogy elaludt-e és rossz álom volt az egész, vagy tényleg megtörtént és azért ájult el. De mióta fekszik itt és mikor érkezett az idegen, s főként, mit akar?

- Jobban érzi magát, művész úr? - kérdezte udvariasan az idegen. - Elnézését kérem, ne vegye zokon, hogy így magára törtem. Csöngettem, a külső bejárati ajtó nyitva volt, hangokat hallottam, ezért bátorkodtam belépni a szobába, azt gondolván, hogy ön szólít, s lám, itt találtam elalélva. Remélem, nem csináltam bajt azzal, hogy lefektettem és hideg vizes borogatást

tettem a homlokára? Ha zavarom, természetesen már itt sem vagyok - felállt és kezdte összeszedni a kikészített iratokat.

- Nem, nem, kérem maradjon - Hajagos zavartan motyogott. - Már jól vagyok. Azt hiszem, pillanatnyi rosszullét, vagy valami hasonló... Megtudhatnám, kihez van szerencsém? Nem emlékszem, hogy találkoztunk volna...

- Személyesen nem is. A nevem Mefhisz Tódor, én írtam levelet önnek, amiben kértem, hogy a mai napon fogadni szíveskedjék. Ön volt kedves igennel válaszolni. Nos, itt vagyok... - és az idegen jóságosan rámosolygott Hajagosra.

- Mef... hm... furcsa, szokatlan név. Határozottan ismerősen cseng, de nem tudom felidézni, hol hallottam ezt a nevet. Ne sértődjék meg, de őszintén szólva az ön levelére sem emlékszem. Persze az én rossz, elhasznált memóriám!... S azt mondja, én válaszoltam önnek?

- Parancsoljon - nyújtott át egy kézzel írott levelet Mefhisz Tódor Hajagosnak. - Bizonyára megismeri a saját kézírását.

- Természetesen... - Hajagos döbbsen forgatta kezében a kissé elkoszolódott, láthatóan agyonolvasott papírt. - Igen, ezt én írtam, kétség sem férhet hozzá. S mégis... képtelen vagyok rájönni, mikor és milyen céllal... Már megbocsásson... Kénytelen leszek az ön emlékezetét segítségül hívni. Miért kívánt találkozni velem?

- Egyszerű - vont vállat Mefhisz Tódor -, üzletet ajánlottam önnek a jövőben megszülető könyveire vonatkozóan. Szívesen finanszíroznám azok kiadását és terjesztését, feltéve, hogy meg tudunk egyezni a feltételekben.

- Ön bizonyos abban, hogy lesznek új könyveim? Egy íróval megesik, hogy időnként...

- ... úgy jár, mint ön - vette át a szót a vendég -, vagyis képtelen friss gondolatokra, témái elerőtlenednek, s úgy érzi, kiégett, vége, fuccs.

- Honnan veszi, hogy nálam ezek a jelenségek időszerűek - kérdezte sértődötten Hajagos.

Mefhisz Tódor harsányan felkacagott.

- De uram, elég belenézni a papírkosárba. Ha jól menne az írás, nem kezdené már az ötödik lapon ugyanazt előről. Engedelmet remélve, egyikbe-másikba beleolvastam. Hát mit mondjak... Vannak gondjai.

- S mégis szerződést akar kötni velem?

- Igen, szerződést. De, mint korábban jeleztem, bizonyos feltételek mellett.

- És mik azok a feltételek?

- Látom - nevetett az idegen -, ön valóban nem olvasta túlzott figyelemmel a leveletem, pedig válaszában rendkívül lelkesen nyilatkozott ajánlatom előnyeiről.

- É... Én?! - hápogott Hajagos és megsimogatta a homlokát. Mi folyik itt? Csak nem megőrült meg? Mindig utált levelet írni. S ez a pasas mégis azt állítja, hogy... Halvány lila gőze sem volt semmiféle levélváltásról - Kérem, ismételje meg szóban az ajánlatát, talán akkor...

- Semmi akadály, igen tisztelt Hajagos úr - hajolt meg Mefhisz Tódor és kinyitotta az előtte fekvő dossziét. - Önnek gyakorlatilag nincs más dolga, mint írni, vagy legalábbis nevét adni néhány fontos műhöz, s én vállalom, hogy önt világhírűvé teszem. Legközelebbi könyve, amely *Féktelen élet* címmel fog megjelenni már a következő héten, legkevesebb négy-öt világnyelvre lesz lefordítva.

- Hogy... hogy az én könyvemet lefordítják? Attól tartok, ön túlbecsül engem, kedves... izé... Mefhisz úr. Könyveim, igaz, kelendők, de ami a példányszámokat illeti, hát... Nem is szólva arról, hogy témáim nem éppen a legmélyebb filozófia talajából táplálkoznak. Azonkívül ön rosszul van informálva, semmiféle könyvem nem jelenik meg a közeljövőben és nincs is olyan kéziratom, amivel elindulhatnánk. Az ön merész jóslata enyhén szólva is távol áll a lehetséges valóságtól. Még hogy a jövő héten!... Nevetséges.

- Sose láttam ilyen kishitúséget - csóválta fejét Mefhisz Tódor. - Ön nem bízik saját képességeiben. No de hogy megnyugtassam, a *Féktelen élet* című könyvet nem önnek kell megírnia. Már elkészült. Csupán a nevére van szükségem.

- De kérem... - hebegte Hajagos -, ön nem tudja, mit beszél. Mégis, hogy képzeleli...? Vállaljak fel egy olyan művet, aminek tartalmáról sejtésem sincs? És az írói tisztesség?

- Hű! Hogy erre nem gondoltam! - csapott homlokára szörnyülködve Mefhisz, de látszott a mozdulatán, hogy csak színészkedik. - Tudja mit, megveszem a tisztességét is. Mibe kerül? Hátha sikerül megegyeznünk. Nem lehet az olyan drága, ha eddigi kis szösszeneteit veszem alapul. Maga rossz író, Hajagos, és tehetségtelen. Ne szavaljon itt nekem írói... ö... *izéről*. Gyanítom, életében először hagyta el a száját ez a szó. Na, halljam a válaszát! Kötünk üzletet, vagy sem, mert akkor nem pocsékolom magára az időmet.

- Felesleges sértegetnie - emelte fel hangját Hajagos Ernő. - Tudom, hogy nem én fogom megváltani korunk irodalmi életének válságát, de azért önérzetem nekem is van. Képzelse, mi lenne, ha kiderülne, hogy a *Féktelen életet* nem én írtam, csupán...

- Sosem fog kiderülni, ezt akár be is vehetjük a szerződésbe. Látom, kezd megjönni az esze. Ezt már szeretem.

- Az olvasók és a kiadók megszokták, hogy regényeimet ne vegyék komolyan. Ha most előrukkolok valami egészen mással, ráadásul túllépek az ötezer példányt, rajtam fog röhögni a szakma, a boltok kiátkoznak, ha ugyan lesz olyan örült a könyves szakmában, aki megrendeli.

- Ezután másként lesz, ha hallgat rám és megbízik szerény tanácsaimban. A *Féktelen élet* például ötszázezer példányban kerül az olvasók kezébe, s ez csupán az első kiadás. Van fogalma, mennyit jövedelmez ez? S ez mind a magáé lesz. Az utolsó fillérig! Számoljon!

- Ötsz... - Hajagosban megállt a szívverés. - Ön tréfál, uram! Vagy heccelődik velem? Az ötezer is kész csoda volna. S egyáltalán, mit takar a cím? Legalább a témát ismerjem. A barátaim tudják, hogy soha nem írtam *Féktelen élet* című regényt, s hogy nem is állt szándékomban. Hogy magyarázzam meg, ha megkérdezik...

- Sehogy - mosolygott cinikusan Mefhisz Tódor. - A sikert sosem kell megmagyarázni. Márpedig én szerződésben garantálom önnek, hogy sikere lesz.

- No-no, azért én ebben nem lennék olyan biztos. Egyelőre még nincs is könyv, s mi már arról vitatkozunk, sikeres lesz-e vagy sem. Előre iszunk a medve bőrére?

- És ez? - emelt fel egy rendkívül elegáns, bőrkötéses, vaskos könyvet a vendég. Csak az volt a különös, hogy egy perccel ezelőtt még nem látszott semmiféle könyv az asztalon. Honnan az ördögből szedte elő? A borítón Hajagos Ernő ifjúkori fényképe mosolygott, a neve és a könyv címe arany betűkkel szedve. Az „F” betűt vörösen lobogó lángok vették körül, melyek felértek egészen Hajagos homlokáig, mintha jelezni akarnák, hogy a kép eredetije önnön életfilozófiájával kíván azonosulni. Hajagos ilyen csodálatos, sokatmondón kifejező címlappal még nem találkozott. Szerette volna kézbevenni, simogatni, megtapogatni, de Mefhisz nem adta oda. - A kép önt ábrázolja, nyilvánvalóan. Természetesen ez csak egyszerű minta, mondhatnám,

makett, a végső forma ennél lényegesen mutatósabb lesz. Nagyszerű munka, csak gratulálhatok önnek, művéstem. Na jó, nem bánom, belenézhet, élvezze a pillanatot.

Hajagos Ernő körül megfordult a szoba és közel volt ahhoz, hogy ismét elájuljon. Remegő kezébe vette a gyönyörűségeket kötetet és belelapozott. Soha életében ilyen szépen kivitelezett nyomdai munkát nem látott: a legfinomabb papír, szinte selymesen, magától simul az ujjak alá, a borító bőrkötésének férfiasan fanyar illata bódítóan csapott az orrába. Beleolvasott és egy szó nem sok, annyit sem értett meg a szavakból. Egy tőle merőben idegen, mélyen filozofikus és nehezen követhető töprengés volt első betűtől az utolsóig. Lehetetlen, hogy akadjon épeszű ember, aki hajlandó volna ezt a zagyvaságot elfogadni Hajagos műnek.

Megnézte a kolofont és felordított: a kiadás dátuma a mai nap volt.

- Senki sem fogja elhinni, hogy én írtam.

- Hát persze, hogy nem - nevetett gúnyosan Mefhisz Tódor. - Nem is tudna ilyen remekművet írni, mert ön tehetségtelen dilettáns, huszadrendű kis ponyvaszerző, aki egy épkezláb mondatot sem képes összefüggően megfogalmazni. De ez nem jelent semmit, ettől függetlenül ajánlatomat fenntartom. Hajlandó vagyok úgy hirdetni, hogy ön a szerző, öné minden dicsőség és pénz, világhír, csupán egyetlen feltételem van. Akarja hallani?

- I... Igen - dadogta libabőrösen Hajagos. Magában azt gondolta: egy ilyen könyvért hajlandó a lelkét is eladni, nem hogy a nevét. - Hallgatom, mi a feltétele?

- Pontosan az, amire gondolt. A *lelkét* akarom. A világot kapja érte cserébe.

- Megörült? Hogy érti azt, hogy a lelkemet...

- Miért, maga még sosem hallott olyat, hogy valaki a lelkiüdvösségét feláldozta egy nagy cél érdekében?

- Igen, hogyne, főleg regényekben, de nem a valóságban. Jön az ördög és felkínálja a kincseit, meg hírnevet, minden szépet és jót, cserébe az illető hajlandó önként elkárhozni... Ó, most jut eszembe, ez a tisztára olyan, mint Faust esete. Csak nem akarja bemesélni, hogy maga a főördög személyes megbízottja?

Mefhiszből megint előtört félelmetes erejű kacagása, amittől vészesen rezegni kezdtek az üvegpoharak a bárszekrényben.

- Barátocskám, az ördög nem szokott holmi ügynökökkel dolgozni. Úgy hogy... tekintse magát megtiszteltnek. Ha ért engem.

- Attól félek, igen. Tehát ön valóban a Sátán? Hát persze, ezért volt olyan ismerős a neve. Ön Lucifer, vagy Mephisto, s én lennék a modern Faust?

- Nevezzen, ahogy akar, a névnek nincs jelentősége.

- Tehát erről van szó. - Furcsa módon Hajagos szinte megnyugodott, amikor az igazság kiderült. - Tisztázzuk: voltaképpen mit kíván tőlem?

- Hányszor mondjam még: a lelkét! Vagy meghal. Itt és most, azonnal. Engem nem láthat senki kétszer büntetlenül. - dörögte a vendég. Hirtelen nőni kezdett, feje már a mennyezetet súrolta, arca parancsolóvá keményedett, sárga szemeiből búvóló villámok csapódtak ki. Hajagos megszédült, kénytelen volt megkapaszkodni az asztalba, ami mellett állt.

- Mit kell tennem? - nyüzgött Hajagos Ernő. Iménti nyugalma elfújta a szörnyűsége látvány. Lábaiból kiszállt az erő és térdre rogyott.

- Itt írd alá - mondta diadalmasan Mefhisz Tódor és Hajagos orra alá dugott egy cirkalmas pergamenlapot. - Nem kell toll, az ujjaddal írájál, balkézze.

A hóféhér pergamenen vérvörös betűk jelentek meg, ahogyan Hajagos remegő ujjával a nevét próbálta leírni. A saját vérét látta előszivárogni és a nevévé formálódni. Azt se tudta, mit ír alá, csak ködösen jutott el az agyáig az utolsó bekezdés:

- „... s haljak meg halálom halálával, lelkem legyen a pokolé, testem kínoztassék a kínok kínjaival, ha nem teljesítem uram és parancsolóm akaratát...”

Mikor magához tért újabb ájulásából, egyedül volt a dolgozószobájában. Az íróasztalon ott volt a *Féktelen élet*. A szoba levegőjében kénes szagú füstköd terjengett, s olyan volt, mintha a lapok közül szűrődne ki.

*

Az ünnepi könyvhét szenzációja vitathatatlanul Hajagos Ernő vadonatúj könyve, a *Féktelen élet* lett, ezt még a legádázabb kritikusok is elismerték. Az olvasók ezrei tolongtak hosszú sorokban az ismeretlen kiadó sátránál, hogy egy dedikált példányhoz jussanak. Az írók hiába faggatták a nap hőjét, kit takar a kiadóként megjelölt **M** betű, Hajagos csak titokzatosan mosolygott, s nem volt hajlandó nyilatkozni. A mai világban ilyen fantasztikusan elegáns kiállítású könyvet megjelentetni - mondogatták savanyúan -, s ráadásul ennyire olcsón!... Szinte negyedáron a többi könyvekhez képest...

- Nem, itt valami nincs rendjén - dühöngött a szakma, az íróársadalom, épp úgy, mint a kiadók. Az olvasóknak persze homlokegyenest más volt a véleménye: vitték, mint a cukrot.

S ez még nem is volt a legnagyobb meglepetés: Hajagos könyve minden tekintetben kiemelkedő alkotás volt.

Nyelvezete könnyed, olvasmányos és hihetetlenül gazdag szókincsével valósággal magával ragadta az olvasót. A regény főhőse egy gyöngye jellemű, elkényeztetett élvhajász, de rendkívül sikeres üzletember volt, aki bámulatos ügyességgel szerezte mérhetetlen vagyonát és azt is tudta, hogyan kell használni a pénzt. Üzleti fogásai aljasnak és gátlástalannak voltak ábrázolva, viszont olyan aprólékosan és világosan részletezte a szerző, hogy nem létezett az a közgazdasági egyetemi tankönyv, amiből több és alaposabb szakismereteket szerezhetett volna az, aki vállalkozni akart. S ha valaki elolvasta Hajagos könyvét, az okvetlenül akart is vállalkozni.

Az írott szöveg mintha egyenesen erre sarkallta volna olvasótáborát.

Sosem látott virágzásnak indult az üzleti élet, egymás után alakultak a legkülönbébb friss cégek, melyeknek hitvallása és üzleti stílusa hajszálpontosan követte a *Féktelen élet* hősének stiklijait, gátlástalan módszereit, kivétel nélkül teljes sikerrel. S mivel az gazdasági életben az egyik félnek szükségszerűen vesztesnek kell lennie - márpedig a Hajagos-módszer mindenkinek sikert sikerre halmozott -, sejthető volt, hogy valahol, valakik súlyos árat fizetnek ezekért a villámgyors meggazdagodásokért.

Csak hogy erre senki sem figyelt fel. Nem volt rá idő!

Az üzleti és a pénzvilág felzúdult, megbolydult, mint egy megpiszkált méhkas. Egymást érték a perek, a becsapott vállalkozók átkozódtak, kölcsönösen agyonverették a másikat a felbérlet nehézfiúkkal, akiknek oly mindegy volt, kit vernek, csak jól megfizessék.

Pénz pedig volt, dögyivel - ördög tudja, honnan került elő ennyi tömérdek vagyonos ember. Naponta milliárdok cseréltek gazdát. Aki ma koldusszegény volt, az talán már holnap aranykanállal evett, arany tányérból, s a mai aranyban dúskáló úrgazdag holnapra visszakerült régi szemétdombjára, vagy levethette magát a legfelső emeletről.

Senki sem ejtett egy sajnálkozó búcsúszót a vesztesért.

A pénz, a pénz, pénz volt az úr, amit imádni lehetett és kellett. A bankárok és az ügyvédek - e mohó világ papjai - a markukat dörzsölték, alig győzték az ügyletek bonyolítását, kénytelenek voltak gyorsan új és még újabb fiókokat, irodákat nyitni.

Hajagos Ernő fürdött a dicsőségben.

Róla beszélt az ország, az ő nevétől volt hangos a sajtó, a rádió, a televízió. A kritikusok ájult tisztelettel ejtették ki a nevét és utcaseprőtől a professzorig kizárólag a *Féktelen élet*-et olvasták. A közgazdaságtudományi tanintézetek - fel egészen az egyetemekig - tankönyvként alkalmazták. Tárgyaltak a megfilmesítés jogáról is, de mint kiderült, a kiadó - a titokzatos **M** - már megjelenés előtt eladta egy hollywoodi világ cégnek. Hajagos kacsalábon forgó, várszerű, tornyos villája uralta a teljes Csúcshegyet, gögösen terpeszkedve a füstben, koromban, mocsokban fuldokló város felett, s nem akadt nap, amikor legalább 50-60 fős vendégcsereg ne verte volna fel hangos tivornyaival a környék csendjét. Botrány botrányt követett, a környék lakói tiltakoztak, de az ellenkezője történt, mint amit reméltek: divattá váltak a csendháborító dorbézolások, az orgiák, ahol a legnagyobb erénynek a másik ember ügyes becsapása számított.

Mindez a változás alig fél esztendő alatt jött létre. Legjobban Hajagos Ernőt döbbenettette meg, hogy Mefhisz Tódor állta a szerződésben leírt szavát: soha a világon könyv még nem ért el ilyen kevés idő alatt ekkora befolyást, jóllehet, vidéken egyelőre még éppen csak hogy érezte a hatását, de a hozzáértők szemében már nyilvánvaló volt: ami késik, nem múlik.

Az egész ország lázba jött, amikor **M** bejelentette: napokon belül boltokba kerül Hajagos Ernő legújabb műve, a *Szabadszerelem*. Ennek már a falu népe is nehezebben állt ellen, de azért ott is voltak néhányan, akik hagyták sodortatni magukat a tömegőrülettel. Egyszerű parasztembereket nemigen lehetett látni az előjegyzők több száz méteres sorában, de még így is sokan voltak olyanok, akik soha nem olvastak el életükben egyetlen más könyvet sem.

Pedig Hajagos új könyve ezúttal nagyon drága volt - sokszorosa minden más könyvnek - és azt sem lehetett tudni, miről szól. A cím pikantériája sejtetni engedte, hogy nem első áldozó kislányoknak íródott. Nagyobb városokban a rendőrség kénytelen volt elterelni a könyvesboltok környékéről a járműveket, mivel a sorbanállók ellepték az úttesteket, megbénítva a teljes forgalmat. Az autósok szentségteltek, aztán félreálltak és besoroltak ők is a várakozók közé.

S ez még csupán az előjegyzés időszaka volt.

A televízió felkérte Hajagos Ernőt, beszéljen közeljövőben megjelenő művéről.

A nagy író valóságos díszkísérettel érkezett, elől óriási amerikai Cadillac-ben maga a szerző ült, testőröktől körülvéve, mögöttük három Mercedes suhant, mindegyik elején ott virított a vérvörös színű **M**, a titokzatos kiadó emblémája.

A riporter alázatos tisztelettel tette fel első kérdését.

- Megengedi, Mester, hogy a legszélesebb olvasóközönség nevében elsőként gratuláljak a várva várt *Szabadszerelem* megjelenéséhez?

- Megengedem. - Hajagos egy széles bőrfotelben ült, kezében 20 centis szivarral, nem törődve a kiírással: *A stúdióban dohányozni tilos!*

- Miről fog szólni a könyv, van-e valós alapja a történetnek?

- Művem... ö... - kezdte fellengzősen nyafogva Hajagos -, önmagáról szól, mondhatnám úgy is, könyv a könyvben, s hogy van-e valós alapja a történetnek? Igen is, meg nem is. Lehet, hogy ma még nincs, de holnap már lesz. Meglátjuk.

- A *Féktelen életben* ön, tisztelt Mester, elképesztő közgazdasági műveltségét bizonyította, amit korábbi műveiben - már megbocsásson - kevésbé fedezhettünk fel. Elárulná a nézőknek, honnan ez a váratlanul felszínre törő hatalmas, mindent átfogó ismeretanyag?

- A tudás, kedves barátom, ott van minden számító agy legmélyén elrejtve. Csak engedni kell, hogy előtörjön. Figyelni kell, mit sugall a hűvös értelem és hagyni, hogy érvényesíthesse önmagát. Lazítani kell és engedni, hogy hasson a sugallat.

- Vannak néhányan - igaz, kevesen -, akik szerint az ön könyve rendkívül sokat ártott az üzleti erkölcsöknek. Elfogadja ezt a vélekedést? S ha igen, vajon így lesz ez a *Szabadszerelem* esetében is? Romboló hatással lesz érzelmi és morális életünkre?

- Ennek megítélése nem az én tisztem. Majd elválik. Végeztünk? - Hajagos türelmetlenül felállt, de a riporter nem hagyta magát ilyen könnyen lerázni.

- Csak még egy kérdést, Mester. Ki az ön kiadója és hol van ez a kiadó? Utánanézttem, a Cégbíróságon nincs bejegyezve az M elnevezésű kiadó vállalat. Egyáltalán, mit takar az M betű? Netán a Mester szó rejtőzik mögötte?

- Ön túlságosan kíváncsi, fiatalember... - kezdte volna Hajagos, amikor váratlanul feltűnt mellette egy hétköznapi külsejű, keshajú, szemüveges, stuccolt bajszú, könyökvédős alak, amolyan hivatali bürokrata féle, kezében aktatáskát tartott.

Hogy honnan került elő, senki sem tudhatta.

A riporterén látszott, hogy ő van legjobban meglepődve, de nyilván arra gondolhatott, hogy a rendező intézkedett, csak vele nem egyeztettek. Öreg róka volt a szakmában, zavara csupán a másodperc törtreszéig tartott, máris a helyzet magaslatára emelkedett. Tovább beszélt:

- Lám, új vendégünk van - mondta kedélyeskedve és odafordult a nézőkhöz. - Talán most többet is megtudhatunk mindarról, amit a Mester...

A bajszos ember azonban szigorúan félbeszakította:

- Semmit nem fognak megtudni. Itt van a kezemben egy szerződés, amely megtiltja, hogy a Mester nyilatkozzék. Kérem, az interjút azonnal abbahagyni, különben kénytelen leszek intézkedni. Már így is túl messzire merészkedtek. Jöjjön velem, Mester - biccentett a fejével és a tévénézők legnagyobb döbbenetére az imént még a foghegyről válaszoló, dölyfös író úgy pattant fel, olyan engedelmesen, mint egy jólnevelt kisdíák. Tekintete gyámoltalanná és ijedté szelődött, büszke nyaka alázatosra görbült. A nagy író valósággal megsemmisült az ismeretlen, könyökvédős alak pillantása alatt. A vak is láthatta, hogy mint engedelmes rabszolga somfordál ura és parancsolója nyomában.

Az ország, a közvélemény felhördült: ki a bajszos ismeretlen? Milyen joggal intézkedett? Miként lehetséges, hogy minden gondolkodó ember példaképe, a megfellebbezhetetlen Mester jámbor birkaként tűri, hogy rendelkezzenek felette? Televízió ekkora szégyent még nem élt meg és ilyen egységes felháborodás sem kísért egyetlen műsort sem, sehol a világon.

A riporternek torkán akadt a szó és megfélelkezve az élő, egyenes adás íratlan törvényeiről, odaszólt a rendezőnek:

- Gyorsan keverjete le.

Hogy a botrány szándékos volt-e, vagy egyszerűen csak illetlen, otromba viselkedés, nem lehetett eldönteni, mindenesetre, a *Szabadszerelem* szempontjából jobb reklámot elképzelni sem lehetett.

Már nem csak a könyvesboltokban vettek fel előjegyzést, hanem szinte minden utcasarkon, aluljárókban, intézmények előcsarnokaiban asztalokat állítottak fel, ahol gumibotos rendőrök vigyázták a rendet, különben a tülekedő tömeg széttaposta volna egymást. A verekedések mindenórások voltak. Milliók várták, hogy az előre kifizetett *Szabadszerelem* megjelenjen. A bevételt milliárdokban számolták. Egy felmérés szerint minden családban legalább két Hajagos könyvet jegyeztettek elő, vagyis az egész ország egy emberként várta a megjelenést.

Végre elkövetkezett a nagy nap, meglehetősen váratlanul. Egyik reggel egyenruhába bújtatott fiúk és lányok álltak a pénzfelvevő helyeken, mellettük hegyekben álltak a könyvek: a *Szabadszerelem*. Nem is kellett igazolni a befizetést, vihette boldog-boldogtalan, számolatlanul.

A *Szabadszerelem* felülmúlta a *Féktelen élet* pazarló és rendkívül drága küllemét.

Ez is bőrkötésesben díszelgett, de ez a bőr más volt, mint az előző: selymesebb, lágyabb és színváltó. Ha sokáig tűző napon tartották, megbarnult, majd visszafehéredett a szobai félhomályban. Használati utasítást is mellékeltek, felsorolva mindazokat a kozmetikumokat, melyekkel a kötés bőrányagát kezelni ajánlották, ellenkező esetben a bőr idővel megráncosodik, megfakul, petyhüdté lesz. Pontosan úgy, mint az *ember* bőre...

Senki sem tudta, ki volt az az örült, aki először felröppentette az ostoba vádat: a könyv valóban *emberbőrbe* van kötve - de mint a gonosz rémhírek általában, egyetlen napon futótűzként szétterjedt az országban. Az olvasók hátborzongva vették kezükbe és óvatosan simogatták, mindaddig, amíg a könyv borítása halvány pirosra nem váltott.

- Kell ennél több bizonyíték? - kérdezték elfúló hangon egymástól.

A hatóságok kénytelenek voltak vizsgálatot elrendelni. A laboreredmények azonban nem tudtak egyértelműen állást foglalni. A bőr valódi volt és valaha élőlény viselte, méghozzá egyetlen fajta... De hogy milyen élőlényről van szó, azt nem sikerült kideríteni. Ahány laboratórium, annyi vélemény hangzott el; voltak egészen képtelen megállapítások is, melyek nyilvánvaló túlzásoknak bizonyultak, mint például az, hogy finomított rinocérosz, esetleg madár, hattyú, netán sarkvidéki, eddig ismeretlen fókaféle, de egy sem akadt, aki emberbőrt állapított volna meg. Ez butaság! - jelentették ki a szakértők - Egyszerű reklámfogás, különben is, ilyen hatalmas példányszámhoz emberek millióinak bőrét kellett volna felhasználni, márpedig léteziketlen, hogy ne okozott volna feltűnést ekkora elvetemültség. Ennyi emberbőrt még a kórházak sem tudnának kiadni, ha akarnának sem. Borzasztó a feltételezés is.

- Hová jutott az emberiség jóízlése, hogy e rettenetes állítás napvilágot láthatott? Ugyanakkor kétségtelen, hogy egyedül az emberi bőr mutat hasonlóságot a könyv borítójának anyagával, de ez még nem perdöntő bizonyíték, legfeljebb érdemes elgondolkozni a tények felett. - jelentette ki egy ismert antropológus.

Még aznap elütötte egy teherautó.

Jó, mondták a kétkedők, de még akkor is ott lóg a levegőben a legfontosabb kérdés: lehet, hogy valóban nem emberbőrrel van szó, ám akármilyen bőrt használt is fel az **M** kiadó, *valahol, valakikkel fel kellett dolgoztatnia ezt a tömérdek bőryanagot, el kellett végeztetnie a kötetét. Kik és hol végezték a munkát? Melyik nyomdában szedték? Miért nem jelentkeznek?*

Hol van ez a hely és kik voltak a nyomdászok?

A kérdések megválaszolatlanok maradtak.

A *Szabadszerelem* hihetetlen, minden képzeletet felülmúló anyagi sikert hozott Hajagos Ernőnek. Jószerével nem is lehetett másként embereket látni utcán, hivatalokban, padokon, járműveken, mint könyvvel a kezükben, amint a környező világról megfedkezve, azt olvassák. Az írók örjöngtek, hiszen senki nem vásárolt mást, mint a *Szabadszerelem*-et, a terjesztők sem foglalkoztak más szerzők műveivel, a nyomdák és a kiadók sorra mentek csődbe.

A könyvpiac - kivéve Hajagosékat - összeomlott, megsemmisült.

A kritikusok megállapították, hogy a *Szabadszerelem* meg se közelíti a *Féktelen élet* olvasmányosságát, az egész egy bődületes marhaság, érthetetlen és értelmetlen szedett-vedett közhelyek, használhatatlan és elavult gondolatok penészszagú gyűjteménye és mérhetetlenül káros a közérkölcökre. De hiába volt minden, hiába érveltek a józanabb, mérsékelt elmék, a tömegőrület felkapta az új könyvcsodát, mindenki falta... és nem értette egyetlen sorát sem. A fejezetek úgyszólván egy-egy végeérthetetlen, sokszorosan bővített mondatból álltak, de minden fejezet azzal a visszatérő felszólítással végződött, amit viszont megértett a legegyszerűbb utcaseprőtől az öt diplomás értelmiségiig mindenki.

Ez így hangzott:

- *Szabadítsuk fel a szerelmet a hűség rabszolgaságából! Éljen a szabadszerelem!*

A pokol elszabadult, s többé nem lehetett megállítani.

A bíróságok három műszakban bontottak fel frissen megkötött, vagy több évtizede tartó házasságokat, az alkalmi párok ott szeretkeztek, ahol éppen elhúzódhattak a kíváncsi szemek elől - később már ezzel sem törődtek. Egyre-másra alakultak *Szabadszerelem*-klubok, főként a nagyobb városokban, ahol egyetlen program volt: dobozból mindenki húzott egy nevet - leendő partnerét - és egymásnak estek. Ha valaki nem volt megelégedve a kisorsolt partnerrel és a másikat kívánta meg, előkerültek a kések, lövöldözések, véres verekedések zajlottak éjjel-nappal. A gyárakban, munkahelyeken, hivatalokban leállt a termelés, az ügyintézés, főnöktől a beosztottig mindenki azt leste és az alkalmat kereste: hol, kivel, hogyan, hányszor...

A szörnyű téboly egyedül az eldugott kis falvakat, tanyaközpontokat nem érte el, mivel a könyvet kevesen olvasták - de hírét hallották és elborzadtak tőle. A szülők megtiltották csemetéiknek, hogy a városba menjenek és találkozzanak megfertőzött barátaikkal, barátnőikkel. Így is megtörtént - igaz, elvéve -, hogy egy-egy kötet eljutott egy faluba, de azonnal és ünnepélyesen elégették, tulajdonosát karanténba zárták, nehogy terjeszteni próbálja a kórt: a könyv elhíresült jelszavát.

Hajagos Ernő mindebből nem sokat érzékelt. Kábulatban élte mindennapjait luxusvillájában, körülvéve minden elképzelhető földi jóval. A nők naponta, néha óránként cserélődtek, fogalma sem volt, kik ezek, honnan jöttek, a végén már mindegyik egyformának tűnt. Eleinte élvezte a sosem remélt és minden képzeletet felülmúló népszerűséget, a többi író irigységét - azokét, akik korábban szóba állni sem voltak hajlandók vele - de furcsa módon, hamarabb ráunt, mint hitte volna.

A Mester *unatkozott*.

Ez volt az egyetlen pont, amit az okos Mefhisz Tódor nem vett számításba. Mivel ő maga nem ismerhette ezt a megmagyarázhatatlan emberi érzést, nem is törődött vele.

Rosszul tette. Nagy hibát követett el.

Az író írni szeretett volna - de képtelen volt egy valamirevaló gondolatot papírra vetni. Ha friss ötlettől hajtva leült az írógép elé, agya azonnal kiürült, kezei megbénultak, s csak meredt maga elé. A *Féktelen élet*-hez és a *Szabadszerelem*-hez semmi köze nem volt, azt sem tudta, mi áll bennük. Egyike volt a keveseknek, aki egy árva sort sem olvasott „saját” műveiből. Mefhisz Tódor gondoskodott arról, hogy még véletlenül se jusson hozzá a könyvekhez. Ha lázadozni mert, orra alá dugták a *szerződést*, ilyenkor órákon át rettentő fejfájás, magas láz kínozták és mindenféle borzalmas, gyöttrő látomások vonultak át lelki szemei előtt, melyek az örületbe kergették.

Ez egy időre elvette kedvét az önálló gondolkodástól.

Csak az volt a baj, hogy ezek a félelmetes percek egyre sűrűbben jöttek elő, ha akarta, ha nem: az írói ösztönt nem sikerült véglegesen kiölnie magából, sőt mintha most kezdett volna újjáéledni a tehetsége. Tudta, hogy elkésett.

Időközben Hajagos híre messze túl nőtt az országhatárokon, Európa irodalmi világa az ő nevétől volt hangos, őt szidták, átkozták, vagy imába foglalták.

Az „ima” szó nagyon is helytálló: először csak a fővárosban, aztán egyre szélesebb körben Hajagos-szekták alakultak, majd a mozgalom kezdte elárasztani mindazokat az országokat, ahová akár csak egyetlen Hajagos kötet eljutott. Az új szekta ellenállás nélkül hódított, nem lehetett védekezni ellene, hiába igyekezett néhány pallérozottabb elme harcot indítani a *Féktelen élet*, vagy a *Szabadszerelem* ellenében.

Ezeket hamarosan kivonták a forgalomból, kit így, kit úgy - legtöbbjük autó alatt, vagy egy sodró folyóban végezte.

A szekta programja egyetlen pontból állt: tanulmányozni, tanítani és gyakorolni azokat az eszméket, melyeket a Hajagos művek sugalltak, s amelyek úgy terjedtek, mint a pestis. A szektahívek járták az utcákat, hirdették a szabados erkölcs mindenhatóságát, kigúnyolták a becsületességet, az igazmondást és szégyenletes bűnnek nevezték a házastársi hűséget, a kitartó barátságot, az adott szó hitelét.

Mefhisz Tódor hallgatott és dörzsölte a markát. Nem kellett többször nyilvánosság előtt mutatkoznia, helyette elvégezték a munkát a mit sem sejtő, feltüzelt önkéntesek és a könyvek lapjai. Csak figyelte a dolgok menetét és röhögött a markába. A Hajagos szekta pedig járta az utcákat és fújta a magáét:

- Hazudj! - mondták kacagva - Hazudj és csapd be a világot, mert csak így lehetsz az élet királya. Szabadulj meg a betartott ígéret szolgálai megaláztatásától. A tisztesség - bárgyúság! Az igazmondás - együgyűség! A hűség - megcsúfolása az ösztönnek!

S a nép borzadva és letaglózva, eszét veszve imádta az új vallást. Még mindig voltak, akik úgy-ahogy őrizkedtek e tanoktól, de azokat addig üldözték, amíg be nem adták a derekukat, vagy eltitkolva ellenérzésüket, befogták a szájukat, hallgattak, s csak lelkük legmélyén, reményüket veszelve siratták a világ lesüllyedését.

Hajagos harmadik könyve, a *Szenvedély* megállíthatatlanul zúdult az immár védtelen tömegekre. A könyv arra buzdított, hogy mindenki éljen legtitkosabb szenvedélyeinek, ne tartóztassa meg magát semmitől, különösen a kábítószereket ajánlotta, mint a legfontosabb szenvedélykeltő eszközöket.

A nép pedig, mint a birkanyáj, leszegett lélekkel, elbutultan bégetve, ment az örületes eszmék nyomán a végzete felé.

A háttérben Mefhisz Tódor és csapata elégedett lehetett, hiszen már a nagy egyházak templomai is üresen tátongtak. A könyveket ingyen osztogatták, csupán alá kellett írni egy fogadalmat, hogy az illető feltétlen híve és terjesztője mindannak, ami a könyvekből ordít. Az emberiség elveszítette akaratát, egyetlen hatalmas masszává, ostoba bábbá züllött, amivel azt lehetett tenni, amit akarnak.

Hajagos Ernő nem is tudott arról, hogy már a harmadik könyvét falják az olvasók, ő még mindig a *Szabadszerelem* pusztító hatásán kesergett. Hiába próbálták takargatni előle, az utcán járva mindent láthatott. Éjjel-nappal azon törte a fejét, mit tudna tenni, hogyan írhatná meg, hogy egy szó sem igaz abból, amit a könyvek tanítanak, hogy kiragadja a szerencsétlen, elvakult olvasók kezéből, hátha még menthető volna egy csekélyke réteg. Amikor ilyen gondolatok foglalkoztatták, megjelent előtte Mefhisz Tódor, a maga rettentő, csúf valóságában és tekintetével földre sújtotta az író.

- Eladtad magad, ne sírj. Megvan mindened, pénz, szerelem, hírnév, ital, gazdagság, nők, minden, amit ígértem, mit akarsz még?

- De milyen áron! - zokogta Hajagos mellét verve. - Inkább a halál!

- Meg ne próbáld! Az enyém vagy, nincs jogod a halálhoz. Majd ha én akarom, meghalsz, de addig sok dolgod lesz. Még mindig vannak jók és erényesek. El kell pusztítani őket, hogy őrmajuk se maradjon, s elkezdhetjük előről, újonnan felépíteni a mi világunkat - az én világot!

Hajagos már különben sem volt egyedül, megjelentek a követők, az utánpótlás, a tanítványok, akik a Mester nyomdokában haladva írták nekirugaszkodott fantáziával a megváltozott életet dicsőítő verseiket, regényeiket. A régi irodalom máglyára került: a moderneknek már a horror sem volt eléggé elborzasztó, nekik ennél több és hatásosabb kellett.

S ezek a *tanítványok* feltűnően tehetségesek voltak: Hajagos három könyve ugyan alaplínek számított, de máris elavult azokhoz a művekhez képest, amik most kezdtek felragyogni az új irodalmi élet egén.

Egy eddig ismeretlen, Lucy Ferenc néven publikáló, rejtelmesen háttérben maradó író fenomen hozta lázba a híveket.

Stílusa merőben elűtött Hajagos ködösen filozofáló hangnemétől. Lucy Ferenc nyersen fogalmazott, durva szókimondása súrolta a pornográfiát. Elvetett mindent, ami maradék jó, szép és értékes meghúzódott az emberek lelke legmélyén. Teljes körű, azonnali és erőszakos harcot hirdetett, felszólítva a szekta tagjait a végső küzdelemre. Nem tétozózott kimondani azt, amit eddig sokan csak halkán rebesgettek:

- Le Hajagossal! - adta ki a jelszót. - Le a gyáva ingadozókkal, a titkos széplelkekkel. Vegyétek el, amire szükségetek van. Minden nő és minden férfi legyen mindenkié! Ne kérjétek! Követeljétek! Ragadjátok meg, amit megkívántatok!

S az acsarkodó, könnyen gyúrható tömeg megőrült.

Tébolyult arcú emberállatok járták az utcákat, táblákra Hajagos halálos ítéletét írták fel jelszóként, ütöttek, törtek és raboltak, az út közepén, száguldó autók között üzekedtek, egymást érték a halálos kimenetelű balesetek, de senki sem törődött senkivel, belerúgtak a nyöszörgő, vérző sérültekbe, vagy egyszerűen agyonverték őket. Megszűnt a rend, az üzletek ajtajait leszaggatták, általánossá vált a rablás, a gyilkolás, a bankok pénztárait feltörték, az vitte a pénzt,

aki akarta, hiszen a tisztviselők sem tettek másként; lopott mindenki, a régi rend egykori őrei épp úgy, mint a tolvajok - még egymást is kirabolták.

Az elvakított nép szinte észre sem vette, hogy összeomlott az, amit valaha úgy hívtak: *társadalom*. Fel sem fogták, hogy védtelenné váltak és egymás kiszolgáltatottaivá, hogy egy titokzatos felsőbb akarat szembeállítja a jó szándékú embereket is egymással, s hogy mindenki a másik meggyalázója, gyilkosa lett.

Hajagos ekkor már nem volt teljesen normális. Bomlott elméjében megmaradt az értelemnek egy utolsó szikrája, ami azt pislákolta, hogy meg kell mentenie a világot, ha kell, a saját élete árán.

Az öröket kijátszva kötelet szerzett és egy éjszaka felakasztotta magát.

Reggel találtak rá, hálósobája csillárján lógva, hidegre meredten. Nem volt benne élet.

Mefhisz Tódor őrzöngött és korbáccsal verte az őrszemélyzetet.

Lucy Ferenc - az utód - nekrológiájában megvetéssel szólt a gyáván halálba futamodó Mester-ről, aki magára hagyta elárvult tanítványait, megszegte fogadalmát és saját tanait, miszerint *Ne magadat, másokat öld meg!* - ezért ki kell vetnünk őt a tudatunkból.

Csak hogy Hajagos Ernő emléke nagyon is elevenen élt az emberekben.

Most, hogy már nem élt, kezdtek rádöbbsenni, egyre többen, hogy mártírt veszítettek el, ki azért áldozta fel önmagát, hogy megállítsa őket az önpusztítás útján. A magánkönyvtárak mélyéről előkerültek Hajagos régebbi ponyvaregényei, amelyek ugyan silány tucatművek voltak, de mégis emberi nyelven idézték fel a hajdani, kis híján elvesztett múltjukat, amikor még volt udvarlás és mások tulajdonát tiszteletben illett tartani.

Hajagos halálában felmagasztosult.

Amit életében sosem remélhetett, most holtában maradéktalanul megkapta az utókortól: ő lett az önfeláldozás példaképe, a követendő minta.

Az irodalomtudósok megállapították, hogy a három utolsó könyvet semmiképpen nem írhatta Hajagos Ernő; összevetették korábbi szókincsével, csakis reá jellemző sajátos fordulataival, s bebizonyították, hogy egy tőle teljesen idegen elme szüleményei, csupán a nevét használták fel álnok módon. Lucy Ferenc egyre gyanúsabb lett, legtöbben őt sejtették a titokzatos névbitorlónak. Ha valahol megjelent, kifütyülték és megdobálták kővel, parádicsommal, tojással.

Mefhisz Tódornak nyoma veszett. Amúgy sem szerepelt túl sűrűn nyilvánosság előtt, és most, amikor a közvélemény ellenük fordult, felszívódott, mint a kámfor. Még az emlékét is elfelejtették, s egyetlen bűnbak Lucy Ferenc lett.

A tömeg irányítható, arra megy, amerre terelik hozzáértő, okos elmék.

Most sem volt ez másként.

Hajagos neve megszentelődött, Lucy Ferencé pedig átkozottá vált. A korábbi szektatagok bűnbánó körmeneteket tartottak, a járókelőktől - ha akarták azok, ha nem - bocsánatot kértek, s ha a jámbor utcai gyalogos el akart iszkolni az alázatoskodó szektások előtt, addig verték, amíg ki nem jelentette, hogy megbocsát a korábbi erőszakoskodásokért.

Lucy Ferenc igyekezett elrejtőzni a nép haragja előtt, de nem volt elkeseredve. Tudta, hogy nincs veszve semmi, hogy voltaképpen győzött, a mag el van vetve, ez a lényeg. Hajagos, mint emlékkép, nem sok vizet zavar, hamar elfelejtik majd, de ő él és élni fog, s az írott szó

maradandóbb, mint a fakuló emlékezet. Most lesz egy átmeneti korszak, amíg ajánlatos lapítani, de van idő, kivárja, a bogár már ott zümmög a fejekben: *vegyük el a másét!*

Hogy egy ideig hallgatni és bujkálni kell?

Na és? Kit zavar?

Néhány év, s a mindent megszépítő idő elrendezi a dolgokat, pláne, ha segítünk is a helyes irányú emlékezésnek.

A mélyben új szekta mozgolódott, megváltoztatott névvel, de a régi, kipróbált tagokkal, észrevétlenül, óvatosan és csupán egyetlen szó jelent meg elszórt rölapjaikon és a falakon:

- *Visszajövünk!*

SZELLEM KOTÁCSON

Kotács apró kis falvacskája volt, békés, szelíd lankákkal, törpe, csenevész erdőkkel és meg lehetőségen sovány szántófölddel körülvéve. Sem vasút, sem főútvonal nem vezetett át rajta; ha egy autós arra járt, az vagy helybéli lehetett, vagy tévedésből hajtott a keskeny, tengelypróbáló bekötő útra. Lakosainak száma soha nem érte el a hétszáz főt, mindenki ismerte egymást, s nem létezhetett olyan titok, ami órákon belül szét ne terjedt volna Kotács összes lakója között.

Árkán Mihály is tudta, ha nem óvatos, egy-kettőre kiderül, mi történt az imént.

Sehol egy teremtet lélek, de ez nem jelent semmit, Kotácson a verebek is viszik a hírt. Mindenesetre, úgy döntött, amíg nem muszáj, nem beszél senkinek a ládáról, amit az előbb izomszakasztó munkával bányászott ki a földből, közvetlenül a disznóól mögött.

Egy vermet akart csinálni télre, káposztának, miegymásnak, s már a harmadik ásónyom mélységében járt, amikor megcsikordult az ásó éle. Először azt hitte, valami betondarabot, vagy kidobott ócska edényt talált. Alá akart nyúlni, de bárhogy erőlködött, moccantani sem bírta, nem hogy kiemelni. Kénytelen volt körbeásni, hogy legalább a méretét megállapíthassa, mi a jó csoda az és mekkora.

Szakadt róla a víz, mire a kövé szikkadt, kavicsos talajt annyira sikerült mélyítenie, hogy meglátta: jókora vasalt láda rejtőzködik ott, vagy 60 centire a felszín alatt. Nagyon régi lehetett, ormótlan, újjnyi vastag kovácsolt abroncs övezte, nem is beszélve a hatalmas lakatról, ami az oldalán csüngött és akkora volt, amilyet Mihály még életében nem látott.

Hogy lehet ezt kinyitni? - tanakodott magában, de most nem is ez volt a legnagyobb gond, hanem hogy valahogy kieroőkösse a gödörből és biztonságos helyre rejtse. Ha legalább az asszony itthon volna, vagy a fiúk... De végig se gondolta, máris visszaszívta: jobb is így, legalább nem jár el a szájuk!

Az ásónyelet beakasztotta a láda tetején lévő fogantyúba, úgy próbálta kimozdítani a helyéről, de a láda makacsabb volt. Gonoszul feketéllett - Mihálynak végigszaladt a hátán a hideg. Mint minden kotácsi, ő is nagyon babonás volt.

És ha egy halott van benne? - szúrt bele túskeként a gondolat. - Uram, Teremtőm! Gyilkosság? Még rágondolni is szörnyűség...

Remegett a kezében a meggyújtott cigaretta.

Nem, ahhoz különben is túl kicsi - mocorgott tovább a fantáziája -, hacsak fel nem darabolták a tes... jaj, már megint hol jár az esze! Mekkora lehet? Mint egy fél asztal? Hát körülbelül... Azért egy ember beleférne, ha kissé összenyomorítják... - ejnye már megint! - ütött a homlokára.

Hozott egy hosszú, vastag dióverő rudat, jó erős, száraz, kemény akác. Aláfeszítette a ládának és iszonyú nyögések közepette végre sikerült kiráncigálni a helyéről.

Innentől már könnyű dolga volt. Kötelet kötött a fogantyúra, előhozta Csinost, a lovat és behúzatta vele az istállóba.

Alaposan kimelegedett, pihent hát egy nagyot, nem akart izzadtan inni a hideg kútvízből.

Na, hogyan tovább? Kalapács kell meg véső, mert most jön a legfontosabb: mi van a ládában? Képzete magasra lobbant, aranyakat, gyémántokat, rubinokat látott, mindenféle szebbnél-szebb ékszereket, gyöngyöket. Az sem lehetetlen, hogy rablók rejtették el még a betyár-

időkben, esetleg török, tatár kincsekre bukkant. Olvasott arról, hogy be kell jelenteni az így talált dolgokat és löknek valami jutalmat az embernek, de csak nem bolondult meg, hogy ennyi tömérdek kincset odaadjon az államnak?

Nem elég, hogy mindent elvisznek adóba, még ezt is?

Azt ugyan leshetik.

Majd valahogy kimagyarázza, miből tellett emeletes palotát felhúzni, autót venni, persze, Mercedest, azzal járnak a miniszterek is, kell pár jó erős ló, új szekér, nem is egy, de mindjárt kettő és a fiúknak se ártana egy-egy házikót építeni, addig, amíg a kincsből futja, nem óriásit, de legalábbis emeletest. A falu száját is be kell valamivel fogni, itt fog nyüzsgögni a nyakán a rengeteg rokon, egyik szegényebb, mint másik, lesik a potyát - Mihály már előre utálta a kunyeráló-kéregető sok rokont.

- Hiába - sóhajtott -, ez a sorsunk, a gazdagok sorsa, az irigykedés.

Miközben így ábrándozott, az abroncsok, ha nehezen is, de lazulni kezdtek és a lakat sikoltva kinyílt. Mihály a fedelet éktelen nyikorgással felhajtotta és a láda mélyére tekintett.

Először azt hitte, nem jól lát, vagy az istállóban nagy a homály. Bár nappal volt, fényes délelőtt, elővette az öngyújtóját és belevilágított.

A láda üresen tátongott.

Nem teljesen.

Mindenféle kacatok heverték az alján, valami ruhaszerű gönc is akadt, meg elsárgult papírok, madzaggal - vagy mivel - tekercsbe kötve és egy szürkére penészedett, lapos bronzlámpa, vagy inkább nevezhetjük olajmécsesnek; elől fokozatosan vékonyodó csőre volt, fadugóval, alighanem ott jön ki a láng, a tetejéből is kiállt egy ugyanolyan dugó; az meg igencsak a beöntő nyílás lehet - okoskodott a csalódott ember.

Árkán Mihály éktelen káromkodásba tört ki, amikor meglátta a „kincseket”. Hát ezért kínlódott vagy egy órán át? A semmiért? Ezekért az ócska limlomokért? Na hiszen! - ha most látnák szomszédok, még aznap este rajta röhögne az egész falu.

Úgy döntött, visszatemeti a ládát azonmód. Már kötötte is rá a kötelet, de a kíváncsiság csak erőt vett rajta. Most már úgyis mindegy, megnézi közelebbről a tartalmat, hátha mégis talál valami érdekeset.

A papírokon idegen nyelvű, ismeretlen betűkkel írott szöveg volt, elmosódottan, egy kukkot sem értett az egészből, az nem érdekelte, vissza is hajította a ládába. Amiket göncöknek látott, olyan bohócruhaféle volt, amilyeneket régi képeken látni, az udvari bolondok viseltek ehhez hasonlót. Egy pár papucsot is talált, jót vigyorgott rajta: olyan hegyes volt, hogy az orra bokáig kunkorodott, s a végén csengő díszelgett.

- A komámnak kéne adni - röhögött Mihály és félretette a papucsot. Aztán eszébe jutott, mi van, ha megkérdezik, honnan vette? Gyorsan visszadobta azt is a ládába.

Már csak a reves bronzlámpa maradt. Jó nehéz volt. Füléhez tartotta, megmozgatta, vajon maradt-e még benne olaj?

Mintha valahonnan hangot hallott volna - vagy csak képzelődik? Tudja a fene... Piszkálni kezdte a dugókat, de egyik se moccant. Elővette a zsebkését, amikor egy távoli, elfojtott kiáltás ütötte meg a fülét:

- Hé, ne azzal az ócska bicskával! Levágod a szakállamat! Csak óvatosan!

Ijedten forgott körbe-körbe: ki szólt? Nem látott senkit, ezért újból nekiveselkedett, de alighogy nekifeszítette a penge hegyét a dugónak, a hang rárivallt:

- Tedd le azt a rozsdás bőköt, mert megbánod!

Mihály rémülten dobta el magától a lámpát és hátborzongva meredt rá. A középső dugó izgett-mozgott, mintha belülről feszítené valami kifelé. Hirtelen nagy durránás hangzott, a dugó kirepült és lyukból bíborfényben tündöklő füst szivárgott a plafon felé, egyre vastagabban és sűrűbben. Mihály menekülni próbált, de lábai nem mozdultak, odacövekelt egy láthatatlan, titokzatos erő.

A füst lassan alakot öltött és fura, kecskeszakállas, golyófejű alak imbolygott az istálló levegőjében, tarkójánál csimbókban lógott egy maréknyi haj, piros szalaggal összekötve. Mihály felsikoltott rémületében, mire a látomás odahömpölygött, s valami érthetetlen sebesen pergő nyelven beszélni kezdett hozzá.

- Nem értem! - nyöszörögte Mihály kétségbeesve. - Beszélj magyarul.

- Semmi akadály - mondta a jelenség és nagyot kurjantott: - Hej, hogy az a rézfánfütyülő, kaporszakállas, ördögadta, kutyateremtette... és így tovább. Ez már magyarul van, ha jól tudom. Állj fel, ne hajlongj itt nekem, mert az én kötelességem, hogy engedelmeskedjem, nem a tied. Miféle gazda az olyan, amelyik a szolga lábánál szűköl? Tehát, mit parancsol az én jó uram? Minden kívánságodat teljesíti hűséges rabszolgád. Rendelkezz velem, gazdám.

- Kicsoda maga? - rebegte Mihály, aki, szegény, e pillanatban nem volt se eleven, se holt.

- Hát nem ismersz meg? Vagy már elfelejtett az emberiség? Én vagyok Kabur, a lámpa szelleme. Sose hallottál áldott emlékezetű gazdámról, Aladdinról? Valaha ártalmas, bűnös szellem voltam, de a jó Aladdin úr átnevelt, azóta semmi rosszat nem követtem el. Amikor aztán gazdám ideje lejárt e földön, Dzsfar, a gonosz varázsló elfogott és bezárt ebbe a lámpába, mert nem voltam hajlandó végrehajtani hitvány parancsait. A ládát, amiben megtaláltál ő dugta el, de őt is utolérte jól megérdemelt sorsa: egy még nálánál is gonoszabb varázsló végzett vele. Szerencséd van, hogy kiszabadítottál. Hálából a világ urává tehetlek, ha te is úgy akarsz. De legalábbis polgármestert csinállok belőled.

- Kegyelem! - esett térdre Mihály. - Nem akarok polgármester lenni, inkább a halál!

- Jó, jó, ne rémülj meg, semmi rosszat nem akarok, úgy lesz minden, ahogy kívánsz. Tudnod kell azonban, hogy természetfeletti erővel rendelkezem, s csak egy szavamba kerül és én idevarázsolom neked az Óceánt.

- Isten őrizz! - rebegte Árkán. - Egyéb se hiányozna. Örülnék, ha a kútban rendes ivóvíz volna, legalább tudnám öntözni a kertet, mert a vízdíj... - eddig jutott, amikor azt látta, hogy a kútból vízszugár tör fel és finom permetben elárasztja a kert minden pontját saroktól-sarokig, egy csepp sem jutott a szomszéd kertjébe. A szája nyitva maradt a csodálkozástól.

- Hát ez, hogy lehetséges? Mit történt ezzel a kúttal? - kérdezte ámulva.

- Még mindig nem fogod fel, hogy csodákra vagyok képes? - kacagott harsányan Kabur, a szellem.

- Nem igaz! - ingatta busa fejét hitetlenkedve Árkán Mihály. - Lehet, hogy tényleg megrösztem? Hogy is hívnak? - kérdezte a levegőben tekergő szellemtől.

- Ahogy te kívánsz. Eddig Kabur voltam. Adjál új nevet és én elfogadom.

- Hát akkor... legyél mondjuk... te is Mihály, vagy Misi, esetleg Miska. Igen, ez a legjobb, Miskának foglak hívni. S mondd, nem tudnál felvenni valami tisztességes emberi formát?

- Dehogynem - rikkantott Miska -, olyan leszek, amilyennek akarod. Nő legyek, vagy férfi, gyerek, vagy felnőtt? Szólj és úgy lesz, ahogy parancsolod.

Mihály elgondolkozott. Nem ártana egy csinos, takaros leányzó, de akkor a felesége kikaparja a szemét. Különben is a Miska férfinév.

- Legyél férfi, olyan mint én és hasonlíts rám.

A következő pillanatban Mihály az eleven tükörképében gyönyörködhetett, a saját anyja nem tudta volna megkülönböztetni az eredetit a másolattól. Körbejárta a büszkén feszítő Miskát, hümmögve megtapogatta, aztán megveregette a vállát.

- Na, Miska, akkor már ketten vagyunk. De mi lesz, ha az asszony meglát? Mit mondok, ki vagy? Az ikertestvérem?

- Nem fog látni, sem a feleséged, sem más, egyedül neked leszek látható. Nem is szabad, hogy meglássonak, mert ha idegen szem megpillant, azonnal vissza kell mennem a lámpába és ki tudja, hány ezer évig leszek ismét fogságban. Ezért vigyázz, nehogy olyasmit parancsolj, ami miatt elveszíthetjük egymást. Én kénytelen leszek engedelmeskedni, mert így írja elő a törvény, de ezzel vége is a szabadságomnak és neked sem lesz többé hűséges rabszolgád. Ha akarsz valamit, nem is kell szólnod, elég csak rágondolni, én tudni fogom. Tegyél velem próbát, ha nem hiszed.

Mihály töprengett, mire gondoljon, s közben azt látta, hogy a kert már-már elúszik. Húha, elég is lesz a locsolásból... - mire a kútvíz azonnal megszűnt folyni.

- Elhiszed-e, hogy tudok olvasni a gondolataidban? - kérdezte Miska.

- Hát el. Kénytelen vagyok - csóválta fejét Mihály. Húha, ennek bizony fele sem tréfa. Megváltozik az élete, annyi szent. Talán még jobban is járt, mintha kincset talál, így is gazdag lehet, csak akarnia kell. Lehetne annyi pénze mint a...

- Mennyi kell? - csapott le Miska a ki sem mondott szavakra.

- Hát... tudod mit, egyelőre elég lesz egy százas. Átmegyünk egy sörre a Becsaliba, kipróbálni, jó-e a pénzed.

- No de gazdám!... - fordította el duzzogva a fejét Miska. - S hogy akarsz odamenni? Gyalog, repülőn, autón, esetleg varázsszőnyegen, vagy egyszerűen megjelenjünk?

- Semmi céco, Miska, csak már legyünk ott... - csitítgatta a tettvágytól buzgó szellemet Mihály, de végig se gondolhatta, máris a kocsmá bejárata előtt voltak. - Na jó, akkor most tűnj el, nehogy meglássonak. Ha kellenél, úgyis tudni fogod, mit akarok, igaz?

- Így van, kedves gazdám - mondta Miska, s már nem is volt sehol.

A kocsmában kevesen voltak, ilyenkor délelőtt a legtöbb ember dolgozik. Kocók, a csapos mogorva pofával fogadta Árkánt. Legutóbb összevitatkoztak valami jelentéktelen apróságon és Kocók elhatározta, hogy megleckézteti a havert.

- Mi van, mit akarsz? - kérdezte hűvösen, de Mihály most nem vette a lapot. Odatámaszkodott a pulthoz és csúfondárosan belevigyorgott a csapos képébe.

- Mi van, Kocók, lenyelted az ecetet, amit a borba szoktál önteni? Olyan képet vágysz, mint aki kakaó helyett véletlenül citromlét ivott reggelire.

- Nincs kedvem viccelődni. Mondd meg, mit kérsz, aztán eredj a fenébe.

- Hm. Szépen fogadják itt a vendéget. Még ha valami jobb fajta kocsmá volna, meg is érteném, de ahol egy deci vörösbort se lehet kapni, ott ne ugráljon a csapos.

- Milyet akarnál? De gyorsan nyögd ki, amíg jókedvemben vagyok! - Kocók kezdte élvezni kettejük szócsatáját.

- Bikavért, pajtás, mindig csak bikavért! Bár te úgyse tudod, mit jelent ez, hát nem bánom, adjál akármilyet, csak vörös legyen a színe.

- Kapsz bikavért, ha már akkora marha vagy - röhögött Kocók és odanyúlt, ahol a vörösbort tartották, de legnagyobb meglepetésére az üvegből víz folyt ki. Elhűlve szagolgatta, bele is kóstolt, de hiába: az üvegben közönséges víz volt.

- Nem értem... - dadogta. Elővett egy bontatlan üveget és kinkeservesen kiráncigálta a dugót, de abból is víz jött. Kocók nagyot ordított: - Az anyjuk szentségét! Hát nézzétek mán, mit műveltek ezek a gyalázatosak! Vízet töltöttek az üvegbe bor helyett.

- Szerintem te voltál az, aki túlvizezted - hergelte Mihály a felháborodott csapost. - Kíváncsi volnék, a fehér borod, vagy a pálinkád milyen. Sört már nem is merek kérni.

- Hagyjál békén, így is lesül a pofámról a bőr. Hallod, ilyen még nem történt velem. - Odalépett a fehérboros tankhoz, megnyitotta a csapot... - és abból is jéghideg, friss víz folyt! A rumos üveghez ugrott, látni lehetett a rum barnásan csillogó színét, de amikor megdöntötte, már átlátszó, kristálytisztá csapvíz csordogált a pohárba. Kocók feje kivörösödött, aztán lilára váltott és nagy darab ember lerogyott egy székre.

- Mi történik itt? - suttogta maga elé hideglelősen. Keresztet vetett és babonásan tekintgetett körbe. - Az ördög járt itt? Vagy valami boszorkány? Te érted ezt, komám? Esküszöm, az imént még minden rendben volt, a vendégek a tanúim, kérdezd meg őket.

Időközben többen is odajöttek, volt aki röhögött, de volt olyan is, aki borzongva nyögte:

- Te, Kocók, ez varázslat. Ki kéne hívni a rendőrséget, vagy a papot.

Mihály fütyörészve figyelte az emberek döbbenetét, s már előre dörzsölte a markát, hogy fogják mindjárt tátani a szájukat.

- Na mutasd azt az üveget, nem értesz te ahhoz - mondta és egy pohárba sötétvörös, sűrű bikavért öntött magának. - Jó ez, nincs ezzel semmi baj. Látod, Kocók, így kell csinálni: fogod az üveget és lassan lefelé fordítod, óvatosan, hogy ne ömöljön ki több, mint amennyi a pohárba fér. Na próbáld meg...

Kocók felordított:

- Mi az isten...? Add ide azt a rohadt üveget. Vagy én bolondultam meg, vagy... - megdöntötte a borosüveget, de bizony víz folyt abból továbbra is. Kocók úgy dobta el az üveget, mintha villanyáram lenne benne. Nagy erővel hajította el, az üveg mégis valahogy Mihály kezében kötött ki: úgy kapta el levegőben, mint a legyet, s már öntötte is a többiek poharába a finom egri bikavért.

- Már csaposnak se vagy jó, Kocók. Annyira megszoktad a csalást, hogy nem tudod megkülönböztetni a csapvizet a vörösbortól - mondta fitymálva és visszatette az üveget a helyére.

- Mersz még ezek után kekeckedni velem? Remélem, tanultál a mai leckéből.

A vendégek - mind-mind tapasztalt, sokat megélt kocsmatöltelék - szájtátva bámultak a diadalmasan vigyorgó Mihályra. Ilyet még nem pipáltak.

- Csodák nincsenek - hebegte Hőgyes, a falu egyetlen, részeges fuvarosa. - Magyarázd meg, Árkán, hogy csináltad ezt.

- Nyugi, pajtás, éri a falut még egyéb meglepetés is hamarosan. Tudod, kitanultam a bűvész szakmát, mátol fogva ezzel keresem a kenyerem. Nem árt, ha hozzászoktok. - mondta Mihály és dudorászva, zsebrevágott kézzel kiballagott a kocsmából, még fizetni is elfelejtett. Az emberek kitódultak utána és úgy bámulták, mintha kísértetet látnának. Talán megéreztek, hogy ez a nap forduló pontot jelent Kotács község és az ő saját életükben.

De hogy mekkorát, azt senki sem sejtette.

*

Haskó Bertalan elterpeszkedett az íróasztal mögött és kiszólt a titkárnőnek:

- Hozzon egy kávé, Katika, gondolkoznom kell.

Amióta Haskó polgármester lett, rászokott a feketére. Azelőtt a színét se bírta látni, de a sok hivatalos vendég miatt kénytelen volt megbarátkozni vele. Már a választást megelőző kampány során belátta, hogy a párt képviselőjében érkező hírességek tiszteletére félre kell tenni sok jó szokását, például nem kezdheti a napot fokhagymás szalonnával, féldeci törkölyel, meg aztán a tekintélyre is adnia kellett, hacsak nem akarta, hogy a falubéliek kinevessék. Hiába, nem könnyű egyszerű traktorosból egyik napról a másikra polgármesterré válni, ismeri törvényeket és rendeleteket és úgy viselkedni, mintha sejtelve volna azok jelentéséről.

Haskó Bertalan nem akart polgármester lenni, eszébe se jutott volna soha, az asszony erőltette mindenáron, hogy vegyen részt a választási kampányban, ha már a pártba vitte a fene. Nem is ő volt jelölve, hanem a keresztkomája, Botos Gyuri, azonban gyorsan kiderült, hogy Haskó született népszónok, olyan jól lökte a politikus szöveget, hogy maga is elcsodálkozott, mennyire élvezi a szereplést. Mindenesetre, a párt megyei vezetői felfigyeltek rá és őt is felvették a jelöltek listájára, sose lehet tudni alapon. Aztán mire elkövetkezett a szavazás napja, Gyuri koma belátta, hogy ilyen szónok mellett úgyse rúghatna labdába, gyorsan visszalépett Haskó javára, így megtörtént az elképzelhetetlen: Haskó Bertalan traktorost a falu egyhangúan, ellenszavazat nélkül polgármesternek választotta. Haskóné, született Seprenyi Róza, egyik ruhát varratta a másik után, elvégre egy polgármesterné nem járhat akármiben.

Csodák csodájára, az asszony nép tudomásul vette Rozi elsőbbségét a többi asszony felett, még büszkéik is voltak rá, milyen takarosán néz ki. Takarosabb még Oláhnénál is, pedig annak valaha párttitkár volt az ura - na, úgy is nézett ki!

Kati behozta a kávé és megállt az íróasztal előtt.

- Nincs benne cukor - mondta szigorúan. - Rozi néni megtiltotta, azt mondja, hízlal.

Haskó mérges lett.

- Itt nem a feleségem parancsol, hanem én - harciaskodott. - Hozza azt a nyavalyás cukrot. Tudja, hogy utálok, ha keserű a kávé.

- Jó - válaszolta rendíthetetlen nyugalommal a kis titkárnő -, adja írásba, hogy Rozi néném a hivatalban nem parancsol, akkor annyi cukorral issza a kávé, amennyivel akarja.

- Hogy-hogy írásba...? - Haskónak megnyúlt a képe. - Csak nem képzelem, Kati, hogy ilyen marhaságot leírok? Még jó, hogy nem akarja a képviselőtestület elé vinni a kérdést.

- Akkor igya keserűn - vont a vállát a lány közönyösen.

- Adja ide! - morgott dühösen a polgármester. - Van kint valaki?

- Igen. Megérkeztek azok az urak Budapestről, akik valami gyárat, vagy mit, akarnak telepíteni. Tetszik tudni, akik a múlt héten...

- Az istenit, hát miért nem ezzel kezdte? - Haskó komolyan megharagudott. - Mikor tanulja meg végre, hogy a fontos vendégeket nem szabad megvártni, csak a helybélieket? Azonnal küldje be őket és majd velük egyszerre hozza az én kávémat is. Menjen már, menjen!

A titkárnőnek a szeme se rebbent, fogta a kávé csészét és kivitte. A következő pillanatban nyílt az ajtó és három elegáns úr lépett be. Haskó eléjük sietve üdvözölte őket.

- Elnézést kérek, uraim, nem tudtam, hogy már itt vannak. Ez a buta lány nem szólt. Foglaljanak helyet, azonnal kapunk kávé. Somogyi doktor úrral már ismerjük egymást...

- Semmi baj - mondta nagylelkűen Somogyi doktor. Magas, szikár férfi volt, az angol felsőházban is megállta volna a helyét, olyan kimérten viselkedett. - Hadd mutassam be az urakat egymásnak: doktor Shima és doktor Shock urak, nemzetközileg ismert és elismert pénzemberek, valamint Haskó Bertalan polgármester úr. Uraim, remélem, jól megértjük egymást. Majd én tolmácsolok.

Shima és Shock nyugodtan lehettek volna ikertestvérek is, annyira egyformák voltak: mindkettő alacsony és kövér, szakállat, szemüveget viseltek, még a ruhájuk is hasonlított. Nagy nyögésekkel helyet foglaltak a fotelokban. Haskó üdvözlésre nyújtott kezét nem vették észre.

- Phű! - lihegték. Zsebkendőt vettek elő és megtörölték izzadt homlokukat, olyan tökéletesen egyszerre, mint két beprogramozott gép.

Amikor túl voltak a kávé szertartásán - Rozi minden csészéből kilötytyintette a folyadékot a tányérra -, elkezdődött az üzleti tárgyalás.

- Rossz híreim vannak, uraim - kezdte Haskó. - A közgyűlés egyelőre nem foglalt állást a földterület kérdésében. Tudják, mindig vannak okvetetlenkedők, akik azzal akarják bizonyítani a fontosságukat, hogy belekötnek az élő fába is. Banki garanciákról, meg egyéb izékről handabandáznak, ahelyett, hogy örülnének...

- Nem kell türelmetlenkedni - veregette meg Haskó vállát lekezelően doktor Somogyi. - Azért vagyunk itt, hogy majd mi lecsendesítsük ezeket a kötözködőket és mindent elrendezzünk. Ma úgyis együtt lesznek a képviselők, beszélünk velük és meggyőzzük őket. Hogy finoman fejezzem ki magam, megvannak az eszközeink. Ügyfeim rendelkeznek a legmagasabb helyekről kellő referenciákkal és elhatározott szándékuk, hogy a falut felvirágoztatják. Telefon és fax hálózat, rendes út, gáz és minden, ami a fejlődéssel jár, feltéve, hogy a falu is hajlandó némi áldozatra.

- Nem tudom, mire céloz, doktor úr - szólt közbe nyugtalanul Haskó.

- Nos, a föld. Az egyetlen bökkenő. Ügyfeim külföldi állampolgárok, s mint ilyenek, ugye, elvileg nem rendelkezhetnek földtulajdonnal. Így írja elő a *jelenlegi* törvény. Ezért szükséges, hogy egy helyi cég indítsa el a vállalkozást - amit persze mi készséggel segítünk hitelekkel -, hogy aztán velük szövetkezve, átvegyük a teljes irányítást. A barátaim gazdag emberek, tele vannak jóakarattal és köztudottan nagylelkűek. Hogy csak egy példát említsek, szomorúan látták az épület előtt állni az ön szerény kis Trabantját. Egy ilyen kiváló polgármester, mint ön, és a Trabant! Na nem! Már ne is haragudjon!... Ezért boldogok lennének, ha elfogadna tiszteletük jeléül egy valamivel jobb autót. Természetesen, ez köztünk marad, hogy úgy mondjam, benső titok. Kérem, nézzen ki az ablakon.

Haskó Bertalannak szédült a feje a szózuhatag hallatán, nem ehhez volt szokva, de annyit megértett, hogy adnak neki ingyen egy kocsit. Az ablakon át kinézett az utcára és elállt a lélegzete: a Községháza előtt két hófehér Mercedes állt.

- Válasszon, polgármester úr! - bűgta a fülébe ármányos mosollyal doktor Somogyi. - Ha szabad javasolnom, én az elsőt ajánlanám. Vadonatúj! Automata sebváltó! Már azzal mehetne haza! Tekintse saját tulajdonának. S ez még csak a kezdet! Gondolja el...

A két kövér vendég ájtatosan pislogott és a szakállukat simogatták. Nem szóltak egy árva szót sem. Nem tudtak magyarul, de látva Haskó kipirult ábrázatát, eleget értettek.

A polgármester visszaszédelgett a székébe és lerogyott. Kabátja ujjával letörölte a verejtéket a homlokáról. Cigaretára gyújtott - a vendégeket meg se kérdezte, nem zavarja-e őket a dohányfüst -, miközben gondolatai szélesebben kavargtak ide-oda.

- Szóval ez így megy? - hümmögött magában. - S ha egy pici faluban így, mi van ott fenn az igazi pénzvilágban? Mert akárhogy is nézzük, ez bizony megvesztegetés a javából. Mit tegyen, mit tegyen? Ha elfogadja, sosem fog tudni tükörbe nézni, ha nem, Rozi kikaparja a két szemét, feltéve, hogy a fülébe jut. Ugyanakkor a falunak tesz jót, ha beengedi ezeket a gazdag külföldieket, bár a fene se érti, miért vannak oda úgy éppen Kotácsért. Van elég falu, százszor különb mint ez. Mindegy, az ő pénzük bánja. Vagy mégse kellene...? No de egy Mercedes! - vívódott tovább - Ér ez a néhány száz hektár rossz föld annyit? Valami másnak is kell a háttérben lennie, hiszen ezeket se ejtették fejre. Biztos, hogy nagyon is tudják, mit akarnak. Most segíts, szent Antal! Mitévő legyen, hogy az autót is megkapja, a falu se járjon rosszul és a becsület is megmaradjon?

- Láthatnám a papírjaikat? A bankgaranciákra gondolok.

- Természetesen - készségeskedett Somogyi doktor. - Már vártam is, hogy elkéri. Remélem, eligazodik rajta. Ha nem, szóljon, örömmel segítek. Egy pillanat... Ejnye már... Ezt nem értem... Itt kell lennie...

Idegesen kotorászott a táskájában, de a táska üres volt. Egy árva papírszeletke nem sok, annyi sem volt benne. Somogyi feje elkékvült és zihálva szedte a levegőt.

- Nem értem... nem értem... - motyogta. - Határozottan emlékszem, hogy saját kezűleg raktam be mindent. Az összes személyes irataimat is ebben a táskában tartom... - angolul odaszólt valamit a két másiknak, mire azok egyszerre kezdtek beszélni rendkívül ingerülten. Haskó nem értett egy kukkot sem, csak kapkodta a fejét ide-oda.

A vendégek Somogyinak magyaráztak valamit, izgatottan és egyre hangosabban. Végre egyikük - az, akit doktor Schocknak hívtak - előkapta a saját aktatáskáját és kinyitotta...

Az irodára lidérces csend telepedett. Shock táskája is üres volt!

Most már Shima doktor is a táskájáért nyúlt, bizonytalanul remegő kézzel nyitotta ki: természetesen abban sem volt semmi. A három vendég szájtátva, kiguvadt szemekkel meredt egymásra. Egyikük sem volt képes megszólalni.

Leghamarabb Somogyi tért magához. Nehezen szedte a levegőt, hangja még mindig rekedt volt az iménti jelenet hatására.

- Rejtély! - nyöszörögte - Egyszerűen felfoghatatlan rejtély! Remélem, nem gondolja, hogy üres kézzel, iratok nélkül indultunk el Budapestről? Valaki, valahol kilopta volna? De hol? Hogyan? Képtelenség.

- Nem maradhatott lenni a kocsiban? - kérdezte Haskó, maga is nagyon megdöbbenve.

- Ugyan! - legyintett dühösen Somogyi. - Ám jó, legyen, megnézem. Ezen ne múljon.

Menet közben kinézett az ablakon és felordított:

- Az autók! - s már rohant is, mint az őrült.

Haskó is az ablakhoz ugrott és földbe gyökerezett a lába.

Az épület előtt, ott, ahol az imént a gyönyörű Mercedések pompáztak, most két ócska, agyonnyútt Trabant árválkodott, defektes, simára kopott gumikkal. Az utca kihalt volt, se közelben, se távolban egy teremtetett lelket se lehetett látni.

*

- Jól van, Miska, ezt ügyesen csináltad - mondta vidáman a szellemnek Árkán Mihály. - A gazemberek, ki akarták semmizni a falut. Persze, senki sem sejthette, hogy az egész kotácsi határ alatt földgáz van. Nem emlékszem, hogy valaha próbafúrásokat végeztek volna, bár néhány éve kotorászott itt egy pesti társaság. Valahogy mégis kiszimatolhatták. Kár, hogy nem láthattam az ijedt pofájukat.

- Semmi akadály - hallotta fejében Mihály a szellemet. - Máris láthatod.

Mihály lelki szemei előtt feltűnt a polgármesteri iroda és az egész jelenet lejátszódott előtte, mintha videofelvételt látna. Roppantul élvezte a fővárosi urak rémült kapkodását. Haskó előtt le a kalappal, legalább megfordult az eszében, hogy becsület is van a világon. Azért egy Mercedes nem kis dolog. Ember legyen a talpán, akit nem bolondít meg egy pillanatra.

A titokzatos ügyletre Miska hívta fel a figyelmét.

- No gazdám - mondta egy órával ezelőtt dűnnyögve -, most adják el a falutok alól a földet az egész földgázkinccsel együtt. Ha nem teszel valamit, hamarosan minden kotácsi ember cselédsorba jut - és elmagyarázta Mihálynak, mire készülnek a hivatalban. Nem kellett sokat gyözködni: egy sugallattal beültette Mihály fejébe a tudást, olyan fokon, hogy a világ legnagyobb közigazdászai és geológusai megirigyelhették volna.

- Akkor intézzük el, Miska, de vért nem akarok - adta ki a parancsot Mihály és várt, mi történik. Őket nem sürgette az idő.

Most hát itt tartottak: a négy ember az irodából négy felé futott, Haskó egyenesen a helyi rendőrségi megbízott lakására, annak rádiótelefonja van, gyorsan tud intézkedni. Két szuper Mercedes nem veszhet el nyomtalanul a két utcányi faluban és a Trabantokat is ide kellett szállítania valakinek a lyukas gumikkal. Kicsoda, hogyan, mivel? Mert mint kiderült, az üzemanyagtartályok olyan üresek voltak, hogy pókháló szőtte át a töltőnyílást. Évek óta használaton kívül lehetett mindkettő. De hol tartották eddig? Tessék, újabb rejtély.

Délutánra a falu olyan volt, mint a megbolygatott méhkas. A Községházán hemzsegtek a nyomozók, az utcákon rendőrautók szirénáztak le s fel, kutyás rendőrök minden portára bementek és körbe futatták a szimatoló ebeket, de semmi nyomra nem bukkantak.

Időközben, hogy-hogy nem, a két Trabant is eltűnt, kámforrá vált. A helyi megbízott a lelke üdvösségére esküdött, hogy az imént még itt állt mind a kettő, ő csak egy pillanatra nézett félre, mert kérdeztek tőle valamit, s mire visszafordult, a Trabantoknak már hűlt helyük volt, még a keréknyomokat sem lehetett látni.

A babonás lakosság között elindult a suttogás: csoda történt Kotácson! Vagy Haskó csinált valami disznóságot, vagy igenis, csodáról, méghozzá nem is akármilyen csodáról van szó. Olyan nincs, hogy egy autó, sőt mindjárt kettő, illetve négy, ha a Trabantokat is ide számítjuk, csak úgy fogja magát és felszívódik a levegőben.

A leggyanúsabb egy öregasszony volt, Varga Rebeka néni, fogatlan, vénséges bábaasszony, akiről az egész falu *tudta*, hogy boszorkány, hiszen a vak is láthatta: orra hegyén két bibircsók ült egymás fölött, ami a legbiztosabb jele a boszorkányságnak. Legalább száz ember állította eskü alatt, hogy látta Rebeka nénit seprűn lovagolni éjszakánként.

- Nincs annak szüksége autóra! Tud az repülni úgy is - mondták a józanabbak.

Az igazi botrány akkor tört ki, amikor a parancsnok összehívta a nyomozókat eligazításra, s ezalatt az összes rendőrajármű eltűnt. Az autók, a motorkerékpárok, egyszóval minden, aminek kereke van. A parancsnok őrjöngött, a nyomozók és a rendőrök ész nélkül futkostak, a legcsekélyebb eredmény nélkül.

- Nem lesz ebből baj, te Miska? - kérdezte Mihály aggódva. - Attól tartok, kissé túlzásba vittük a tréfát.

- Ne aggódj, gazdám, még csak most jön a java. Nem árt egy kicsit móresra tanítani a mai kor embereit is. Mert ahogy látom, az emberiség semmit sem változott és semmit sem tanult Aladdin óta. Csak a módszer lett más. Bízd csak rám őket. Szinte már élvezem is.

*

Kotács község nevét órákon, napokon belül megismerte az ország, sőt egész Európa. A rádió, televízió, az írott sajtó úgyszólván csakis a kotácsi rejtélysorozatot boncolgatta, ki így, ki úgy. A nyomozótiszt először nem volt hajlandó nyilatkozni, de a kérdések kereszttüzében elismerte, hogy fogalma sincs, mi történt, hogy történt, csak egy a biztos: az összes szolgálati járműt ellopták, nem találják még a nyomukat sem. A legszükszavúbb doktor Somogyi volt, a két külföldi pedig meg se mukkant, igyekeztek háttérben maradni.

Rebeka nénit is meginterjúvolták. A Magyar Boszorkány Szövetség híres-nevezetes elnökösszonya személyesen kereste fel faluszéli viskójában, hogy átadja a tiszteletbeli tagoknak járó legmagasabb kitüntetést, az Aranysöprű-díjat. A rangos eseményt a televízió egyes csatornája főműsoridőben sugározta élő-egyenest, közvetlenül a Híradó után. Az egész ország feszült figyelemmel hallgatta az adást. Gyerek, felnőtt ott izgult a képernyők előtt.

A kamera először a két bibircsókot mutatta, majd kinyitott és látni lehetett Rebeka nénit, amint kínosan tekintget maga köré és a kezeit tördeli. Zilált, fehér hajcsomók tapadtak arcára és motyogva imádkozott.

- Ön tehát valódi boszorkány? - kérdezte hivatalos hangon az Elnökasszony. - Kérem, meséljen az életéről, mondjon el mindent. Hogy lett boszorkány, hogy lehet, hogy eddig nem hallottunk önről? Miért nem jelentkezett nálunk?

- Már miért jelentkeztem volna, nem vagyok én boszorkány, menjenek a fenébe, mert mindjárt olyat mondok, hogy... - sipította Rebeka néni. - Azt még megértem, hogy ezek a buta, babonás falusi népek ezt terjesztik rólam, de hogy művelt fővárosi emberek is komolyan vesznek ilyen marhaságot, azon csodálkozom. Én, kérem, vizsgázott, okleveles bába vagyok.

- Azt akarja mondani - szakította félbe sértődötten az elnöknő -, hogy nem hisz a boszorkányok létezésében?

- Hát persze, hogy nem. Mutasson nekem egy épelméjű embert, aki hisz benne.

- No de kérem! Hogy állíthat ilyet? - Az Elnökasszony kis híján megharapta a harciasan ágáló öregasszonyt. - Tudja, kivel beszél? A magyarországi boszorkányok elnökével! Meri még ezek után azt állítani, hogy nem léteünk? Mit képzelsz, miért kapom a fizetésemet? A semmiért? S én még ki akartam tüntetni. Ha tudtam volna, hogy egy csalóval állok szemben...!

Az egész ország a hasát fogta a röhögéstől, amikor Rebeka néni, a két elhíresült szemölcsöt vakargatva, csöndesen annyit mondott:

- Tudja mit, tisztelt Elnökasszony, engem meggyőzött és remélem, a nézőket is. Aki a mai modern időkben ilyen szélhámossággal pénzt és rangot tud szerezni, az valóban csodákra képes. Hanem nagyon szépen kérem, hagyjanak engem békén, vigyék innen a kitüntetésüket. Még a végén tényleg elboszorkányosodom. Adják olyannak, aki nem szégyelli.

S ekkor az ország tévénezői valóságos, igazi *csodának* lehettek szemtanúi.

Rebeka néni orráról lehullottak az árulkodó bibircsókok, ráncai kisimultak, galambősz haja megszínesedett, dereka délcegre nyúlt, keblei megteltek, ajkai meggyipirosra duzzadtak - s a nézőkre ragyogóan szép, sudár, ifjú hölgy harminckét hófehér foga mosolygott a képernyőről, két tüzes fekete szeme csábosan villogott... aztán a látomás fokozatosan halványulni kezdett, az imént még bársonyos bőr megtöppedt, a szemölcsök először mint apró barna pöttyök, majd rögtön rá nagy bibircsókokként jelentek meg a görbült orr hegyén, dereka előre billent, s mire a nézők milliói felocsúdtak volna, ismét a régi, visszacsúnyult Rebeka néni fogatlan szája tátogott rájuk. Még szerencse, hogy mindenki trükkfelvételnek hitte a káprázatos átalakulást, kivéve az operatőrt és a rendezőt, akiket ájultan mostak fel a kamerája mögött.

Mindebből Rebeka néni az égvilágon semmit sem érzékelt, hiszen nem látta önmagát. Csak a döbbségek, borzongó tekintetek mérgezték fel még jobban. Felkapott egy söprűt és ráripakodott a sóbálvánnyá merevedett Elnökasszonyra:

- Kifelé! Vigyék a francba a plecsnijüket! Kikérem magamnak! Ha nem tudnák, már Könyves Kálmán megmondta: boszorkányok pedig nincsenek! Hát ehhez tartsák magukat.

*

A nyomozó elgondolkozva nézett a szivárvány minden színében játszó Kocók Antal csaposra. Bekapcsolta a magnetofonját és megkezdte a kihallgatást.

Kocók nem önként jelentkezett vallomásra, a faluban kerengő pletyka juttatta ide. Azok, akik ott voltak a bikavér-víz híres jeleneténél, kezdték mondogatni: Árkán Mihály is alighanem az ördöggel cimborál, különben hogyan tudta volna a fantasztikus trükkjeit megcsinálni. Vagy nem ő mondta, hogy kitanulta a bűvész szakmát? Úgy lehet, tanult ő mást is, eladta lelkét a gonosznak, nem rendes dolog az ilyesmi, nem tisztességes parasztemberhez illő. A szóbeszéd persze eljutott a Községházán megtelepedett nyomozóhatóság fülébe és elsőként, mint koronatanút, Kocókot hívták be.

- Szóval, hogy volt azzal az üveggel? Maga biztos abban, hogy rendes ital volt benne, de amikor önteni próbált, víz jött belőle?

- Igen... úgy valahogy. De Árkánnak mégis bor folyt az üvegből. Megpróbáltam még egyszer, de hiába. Nagy kókler, de azért ez még tőle is hihetetlen. Meg aztán nem csak erről az egyetlen üvegről van szó. Volt ott rum is meg pálinka, minden...

- Miféle ember ez az Árkán Mihály? Mondjon el mindent róla.

- Semmi baj vele - vont a vállát Kocók. - Nem lehet rá mondani, hogy részeges, néha bejön, jókat dumálunk, megissza a maga kétdecijét, sose többet. Nem mondom, szeret bolondozni, meg tréfálkozni, de annyi... már megy is dolgára. Nemigen szokott az a kocsmában üldögelni.

- Azelőtt is bűvészkedett? Próbáljon visszaemlékezni.

- Biztos, hogy nem. Tudnék róla.

- És azóta? Mikor járt magánál utoljára?

- Csak akkor, azon a délelőttön. Mostanában valahogy olyan félrehúzódos lett.

- Ez mit jelent? Hogy érti ezt? - a nyomozó érdeklődően előre hajolt és jegyzetelni kezdett, pedig forgott előtte a kisméretű magnó. - Jó lenne, ha pontosabban fogalmazna.

- Hát... nem is tudom - tűnődött erőlködve Kocók. - Időnként magában beszélve jár az utcán, röhincsél. Régebben ilyet nem tapasztaltam nála.

- Hm. Ez nem sok. Többet nem tud mondani? Várjon csak, nős ez az Árkán?

- Igen. A felesége eléggé nagyszájú, van két gyerekük, de azokkal sincs semmi gond. Rendes családi életet élnek. Egyébként most akar új házat venni.

- Nocsak! - a nyomozó felállt és járkálni kezdett az irodában. - Ilyen jól állnak?

- Nem mondhatnám. Még kérdeztem is tőle, tán örökölt, hogy erre futja.

- És mit felelt?

- Semmi különöset. Csak vigyorgott. Aztán annyit mondott, hogy ér még minket nagyobb meglepetés is. Most jut eszembe, ugyanezt mondta a kocsmában is, tetszik tudni, amikor az az üveghistória volt. Szó szerint. Persze, beszélni mindenkinek joga van, nem biztos, hogy komolyan kell venni. Máskor is hülyéskedtünk egymással.

- Ezek szerint maguk jóba vannak?

- Egy csaposnak mindenkivel jóba kell lenni.

- Úgy...! Igaza van. Hát köszönöm, hogy idefáradt. Azt hiszem, sokat segített.

Amikor Kocók elment, a nyomozó visszapörgette a szalagot, hogy még egyszer végig-hallgassa Kocók vallomását. Megnyomta a lejátszó gombot, aztán tollal a kezében hátradőlt a karosszékekben, erősen összpontosított, nehogy valami apró részlet elkerülje a figyelmét.

A magnóból halk surrogás hallatszott, aztán felcsendült egy kellemes, kiművelt, finom lejtésű, tökéletesen élethű hang. Azt mondta nyugodtan, halkan, tisztán és érthetően.

- Nagy marha vagy te, zsarukám. Így sose jutsz eredményre, mert rossz helyen keresgélsz.

A nyomozó úgy ugrott fel, mintha megcsípték volna. Kimeredt szemmel bámult a magnetofonra, amiből tovább szólt a kellemes csengésű, bársonyos hang.

- Most meg vagy lepődve, mi? Űlj csak vissza, nem haragszom rád. De ha nem viszed el a rendőreidet a faluból, egyenként bezárom őket a haranglábbba. Már kettőt be is zsuppoltam. Eredj, nézz utána, ha nem hiszed. De már jön is egy embered jelteni. Na figyelj, pajtás!

Halkan kopogtattak, aztán nyílt az ajtó és egy civil ruhás nyomozó lépett be. Halálsápadt volt és az izgalomtól remegett a hangja. Mindkét kezében egy-egy rendőrsapkát szorongatott.

- Alezredes úr, jelentem, két emberünk véletlenül bement a haranglábbba és nem tudjuk ki-nyitni az ajtót. Már feszegettük vasrúddal, megpróbáltunk mindent, de hiába, pedig közönséges, korhadt deszkaajtó. Érthetetlen. Mintha páncélból lenne, meg se moccan. Arra gondoltunk, legjobb volna kirobbantani az ajtót. Kérek engedélyt...

- Nem, nem... ne kapkodjuk el. Magával megyek - állt fel a nyomozó és rossz érzésekkel indult a másik után. Mi jöhet még? Ami eddig történt, az is túlmutat minden fantázián.

- Lehet, hogy ami itt történik már nem is emberi?

*

- Na, most hogyan tovább, Miska? Eddig alaposan összekuszáltuk a dolgokat.
- Ha rám hallgatsz, kedves gazdám, sürgősen veszel egy lottócédulát, kitöltöd és feladod. Lehetőleg úgy, hogy minél többen lássák.
- Még soha nem lottóztam.
- Annyi baj legyen. Egyszer mindent el kell kezdeni. Kocók már így is elszólta magát, hogy házat szeretnél venni. Valahogy igazolni kell, honnan van egyszeriben olyan sok pénzed.
- Gondolod, hogy pont az én számaimat fogják kihúzni?
- No de gazdám!... - sértődött meg a szellem - Ezt nem kellett volna kérdezned. Hát már nem bízol bennem? Aladdin úr idejében egyszerűen idevarázsoltam volna egy egész várkastélyt, nem okozott volna gondot, de a ti időkben nem árt óvatosnak lenni. Hogy is mondják ezt?... Tisztára kell mosni a pénzt. Hát persze!
- Jó, jó, ne húzd fel magad. Egy szóval sem mondtam, hogy nem veszek lottót.

*

Kotács legújabb szenzációja Árkán Mihály 350 milliós főnyereménye volt. Egyetlen lottó-cédula, életében először és egyből telitalálat - hát mi ez, ha nem égbekiáltó csoda?

- Hol itt az igazság? - kérdezték irigykedve azok, akik évtizedek óta hűségesen fizették a heti „adót” - ahogy ők nevezték - és hármasnál még senkinek sem sikerült többet eltalálnia.

Mihály tekintélye igencsak megnőtt. Ő maga is rátett néhány lapáttal. Peckesen járt, kihúzott derékkal, foghegyről köszönt az üzletben, ha betért vásárolni. A kocsmába is úgy lépett be, hogy az ajtó mindkét szárnyát szélesre tárta és hangos „Jó napot!”-tal köszönt. Szép számmal voltak éppen, de ahogy Árkán megjelent, abban a szempillantásban csend lett, minden tekintet reá irányult. Hiába a gazdagságnak nagy a vonzereje. Hát még egy ilyen kis faluban.

Kocók nem mert a szemébe nézni, restellte, hogy vallomásra idézték, holott ő igazán nem tehetett róla. Még szerencse, hogy Árkán nem tud a dologról, de hamar be kellett látnia, hogy téved. Mihály barátságosan megveregette az arcát:

- Nem haragszom ám rád, Kocók, tudom, hogy nem önként jelentkeztél a zsaruknál.
- Honnan hallottad? - hökkent meg a csapos. - Én nem beszéltem róla senkinek.
- Nem is kell arról beszélni, elég, ha a verebek csiripelik. De mondom, nincs harag. Na, van-e még abból a különlegesen vizezett bikavérből?
- Idehallgass, Mihály, ha megint elkezdesz nekem itt bűvészkedni... én nem is tudom...
- Nyugi, öregem, te csak ne izgulj, amíg engem látsz.

Kocók remegő kézzel mérte ki a két deci bikavért. Mihály, szokása ellenére, most egy hajtásra megitta.

- Ez jólesett. Hé, emberek! - kiáltotta oda az asztalnál ülőknek. - Ki akar velem koccintani az egészségemre? Én fizetem.

Persze, mindenki lelkesen vállalta, hogy Árkán egészségére igyon. Kocók sorba ment az asztaloknál és buzgón töltögette tele a poharakat. Lehettek vagy húszan-harmincan a kocsmában, ami itt már-már tömegnek számított, főként ilyen tájt, délelőtt, munkaidőben.

- Hát akkor... - emelte fel poharát Árkán -, Isten éltesen mindannyiunkat! Egészségünkre! És most beszéljünk egy kicsit. Mit szölk ahhoz sok furcsasághoz, ami mostanában Kotácson történik? Szilvási, te dolgoztál Pesten, hallottál már hasonlóról.

- Nem - böfentett egy rengő vállú, sötét arcú, kopasz óriás. Ő volt Szilvási. Mindenki rettegett tőle a faluban, pedig jámbor ember volt, nem ártott a légynek se, ha békén hagyták.

- Hát te, Hógyes? - kérdezte Mihály a részeges fuvarost.

- Én se - felelte az bamba képpel és nagyot csuklott.

- És titeket nem idegesít ez a sok szaglászó idegen? Az ember lépni se tud tőlük. Na, mi van, miért nem isztok? - Árkán magasra emelte a poharát. - Mindenki egészségére!

A vendégek engedelmesen kézbe vették a poharaikat és csodálkozva látták, hogy változatlanul tele van, pedig jócskán meghúzták. Egyikük se vette észre, hogy Kocók körbejárt volna. A csapos is nyújtogatta a nyakát, de már nem mert szólni. Odasandított Mihályra, ám az nyugodtan ivott, nem látott rajta semmi rendkívülit. A fene se tud itt kiigazodni - gondolta, zordosan legyintve.

- Engem bizony nagyon zavarnak a külföldi urak. Ezért úgy határoztam - folytatta kényelmes lassúsággal Árkán -, hogy ha már ennyi pénzzel áldott meg a jószerencse, megosztom valamiképpen a faluval és közben kitakarítjuk az idegeneket is. Azt még nem tudom, hogyan, milyen úton-módon, de majd kiokoskodjuk. A legfontosabb a föld, nem így van? Ha már egyszer megszűnt a közös, mentsük, ami menthető. Mert ha nem tudnátok, a hátunk mögött, szép csendben, idegenek, külföldiek akarják megszerezni előlünk a fél határt. Egyelőre csak a felét, de én tudom, miben sántikálnak ezek a jómadarak. No szóval, amondó vagyok, hogy jobb lenne, ha megmaradna a falunak. Nem rólam van szó, csak mert sok pénzem van, nem magamnak akarom összeharcsolni a földet, hanem minden kotácsi ember számára. Mégiscsak mi születtünk itt, nincs igazam? Ki gürcölt benne, ha nem mi, meg az apáink, nagyapáink, miért legyen a másé? A gyerekeinknek meg semmi, menjenek cselédnek? Vagy nem hiszitek, hogy meg tudjuk művelni a sajátunkat?

- De igen! Megműveljük! - zúgott fel a kocsma közönsége. Időközben egyre többen jöttek, s már zsúfolásig tele volt a helyiség. Mindenki kezébe került tele pohár, senki nem maradt szomjan. Kocók lihegve rohángált pulttól az asztalokig és vissza. Voltak, akiknek már nem jutott ülőhely, de ez senkit sem zavart. Megbabonázva hallgatták Árkánt, aki most felállt egy székre, onnan szónokolt ércesen, világos szavakkal, széles gesztusokkal.

- Nem hibáztatom a polgármestert, elhiszem, hogy ő jót akart, csak nem vette észre, mire megy ki a játék. Pedig egyszerű, mint a pofon. Elmagyarázom, figyeljete. Először is összehoznak egy helybéli Kft-t, ilyesmihez mindig lehet találni hitvány, pénzsóvár vállalkozókat. Ha nincs, majd hoznak máshonnan, és letelepítik őket. Azok hamarosan társulnak egy külső, természetesen külföldi céggel, felvásárolják potom pénzért a gatyánkat is, az egész falu eladósodik, aztán nézhetjük magunkat. Mehetünk napszámosnak fillérekért, hacsak nem akarunk éhen dölgölni. Mondhatjátok, én könnyen beszélek, tele vagyok pénzzel. Ez igaz, csakhogy én nem magamért jártatom a számat, hanem értetek, az egész faluért. A gyerekeim jövőjéért. Ezért azt javaslom, vásároljuk fel mi a földeket. Aki velem tart, kap tőlem kamatmentes hitelt, mondjuk tíz évre, aztán majd mi eldöntjük, hogyan legyen tovább. Csinálunk szövetkezetet, de ne féljete, nem olyat, mint a régi volt, hanem igazit, jobbat, igazságosabbat. Na lássuk, ki hajlandó követni? Emeljék fel a kezüket. Bátran, senkinek nem esik bántódása, garantálom.

Hangos éljenzés közepette, mint a parancsolat, úgy lendültek a kezek a magasba.

- Jönnék! - érzékelte Mihály Miska szellemi sugallatát. - Most legyél óvatos, gazdám.

A kocsmajtó kivágódott és Haskóval az élen bejöttek a fővárosiak. Velük érkezett a nyomozótiszt is, s még vagy három-négy ismeretlen. A falubeliek megszeppentek, a kezek le-konyultak, egyszeriben odalett az iménti lelkesedés.

Somogyi doktor egyenesen Árkánhoz sietett.

- Maga kicsoda? - kérdezte kihívóan. - És mire lázítja az embereket?

Mihály lekászálódott a székről. Szó nélkül félre tolta az ügyvédet és megkérdezte a polgármestertől.

- Mi van, Berci, mától itt tartjátok az önkormányzat gyűlését? Csak nem dőlt össze a községháza?

Haskó zavartan toporgott. Dühítette a hetyke hang, de jobbnak látta nem élezni a helyzetet. Nem számított arra, hogy ennyi ember lesz a kocsmában, jobb lett volna, ha szűk körben vannak. Az irodáját elfoglalták a nyomozók és a sajtó képviselői, azért javasolta, hogy jöjjenek ide, ahol nyugodtan beszélhetnek egy pohár bor mellett. De már nem lehetett visszafordulni, még azt hinnék, fél találkozni a polgárokkal.

- Ne kötekedj, Mihály - mondta békítőleg. - Nekünk talán nincs jogunk betérni egy italra?

- Dehogynincs! Már hogyan lenne. - kurjantotta vidáman Árkán. - Sőt nagyon jó, hogy itt vagytok, épp kapóra jöttetek, legalább szót ejthetünk egy-néhány dologról a nyilvánosság előtt. Remélem, az uraknak nincs kifogása ellene? - hajolt meg a három pesti vendég előtt.

- Ki ez az ember? - kérdezte sűgva Somogyi a polgármestertől.

- Senki - válaszolta Haskó mogorván. - Egy a sok közül. Ugyanolyan paraszt, mint a többi, csak dúsgazdag. Most nyert egy vagon pénzt a lottón. Ő az az Árkán Mihály, akiről beszéltem. Nem tudom, miben huncutkodik. Nagy kópé, nem árt vigyázni.

- Bízsa rám, keményebb ellenfelekhez vagyok szokva - mondta doktor Somogyi és ismét Árkánhoz fordult. - Gratulálok, hallom, maga az a szerencsés, aki megütötte a főnyereményt. Nem kis pénz. Elárulná, mihez kezd most?

- Miért ne? Embereket veszek. Nem tud néhány eladó embert? Például maga nem eladó?

Somogyi doktor egy pillanatra elbizonytalanodott. Ez a kis mitugrász vagy bolond, vagy nagyon is sok esze van. Na majd elválik.

- És mennyit ad egy emberért? - kérdezte gúnyosan. - Mondjuk, értem mennyit adna?

- Hm... magáért? Nézzük csak... Így ránézésre eléggé gyöngé bőrben van, a paraszti munkát aligha bírná, legfeljebb írnoknak lenne jó. De jó, lássa, hogy úriemberrel van dolga, adok mondjuk... pontosan annyit, amennyi pénz van most a bukszájában.

Nagy röhögés támadt. A kotácsiaknak módfelett tetszett, ahogy az ő Árkánjuk elrendezi a pökhendi városi urat. Leghangosabban Somogyi doktor nevetett. Elhatározta, hogy megtréfálja az arcátlan parasztot.

- Rendben van - bólintott -, vállalom, feltéve, hogy *naponta* fizet annyit, amennyi a pénztárcámban van. Áll az alku? Ha igen, a magáé vagyok, azt tesz velem, amit akar.

- Rendben van, doktor úr, kezét rá! Kutya legyen, aki nem állja a szavát - mondta Árkán Mihály. - Figyelem, emberek, ti vagytok a tanúk. Az ügyvéd úr köteles engem szolgálni, ha naponta annyi fizetést kap, amennyi pénz a tárcájában található. Így szól az alku, ugye, jól mondom? Javítson ki, ha nem pontosan fogalmaztam.

- Jól mondta - kacagott Somogyi doktor és valamit odasúgott a két külföldinek, akik először nagyot néztek, aztán egyszerre elnevelték magukat. Az ügyvéd folytatta: - Ha pedig visszalép az üzlettől, barátom, akkor megfordul a dolog és maga lesz az én szolgám, de ingyen. Hát akkor nézzük - mondta és belső zsebéből jókora, elegáns bőrtárcát vett elő. Messziről látszott, hogy vastagon ki van tömve. Somogyi egy székre állva magasra emelte, hogy mindenki láthassa... és kinyitotta.

Dörgő kacagás tört ki, az emberek egymás nyakába borulva tekeregtek a nevetéstől.

A pénztárcában csupa újságpapírszelet volt.

Somogyi halálosan elfehéredett és kikerekedett szemmel, babonás irtózattal meredt a tárcájára. Szája hangtalanul mozgott, mint a szárazra vetett halé, aztán lilulni kezdett a feje, s félő volt, hogy menten gutaütést kap. A barátai odaugrottak, nehogy összeessen. Azok is tépték-kapkodták a tárca tartalmát, angolul karattyoltak valamit. Kocók egy pohár vizet hozott és nagynehezen beleerőltették a félájult ügyvéd nyitott szájába. Köhögni kezdett, majdnem megfulladt. Árkán kedélyesen hátbaveregette.

- Térjen már magához, ügyvéd úr, na! Megesik az, hogy az ember elfelejt pénzt rakni a zsebébe. Máskor jobban teszi, ha nem henceg a pénzével. Mindenesetre, máától köteles engem szolgálni. Így van, emberek?

Most a nyomozótiszt lépett Árkánhoz, vállára tette a kezét és szigorúan a szemébe nézett. Úgy tűnt, mintha le akarná tartóztatni.

- Azonnal mondja meg, hogy csinálta ezt. Honnan tudta, mi van az ügyvéd úr tárcájában?

- Én? Tudta a fészkes fene - tárta szét karjait Árkán Mihály. - A közelében sem voltam. Most látom életemben először az urat, eddig csak hallomásból ismertem. Kockáztattam. Ilyen az üzlet, időnként kockáztatni kell, nem így van? - és pimaszul belevigyorgott a másik képébe.

A nyomozó morogva hátrahúzódott, mert megijedt az emberek arckifejezésétől. Volt annyi esze, hogy belátta: jobb ha itt és most békén hagyja Árkánt, úgyse tud rábizonyítani semmit. Az biztos, hogy reggel óta nem találkozhattak, egész nap együtt voltak az ügyvéddel. Ráadásul az a titokban odacsúsztatott néhány darab ötezres is ebből a tárcából került elő, alig egy órával ezelőtt, saját szemeivel látta, amikor az ügyvéd kivette belőle. Érthetetlen. Elvégre csodák nincsenek. Vagy mégis?...

Somogyi lassan magához tért. Gyorsan leültették egy székre. Előregörnyedve suttogetta:

- Ez nem lehet igaz. 100 ezer forint... annyit tettem bele ma reggel... Felfoghatatlan... varázslat... fekete mágia... Most mi lesz? - nézett kétségbeesetten maga köré. - Nem vagyok hajlandó senki rabszolgája lenni.

- Nem is kell - veregette meg a vállát nagylelkűen Árkán. - Csak vicceltem. Hanem az üzleti terveikből nem lesz semmi, jobb, ha tőlem tudja, arról sürgősen mondjanak le. Ehhez ragaszkodom.

- Már késő, alá van írva a szerződés.

- Na ne ijesztgessen, mert megszakad a szívem! És hol van az a szerződés? Mutassa, akkor elhiszem és egy szavam se lesz többé.

Somogyi kapkodva nyitotta a táskáját, de úgy látszott, ma minden szerencséje elhagyta. A táska most is ugyanolyan üres volt, mint a napokban, ott a polgármesteri irodában. Felordított:

- Ide tettem! Esküszöm, hogy itt volt. Polgármester úr, magánál is kell lennie egy példánynak és az uraknál is van egy-egy. Vegyék elő.

Senkinél sem volt egy fia szerződés sem. Haskó a fejét csóválta és sűrűn pislogott.

- Ez már tényleg varázslat! - motyogta becsukott szemmel és titkon keresztet vetett.

A nyomozó sokkal egyszerűbben intézte el az ügyet. Káromkodott, köpött egy hatalmasat és kifordult a kocsmából. Behallatszott, amint odaszól a helyettesének:

- Megyünk a jó fenébe, Józsi! Küldjék ide Rodolfót, a bűvészt, vagy küldjenek papot, mit bánom én, de minket hagyjanak ki ebből a cirkusból. Ez kész örület. Gyerünk, tűnés innen!

*

Csodák csodájára, amint a fővárosiak kijelentették, hogy az üzlettől elállnak, a két Mercedes abban a pillanatban előkerült. Állítólag egész idő alatt a Községháza garázsában álltak. Hogy kerültek oda? - csak találgatni lehetett. Az egyiket Árkán azon melegében megvásárolta tőlük olcsón, saját részére, a másikba beültek és úgy tűztek el, mintha menekülnének. A rendőrök járműveit is megtalálták: ott volt mindegyik a faluszéli Lápoldalon, szép, szabályos sorban, egymás mellé sorakoztatva, tele tankkal.

Az önkormányzati képviselő testület teljes ülést tartott. Meghívott vendédként Árkán Mihály ült a polgármester mellett.

Haskó felkérte, adja elő indítványát. A képviselő testület izgatottan várt. Mostanában annyi furcsaság történt Kotácson, hogy már előre dörzsölték a markukat: lehet, hogy megint országos szenzáció kerekedik náluk?

- Tisztelt képviselő testület! - állt fel Árkán Mihály komoly arccal. A képviselők lenyűgözve nézték: mintha kicserélték volna azt a férfit, akivel együtt nőttek fel, ismerték, mint a rossz pénzt, de most egy megváltozott Árkán szólt hozzájuk, könnyedén, magabiztosan, okosan. - Köszönöm, hogy önök között lehetek és elmondhatom szeretett falunk jövőjét és fel-emelkedését szolgáló elképzeléseimet. Mint nyilván valamennyien tudják, váratlanul meggazdagodtam. Olyan rengeteg pénzt nyertem, amit, úgy érzem, nincs jogom egyedül elkölteni - *Helyes! Éljen!* - hallatszott egy dörögő hang -, ezért a következőket javaslom. Mindazokat a földrészeket, amik az önkormányzat tulajdonában vannak, a falu lakosai egyenlő arányban vásárolják meg és alakítsunk egy úgynevezett Falu Kft-t, aminek minden kotácsi polgár egyenjogú tagja lesz. De ez még kevés. Fontos, rendkívül fontos - hogy mennyire, hamarosan megértik, egyelőre maradjon az én titkom -, hogy a saját földdel rendelkezők is tagjai legyenek a Falu Kft-nek. A lakosságot könnyű lesz meggyőzni, ha megtudják, miért akarom ezt, először azonban a képviselő testület egyetértését szeretném elnyerni, mert így törvényes. Előre bocsátom, ha azt látom, hogy itt bárki belekeveri a politikát, vagy a pártérdekeket és pusztán azért akadékoskodik, hogy mondjon valamit, az egész tervet egyedül fogom lebonyolítani és megvan rá az eszközöm, hogy sikerre vigyem. Tehát mindenek előtt kérem a képviselő urakat és hölgyeket, szavazzanak: megbíznak-e bennem, anélkül, hogy terveimet előre ismertetném?

A kezek lassan moccantak, aztán, akárha egy láthatatlan erő meglökte volna, egyszerre emelkedtek a magasba. A képviselőtestület tagjai meglepődve néztek össze: fennállásuk óta először fordult elő, hogy egyhangú szavazást hoztak.

- Köszönöm! - mosolygott Árkán. - És most titkaim közül elárulom az elsőt. A fővárosiak azért akarták néhány megtévesztett helyi lakos közreműködésével - hagyjuk a neveket - megvásárolni a földjeinket, mert holtbiztos forrásból tudom, hogy Kotács alatt... - várt egy keveset, hogy nagyobb legyen a hatás, aztán kivágta: - Kotács alatt elsőrendű földgáz található! Olyan sok, amennyi elég az egész országnak. S ha miénk a föld, mi rendelkezünk azzal is, ami alatta van. A kotácsiak a Falu Kft. megalakulásának pillanatától egytől-egyig milliomosok! Megtarthattam volna a titkot magamnak, de nincs rá szükségem. Nekem még ennél is nagyobb kincs van a birtokomban, amit szintén a köz javára kívánok felhasználni. S ez az én második titkom...

A tanácsteremben óriási zűrzavar keletkezett. Egyszerre tízen is kérdeztek, kiabáltak, lelkesedtek és éltették Árkán Mihályt. Kati, a titkárnő, kapkodta a fejét: hogyan jegyezze le ezt a felfordulást, amikor mindenki össze-vissza ordítózik? Végre Haskónak nagynehezen sikerült úgy-ahogy visszaállítania a rendet. Ismét csend lett és feszülten figyeltek.

A polgármester lehajtott fejjel, szégyenkezve mondta:

- Most már értem, miért akartak megvesztegetni ezek a gazemberek. Képzeljétek, az egyik Mercedest...

- Ne folytasd, Berci - állította meg Árkán. - Felesleges, hogy lelkiismeretfurdalásod legyen, te jót akartál, nem tudhattad, amit ezek a jómadarak kiszimatoltak még évekkel ezelőttről. Buták vagyunk és műveletlenek, de ennek vége. Ugyanis van valaki, aki a segítségünkre lesz. Jelenleg is itt van köztünk, csak még nem látjátok...

- Vigyázz, gazdám, olyanra készülsz, amit meg fogsz banni - sugallta rettegve Miska, de Mihály most az egyszer nem hallgatott rá. Csak mosolygott és élvezte a hatást, amit a testületre gyakorolt. Hát még ha meglátják...!

A képviselők ide-oda forogtak, de valóban nem fedeztek fel senki idegent a tanácsteremben. Árkán vigyorogva várt, aztán folytatta:

- Hiába keresitek. Mindenki kapaszkodjon meg a székében, mert nagy meglepetés következik. Miska, gyere elő! Mutatkozz be a képviselőknek.

- Ezt kár volt kívánnod, gazdám. Nem hallgattál rám. Hát elfelejtetted, mit mondtam neked? Engem rajtad kívül nem láthat senki. De te parancsolsz és én engedelmeskedem - süvített valahonnan egy sötéten zengő, erős hang. Mihály körül vibrálni kezdett a levegő, furcsa, bódító illat töltötte be a termet, majd lassan, pontról-pontra egy elmosódó, óriási alak körvonalai bontakoztak ki a semmiből a képviselők ámuló szemei előtt. Eleinte úgy nézett ki, mint Árkán Mihály, szakasztott a mása, még a ruhájuk is egyforma volt, aztán széteszlott a látomás, hogy színes füstköddé bomolva rátelepedjen a mennyezetre, s már csak egy csimbókos hajú, kékes arcú, szakállas fejet láttak. Szomorú szemeit Árkánra függesztette.

- Hibát követtél el, gazdám, jóvátehetetlen hibát, ezért el kell, hogy hagyjalak. Emlékezz: úgy írja elő az ősi törvény, hogy uram és parancsolóm nem hívhat elő büntetlenül mások szeme láttára. Nekem láthatatlannak kell maradnom, ám ugyanakkor feltétlen engedelmisséggel is tartozom neked. Megjelentem hát, ahogy kívántad, de többé nem állok a szolgálatodban, megyek vissza a lámpába és a ládával együtt visszatemetkezem a föld mélyébe, hogy egyszer ismét rámtaláljon egy arra érdemes személy. De nem távozom el szomorúan. Jó gazdám voltál, majdnem olyan jó, mint Aladdin, mert nem csak magadra gondoltál, hanem a népedre is. Ezért kérhetsz tőlem egy utolsót, jutalomból és búcsúzásképpen.

A képviselőtestület sóbálvánnyá meredve, dermedten hallgatott és várta, mit lesz Árkán Mihály utolsó kívánsága. Mihály szinte megsemmisülve töprengett. Már bánta, hogy előparancsolta Miskát, a szellemet, de belátta, hogy egyedül önmagát okolhatja. Lelke legmélyén még elkeseredést sem érzett. Talán jobb is így. Gazdagságot már kapott, többet is, mint kellene, osztozik benne a falu apraja-nagyja. Szép családja van, az emberek szeretik, megbecsülik. Mit kívánhat még?

Aztán kivilágosodott az elméje és megértette, mi az, ami még ezeknél is fontosabb. Felemelte tekintetét a szellemhez és csendesen azt mondta.

- Ne haragudj rám, Miska. Mindent köszönök. Megértelek, igazad van, a törvény szent, csak magamat okolhatom. De ne gondold, hogy bánkódom. Segítettél rajtam, mindannyiunkon. Ha te nem vagy, ki tudja, hová jut ez a kis porfészek. A falu örökké hálás lesz neked, nem is baj, hogy megismerhettek. Bár minden ilyen kis porfészeknek lenne egy Miskája, ha csupán egyetlen napra is, aki csodát tesz. *Mert rajtunk már csak a csoda segíthet.* Légy boldog és találj meg a te Aladdinodat. S hogy mi az utolsó kívánságom? Nos, intézd el, hogy a faluban örökké békesség legyen. Azt hiszem, most erre van a legnagyobb szükség.

- Úgy legyen! Ég veletek! - dörögte a szellem és eloszlott, csupán édes illatát hagyta maga után emlékül.

*

Így volt-e, vagy sem, ki tudná megmondani?

Beszélnek az emberek mindenfélét.

Azt is mesélik, hogy a kotácsiak között elképzelhetetlen a harag, a békétlenség. Idővel közmondássá vált az országban: „Olyan becsületes, jámbor lélek, mintha Kotácsról jönne”.

Hej, de elkéne egy ilyen szellem mostanság az egész világon!

*

- Nem is maradna sokáig! - teszi hozzá a részeges Hőgyes fuvaros és kortyol egy kiadósat a nagyfröccsből Kocók Anti vadonatúj éttermében.

SHOMA ERNŐ, A FŐANYA

Shoma Ernő okleveles közgazdász és bírósági számviteli szakértő harmincötödik születésnapján döntötte el, hogy véget vet az életének.

Nem hebehurgyán, pillanatnyi felindulásból született meg benne a végzetes elhatározás, hanem józan, tudatos megfontolás alapján. Évek óta vívódott, emésztette magát, próbálta egyensúlyban tartani kibillent sorsát, de a tényekkel szemben tehetetlen volt.

Shoma Ernőt szerencsétlen külsővel verte meg a sors.

Már kisbabaként olyan csúnya volt, hogy saját anyja is csak bekötött szemmel merte szoptatni. Iskolatársai nem voltak hajlandók egy padban ülni vele, a lányok sírva fakadtak, ha rájuk nézett. Amikor fiatalemberré serdült, sportolni kezdett, remélve, hogy ott majd a siker feledteti csúnyaságát. Több sportággal próbálkozott, de mindig hamar kiderült, hogy az emberek képtelenek megbocsátani ijesztő külsejét. A futballpályán nem csak az ellenfél játékosai, de saját csapattársai is hanyatt-homlok menekültek, ha feljük vágatott. 100 méteres síkfutásban minden ellenfél hagyta, nem azért, mintha jobb futók lettek volna, hanem mert hajtotta őket a félelem a csúnya arctól. Ökölvívóként a ringben sem akadt senki, aki ki mert volna állni ellene, pedig Shoma minden volt, csak képzett bokszozó nem, ütései egy gyereket sem rendítettek volna meg, mégis országos bajnokságot nyert - ellenfél nélkül.

Külön-külön nézve nem volt rajta semmi szabálytalan: termete sudár és arányosan izmos, arca ovális, fülei kissé elállóak, orra rendes, haja enyhén vöröses, mind a harminckét foga fehéren ragyogott, szemei fakón, de értelmesen néztek a világra. Az összbenyomással volt baj: aki ránézett Shoma Ernőre, hipnotikus hatást érzett, mintha egy horror rajzfilmből kilépett figurát látott volna maga előtt megelevenedni. Mosolya farkasvicsorgás, tekintete gyilkosan komor, arca fenyegető és ádáz volt, jóllehet, jámborabb és szeretetre éhesebb ember kevés szaladgált a földkerekségen.

Olyan magányosan tengette napjait-éveit, mintha egy kihalt dzsungelben élne, ahol nincsenek se emberek, se állatok, sem madarak. Barátja, barátnője sosem volt, s már nem is remélhetett. Hiába közeledett a legteljesebb jószándékkal, udvariasan, elég volt egy halovány félmosoly, máris menekültek tőle. S amikor gyónás után a fürkéből kilépő pap rápillantott és elájult, akkor szilárdult meg benne az elhatározás: elég volt, nincs semmi keresnivalója a társadalomban, öngyilkos lesz. Hogy milyen halálnemet választ, azon még ráért gondolkozni.

Nem akart búcsú nélkül kilépni az életből, hiszen nem haragudott senkire, megértette azokat, akik csúnyasága miatt iszonyodtak tőle. Úgy gondolta, egyszer, utoljára, neki is joga van ahhoz, hogy meghallgassák, hiszen még a gyilkosnak is megadatik a végső szó lehetősége.

Pénzzé tette minden mozgatható értékét és a befolyt összegből valamennyi országos napilapban a következő levelet jelentette meg egy-ugyanazon napon:

Amikor az olvasók kezébe kerülnek búcsúszavaim, életemből már csak órák lesznek hátra. Meghalok. Önként, szabad elhatározásból, makkegészségesen, tele életvággyal, tomboló tetterővel és lelkemben túlradó szeretettel, de magányosan, mert csúnya vagyok. Nem baleset, vagy betegség tett azzá: így születtem, nem hibáztatok senkit, soha nem is állt szándékomban.

De így élnem tovább nem lehet.

Mert az nem élet, hogy nincs egy ember, akivel barátságos szót váltsak; asszony, akinek gyöngéd szavától meghatódjak; nem ismerem a simogatást, a kedvességet, a gyermeki kézfogás ártatlan bizalmát. Csak utálatot ébresztenek magam körül, pedig én szeretem az embereket, szeretnék hozzájuk jó, odaadó és hű lenni.

Ezért elhatároztam, végzek magammal. Nem akartam úgy elmenni, hogy utoljára egy kedves szót ne mondjak az élőknek, egy elköszönő „Isten veletek”-et és azt, hogy békével a szívemben hagyom itt az életet. Megbocsátom, hogy nem fogadtatok be. Remélem, ott a másvilágon - ha van -, többé nem számít a riasztó külső, a rút arc, s végre én is egy lehetek az egyenlők között.

Emberek, legyetek szépek és boldogok! Ezt kívánja nektek egy halálba induló, magányos szívű, elhagyatott, szomorú, csúnya férfi - Shoma Ernő.

A megrendítő búcsúlevél váratlanul nagy visszhangot keltett országszerte. Emberek milliói tárgyalták úton-útfélen, otthon és munkahelyeken. Voltak, akik viccnek fogták fel az egészet - *egy újság nem jelentethet meg komolyan ilyesmit* -, mondták, míg mások - és ezek voltak többen - úgy vélték, lehet valami a dologban, mostanság éppen elég embernek lenne oka halálba menni a napi gondok elől. Lehet, hogy a csúnyság csak ürügy?

Egyáltalán, ki ez a Shoma Ernő? - találgatták. Létező személy?

A szerkesztőségekben égtek a telefonvonalak, mindenki a titokzatos öngyilkosjelölt személyéről, címéről, telefonszámáról érdeklődött: hátha igaz, s ha igen, talán még megmenthető. A rádióban, televízióban műsorváltozást iktattak be, bárki elmondhatta véleményét: szabad-e engednünk, hogy orrunk előtt, úgyszólván a szemünk láttára törjön valaki önnön életére? A társadalomnak kötelessége egy szenvedő és végsőig elkeseredett felebarátunk segítségére sietnie, hová jutnánk, ha csak úgy hagynánk elpusztulni, egyetlen vigasztaló szó nélkül. A közvélemény követelte, hogy Shoma Ernő álljon a nyilvánosság elé, ne bújjon gyáván a búcsúlevél láthatatlan személytelensége mögé.

Ám Shoma Ernő hallgatott, s ez újabb kérdéseket vetett fel: él-e még, vagy már végre is hajtotta rettenetes tervét?

*

Dr. Pöltenhauser Leontina, a Marx Károly Keresztény Leánynevelő Intézet igazgatója fejét tenyerébe hajtva, íróasztala mellett ülve töprengett.

Szemben vele három hűvös tekintetű, 30 év körüli nő foglalt helyet, valamennyinek szoros kontyba volt fogva a haja, szemüveget viseltek és türelmesen várták, hogy az igazgató asszony megszólaljon. A hölgyek delegációban jártak itt és a Demokrata Úrhölgyek Arisztokrata Szövetségét (DUASZ) képviselték. Felajánlással érkeztek, amihez a Szövetség vezetője, Dr. Pöltenhauser Leontina hozzájárulását kérték.

Felajánlásuk lényege pár szóban összefoglalható:

Keressék meg a rejtélyes öngyilkosjelöltet, amíg nem késő. Nem lehet olyan csúnya, hogy ők, a jóság letéteményesei és elkötelezettjei ne tudnának lelkére beszélni az illetőnek, s ezzel visszacsalogatni őt az élni vágyók sorába.

- Tehát? Mi történjék? - kérdezte a delegáció legtekintélyesebb tagja, Tharpataky Emerencia. Érezni lehetett hangján, hogy neki megvan a maga véleménye és elítéli elnöknőjük határozatlanságát. - Cselekednünk kell, Leontina, kedvesem, mielőtt mások észbe kapnak. Ma reggel felhívott Mária-Lujza barátnőm és bejelentette, hogy az ő szervezetük is lépni kíván a Shoma-ügyben. Okvetlenül meg kell előznünk őket.

- Természetesen, egyetértek - mondta Leontina igazgatónő -, mindenkit meg kell előzni, de a dolog nem ilyen egyszerű. Nekem is telefonáltak testvérszervezeteink, felajánlva az együttműködést és szerintem ki kellene választanunk közülük a legmegfelelőbbet, függetlenül a személyes, barátnői kapcsolatoktól. Mária-Lujzáéktól eddig kevés megértést tapasztalhattunk akcióink során. Az Úrhölgyek Népi Arisztokratikus Demokrata Különítménye, az UNADK kifejezetten ellenségesen viselkedett velünk szemben, már megbocsáss, drága Emerenciám. Ezzel szemben az AUNDSZ mindenkor korrekt partner volt...

- Megörjítene ezeket a rövidítések - nyafogta a jobbszélső dáma, Lehel-Kürthy Orsolya. - Nem lehetne a teljes nevet végigmondani? A kommunisták imádták az ilyen pórias elnevezéseket, mi legyünk különbek. Tehát mi az az AUND... vagy hogy is hívják?

- Arisztokrata Úrnők Népi Demokratikus Szövetsége. Ha elfelejtetted volna, kedvesem, húgod, Fruzsina önagysága az elnöke - nézett rá fejcsóválva a baloldali hölgy.

- Ó, hát persze, tudom már! - sikkantotta Orsolya asszony. - Akkor egyetértek!

- Kérlek, Orsolya, ne sivalkodj, ezzel mindig megzavarsz - nézett rá rosszallóan Emerencia. - A te drágálátos Fruzsina húgod különben is lepaktált a Vidám Özvegyek Asztaltársaságával, miáltal a Hívó Háziasszonyok Szocialista Tagozata panasszal élt a...

Az elnök-igazgatónő diszkréten köhintett és ceruzájával megkocogtatta az asztalt.

- Öhm... Talán egy más alkalommal visszatérhetünk e nehezen követhető, zavaros összefüggésekre. Most a legsürgősebb teendőnkre kell koncentrálnunk minden erőnket, vagyis Shoma Ernőre. Mi legyen vele? Azért kértelek benneteket idefáradni, mert volna egy javaslatom és szeretném nagybecsű véleményeteket hallani. Ezért, ha megengeditek...

- Hát hogyné! - sikoltotta boldogan Lehel-Kürthy Orsolya. Örült, hogy húgáról elterelődött a figyelem. - Milyen igazad van, drága Leontinám! Egyetértek!

- De hiszen még nem is mondtam semmit.

- Nem baj, én akkor is egyetértek. Leontina, kedvesem, neked mindig igazad van. Te olyan, de olyan okos vagy! - és miért, miért nem, elsírta magát.

Dr. Pöltenhauser Leontina tűnődve nézte a lelkesen tapsikoló, szipogó Orsolyát, ajka szélén megjelent híres félmosolya, amitől megörült a környezete, férje pedig egyenesen Afrikába menekült, ahol gyára egy leányvállalatot alapított.

- Jól van, szívem, jól van, nyugodj meg - mondta édeskésen, majd hirtelen felcsattant: - Elég! Ne bögj már! Egy úrinő nem bög társaságban. - mire Orsolya megszeppenve elhallgatott és a következő pillanatban mesterkélten mosolyt parancsolt gazdagon festett arcára. Leontina folytatta: - Nos, a javaslatom: keressük meg a Mata Hari Szeretetszolgálat parancsnok-asszonyát és kérjük fel közreműködésre. Az ő Nővér-leányai egy-kettőre kiderítik, hol él ez a titokzatos Shoma Ernő, s miként lehet megmenteni az életét. Ha a férfi nem akar nyilatkozni, a lányok könnyedén kiszedik belőle, sőt az azt követő ápolási teendőket is ellátják. Van benne gyakorlatuk. Mit szólnak hozzá?

- Nem kerül ez nekünk túl sokba? - kérdezte aggódva Tharpataky Emerencia. - Hallottam, hogy a Mata Hari Szeretetszolgálat meglehetősen drága és durva eszközöket alkalmaz. Állítólag olyan is előfordult, hogy...

- Igen, drágám, pontosan úgy történt - fojtotta a fecsegő hölgybe a szót az energikus igazgatónő. - Bizonyára mindannyian hallottunk ezt-amazt, de mindez most mellékes. Ember-életéről van szó, s mi megmentjük Shoma Ernő életét, ha belepusztul is. Kézfelemeléssel

szavazzunk: felkérjük-e Amason Kunigundát és az ő Mata Hari Szeretetszolgálatát, hogy Nővér-leányait akcióba állítsa?

Négy kéz emelkedett magasba, méltóságteljes lassúsággal, majd a hüvelykujjak lefelé görbültek és kétszer egymás után az asztal irányába böktek. A javaslatot ezzel megszavazták.

Shoma Ernő nem sejtette, hogy sorsa e pillanatban megpecsételődött.

A Demokrata Úrhölgyek Arisztokrata Szövetsége (DUASZ) Shoma Ernőt *életre* ítélte.

*

- Egy kis pogácsát sütöttem, ha elfogadja... - dugta be fejét az ajtón Macsákné, a házmester atléta termetű, de rendkívül kíváncsi, enyhén hervatag, de még átlagon felül csinosnak mondható felesége. Az egész ház rettegett tőle - a férje is -, mert ronda szabad szájú teremtes volt, még a piaci trógerék is elpirultak egy-egy mérsékeltebb kiszólása hallatán. Az a pletyka járta róla, hogy fiatalabb korában egy vándorcirkusz tagja volt, mint oroszszelídítő és most az urán és a lakókon éli ki hajdani szakmai elhivatottságát. - Gondoltam, jól esne ez a pár falat. Nyugodtan elfogadhatja, ingyen adom.

Shoma Ernő igencsak meglepődött az asszonyság mézes-mázos modorán. Eddig a köszönését sem fogadta, nem egyszer látta, amint kiköpött utána és keresztet vetett. Mi van ezzel a fúriával? Na persze, a búcsúlevél. Nyilván olvasta és most rajta akarja bepótolni eddig kihasználatlan jótékonyági hajlamát.

- Köszönöm, Macsákné, nagyon kedves, de nem élek vele. *Már nem!* - tette hozzá nyomatékosan, hogy az asszony értsen belőle.

- Nem úgy van az, Shoma úr, ebbe a néhány falat pogácsába nem hal bele idő előtt. Addig el nem megyek, amíg ezt a pár szem pogácsát meg nem eszi nekem. - Ezzel nekitámaszkodott az ajtófélfának és karbafont kézzel, mindenre elszántan nézett a tehetetlenül ácsorgó Shomára.

- Hát jó - mondta a férfi nagyot sóhajtva és szájába vett egy süteményt. - Igazán finom, Gizike, Macsák úr büszke lehet, hogy ilyen remek háziasszony a felesége. A tányért majd beadom, amikor megyek a...

- Megvárom. Egye csak nyugodtan, van időm.

- Sajnálom, nekem viszont nincs. Egy fontos megbeszélésre kell sietnem. Úgy hogy...

- Az ráér! - felelte zordonan a volt orosz-szelídítő. - Inkább arról meséljen, hogy is állunk azzal a meghalással? Tudni akarom, mi vitte odáig, hogy ezt a marhaságot leírja.

- Már megbocsásson, Gizike, de ez az én magánügyem...

- Lári-fári! Üres duma! Az *én* házamban senkinek sem lehet olyan magánügye, amiről *én* nem tudok. Az *én* házamban senki ne haljon meg, amikor éppen kedve szottyán. Vegye tudomásul, hogy mátol kezdve *én* vigyázok magára. S ha nem tetszik, mehet panaszra a... majd megmondtam, hová. Mi a jó franc baja van magának? Valakinek nem tetszik a maga pofája? Na és? Magasan szarja le!... már elnézést a kétértelmű szóért. Tudja, szeretem az egyenes beszédet. Szóval? Halljam, mi nyomja a lelkét, ki vele!

- Megírtam... - hajtotta le fejét szomorúan Shoma Ernő. - Csúnya vagyok, az emberek félnek tőlem. Elég ránézniem egy nőre, máris fel akar jelenteni zaklatásért.

- Maga még szűz, Ernőke?

Shoma meghökkent. Erre a kérdésre nem számított. Még soha életében nem szólították *Ernőkének*. De különben is, mi köze Macsáknénak ahhoz, hogy ő szűz-e, vagy sem?

- Nézze, Gizike - mentegetőzött zavartan -, ez olyan dolog, amiről nem szokás beszélni.

- Nem azt kérdeztem! - csattant fel az asszony. - Hanem, hogy szűz-e még.

- Hát... - Shoma füle hegyéig elvörösödött. - Mi tagadás...

- Na látja, ez a maga baja. De ezen segíthetünk - és azzal a mosollyal, amivel a régi szép időkben az oroszlánjait idomította, becsukta maga mögött az ajtót, a kulcsot elfordította, s derekát riszálva, lassú, tigrisléptekkel közeledett a férfi felé. - Akkor most valami nagyon finom fog történni magával, Ernőke. Ha már úgyis meg akar halni, legyen utoljára egy kellemes órája. Mással nem tenném meg, na de magával!...

Egy óra múlva Shoma Ernő eddig nem ismert, vadonatúj oldaláról szemlélte a világot. A friss élménytől kábultan, fekete klottgatyájában ült az ágya szélén és megpróbálta összeszedni a gondolatait.

Mert mi is történt?

Gizike se szó, se beszéd, rárontott és megerőszakolta. Igen, erre nincs jobb kifejezés. Hatalmas kebleivel beborította a rúgkapáló Shomát, a nadrágját, ingét egy mozdulattal letépte... a többi már jött magától.

Shoma Ernő megnyalta szája szélét, amit Gizike véresre harapdált, aztán elvigyorodott.

- Hm! - dűnnyögte magában. - Szóval ilyen az, amikor az embernek szeretője van? Nem is rossz! Ezt valóban kár lett volna kihagyni. Milyen kár, hogy csak most, harmincöt évesen, a halála előtti órákban ismerte meg a testi szerelmet. Vajon a többi nő is olyan, mint Gizike, ugyanúgy ölelnek, harapnak és csókolnak? Van-e különbség nő és nő között?

Már éppen öltözködni kezdett, amikor az ajtót váratlanul felszakították.

Két jól megtermett ifjú hölgyet látott, egyenruhában, az egyik tejfelszőke hajú volt, a másik szénfekete, villogó szemük hozzáértően, kellő szakértelemmel mérte végig a gatyában ücsörgő Shomát. Mindkettőjük kezében hosszú, csuklóra harkolt, vidám népi motívumokkal gazdagon díszített, tulipános gumibot és egy reklámszatyor volt, rajta felirat: *Mata Hari Szeretetszolgálat*.

- Shoma Ernő? - kérdezte szigorúan a fekete.

- A... az vagyok. Ma... maguk kicsodák? És hogy mernek így betörni...?

- Maga akar öngyilkos lenni?

- S ha igen? Mi közük hozzá? Mit akarnak tőlem? Ha nem mennek el, segítségért kiáltok.

- Nyugi, szívi, csak semmi pánik. - mondta a szőke sejtelmes arccal és kéjesen vonagló testtel közelebb lépkedett a szivárvány minden színében játszó Shoma Ernő felé. - Szeretnénk elvenni a kedved az ilyen örültségektől. Megtanítunk élni! Ehhez igazán nem kell segítséget hívnod, mi értünk hozzá. Nincs melegebb abban a csúnya gatyában?

*

Az utcán többen is felfigyeltek arra a vidáman fütyörésző fickóra, aki hetykén zsebrevágott kézzel, táncos, szökellő léptekkel nyomult a tömeg között a Körúton, az Oktogon irányába. Gondtalanul lökdöste félre az útjába kerülő járókelőket, s ha valaki rá morgott, elég volt csak visszafordulnia, s egy pillantást vetnie az illetőre, az máris hanyatt-homlok igyekezett minél messzebbre jutni.

Shoma Ernő az utóbbi két napban újjászületett.

Gizike és a Mata Hari Nővérek szeretetszolgálatát után másként kezdte megítélni a világot. Az öngyilkosság gondolatáról egyelőre nem mondott le, de úgy vélte, fölösleges annyira sietnie vele, hátha még tartogat számára is némi meglepetést az élet.

Bolond volna éppen most a halállal kacérkodni, amikor ilyen remekül alakulnak a dolgai.

Amióta átesett a szerelmi beavatáson, különös változásokat figyelt meg magán. Úgyszólván teljesen eltűnt belőle a félszege, félénkségét elfűjta a friss magabiztosság, s már nem bujkált az emberek elől. Megértette: vannak csúnyák rajta kívül mások is, sőt még csúnyábbak is, akik vígan pergetik életük fonálát, mi több, mintha direkt kihangsúlyoznák torz vonásaik egyedüliségét. Amit eddig soha nem tett, elkezdte vizsgálgatni a híres rocksztárok, közismert politikusok, modern költők, festők fotóit és rádöbbsent: nem egy közülük százszor rondább, mint ő, s legtöbbje nem is igazából olyan, amilyen, hanem különcködésből, szándékosan torzítja el magát. Ő legalább természetes módon csúnya, nem ócska művi eszközökkel.

Már-már ott tartott, hogy lenézte őket és büszke volt arra, hogy ő saját veleszületett csúnaságát viseli, nem szorul külső segítségre, nehézkesen megtervezett maszkírozásra, s lám, mégis milyen sikere lett a nőknél.

Mert hogy sikere volt, ahhoz nem férhetett kétség.

Gizike döbbsent hálával, alázatos rabszolgaként köszönte a csodálatos élményt. Ő akart nagylelkű lenni, s lám, ő volt, aki óriási tapasztalata ellenére egyik ámulatból a másikba esett.

Shoma valóságos szex-őstehetségnek bizonyult.

A Mata Hari Nővérek nyöszörögve-nyüszítve kérték, hogy most már hagyja békén őket, mert nem bírnak több gyönyört elviselni; amit Ernő művel velük, az felülmúlja minden elképzelésüket és előzetes szakmai ismereteiket. Lábaik csókolgatták és könyörögtek, hogy máskor is részesüljenek abban a különleges megtiszteltetésben, hogy időnként fogadja őket és legkedvesebb barátnőiket. Ernő kegyesen beleegyezett, mire azok izomláztól rogyadozó léptekkel, üdvözült mosollyal eltávoztak. A fekete még a tulipános gumibotját is ottfelejtette.

A postaládában - miként az utóbbi napokban mindig - rengeteg levél várta. Ritkán szokta elolvasni a cukrosan negédes, sajnálkozó, ügyetlenül és átlátszóan vigasztaló leveleket. Most is csak úgy mentében lapozta végig a feladókat - csupa női név -, amikor egy elegáns, díszesen nyomott, rózsaszínű boríték került a kezébe. Rápillantva, a csodálkozástól kikerekedtek a szemei.

A címzés a következőképpen szólt:

Szépreményű (néhai?) Shoma Ernő Úrhölgynek, tisztelettel - stb., stb.

Szájtátva nézte a gyönyörű kézírást. Jól lát? Valóban neki szól a levél? Itt egy csomó minden nem stimmel. Hogy-hogy „néhai” - legalább várják meg, míg kinyiffantja magát -, másrészt, mi az, hogy „úrhölgy”? Akárki írta, csak bolond lehet - vagy vele bolondoznak? Megnézte a feladót, de nem lett tőle sokkal okosabb: *DUASZ*.

Mi a fenét jelenthet ez a hülye rövidítés? Valami pártnak a neve? Azt leshetik, hogy becsalogassák egy politikai pártba bohócnak! Akkor már inkább tényleg a halál.

Morgolódva, kíváncsian bontotta fel a borítékot. Finom, merített, halvány-lila színű, illatosított levélpapírt talált benne. Gondosan formált betűkkel írva a levélben ez állt:

*Demokrata Úrnők Arisztokrata Szövetsége
DUASZ
BUDAPEST
CSÁKY-SZALMÁSSY U. 13. TEL: 274-0000
Szépreményű (néhai?) SHOMA ERNŐ Úrhölgynek
BUDAPEST*

Tisztelt Ur(am)-Hölgyem!

*Abban a reményben, hogy Ön még nem hajtotta végre szörnyű elhatározását, miszerint megöngyilkolja magát, a legmélyebb aggodalommal és együttérzéssel keressük fel levelünkkel és nyújtjuk segítő kezeinket megmentése érdekében, keresztényi hittel remélve, hogy elfogadja azt. Ismeretlenül is az Ön iránt érzett felebaráti szeretetünk jeléül tegnapi szövetségi közgyűlésünkön Önt **tiszteletbeli Úrhölgynek**, s egyben első-elnökhelyettesünknek megválasztottuk.*

Kérjük, amennyiben elfogadja e kitüntetésnek is minősíthető határozatunkat, vegye fel velünk a személyes kapcsolatot, amire leghamarabb e héten, vasárnap délután kerülhet sor a fent jelzett címen, pontosan 15,05 perckor. Megjelenésére okvetlenül számítunk. Öltözék: szmoking, vagy fekete ruha.

A Demokrata Úrhölgyek Arisztokrata Szövetsége nevében,

úrhölgyi-barátnői köszöntéssel:

*Dr. Pöltenhauser Leontina.
Elnökasszony s.k.*

Budapest... - itt a mai nap dátuma állt.

Shoma Ernő szemei vibráltak, aztán még egyszer elolvasta az előkelő levelet és hangosan elröhögte magát. Ő, mint arisztokrata úrhölgy! Sok mindent megélt már, de ekkora marhaságot még soha. Mindenesetre, lesz ami lesz, addig nem fog meghalni, amíg ezekkel a csodabogarakkal meg nem ismerkedik. Szóval vasárnap? Rajta nem fog múlni.

Csöngettek. Zsörtölődve ment ajtót nyitni: ki a fene lehet az? Csak nem megint Gizike kapott kedvet egy kis vigasztalgatásra, pogácsasütés közben?

Magas, feltűnően elegáns, gondosan kifestett, kalapos nő nézett rá, egyik kezében óriási virágcsokrot, a másikban papírlapot tartott. Belepillantva, kényeskedő hanghordozással, édeskés mosollyal kérdezte:

- Ön, kérem, Shoma Ernő?

- Én vagyok - lépett hátra meglepődve Shoma. Olyan kábító illatfelhő áradt feléje, hogy kis híján elsédült. - Mit óhajt tőlem, hölgyem?

- Ah! Milyen bájos! - sikoltotta szokása szerint Lehel-Kürthy Orsolya. - Pontosan olyan, amilyennek elképzeltem! Férfias, határozott és nem is olyan elviselhetetlenül csúnya.

- Nagyon kedves - húzta el a száját Shoma Ernő. - Megtudhatnám, mit kíván tőlem?

- Hogyne, kedvesem, hogyne - libbent a szobába Orsolya -, hiszen azért vagyok itt. Cuki kis lakása van! Tudja, hogy még sohasem voltam egyedül eleven férfiember lakásán látogatóban? Ah, milyen izgalmas helyzet! S milyen pikáns! Leülhetek?

- Parancsoljon - tett szabaddá egy széket Shoma, s közben arra gondolt: vajon ez a papagáj is *vigasztalni* jött? Alaposan megnézte magának: a látogató nem volt egy kimondott szépségkirálynő, de remekül mutatott. Enyhén hízásnak induló alakja sokat engedett sejteni a feszülő ruha alatt, haja rikító vörösre volt festve, égőpiros műkörmei centikre álltak előre. A nő öltözéke és sminkje egy kisebb vagyomba kerülhetett. Hm... Milyen lehet a fehérneműje? Shomában mocorogni kezdett a *férfi*. - Elfogad egy kávét, hölgyem?

- Jaj, nem ihatok, mert árt a szívemnek. Tudja, gyöngé az idegzetem, szinte minden megárt, már alig merek bármihez nyúlni. De ha egy kis konyakja volna...

- Természetesen... - Mi a francot akarhat és honnan szalajtották ezt a divatmajmot? - Talán nem tartja indokolatlannak, vagy tolazkodónak, ha megkérdem, kihez van szerencsém és mi célból tisztelt meg látogatásával?

- Micsoda úri modor! - sivalkodott Orsolya. - Milyen finom, válogatott megfogalmazás! El vagyok bűvölve, kedvesem, egyszerűen el vagyok bűvölve! Sajnos, a mi férfaink nem ismerik a társalgás eme magas színvonalú, művelt formáját, örökösen csak az üzlet, a termelés, a haszon. Hát csoda, ha kénytelenek vagyunk egyesületekbe tömörülni, hogy valamivel elüssük az időnket? Magam is egy jelentős női egyesület képviselőjeként bátorítottam felkeresni önt, igen tisztelt, drága Shoma úr. A nevem Lehel-Kürthy Orsolya, de szólítson csak egyszerűen méltóságos asszonynak, tudja, megvetem a címkorságot, amit egyesek oly nagyra tartanak. Egyébként az Arisztokrata Úrhölgyek Népi Demokratikus Szövetsége, vagyis az AUNDSZ megbízásából vagyok itt. Talán már hallott rólunk. Sokat olvasni a sajtóban jótékonyági tevékenységünkről, no persze, nem a napilapokban.

- Egy hasonló elnevezésű szervezettől éppen a mai napon kaptam egy meglehetősen furcsa levelet, amiben úrhölgynek szólítanak.

- Ne vegye komolyan őket, drágám! A DUASZ hölgytagjai mindenkit igyekeznek megkönyékezni. Természetesen tudok a levélről, jelen voltam, amikor a határozat született az ön tiszteletbeli úrhölgygé választásáról. Ezért vagyok itt. Meleg van önnél, nem gondolja?

- Kérem, érezze itthon magát, méltóságos asszonyom - udvariaskodott Shoma Ernő -, vegye le a kabátját. Segítek, ha megengedi... - Ezzel szorosan a vendéghez lépett és kezdte lefejtetni róla a könnyű kabátkát, s közben akaratlanul is átkarolta és megérintette a mellét.

Orsolya feje búbjától a sarkáig megremegett, ajkai szétnyíltak és kéjesen suttopta:

- A keze...! Ah!... Azok az erős, férfias kezei... Mintha villanyáram sugározna belőlük. Egy gyöngé nő képtelen ellenállni ilyen heves ostromnak!

- Nem is kell, kislány - dörögte Shoma és gyors, ügyes mozdulatokkal lehúzta a ruha zippzárát. Csipkés-habos, hófehér kombinájában Orsolya olyan volt, mint egy első áldozó szűz. Fejét szendén lehajtotta, szeméit lehunyta és várta sorsát.

Nem csalódott. A Mata Hari Szeretetszolgálat jó iskolának bizonyult.

Lehel-Kürthy Orsolya úrhölgy odavolt a meglepetéstől.

*

A HILTON Hotel Kék Termében magasra szökött az izgalom.

A hölgyek eszelős buzgalommal rohagáltak, egymást is megörjítve az örökös kérdezősködéssel: *Jön? Itt van már?* A pincérek lesunyt szemmel röhögtek és surranó lépéseikkel olyan halkan osontak, hogy szinte észre sem lehetett venni őket.

Dr. Pöltenhauser Leontina fő-úrhölgy egy széles bőrfotelben ült, onnan osztogatta rövid, világos parancsait válogatás nélkül mindenkinek. Az az igazság, hogy ő is izgatott volt, de igyekezett leplezni, nem sok sikerrel. A DUASZ életében történelmi nap volt ez a mai, hiszen először esett meg, hogy tiszteletbeli taggá fogadnak egy kívülállót - ráadásul egy *férfit*!

Hogyan viselkedjék vele szemben? - ez volt a nagy kérdés. Ha valóban olyan borzalmasan csúf, amiként hírlík, s ő maga is állítja magáról, akkor igencsak erőt kell vennie magán, hogy ne éreztesse viszolygását. Leontina gyűlölt mindent, ami nem szép, nem esztétikus, legyen az férfi, nő, egy festmény, vagy akár egy darab kő. Önmagát gyönyörűnek tartotta, joggal, jóllehet az ötven esztendő otthagya arcán a nyomait, de az időben elvégzett ügyes plasztikai-sebészeti beavatkozásnak köszönhetően 40-nek is alig nézett ki.

- Megérkezett! - futott be egy lihegő, kövérkés dáma, kezében parfümös üveget és púderdobozt lengetve. Futás közben villámgyors kiigazítást végzett pufók arcán.

A hölgyek karéjban ültek, kényelmes fotelokban, előttük pici márvány asztalkákon konyakos poharak, kávéscsészék, hamutálca, arany cigerattatárca és gyémántkövel kirakott öngyújtó. Mindegyikükről zuhatagban lógtak az ékszerek, visszatükrözve a csillárok sziporkázó fényét. A terem hangulatát átforrósította az izgatott össze-vissza duruzsolás, még az elnöknő szigorú tekintete sem volt képes csendet parancsolni.

Az ajtón e pillanatban belépett Shoma Ernő.

Vadonatúj, kék halszálkás öltönyt viselt, hófehér ingére vérvörös nyakkendő simult, tartása egyenes, járása ruganyos volt, csupán a tekintetében volt valami elragadóan kedves, kisfiús gyámoltalanság. Híresen csúnya arcán visszafogott nyugalom tükröződött, ahogyan megállt és figyelmesen körülnézett. Fejével finoman biccentett, egyszerre üdvözölve a teremben ülőket és a középben elhelyezkedő elnökasszonyt.

- Hölgyeim, engedjék meg, hogy bemutatkozzam, a nevem Shoma Ernő. Önök hívtak, s én kötelességemnek tartottam rendelkezésükre állni. Parancsoljanak velem. Az önöké vagyok.

Leontina felpattant és Shomához lépett. Már messziről csókra nyújtotta karperecektől és gyűrűktől csörömpölő kezét. Olyan hevesen közeledett, hogy Shomában egy pillanatra meghűlt a vér: *már ezek is kezdik és itt, nyílt színen?*

- Üdvözlöm szerény körünkben - csicseregte az elnökasszony, miközben gyöngéden végigsimította ujjaival Shoma arcát. - Kérem, érezze kellemesen magát, amiként mi is azt szeretnénk, ha hozzánk tartozó, régi *barátnőként* köszönhetnénk. Bizonyára megkapta levelünket, amiben Önt tiszteletbeli úrhölgyként óhajtanánk közénk fogadni.

- Igen, bár... nem egészen értem, hogyan lehetek én hölgy...

- Nem baj, kedvesem, majd mindent megért. Tudja... akarom mondani, *tudod...* - ugyanis mi, úrhölgyek, kötelezően tegeződünk egymás között -, tehát, ha megengeded, drágám... Mi nagyon sokat megtehetünk, így azt is, hogy egy általunk nagyrabecsült férfiút kinevezzünk úrhölgygé, bár meg kell vallanom őszintén, hogy eddig nem volt erre példa, te vagy az első kitüntetett, szívem. Most már csak az a kérdés, elfogadod-e felkérésünket, amiben egyébként egy pillanatig sem kételkedem. Nos? Kérlek, nyilatkozz.

- Természetesen... - dadogta Shoma Ernő. - Azért nem ártana tudnom, minek köszönhetem ezt a rendkívüli megtiszteltetést, s milyen kötelezettségeket ró reám az, hogy...

- Mindent a maga idejében! - emelte fel kezét Leontina. - Hölgyeim, köszöntsük új barát-nőnket a Demokratikus Úrhölgyek Arisztokrata Szövetségében. E perctől élvezzi a tagsággal járó összes jogokat és kötelességeket.

A hölgyek felálltak, tapsoltak, majd egyenként odatípegtek Shoma Ernő színe elé, suta, csitris pukedli kíséretében jobbról-balról belecsókoltak a levegőbe, titkon megszorongatták az izmos karokat, Ernő pedig mindegyiket magához ölelte és suttymban végigsimított a mellükön. Kivételesen minden hölgy elpirult és tüzesen ígéretes pillantást vetett az új tagra.

Az asztalokhoz már mintha nem is ugyanazok ültek volna vissza.

Villámgyorsan előkerültek a púderpamacsok, a levegőt még fojtogatóbbá tette a frissen kipermetezett parfümök illatfelhő áradata.

Shoma Ernő kényelmes lassúsággal helyet foglalt az elnökségi asztalnál és érdeklődéssel nézte a társaságot. Akaratlanul is válogatott közöttük, s miután megállapította, hogy egyetlen egy sincs, aki ne jöhetne ügyeletes vigasztalóként számításba, meglódult a fantáziája - kénytelen volt keresztbe rakni a lábait.

Mintegy vezényszóra, ugyanezt tették a felhevült hölgyek is.

- S most kérlek, válassz magadnak egy hozzád illőbb, szép csengésű női nevet. Mert az ugye mégsem járja, hogy egy *arisztokrata* úrhölgyet a pórias *Ernő* névvel alázzunk meg. - állt fel mosolyogva Dr. Pöltenhauser Leontina.

Shoma elbiggyesztette a száját. Bolondok ezek! - gondolta derűsen. Még jó, hogy nem kéri, operáltassa át magát a nagyobb rend kedvéért. De ha ezen múlik, hogy egy egész háremet beszerezzen, ám legyen. Minden marhaságra vevő lesz - határozta el magában.

- Talán lehetnék Zsófia... Volt egy ilyen nevű főhercegnő.

- Tiltakozom! - szólt közbe durcásan Tharpataky Emerencia. - Tudomásom szerint ellenkezik alapszabályunk szellemével, hogy bárki európai uralkodó családok nevét vegye fel. Nekem sem engedélyezte a vezetőség az Árpádházy nevet, így lettem szégyenszemre egyszerű Tharpataky. Márpedig, mint tudjuk, Zsófia főhercegnő és anyakirálynő a Habsburgok kiemelkedő személyisége volt, akit maga Napóleon is a család egyetlen „férfitagjaként” emlegetett, igaz, gúnyból. A helyzet kétségtelenül visszás. Megismétlem tiltakozásomat.

- Nem értek egyet a tisztelt előttem szólóval - emelkedett fel egy feltűnően szőke, nádszálkarcsú szépség, Alsóváry Szeréna. Shoma alaposan megnézte magának. - Kifejezetten szerencsésnek tartom, hogy az első férfit, akit magunk közé emelünk, egy olyan fenséges asszony nevével tüntessünk ki, akit kortársai férfiként tiszteltek. Így a kérdés oda-vissza választ kap. Javaslom, szavazzuk meg.

- Rendben van, szavazzunk - bólintott rá Leontina.

Shoma *Ernőből* a következő fél percben *Zsófia* lett.

- Kimondom a határozatot - váltott ünnepélyesre az elnökszóny -, létszámunk egy fővel szaporodott Shomafalvy Zsófia főméltóságú úrhölgy személyében. S tekintettel arra, hogy rangban fölem került, szövetségünk alapszabálya szellemében felajánlom lemondásomat javára, s kérem, lássa el az elnöknői teendőket.

Zsófia-Ernő gyorsan félbeszakította a szónokló Leontinát.

- Nem, erről szó sem lehet! Nem vállalom az elnöki posztot. Nem is volnék képes felnőni arra a roppant felelősséggel járó tisztségre, amit elnökszónyunk kiválóan és példamutatóan tölt be. Már így is érdemen felül kaptam rangot, elismerést, adjatok időt, hogy megismerjem a szövetség benső életét és tevékenységét. Okvetlenül szükségesnek érzem a tagsággal való személyes és egyenkénti kapcsolat kialakítását és elmélyítését. Inkább abban kérek segítséget,

milyen sorrendet illik betartanom, ha nem akarom senki rangbéli helyzetét sérteni. Kérek erről egy kimutatást. A többi az én dolgom. Ígérem, senkinek sem okozok majd csalódást.

- Az biztos! - hallatszott egy szívből fakadó, őszinte sóhaj a sarokból. Mindenki Lehel-Kürthy Orsolyára tekintett.

Dr. Pöltenhauser Leontina nem vett tudomást a jelenetről. Mélységesen meghatódott.

- Köszönöm a bizalmat, amit Shomafalvy Zsófia úrhölgy belém helyezett, s kérem, hogy a jövőben is tegye ezt. Ülésünk hivatalos részét ezennel berekesztem. Megkérdem Zsófiát, megajándékozna-e bennünket élettörténetével, beleértve megrendítő elhatározását is, amiről, reméljük, immáron lemondott?

Shoma Ernő felállt és hosszasan nézte a feszülten figyelő hölgyeket. Aztán csendesen rájuk mosolygott elrémisztő farkasmosolyával, mire azok felszisszentek és előkapták zsebkendő-jüket. Volt aki könnyekre fakadt, de voltak, akiken kéjes borzongás futott át. Lehel-Kürthy Orsolya a sokat tudók fensőbbiségével bólogatott és megtapsolta.

- Nehéz gyermekkorom volt - kezdte Shoma Ernő-Shomafalvy Zsófia. - Szüleim korán eltasztottak maguktól, ugyanazon okból, amiért gyáván a halálba akartam menekülni, vagyis csúnyaságom miatt. *(De hiszen nem is csúnya, inkább férfiasan vonzó - hallatszott a mikrofonba Leontina önfeledt suttogása).* Évtizedeken át igyekeztem harcolni az igazságtalan előítéletek ellen, hasztalan. Mindeközben dolgoztam, tanultam, sportoltam és magányos voltam. Vágyakoztam én is, ugyanúgy, mint minden egészséges férfi a női gyöngédség, a szerelem felmagasztosító szentsége után, de csak elutasításban volt részem. Az, hogy még életben vagyok, nektek köszönhető, drága barátnőim, annak, hogy segítségemre siettetek és visszaadtátok hitemet az élethez. Újra élek és élni akarok! Hölgyeim, kedveseim, drágáim, én Shomafalvy Zsófia született Shoma Ernő, feltámadtam erkölcsi halálomból. Hadd mondjam így: újjászülettem! A tiétek vagyok, s remélem, ti is az enyémekek lesztek! Mind, kivétel nélkül - tette hozzá. Megnyalta kiszáradt szája szélét és ivott egy korty bort.

Szavait dübörgő taps kísérte. A Demokrata Úrhölgyek Arisztokrata Szövetsége tagjai felállva ünnepelték Zsófiájukat, s közben egymást túlkiabálva zúgták:

- A tied vagyunk! A tied akarunk lenni! S te a miénk!

- Úgy lesz! - bólogatott Shoma Ernő-Zsófia és komolyan is gondolta.

*

A Paradicsom eszpresszóban halk, finom zsongás fogadja a belépőt, a pincérek surranva közlekednek az apró asztalkák között. A méregdrága, s a legelőkelőbb közönség számára fenntartott belvárosi helyiség ilyenkor, délután is forgalmas. Unatkozó dámák, ügyeiket intéző nagyvállalkozók járnak ide, kisujjukon csillogó briliánsgyűrűvel, szakállasan, bársony csokornyakkendőben, szivarzsebükből - díszzsebkendő helyett - az elmaradhatatlan mobiltelefon kandikál ki. A csöppnyi terem fala köröskörül tükör, megsokszorozva a bent ülőket és a berendezést.

Ennek az volt a hátránya - s egyben előnye -, hogy mindenki láthatott mindenkit, s ha kellett, akár szájról olvasva tudhatták, miről folyik a társalgás a legtávolabbi sarokban is. Sokan még ezt a fáradtságot is megtakarították azáltal, hogy egyik asztaltól a másikig telefonálhattak egymásnak. Hiába, el kell ismerni, okos ember volt, aki feltalálta a mobiltelefont.

Shoma Géza még sohasem járt itt, sőt a Paradicsom létezéséről sem tudott, pedig - mint kiderült - ott járt el előtte naponta, de a megtévesztően szerény portál alaposan el volt rejtve az avatatlan szemek előtt, így csupán a bennfentesek ismerték, hol van a bejárat. Holmi

közönséges utcai járókelők nem is léphettek a pénzzel megszentelt falak közé, az ajtónál zord, bokszoló kinézetű fiatal emberek ellenőrizték a tagsági igazolványt, s ha valaki nem rendelkezett ilyennel, már fordulhatott is vissza, különben megnézhetette magát.

Shomának nem voltak ilyen gondjai. Elég volt a nevét kimondani, már tárult is a rézveretes ajtó és mély meghajlás kíséretében egy homályos sarok felé vezették.

Ernő nem jókedvéből jött a Paradicsomba. Aranyszegélyes névkártyán hívták ide, amin a következő állt:

Shomafalvy Zsófia (született Shoma Ernő) Úrhölgynek!

Várom holnap délután kettőkor a Paradicsom Eszpresszóban. Ezt a névjegyet mutassa fel, be fogják engedni. Öltözzön ünnepélyesen!

Üdvözlettel: Gerenvölgykő Klotild. **AUNDSZ**

Shoma Ernő fejcsóválva olvasta az ellentmondást nem tűrő üzenetet, s közben járt az agya: ki lehet ez a Klotild és mit jelent az AUNDSZ? Netán valamilyen ellenszervezet? Mi lesz, ha a DUASZ-beliek megtudják, hogy az ellenfél képviselőjével tárgyal? Aztán vont egyet a vállán. Mi lehetne? Nem esküdtek egymásnak örök hűséget. Csak nehogy megint nővé avassák, bár a címzésből egyértelműen kitűnt, hogy tudnak róla egyet s mást.

- No mindegy, üsse kő, elmegy, aztán majd meglátjuk, mi sül ki a dologból - mondta magának és előkapta a borotváját. Ezekkel a delnőkkel jó lesz vigyázni.

A sarokban kocsikerék méretű kalapban, méregdrága ruhába öltözött, gazdagon ékszerezett, elegáns, ápolt úri dáma fogadta. Szemét szemérmesen lesütve bizonytalanul nyújtotta csókra keskeny, kesztyűs kezét. A nőből tömény pacsuliszag áradt, Shomának komoly erőfeszítésébe került elviselni.

- Köszönöm, hogy pontos volt - rebege a nő finomkodva és minden látható ok nélkül megigazította remekbe szabott blúzá a vállánál. - Szeretem, ha a tárgyalófeleim pontosak. Különösen, a férfiak.

- Örülök, ha kedvére lehetek - hajolt meg Shoma -, bár őszintén szólva, fogalmam sincs, ki tisztel meg a társaságával és milyen célból. Nem venné le a kalapját? Gyönyörű arca van, szeretném élvezni a kivételes látványt.

- Óh, ön aztán tud udvarolni a védtelen, csacska asszonyoknak! Veszedelmes ember! De legyen ahogy kívánja. S köszönöm az őszinte bókot. Természetesen, mindenről tájékoztatni fogom, kedves... hogy is szólítsam... Talán mégis a *Zsófia* a legmegfelelőbb, hiszen hivatalosan *te* is úrhölgy vagy, drágám, s a mi köreinkben, mint tudod, nem szokás a magázódás.

- Ahogy parancsolod, *drágám* - mondta gálánsan Shoma és elővette leghátborzongatóbb mosolyát, hadd ijedjen meg a kicsike.

A „kicsike” azonban nem ijedt meg, ellenkezőleg, közelebb húzta székét a másikéhoz és a fülébe súgta:

- Senki nem tudja, hogy találkozunk! És szavamat adom, hogy nem is fogják megtudni. Nem akartam csak úgy, bejelentés nélkül beállítani hozzád, hátha nem vagy egyedül, tudom, hogy van ez. Gondoltam előbb ismerkedjünk össze. A névjegyem...

- Tehát te vagy Klotild? Ritka név.

- Tetszik?

- Hogy is mondjam?... Kissé szokatlan. De nem a név a fontos, hanem a viselője. S te nagyon szép vagy. Igazán nagyon, de nagyon szép. Egyszerűen varázslatos.

- Ah! - Klotild elbűvölten meredt a férfira. - Te hogy tudsz udvarolni! Ah! Gyorsan innom kell egy dupla konyakot. Te is kérsz, édesem?

- I... igen, bár attól tartok, hogy az én zsebemhez ez a hely túlságosan drága.

- Óh, ez itt nem úgy megy. Tudod, a tagsági díjjal együtt *előre* fizetjük a számlát, s a különbözetet utólag rendezzük. Természetesen csekken. Itt nincs készpénz. Úgy, hogy ne aggódj, a vendégem vagy, legközelebb pedig én leszek a te vendéged.

- Itt? - döbrent meg Shoma.

- Isten őrizz! Megláthatnának bennünket. Nálad, édesem, nálad! Akár mehetünk is.

- Előbb szeretném tudni, miért kérted, hogy ide jöjjek. S hogy mit jelent az AÚNDSZ?

- Ja, persze, látod, milyen kis ostoba vagyok. A lényegét mindig elfelejtem. Nos ez az öt betű a te megváltásodat jelentheti, ha elfogadod a feltételeinket. Ami a rövidítést illeti, az a következő: Arisztokrata Úrhölgyek Népi Demokratikus Szövetsége. Ugye jól hangzik?

- Nem értem - csóválta fejét Shoma. - Sose gondoltam volna, hogy Magyarországon 45 évnyi kommunizmus után ennyi arisztokrata leszármazott van. Hogy lehetséges ez?

Klotild zavarba jött. Idegesen kapta fel a poharát, hangja furcsán megváltozott, és tőle merőben idegen modorban válaszolt:

- Hagyd a francba ezt! Számít az neked, hogy hány arisztokrata csaj riszálja a seggét ma Budapesten? Nem mindegy? Na látod! Úgy hogy ne vesztegessük az időt, inkább térjünk vissza az eredeti kérdésre. Hol is tartottunk? Tisztára összezavartál.

Shoma elhűlve hallgatta az ordenáré szavakat, melyek sehogy sem illettek a túlfinomodott dáma szájába. Most melyik az igaz? A *dáma*, vagy a *kofa*? Na mindegy, majd elválík. Folytatta a beszélgetést.

- Valamilyen megváltásról beszéltél, feltéve, hogy...

- ...feltéve, ha elfogadod a feltételeinket.

- S mik volnának azok?

- Az első: nem leszel öngyilkos.

- Tovább!

- Második: kinyilvánítod, hogy a *mi* szervezetünk volt az, amelyik meggyőződött arról, hogy senkinek sincs joga önkezével vetni véget az életének, magyarán, nekünk köszönheted az életedet. Ez esetben választhatsz új nevet magadnak.

- Már van kettő - mondta Shoma zordonan. Kissé zavarta, hogy szemét képtelen levenni Klotild blúzának nyílásáról, ahonnan gyönyörű, feszes keblek gömbölyödtek. A nő észrevette a sóvárgó pillantásokat, s válaszul még jobban előrehajolt. - Nagyon megfelel nekem a Zsófia. Még sok is.

- Ne nevettesd ki magad, édesem! - kacarászott Klotild. - Minden második cselédlányt Zsófinak hívnak. Miért ne lehetnél inkább... igen... mondjuk Augusztá? Az is főnemesi név és illik hozzád. Olyan méltóságteljes.

- Nem hangzik rosszul. De mit szólnak a barátnőim a DUASZ-ban?

- Ne törődj velük, ezt bízd ránk. Piti kis fehérnépek, akik még késsel-villával se tudnak rendesen enni, csak játszásként az úri nőt. Ha csatlakozol hozzánk, gyökerestől megváltozik az életed. Mi gondoskodunk rólad.

- Nem értem, mitől vagyok annyira értékes a számotokra - ellenkezett Shoma.

- Reklám, édesem, reklám! Te ezt nem érted, de majd belejössz. Rajtad keresztül még jobban felhívjuk magunkra az illetékesek figyelmét, azáltal, hogy megmentjük az életedet.

- S ez fontos?

- De mennyire! Főként a férjeink szempontjából. Ha be tudják bizonyítani, hogy az asszonyaik jótékonyágban tevékenykednek, megduplázódik a külföldi partnerek befektetési hajlandósága és az állami dotáció is jelentősen megnő. Mi nekik segítünk.

- Hát így már egészen más. Szóval megveszitek az életemet - reklámból?

- Nem, drágám, nem az életedet, hanem a halálot! Csak a *mi* hozzájárulásunkkal halhatsz meg, de akkor muszáj. Addig azonban minden földi jóval ellátunk. S hogy bebizonyítsam, induljunk máris hozzád. Hazatalálsz?

- Buta kérdés - sértődött meg Shoma. - Miért ne találnék haza? Nem hülye vagyok, hanem csúnya.

- Jó, akkor mondd meg a lakáscímedet.

- Nem értelek... Hiszen arra a címre küldted a névjegyed. Tudnod kell.

- Erről van szó, édesem. Neked már *új* lakásod van, amit a Szövetségünkől kapsz, ha igent mondasz az ajánlatunkra - nevetett Klotild. Intett a pincérnek: - Egy taxit kérek. Azonnal! - Ismét Shomához fordult: - Auguszt, kedvesem, most odamegyünk és megnézzük az új otthonodat. Remélem, hajlandó leszel fogadni, mint első vendéget. Ne félj, jó kislány leszel. *Nagyon jó!*

*

Shoma Ernő kimerülten feküdt a széles franciaágyon és a személyigazolványát lapozgatta. Abban ott állt bejegyezve az új címe, a rózsadombi villái.

A telhetetlen Klotild alaposan próbára tette férfiúi képességeit. Hiába, valamit valamiért - gondolta nevetve.

Hová vezet mindez, te jószagú Úristen?

A halálba készült és a mennyországba került. Szébbnél szebb nők harcolnak a kegyeiért, egész szervezetek indulnak hadba, hogy megnyerjék maguknak. S honnan a fenéből bukkant elő ez az arisztokrata sereglet? Na és ezek a hülye elnevezések... *Népi Demokratikus Úrhölgyek*... meg hasonló marhaságok. Hogy jön ez össze? Őrület! Mi van emögött? Visszacsengett a fülébe Klotild hirtelen kibukott útszéli modora, s nem tudta hová tenni magában a két stílust. Egyik pillanatban még felfuvalkodott dáma, a következőben meg... Ki sem merte mondani. S ahogy az ágyban viselkedett!...

Nem, itt valami nincs rendjén! *Valamelyik* Klotild nem igaz, üres színészkedés.

Na mindegy. Nem az ő dolga. Egyelőre a székfoglalójára kell készülnie, amit az AUNDSZ taggyűlésén fog elmondani, tiszteletbeli elnöknővé választása alkalmával. Klotild nagylelkűen megengedte, hogy az ő *Gerenvölgykő* neve mintájára a *Gerenvölgykő Auguszt* nevet vegye fel. Meg kell szoknia legújabb nevét. Nem lesz könnyű!

A szekrényben tucatnyi különböző színű selyemköntöst talált, egyet magára próbált: pontosan az ő mérete volt. Kiderült, hogy teljes vadonatúj ruhatárral rendelkeznek, a hölgyek mindenre gondoltak, még néhány pár papucs is előkerült. A dolgozószobában a legkiválóbb minőségű számítógép mellett olyan apróságok is helyet kaptak, mint a pipa, vagy a legújabb márkájú villanyborotva, s persze italok, amilyeneket még nem is látott.

- Egy vagyomban kerülhetett! - hüledezett Shoma. Ezek a nők nem normálisak. Négy nagy szoba! S még külön két vendégszoba, egyik kék, a másik hófehér bútorokkal berendezve. A ház közepén tágas szalon, legalább 40-50 vendég fogadására alkalmas. Ha nekik megéri, ám legyen - vont vállat. Ilyen körülmények között bolond volna meghalni.

Lezuhanyozott, aláállt a forró, ionizált levegőt fúvó szárítónak, aztán felöltözött.

Csöngettek. Kíváncsian ment ajtót nyitni: ki lehet az, aki tudja, hogy itt kell őt keresni? Kilesett a kémlelőnyíláson: az ajtó előtt két középkorú nő bámult egymásra, hajukat igazgatták, az egyik tükröt vett elő, abban nézegette magát.

Shoma röhögött: újabb jelentkezők? Ennyit nem fog elbírní, akármilyen jó erőben is van.

- Ki az? - kérdezte hangosan, nehogy megsejtsék, hogy figyelte őket.

- Mi vagyunk! - jött a selypegő válasz.

- Ki az a *mi*? - reccsent vissza keményen Shoma. Nem árt ha tudják, itt ő az úr.

- Küldöttségbe jöttünk. Az ÚNADK-tól.

- Mi az az ÚNADK? Nem ismerek ilyen nevű szervezetet.

- Úrinők Népi Arisztokratikus Demokrata Közössége - hangzott kintről két megszeppent női hang, aztán heves suttogás és veszekedés zaja szűrődött át az ajtón.

- Helyben vagyunk! - mondta magában Shoma és kitárta az ajtót. A két nő hátraugrott, aztán egyszerre kezdtek beszélni.

- Elnézését kérjük, ha pihenésében megzavartuk.

- Szóra sem érdemes. Csak egyenként, hölgyeim! - szólt rájuk foghegyről Shoma és beterelte a káráló nőket a szalonba. - Foglaljanak helyet. Ha kívánják, átöltözöm. Ne féljenek tőlem, nem bántom önöket.

A hölgyek szoknyájukat markolászva, ügyefogyott kecsességet majmolva elhelyezkedtek egy bőrpamlagon, kéz a kézben, szorosan egymás mellett, fülük hegyéig pirosan.

- Mitől félnek? Nincs szándékomban megerőszakolni egyiküket sem.

Shoma gorombaságnak szánta a mondatot, azonban legnagyobb meglepetésére a hölgyek harsány kacajra fakadtak, mintha megcsiklandozta volna őket. Vidoran néztek össze és elengedték egymás kezét. Aztán a magasabbik előre hajolva rákacsintott Shomára:

- Te kis huncut! Egy Gerenhegykőy Augusztá nem mond ilyet úrhölgyek társaságában. Kérj bocsánatot tőlünk!

Shoma meglepődött, hogy már az új nevét is tudják, de nem jött zavarba.

- Az én eredeti nevem Shoma Ernő. De szólíthatnak Shomafalvy Zsófiának is, vagy...

- ...Vagy akár Táki-Thákossy Ursulának?

- Az ki? - hőkölt vissza Shoma.

- Ha akarod, te vagy, drágám - mosolygott édesdeden az alacsonyabbik nő. - Egy szavadba kerül.

- Szabad tudnom a hölgyek nevét?

- Hogyne, kedvesem, hogyne - bólogatott a kis dundi. - Engem Beél-Thoma Laurának hívnak, a barátnőmet Kiél-Mathó Paulának, s mi vagyunk az UNADK teljhatalommal felruházott társelnökei. Felhatalmazásunk van feléd egy ajánlatot tenni.

- S mi lenne az? - kérdezte Shoma gyanakodva. - Beszéljete.

- Csatlakozz hozzánk és írd alá egy nyilatkozatot, miszerint *nekünk* köszönheted, hogy visszariadtál az öngyilkosság gondolatától, mert a mi nemes érveink, tiszta eszméink meggyőzték arról, hogy élni jó, élni muszáj, élni szép.

- S ha nem írom alá? Ugyanis hasonló nyilatkozat már elhangzott részemről, nem is egy. Nem volna tisztességes, ha ebben a csodálatos házban, ami...

- Csodálatos! Ne viccelj... Ez a kóceráj? - kacagott fel gúnyosan Laura. - Természetesen tudunk mindenről, de semmi jelentősége. Szóra sem érdemes. Csóró kis gyülekezet mindegyik. S ha a mienk lesz, nem kell ebben a koszos kis kunyhóban sínylődnöd - Shomának elakadt a lélegzete -, majd mi adunk neked egy rendes, emberhez, pontosabban szólva, egy igazi népi demokratikus úrhölgyhöz illő palotát. Mindösszesen egyetlen feltételünk van, de ehhez ragaszkodunk.

- Most már valóban kíváncsi vagyok - mondta Shoma és közelebb húzódott a két nőhöz.

- Legyél a főelnőknőnk! - vágta ki megdicsőült képpel Paula. - Harcolj velünk, a mi oldalunkon a többi nőszervezet ellen, s mi boldoggá, gazdaggá és széppé teszünk. Mi kevesen vagyunk, csupán tízen, de a többi szervezetnek összesen nincs annyi pénze, mint nekünk külön-külön, hát még együttesen. S a pénz hatalom! Ezt neked jobban kell tudnod, mint nekünk.

- Hogy lehet az? - csodálkozott fokozódó izgalommal Shoma. - Honnan a rengeteg pénz?

- Mert a férjeink... - kezdte volna Paula, de Laura ráütött a kezére és ajkára tett ujjal csöndre intette. - Bocsánat, igazad van, Laura, szabályzatunk kimondja, hogy férjeinkről beszélni szigorúan tilos. Túl magasan vannak. Tekintsd hivatali titoknak - tette hozzá sokat sejtető mosollyal. - Mindenesetre, a mi kezünk mindenhova elér, nem ismerünk lehetetlenséget. Azok a kis cafkák addig léteznek, amíg mi akarjuk. Egy telefon és végük. De szükségünk van egy független vezéralkatra, s ezt benned véljük feltalálni. Tehát jól fontold meg.

Shoma Ernő elgondolkozott. Mibe sodródott akaratán kívül? Kik közé csöppent? Nem veszélyes játék ez? Lehetnek egy nemzetközi, titkos kémszervezet, vagy akár kiterjedt bűnbanda, maffia-hálózat, ki tudhatná. A mai világban minden elképzelhető.

Kik ezek a nők?

Alakítják itt a hülyébbnél hülyébb elnevezésű szervezeteiket, dobálóznak az úri csengésű nevekkal, amilyeneket ma már egy józan, épeszű ember inkább letagad, semmint dicsekedne vele, pénzük meg mint a pelyva. Unatkozó, gazdag úri dámák? Mit jelent az, hogy a férjeik *túl magasan vannak*? Hol? Vagy egyszerűen csak kiéhezett nőtények? S ha csatlakozik hozzájuk, mi történik vele? S ami ennél is izgalmasabb, mi, ha *nem* csatlakozik?

Meg is kérdezte:

- Mi lesz, ha nemet mondok?

A két nő elkomorodott és szemük keményen megvillant.

- Akkor teljesül a *maga* eredeti vágya. Segítünk, hogy eltűnjön a világból.

Shoma Ernő ereiben megállt a vérkeringés.

Szóval így állunk? Már fenyegetik is? Azért ennek már fele se tréfa. Ezek képesek kinyíratni, ha nem engedelmeskedik. Minden bizonnyal megvan hozzá a hatalmuk. A férfiak - *ott fenn!* Nem, már semmi kedve nincs meghalni. Pont most, amikor végre kezd egyenesbe jönni az élete... Nem örült meg.

- Értem. Meggyőzték. Miután sok választást nem adtak, vállalom a főelnökséget. De nekem is van egy kikötésem. Sőt mindjárt kettő. Mondhatom?

- Tessék. Hallgatjuk *önt*, Ursula.

- Az egyik: mint főelnöknek teljes, önálló intézkedési jogkörrel kell bírnom mindaddig, amíg bizonyíthatóan az UNADK javára cselekszem.

- Ez természetes, sőt el is várjuk, mi több, egyenesen ragaszkodunk hozzá - mondták egyszerre a hölgyek. - Mi a másik?

- Jogom legyen a többi nőszervezet hölgyeivel is baráti kapcsolatot tartani, feltéve, hogy nem akarnak az UNADK ellenére tenni. Esetleg össze lehetne hozni egyetlen szervezetté valamennyit az UNADK legfelsőbb és kizárólagos vezetése alatt.

- Kitűnő! Remek! - kiáltotta boldogan Laura. - Pontosan ezt akarjuk. Csakhogy végre megértett bennünket! Ugye, Paula, drágám, te is így látod? Nagyszerű, erős kezű főelnökasszonyunk lesz. Ursula, szívem, hadd csókoljalak meg! - és a két nő, Shoma legnagyobb döbbenetére a nyakába vetette magát. Shoma felnyögött a nők súlya alatt. Laura tovább lelkendezett - Mindkét kikötésedet elfogadjuk, drágám. Arra kérünk, még ma foglald el új otthonodat, ami egyúttal az UNADK székháza is lesz. A tizenkét szobából egyet eleve erre a célra szántunk. Nemsokára érted jönnek és elvisznek oda. Holnap este pedig ünnepélyes házavatót tartunk, ahová meghívjuk a többieket is, az összes szervezetet, hadd lássák, ki lesz a jövőben legfőbb irányítójuk. Mit akarsz, Paula?

- Elnézést, hogy közbeszólok, nekem is volna egy szerény kérdésem...

- Mondjad, szívem - hagyta rá kissé türelmetlenül Laura asszony.

- Nemrégén Gerenvölgykőy Klotildot láttam kimenni a házból. Így van, Ursula?

- Igen - intett a fejével Shoma kelletlenül. - Megbeszélésünk volt.

- Hát persze! Megbeszélések. - mosolygott kislányosan elpirulva Paula. - Szívesen folytatnám a témát. Éppen ezért szeretném megkérdezni: *nagyon elfáradtál, szívem?*

Shoma Ernő körül forogni kezdett a szalon. Egyszerre kettő? Nem lesz ez kicsit túl sok a jóból, különösen Klotild után? Aztán arra gondolt, amit jelszóként tűzött ki maga elé: *valamit valamiért!*

Kigombolta a zakóját és rámosolygott a lázban égő két nőre:

- Nem, lányok, azért *annyira* sosem vagyok fáradt, hogy főelnöknői kötelezettségeimnek ne tegyek eleget.

*

A naphegyi villa körüli szabad területet ellepték a Mercedések, Fordok, Cadillac-ek, BMW-k és a hasonló autócsodák. Minden kocsinhoz személyi sofőr tartozott, akik egyben a biztonsági őr - s ki tudja még, milyen - szerepkört is elláttak. A tizenkét szobás villa kissé szűkösen ugyan, de elegendőnek bizonyult, hogy az összes nőszervezet tagjait befogadja és átmeneti kényelmet biztosítson a számukra.

Shoma Ernő a házhoz tartozó csodálatosan zöld kerti gyepen fogadta a vendégeket. Délelőtt munkások hada rohanta meg a fákat és bokrokat - Ernőnek fogalma sem volt, honnan jöttek, ki küldte őket, s mi célból -, és alig egy-két óra alatt ünnepivé varázsolták a parkot, hangulatvilágítást, színes lampionokat aggattak fel a fákra, a bokrok alá finom fűszőnyeget terítettek, asztalokat, székeket hordtak ki a házból és egy hatalmas, minden létező finomsággal felszerelt bárpultot állítottak a nagy, pázsitos tisztásra. Ernő kíváncsian figyelte a serény munkásokat, de hiába próbált szóba elegyedni velük, vagy a vezetőjükkel, egy nyurga, szakállas fickóval, azok szótlán mogorvasággal végigmérték és nem válaszoltak. A főnökük annyit azért valamit elkottyantott:

- Parancs az parancs! - mondta feszes vigyázzállásban, aztán sarkonfordult és faképnél hagyta a száját tátó Shomát, aki nem is kísérletezett tovább.

- Hadd csinálják! Az ő dolguk! - legyintett magában beletörődve - Az a fontos, hogy nem kerül egy fillérjébe sem ez az egész eszement cécó.

A háziasszonyi teendőket Laura és Paula közösen vállalták, Shomának csupán annyi volt a teendője, hogy barátnői csókkal üdvözlje a vendégeket, s ennek maradéktalanul és tiszteletre méltó szorgalommal eleget tett.

Elsőként Dr. Pöltenhauser Leontina és csapata érkezett. Méltóságteljesen vonultak a gyepen, aprókat lépkedve, arcukon hűvös, fagyott mosollyal. Külön-külön odajárultak a háziasszonyok elé és rövid pukedlival köszöntötték őket, mire azok odahajtották arcukat a vendégekéhez, de nem érintették össze, nehogy tönkretegyék egymás sminkjét. Ezután a főelnöknő, Shoma Ernő alias Shomafalvy Zsófia alias Gerenhegyköy Augusztá alias Táki-Thákossy Ursula úrhölgy fogadta mély meghajlással járó üdvözlésüket, egyenként, sorban megcsókolva a hölgyek ajkát. Leontina gonoszkodva a fülébe súgta:

- Áruló! Nem ebben egyeztünk! És mi lesz a beígért randevúval? - de látva Shoma Ernő főelnökasszony cinkos kacsintását, megnyugodva elhallgatott és elhúzta a csíkot. Később Orsolya is előkerült. Csibészesen ránevetett Shomára és halkán azt mondta:

- Marha jól csinálod, öregem, csak így tovább! Holnap felugrok és dumálunk. Mit szólnál egy kis etyepetyéhez?

Ernő csodálkozva nézett rá: na fene, ezek így is tudnak beszélni? Nem csak Klotild?

S jöttek egymás után, Emerencia, Fruzsina, Szeréna, Mária-Lujza, Klotild és a többiek, kart karba öltve, az ellenségeskedésnek, vagy a sértettségnek a legcsekélyebb nyoma se látszott rajtuk. Megérkezett a rengő idomú, nehézsúlyú Amason Kunigunda asszony is, a Mata Hari Szeretetszolgálat parancsnoka, mögötte döngő, katonás léptekkel vonultak a nővérszolgálat leányai, fegyelmezetten, rezzenéstelen arccal, csupán kettő kacsintott Shomára észrevétlenül.

Este hét órakor együtt volt az összes meghívott szervezet.

Ekkor valahonnan a fák közül felcsendültek a Kék Duna keringő bevezető taktusai, mire mindenki a kis szabadtéri színpadhoz sietett, ahol már ott állt a két háziasszony és a főelnöknő, Shoma Ernő-Zsófia-Augusztá-Ursula. Körben a Mata Hari lányok örködtek, hátratett kézzel, vigyázzba merevedve, mindegyiknél felvirágzott gumibot, ütésre készen, ha netán idegen zavarná meg az ünnepséget.

Most előlépett Beél-Thoma Laura és Kiél-Mathó Paula. Egyszerre kezdtek beszélni, mondatonként váltogatva egymást.

- Hölgyeim, szeretett barátnők és úrhölgyek! Legelső kötelességünk hálát adni az égnek, hogy annyi keserves küzdelem és ellenségeskedés után végre sikerült egy helyre gyűjteni a megjelent szervezetek magas rangú képviselőit. E szent cél megvalósítását, mint azt valamennyien tudjátok, egy szenvedő és halálba készülő személynek köszönhetjük, aki íme, itt áll mellettünk, s akit ma, ha mindannyian úgy akarjátok - s nekünk meggyőződésünk, hogy ez nem történhetik másként -, vezérünkké, első asszonnyá, az összes női szervezet főelnöknő-jévé, hogy ne mondjam, *papnőnk*ké választunk. Éljen leendő fő-fő-elnökasszonyunk!

- Éljen, éljen, éljen! - kiáltották a vendégek mélyen meghatva. Sokan sírva fakadtak.

- Nem kell őt bemutatnom, hiszen ismerjük mindannyian, de a rend megkívánja, hogy ki-mondjam a nevét. Valaha Shoma Ernőnek hívták, de ez régen volt. Az az ember, aki ezt a csúf férfinévét viselte, a mai napon meghal a világ számára és feltámad nekünk és léssen e naptól a mi szemünkfénye, közös imádatunk élő-eleven tárgya, valamennyiünk anyja és tanítója, új nevén: Első Táki-Thákossy Ursula nagyméltóságú fő-fő-elnökasszony. Akarjátok-e? Aki igennel szavaz, emelje fel a jobb kezét.

Minden kéz felemelkedett. A Mata Haris lányok a gumibotjukkal szavaztak.

- Köszönöm! Most azok jelentkezzenek, akik nem félnek a hirtelen haláltól, vagyis ellenzik fő-fő-elnökünk megválasztását. Lássuk, akad-e ilyen elvetemült személy?

Természetesen egyetlen kéz se mozdult.

Shoma Ernő e pillanattól megszűnt létezni.

De még mindig nem ő következett.

Beél-Thoma Laura előre nyújtotta vastag karját:

- Térdre! - rikoltotta éles fejhangon. - Emeljétek fel az ujjaitokat az ég felé és esküdjetek velem együtt: Én... - mindenki az *igazi* nevét mondja! - esküszöm, hogy úrnőmnek és parancsolómnak éjjel és nappal engedelmeskedem, utasításait, kívánságait gondolkodás és fenntartás nélkül végrehajtom, hozzá hű leszek... Isten engem úgy segéljen!

Hosszú eskü volt, vagy negyedóráig mondták megállás nélkül. Velük esküdött a marcona Mata Hari különítmény is.

Az eskütétel ceremóniáját követően Táki-Thákossy Ursula az egybegyűlteket élet-halál ura lett. Rabszolgái térden állva, lehajtott fővel hallgatták hozzájuk intézett fennkölt szövegét.

- Szép vagytok?

- Igen! - zúgott fel a nők kórusa.

- A legszebb?

- Igen! Igen!

- Fogtok nekem mindenben engedelmeskedni?

- Igen! Igen! Igen!

- Jó. Rendben van. Akkor most nagyon figyeljétek rám, lányok, mert nem mondom el még egyszer. Én nem tudom, miféle cirkusz ez az egész, nem is nagyon érdekel, de arra mérget vehettek, hogy máától sok minden másként lesz, mint eddig volt. Elég volt az arisztokratikus nyavalygásokból. Megértettétek? S fűtyülök arra, hogy ez tetszik-e nektek, vagy sem. Tőlem hívhatjátok egymást, ahogy akarjátok, de elvárom, sőt megkövetelem, hogy értelmes dolgokkal foglalkozzatok. Mindenki megkapja tőlem a feladatát. Leontina, te maradsz az iskola élén.

Laura és Paula idős embereket fognak ápolni. Emerencia, Szeréna, s még vagy tízen, ti árva gyerekeket vesztek magatokhoz és felnevelitek őket. Amason Kunigunda és a Mata Hari Szeretetszolgálat az aluljárókban köthetik le az energiáikat. De nem is sorolom tovább, holnap reggel mindenki megtalálja a nevét és a beosztását a bejáratnál nagy hall falán. A szervezeteket egyesítem, mátol új elnevezés alatt fogunk működni, s ez: az **Egyenlőség Rend**. S mivel felesküdtetek nekem, a Rend vezetését ezennel átveszem és a Főanya megszólítást kérem magamnak. Más megszólításra nem hallgatok. Van kérdés?

Kétségbeesett, könnybe lábadt szemek meredtek a Főanya felé, de szólni, kérdezni senki sem mert. Shoma Ernő, a Főanya várt egy ideig, azután szélesre tárva karjait, már csak annyit mondott:

- Imádkozzunk, gyermekeim. Hadd adjam anyai áldásomat rátok, megtért bűnösökre.

~ EPILÓGUS ~

Orsolya pihegve, néma áhítattal figyelte a szótlanul cigarettázó férfit. A szobában nagy rendetlenség volt: szanaszét heverték a gyorsan letépkedett ruhák, a csipkés kombiné és a bugyi - hogy-hogy nem - a könyvespolc tetejére került, az elegáns estélyi ruha, Shoma nadrágjával együtt, az ágy mellett hevert.

Egy óra telt el, amióta Orsolya a szobába lépett - de milyen óra!

- Alaposan elrendezted ennek a sok álszent, nagyképű, hülye libának a sorsát - szólalt meg olyan hangon, hogy Shoma Ernő felkapta a fejét. Lám-lám, hová tűnt a sikoltozó, pipiskedő dáma? Helyette egy szerelemtől kipirult, odaadó, egyszerű, minden póztól mentes szép asszony nézett rá csillogó szemekkel. A festék kissé elkenődött, s ettől kedves, kislányos kifejezést nyert a csinos arc.

- Rád se lehet ismerni - mosolygott Ernő. - Most olyan vagy, mint egy gimnazista lány. Sokkal jobban tetszel így, mint amilyennek megismertelek. Hogy változhattál meg ennyire? Mondd, ti arisztokraták...

- Fenéket vagyunk mi arisztokraták! - nevetett Orsolya. - Adj egy cigarettát.

- Tessék. Várj, meggyújtom - Ernő nagyon meglepődött Orsolya iménti szavain. - Mit értesz azon, hogy nem vagytok arisztokraták? Hát akkor mik vagytok? Ez a Leontina például...

- Leontina igazi neve Póka Lujza. Az enyém pedig Csubela Rozália. Sosem voltunk arisztokraták. Őszintén szólva nem is igazán tudjuk, mit jelent ez a szó.

- Nem értem... - hápogott Shoma. - És honnan van a Lehel-Kürthy név?

- Egyszerű: vettem Mint a többiek. Lecsúszott, elszegényedett, igazi arisztokratáktól vásároltuk a neveinket valamennyien, később pedig már egymást kereszteltük el. Így lett Pókából Pöltenhauser, a doktori cím az valódi. Azt hiszem, ő az egyetlen köztünk, akinek magasabb végzettsége van, mint nyolc általános.

- Még mindig nem értem...

- Megmagyarázom, bár ez szigorú titok. A férjeink külföldi üzleti kapcsolatai miatt volt szükség az előkelő hangzású nevekre. Azelőtt valamennyien gyárban, vagy téveszben dolgoztunk, a férfiak is, és Rozinak, Bözsinek meg Julisnak hívtak bennünket. Aztán jött a rendszerváltás és fiúk ügyesen helyezkedve hatalmas vagyonokhoz jutottak. Csak az volt a baj, hogy nyomta őket a múlt árnyéka és a finnyás nyugatiak nem akartak a régi rendszer embereivel üzletelni. Valamelyikük kitalálta, hogy alakítsuk meg ezeket a mindenféle nőklubo-

kat, a lehető leghangzatosabb elnevezésekkel. Még a szervezetek neveit is ők fogalmazták. Olyan is: a régi kifejezéseket, amiken felnőttek, mint például a *nép demokratikus*, nem volt szívük kihagyni. Szóval átkereszteltük egymást, és most, ha a férfiak idehozzák a nyugati partnert, főúri nevek, csillogó külsőség, arisztokratikus légkör veszi körül őket. Egy színházi rendezőtől tanultuk a viselkedést, a mozgást és a beszédtechnikát. Eleinte négy-öt feleség vállalta, aztán ahogy a siker megmutatkozott, a többitől is megkövetelte a férje, hogy csatlakozzék hozzánk.

- A tiéd mivel foglalkozik?

- Én jelenleg özvegy vagyok, a férjemet tavaly autóbaleset érte, de rám maradt a vállalata. Papíron én vagyok az elnök-vezérigazgató, rettentő sok pénzt kapok, fogalmam sincs, miért. A húgocskám - őt tényleg Fruzsina hívják - egy hajdani villanyszerelőhöz ment férjhez, akinek most gyára van, ugyanaz, ahol annak idején kitanulta a szakmáját. No szóval, így néz ez ki. Ezeknek lettél te a Főmamája.

- Értem. - Shoma nem is tudta, mit érez, csalódást-e, vagy inkább nevetni kell ezen a fura nagyzási mánián? - Pontosabban szólva, nem értem, de ez most mindegy. Kérdezek valamit, de válaszolj őszintén, jó? Valóban annyira csúnya vagyok, mint képzelem?

Orsolya tűnődve nézte a férfi arcát, aztán kedvesen elmosolyodott.

- Igen, szívem. Az ember mindaddig csúnya és az is marad, amíg elhiszi. Valójában olyan vagy, mint a legtöbb ember, csak sugárzik belőled a félelem, hogy te más vagy, más mint a többiek. Holott a csúnyság belülről jön. A legrútabb embert is megszépíti a szép gondolat. Nekem például gyönyörű vagy.

- Mit csináljak ezzel a sok kerge nővel? Semmi kedvem hozzá, hogy afféle háremtulajdonosként bánjak velük. Vagy te is „úrhölgynek” érzel az ágyban? Főanyának?

- Nem, drágám, egészen másnak éreztelek. De mégis azt mondom, ne hagyd abba. Eredetileg le akartalak beszélni Lauráék csábításáról, de ők túl veszélyesek a férjeik rangja révén, de aztán beláttam, egyik banda sem különbözik a másiktól. Az egyetlen amit megtehetsz: fogd őket egy táborban össze, állj az élükre, s ki tudja, talán még értelmes dolgokra is rábírhatod őket. Hiszed, vagy sem, ők maguk is visszavágynak régi önmagukhoz, csak egymás előtt szégyellik bevallani. Laura például otthon titokban varr, főz és mosogat. Meglátod, még élvezni is fogják, hogy újra azok lehetnek, akik voltak, s ehhez megvan a kellő ürügy. Az eskü!

- Érdekes gondolat. - Shoma Ernő meztelenül járkált fel s alá a szobában. Orsolya éhesen figyelte minden mozdulatát. - Gondolod, hogy sikerülni fog?

- Meggyőződése. Segítek. Rám számíthatsz.

- Eddig minden „arisztokrata” hölgy első dolga volt, hogy az ágyába cipelt. Attól tartok, ezután sem lesz másként, követelni fogják a járandóságukat, ha már otthon nem kaphatják meg, mivel a férjeik nem érnek rá ilyesmivel foglalkozni, legalábbis a házi tűzhelynél. Nem vagy féltékeny?

- Egyáltalán nem, drágám. A Mata Harisokat is azért küldtük, hogy felrázzanak. Túlságosan jól végezték a dolgukat, de nem baj. Nem vagyok féltékeny, és nem vagyok irigy, te el tudsz bánni akárhány elkényeztetett úrhölgygel is. Az összessel! Fogadd el a felkérést, légy Főanya és viseld gondját a reád bízott leányaidnak. De ne most... ha lehet. Itt vagyok én és kérlek... add rám ágybéli áldásodat! Gyere! - lihegte Orsolya és kitérte gömbölyű karjait.

Ám az ölelésből egyelőre nem lett semmi.

Éles, türelmetlen berregéssel megszólalt a telefon.

- Ki a jó fene az már megint? - dörmögte bosszúsan Shoma. - Halló! Tessék...

- Ernőke? Itt a te Gizikéd beszél, a Macsákné. Remélem, még emlékszel rám. Megint sütöttem neked olyan finom pogácsát, mint a múltkor. Nincs kedved megkóstolni, szép fiú?

- Ki volt az? - kíváncsiskodott Orsolya, amikor a férfi szó nélkül letette a kagylót.

- Á, nem érdekes - mosolygott csendesen Shoma Ernő. - Egy hang a múltból. Valamikor ő volt az én *első* „főanyám”. Vele kezdődött el minden. Tulajdonképpen itt volna köztünk a helye. Csak egy a baj...

- S mi az?

- Nem akar úrinő lenni. Pedig lehetne. Valamikor ugyanis oroszlán-szelídítő volt.

ZENDÜLÉS NEW HUNGÁRIÁN

A sziget kicsi volt és jelentéktelen, alig néhány négyzetkilométernyi területű.

Mély tenger vette körül, a part végig köves, sziklás, nehezen járható, kopár és barátságtalan, s csak beljebb emelkedett szelídebb, lankás terület, magas fákkal, sűrű bozóttal. Közvetlen közelében állandó, párolgó köd lebegett, valósággal láthatatlanná téve az amúgy is gyér hajóforgalom számára. Különben sem lett volna tanácsos megközelíteni, mert éjjel, nappal, télen és nyáron egyaránt széles, hosszan elnyúló, kiszámíthatatlan hullámok ostromolták a part éles szikláit, s talán ezért volt, hogy a legöregebb tengeri medvék is keresztet vetve gondoltak rá és babonás félelemmel kerültek messze ívben.

Még neve sem volt és a térképek sem jelezték.

Ezen a napon egy túlságosan közel merészkedő szerencsétlen két árbocos, motoros vitorlás-hajó nem tudta elkerülni a végzetét. A mélyben kavargó áramlat egy szempillantás alatt elragadta, s mire utasa észbekapott volna, már késő volt: a magas hullámok a csöpp szkúnert, mint üres dióhéjat, felemelték, kiröpítették a sziklákra, s ott leejtették.

Az összeroppant hajó roncsai kisodródtak a víz szélére, a maradék felszerelés szanaszét hevert, úgy, ahogyan a szélvihar ide-oda dobálta-cibálta őket. A árbocrudak még kinn a vízen ketté törtek, amikor a kétségbeesett hajós megpróbálta egyenesben tartani az irányt. Mostanra csupán szilánkjai fehérlettek a barna köveken és az összeroppant bordázatból maradt meg néhány kisebb műanyagléc.

Elszomorító látvány volt. Csodával határos, hogy a hajó utasa megmenekült.

Konkoly Huba budapesti bérelszámoló vérző fejjel, keserű beletörődéssel nézte azt a keveset, ami hajójából megmaradt. Szűk belvárosi garzonját és a masszív terepjáró autóját leszámítva, ez volt összes vagyona, amit a megörökölt szülői ház árából vett használtan valakitől. Ráment majdnem az egész örökség, de nem bánta: aggregény életében ez jelentette az egyetlen, de legfontosabb szórakozást. Barátnője, barátja nem volt, nem is vágyott rá, szerette és kereste a magányt, az egyedüllétet. Évente egyszer a kocsit után kötötte hajóját, lehúzta a tengerparti városig és négy héten át hajókéz volt minden meghatározott cél nélkül. Erre spórolt egész évben, olvasni ritkán olvasott, akkor is legfeljebb valamilyen olcsóbb ponyvát; nem dohányzott, nem ivott és kerülte a társaságot. Ismerősei bogaras, különködő, rátarti alaknak tartották, akinek valószínűleg hiányzik egy-néhány kereke - de ő nem törődött a szóbeszédekkel, hanem élte a saját megszokott, magányos életét.

Konkoly Huba csupán az utóbbi években lett emberkerülő. Azelőtt imádta a kiadós haveri bulikat, garzonjába váltakozva surrantak fel az alkalmi, önként jelentkező szeretők, de rájött: mindenki csak kihasználja, bezzeg ha neki van szüksége lelki vagy anyagi segítségre, még elvétve sem akad olyan, akire számíthat.

Amikor rádöbrent erre a fájdalmas igazságra, összeroppant, búskomorrá vált, még sírt is, aztán visszahúzódott a világtól, amiben korábban egész tűrhetően érezte magát, majd fokozatosan felszámolt minden kapcsolatot, zárkózottá vált és ridegen szűkszavúvá. Megszokta, hogy magában beszél, néha fennhangon is, s ha valaki meghallotta, hogy lázasan vitatkozik önmagával, joggal hihette, hogy vagy megbolondult, vagy közel áll hozzá.

Az örökségből felújította és felszerelte a *Vándor* névre keresztelt hajót a navigáláshoz és a napi megélhetéshez elengedhetetlenül szükséges eszközökkel, volt benne gyorsfűzőtől az iránytűig minden, ami a vízi nomád élethez kell. Rádióját - fűtyülve a szabályokra - csakis akkor kapcsolta be, ha az időjárásjelentésre volt kíváncsi, egyébként a nagyvilág, az ország hírei nem érdekelték. A politikát utálta, a művészetet megvetette, a zene idegesítette. Örült, ha nem kell hallania, mi történik odakinn, a parton túl.

Ahogy senki más, ő sem tudott a titokzatos sziget létezéséről, pedig többször megfordult errefelé. A vihar hirtelen tört ki, szinte egyik percről a másikra, s ami a legérthetlenebb: az égbolton alig látszott néhány parányi, fehér bárányszerű felhő. Honnan az ördögből bukkant elő ez a rettenetes égiháború? Előkotorta a térképet és az iránytűt, persze hiába, pedig a legkisebb víz alatti zátonyt is fel szokták tüntetni.

- Lehet, hogy eltévedtem? - villant át rajta a riasztó felismerés.

Jóformán végig sem gondolhatta, már túl volt a hajótörésen.

De hol vannak a többiek, akikkel a szállodában találkozott? Azok is hajóval indultak el - no, nem a sajátukkal, mint ő, hanem a kiránduló hajóval, és éppen az ellenkező irányba. Velük mi történt?

Ők is elsüllyedtek?

Különösebben nem izgatta a dolog - az ő bajuk! Amikor meghallotta, hogy magyarok is laknak a hotelben, gyorsan félrevonult, hogy ne kelljen beszélni velük. Képesek lennének felkérezkedni hozzá - bosszankodott -, márpedig abból nem esznek.

Lassan csillapulni kezdett a fájdalma, s már volt ereje felállni és tájékozódni: hová is került tulajdonképpen? Eszébe villant, hogy járja egy legenda, miszerint van a környéken egy elátkozott sziget, amitől jobb őrizkedni, mert... a fene se figyeli, miket mesélnek a műveletlen, babonás hajósok. De könnyen lehet, hogy ez az a sziget, amit ő is mindig ösztönösen elkerült, mintha előre érezte volna, hogy egyszer még ideveti a balszerencséje.

Na, várjunk csak! *Balszerencse?*... Ugyan miért?

Hát nem mindig is erre vágyott: egy lakatlan szigetre, ahol nincs senki, akihez alkalmazkodni illik, nem kell minden áldott reggel hatkor felkelni és a rohadt hivatalba loholni, ott görnyedni az íróasztal felett, rabszolga módjára számolni, szorozni, összeadni, osztani és kivonni, s közben hallgatni a főnök hülye megjegyzéseit és az idétlen, ezerszer hallott, unalmas vicceit? Itt legalább a maga ura lehet, senki nem parancsol - paradicsomi állapot! Soha nem értette, miért kell szánni Robinsont, hacsak nem a lüke Péntek miatt, aki ott ügyetlenkedett a lába körül. Dehogysis balszerencse! Ellenkezőleg - a sors keze!

Végre egyedül lehet!

Nekiállt összeszedni a roncsdarabokat, eltakarítani a hajótörés nyomait. Biztos keresni fogják, de majd ő gondoskodik róla, hogy ne akadjanak a nyomára. Egy fogpiszkálót sem szabad találniuk! Lám, mire jó a babona: ide nem mer utána jönni senki emberfia. Egyéb se hiányzik, mint hogy a kárörvendő turisták megálljanak és álszent pofával sajnálkozzanak rajta.

Ameddig a ködtől ellátott, a tenger kihaltak tűnt, se közelben, se távolban egy árva hajó. Valószínűleg bemenekültek valami csendes öbölbe, alkalmi kikötőbe, pedig azok a hajók aztán fel vannak szerelve a legprecízebb műszerekkel, nagy motorokkal, mindennel. Mégis, egyedül ő mert dacolni a természettel - gondolta büszkén.

Igaz, kis híján ráfázott, de annyi baj legyen. Lehet, hogy megtalálta élete nagy álmát: egy igazi, hamisítatlan lakatlan szigetet? Illetve, azt, hogy lakatlan, még nem tudhatta biztosan, de hamarosan kiderül. Mindenesetre, remélte, hogy az.

Miután a parton rendet csinált - amit lehetett, behurcolt egy közeli bokor alá -, elhatározta, hogy megvizsgálja, valóban egyedül tartózkodik-e a szigeten, vagy netán vannak mások is, s ha igen, hányan, mifélek, s kikutatni, miként lehetne megszabadulni tőlük. De csak óvatosan, semmi kedve nem volt találkozni ténfergő emberekkel.

Meglepődött, hogy alig ment pár száz méterrel beljebb, a vihar, mintha elvágta volna, megszűnt és mennyei béke telepedett a környékre. Kellemes meleg volt, langyos szellő borzolta a fák leveleit, ragyogóan sütött a nap, illatozott a levegő - elképzelni sem tudott volna szebbet, jobbat, különbet.

A nap már lemenőben volt, amikor hitetlenkedve, ugyanakkor végtelen boldogsággal belátta: ő az egyetlen, aki a szigeten tartózkodik. A legcsekélyebb nyomát sem találta annak, hogy valamikor is lettek volna lakók, sehol egy kunyhó, tűzrakás, egy letaposott tisztás, de még egy keskeny ösvény, vagy csapás sem: a sziget olyan makulátlanul érintetlen volt, mintha nem itt, elérhető távolságban, hanem valahol az óceán kieső részén lenne.

- Ekkora mázli! - kiáltotta hangosan, teljes erejéből, örvendezve. - Van szigetem! Csak az enyém, nem kell osztoznom senkivel! Isten veled, világ! Konkoly Huba bérelszámoló, hatodik kerületi lakos többé nem létezik. Ne is keressétek!

A vad hullámok változatlan heveséggel támadták a parti sziklákat, közelébe menni életveszélyes volt. Konkoly Huba kissé értetlenül állt a négy-öt méteres hullámverés láttán. Gyakorlott hajós volt, s a mostani látvány sehogy sem illett eddigi tapasztalatai közé. Valami nem stimmelt, csak azt nem tudta, mi az, ami zavarja.

Tűnődve járkált a parton, óvatosan elkerülve a haragosan kicsapódó, félelmetes erejű hullámhegyeket, nehogy magukkal ragadják.

Igen... Ezek furcsa, ide nem illő, hatalmas és különös erejű hullámok...

De hiszen távolabb a tenger nyugodt, és az a kevés báránnyelű is eltűnt a feje fölül - döbbszent meg. Hát lehetséges ez? Honnan jönnek ezek a rettenetes hullámok? A sziget belsejében paradicsomi béke, csupán a parton dúl a vihar?

Kell lennie valami ésszerű magyarázatnak.

Elhatározta, hogy kideríti, lehetőleg minél előbb. Úgy illendő, hogy ismerje *saját* szigetének minden négyzetcentiméterét, annak összes rejtett titkával együtt.

Elindult, hogy körbejárja a birodalmát. Nyugatnak fordult, követve a napjárást. A parton végigmenve látta, hogy a habok tombolása sehol nem csitul, ellenkezőleg, voltak olyan részek, ahol még hevesebbé vált. Konkoly Huba kénytelen volt beljebb menekülni.

Mi okozza a tengernek ezt a különös háborgását a partszakaszon? Csak nem egy víz alatti vulkán? Lefeküdt és fülét a földre tapasztotta. Morajló hangot hallott, ami időnként lökészerűen felerősödött, majd ismét csendesebbé vált, pontosan úgy, ahogy a hullámláz ereje változott. Nem tudta eldönteni: a víz okozza-e a hangokat, vagy a föld mélyében zajló folyamatok irányítják a tenger háborgását?

Különösebben nem zavarta a dolog. Még talán jobb is így, legalább senkinek nem lesz kedve szándékosan kikötni, s ezzel megzavarni az ő békés napjait. No, majd kiderül.

Most a legfontosabb: keresnie kell egy alkalmas helyet éjszakára, holnap is ráér mindent átvizsgálni. Végighasított benne az öröm: *ezután mindig, mindenre lesz ideje*. Soha többé nem csörög a vekker a füle mellett.

Ezzel a boldogító tudattal mászott be egy szűk bejáratú barlangba, amelyet nem messze a parttól fedezett fel, még alkonyat előtt. Kényelmesen elfért, csak a derekát nyomta a kemény talaj, s egy takaró sem ártott volna, de ilyen csekélységgel most igazán kár lett volna törődnie. Majd minden lesz, a természet megadja, amire szüksége van.

Pillanatok múlva az igazak álmát aludta, még a tenger harsogó tombolása sem zavarta.

Azt sem vette észre, hogy egy óvatosan lopakodó árnyék jelenik meg a barlang bejárata előtt, leguggol és sokáig nézi mereven az édesdeden horkoló Konkoly Hubát.

Az árnyék, ahogy jött, olyan halkan, elosont onnan. Vissza-visszanézett, arcán ijedelem és bosszúság váltakozott. A kezében lévő nehéz bunkóval fenyegetően a barlang felé mutatott és hosszasan mormolt valamit maga elé.

Öt esztendeje élt a szigeten, és azóta most történt először, hogy valakivel találkozott.

A leselkedő alak fehér ember volt. Valamikor Futaki Bélának hívták.

Akkor még ő is egyszerű, átlagos budapesti lakosként élt, de öt évvel ezelőtt odaírtak a neve elé egy komor szót: *néhai...*

Hivatalosan halottnak nyilvánították.

Öt évvel ezelőtt Futaki Bélának esze ágában sem volt elhagyni imádott városát, Budapestet. Aztán hirtelen felpörögtek körötte az események és itt találta magát a szigeten.

Hogy is történt?

Forgassuk vissza az idő kerekét.

*

Amikor kimondták a válast, Futaki Béla, okleveles gépészmérnök, fellélegzett, aztán örömben elbőgte magát. 12 év folyt el értelmetlenül az életéből. Az első hónapokban Edit nagyszerű feleségnek mutatkozott, de jöttek a régi barátok, az anyós, a rokonok és Bélának hamar be kellett látnia, hogy igencsak szerény helyet kap jól induló házasesetükben. Mindennapi beszélgetéseikben egyre sűrűbben került szóba egy titokzatos Elemér, állítólag valamikori vőlegény, gáncsnélküli lovag, akivel szemben Béla rendre alulmaradt az összehasonlításban. *Bezzeg Elemér!* - hallotta szinte nap mint nap, főként az anyóstól, míg végül megelégedte és azt mondta Editnek:

- Ha még egyszer kiejtitek a szátokon, akár te, akár az anyád a csodálatos Eleméretek nevét, vége köztünk mindennek egyszer s mindenkorra, ezt vegyétek tudomásul.

Edit azonban vagy nem tudott, vagy nem is akart változtatni és Béla egyik este átköltözött a kisházába, s onnantól kezdve - ahogy mondani szokták: ágytól, asztaltól - külön éltek. Ettől kezdve Editet mintha kicserélték volna: bosszúból-e, vagy mert ilyen volt a természete, nem tudni - minden héten újabb és újabb férfibaráttal állított be. Béla eleinte tiltakozott a közös lakás lezüllesztése ellen, de hiába, az egész Szántay rokonság - Edit familiája - nekitámadt, összefogott ellene és Béla, békés természetű lévén, jobbnak látta befogni a száját.

A kilátástalannak tűnő helyzet végül is úgy oldódott meg, hogy Edit életében egy jól kereső orvos személyében megjelent az igazinak nyilvánított „nagy Ő”. Elemérnek az emlékét is elfújta az új szerelem. Az orvos nagyon korrektül viselkedett, udvariasan, de határozottan be-

jelentette, hogy szándékukban áll mielőbb összeházasodni, ezért arra kéri Bélát, ne akadályozza a gyors, békés megoldást. Tisztességes árat ajánlott fel a lakás Bélát illető részéért, aki örömmel fogadta a hírt, különösen, hogy az azonnali válasz is belátható közelségbe került. A két férfi kezét fogott, s ezzel a dolog el volt intézve.

- Szabad vagyok! - ujjongott magában, boldogan. - Oda megyek, ahová akarok!

Már ekkor elhatározta, hogy megvalósítja kamaszkori álmát, s a lakásért kapott pénzt egy világkörüli hajóutazásra költi és kinn marad valahol. Hogy hol, az mindegy, csak ne kelljen egy-ugyanazon ország levegőjét szívnia volt nejeével. Mérnöki diplomával a zsebében a világ minden pontján talál munkát - remélte.

Honnan sejthette volna, hogy hamarosan halottá nyilvánítják?

Az elutazást a válasz utáni hétre időzítette. Frankfurtig repülővel ment, onnan indult a luxus-hajó, egy teljes hónapig tartó csodálatos programmal, érintve egyebek között Ausztráliát is, ahol megállapodni akart, mivel eszébe jutott, hogy él ott egy unokatestvére, akitől segítséget remélhetett a kezdeti időkre. A munkától nem félt. Addig is gőzerővel tanult angolul.

A második napon Béla tengeri betegséget kapott, reggeltől estig a korlátnál nyögött és hányt, enni, aludni nem tudott, hiába szedett marékszámra mindenféle gyógyszert. Annyira legyengült, hogy jártányi ereje is alig volt, csak támaszkodott a korlátnál és nagy kortyokban szívta a hideg, sós levegőt. Éjszaka egy különös, sűrű ködbe burkolózó szakasz közelében hajóztak, amikor váratlanul erős szél kerekedett, a hajótest megrázkódott, mintha alulról meglökte volna valami. Nem volt nagy vihar, de éppen elég ahhoz, hogy Béla rosszullete fokozódjon. Nyögdecseelve hajolt át a korláton, kissé mélyebben, mint szabad, ráadásul pontosan akkor, amikor oldalra billent a hajó...

Béla sikoltása beleveszett a szélzúgásba.

A közelben senki sem tartózkodott, a fedélzeti tiszt a kávéját itta a parancsnoki hídon, így nem hangzott el az ilyenkor szokásos kiáltás: *Ember a vízben!*

A hajó tovább haladt és Béla utolsó erejét megfeszítve úszott, úszott - és egy kis szigeten találta magát. A tengert alig látta, mert körös-körül köd volt, csak a sziget felett ragyogtak a csillagok és világított a hold.

Így menekült meg.

A vizsgálat természetesen semmit sem tudott kideríteni.

A kapitány szerint sokan követnek el így öngyilkosságot. Minden egybevágot: a válasz megviselte, mondták, akik ismerték. Edit pár hétig gyászruhát viselt - nagyon jól állt szőke hajához - és könnyes szemmel, némi lelkiismeretfurdalással fogadta a részvétnyilvánításokat. Egy bűvárcsoport a látszat kedvéért lemerült, de a kutatást senki sem gondolta komolyan.

Futaki Bélát hivatalosan halottá nyilvánították. A hajótársaság nagyösszegű kártérítést fizetett az elhunyt családja részére, ezzel az ügyet véglegesen lezárták.

Mindez öt esztendővel ezelőtt történt.

Futaki Béla, okleveles gépészmérnök, azóta élt egyedül a szigeten. Eleinte valóban az öngyilkosság gondolatával foglalkozott, majd hetekig-hónapokig kijárt a parti sziklákra lesni az arra járó hajókat. De hiába gyújtott tüzet minden áldott nap több ponton is, a szigetet körülölelő állandó köd miatt senki sem vette észre. Amikor kifogyott öngyújtójából a gáz, belátta: nincs segítség, csak önmagára számíthat. Addigra már tökéletesen feltérképezte a szigetet, ismert minden bokrot, fát, barlangot, a teljes élővilágot, lassan megszokta a független, szabad

életet és hovatovább meg is szerette. Egy gondosan álcázott barlangot berendezett lakásnak, ott élt, ott aludt és nagyon boldognak érezte magát. Megerősödött - régi barátai most igencsak elcsodálkoztak volna a magas, erőteljes, duzzadó izomzatú férfi láttán.

Egyedül azt furcsállta, hogy bár a szigetét övező tejszerű, átláthatatlan köd soha nem oszlott fel, magán a szigeten állandóan kellemes, májusnak mondható hőmérséklet uralkodott. Béla fokozatosan elveszítette időérékét, hiszen órája a sós vízben tönkrement, nem voltak évszakok, csak örökös tavasz - őszintén szólva nem is izgatta különösebben.

Konkoly Huba hajótörésének közvetlen közelből volt a szemtanúja, de nem avatkozott közbe, részben mert nem volt rá szükség, másrészt mert nem akarta felfedni az idegen előtt a létezését. Jobb félni, mint megijedni, tartotta magát a régi közmondáshoz.

Ki tudja, miféle ember?

Lehet, hogy szökött gyilkos és a törvény elől menekülve szándékosan idézte elő a hajótörést? Egész nap követte, egy pillanatra nem veszítette szem elől, figyelte minden lépését, de semmi gyanúsat nem tapasztalt és lassan megnyugodott: az idegen semmiképpen sem lehet veszélyes reá. Nyápic alak és fogalma sincs a vadonban való viselkedésről. Ha úgy hozná a helyzet, fél kézzel elintézheti. Amikor az idegen behúzódott aludni a barlangba, Futaki Béla sokáig nézte, tanulmányozta.

Szóval ezután ketten fognak itt élni? Hát nem! Arról szó sem lehet - döntötte el magában -, az idegennek muszáj eltűnnie mielőbb. Legfeljebb segít neki tutajt eszkábálni, ha pedig nem hajlandó... Majd tesz róla!

Béla ennél a gondolatnál emelte fel bunkóját és fenyegette meg a barlangban alvó és mit sem sejtő új szigetlakót, Konkoly Hubát.

Tudta, hogy előbb-utóbb találkozni fognak.

*

Konkoly Huba tenyere felhólyagosodott, mire nagy keservesen sikerült tüzet csíholnia. Egy korhadt fába lyukat fűrt, abba mohát szórt - úgy ahogy gyermekkori olvasmányáiból és filmekből tanulta -, aztán markába szorított egy egyenes fadarabot és gyorsan pörgette körbe-körbe. Vagy félóra elteltével a moha füstölni kezdett.

Szerencséje volt, egy ügyes dobással halántékon talált egy szürke prémes, apró, gombszemű állatot, s már csak trancsíroznia kellett. Éles, pattintott kővel tépte-szaggatta a húst darabokra, a bőrt kézzel és fogával nyúzta le. Rettentő bűdös volt, de most ezzel törődött a legkevésbé, mivel gyomrát csikarta az éhség. Egész nap nem evett, csak mászkált a szigeten. A fák gyümölcsét, a különféle bogyókat nem merte megkóstolni, attól tartva, hátha mérgezőek. A húsból nem csalódhat - vélte. Majd ha már jobban kiismeri magát, bizonyára talál egyéb ehetőt is, addig be kell érnie kisebb vadakkal és hallal. Más kérdés, *hogyan* fogjon halat a háborgó, veszélyes tengerből. De bizonyára erre is talál valamilyen ügyes megoldást.

A pörkölődő hús szaga kellemetlen volt - Futaki Béla undorodva fintorgott a bozótban -, Konkoly Huba nyála mégis kicsordult. Kezét égette a tűz, kapkodva próbálta megfordítani, hogy másik oldalán is piruljon. A zsákmány sovány kis jószág volt, szinte alig csepegett belőle zsír. Sebaj, gondolta Huba, éhhalál ellen nagyon megfelel. Egy apró darabkát lecsippentett: pfuj, evett már jobbat is! Legközelebb sós tengervízben fogja áztatni - nevetett - az lesz a pácolás. Egy egész tenger áll rendelkezésére, mint páclé! Gondolatban vállon veregette önmagát: lám, máris megkezdte az alkalmazkodást vadonatúj, boldog életéhez.

- És mit fogok inni? *Ivóvíz!* - döbbsent meg. Most ébredt rá, hogy nem keresett egy forrást, vagy patakot, ahol iható édesvíz csordogál. Muszáj keresnie, még mielőtt enni kezd, különben szomjan pusztul, elvégre tengervizet nem ihat, az egyenlő volna a halállal. Levette a tűzről a félig sült húst, nagy darab száraz husángokat vetett a lángokba, nehogy kialudjon míg visszatér, aztán elindult vizet keresni.

Futaki Béla csak erre várt.

Vagy tíz méter távolságból, egy bokor mélyén hasalva figyelte az idegen ügyetlenkedését és jókat derült magában. Látszik, hogy gyámoltalan, városi alak, még azt sem látja, hogy körbe van véve kovakővel, amikkel szikrát lehet csiholni és nem kell órákon át veszkődni a tűzcsinálással. Na és az óriáspatkány!... Amikor a sziget tele van nyúllal, kecskével, nyúllal. Szerencsétlen hülye! Ha megeszi a patkányt, olyan beteg lesz, hogy nem éri meg a holnapot.

Vele született tisztessége arra ösztönözte, hogy valamiképpen jelezze: vigyázzon, a patkány húsa ehetetlen - annak idején ő is kis híján megjárta vele, két napig fetrengett, mire úgy-ahogy kiheverte azt a néhány leeresztett falatot.

De hogy szóljon neki? Milyen nyelven? Egyelőre nem akarta magát felfedni, előbb ki kell tapasztalnia, kiféle, miféle az ismeretlen. Ezért kapóra jött neki, hogy a másik elindult vizet keresni, ráadásul rossz felé: arra ugyan nem fog egy csöpp innivalót sem találni. Nem baj, hadd menjen, majd rájön. Majd kap inni, ha eljön az ideje.

Odaosont a tűzhöz, megragadta az égett húsdarabokat és nagy ívben a tengerbe hajította, a tüzet eloltotta, aztán visszabújt a rejtekhelyére és várt tovább: mit fog csinálni az idegen?

Hamarosan megtudta.

Konkoly Huba lihegve ügetett vissza - de az ellenkező irányból. Kivájt tökhéjban vizet hozott és lerakta egy kőre. S miközben Béla elismerően bólintott, a másik hőkenten meredt a kialudt tűzre. Kereste a húst, persze, hiába. A talajt vizslatta, hátha talál valami magyarázatot.

Béla áldotta az esztét, hogy egy lombos ággal eltüntette a lábnyomát.

Konkoly Huba magába roskadva leült és sírva fakadt. Fejét kezébe hajtotta, egész testét rázta a zokogás. Béla ismerte ezt az érzést, ő is ugyanígy kétségbeesett az első időkben, amikor a sziget foglya lett. Megsajnálta a fickót és leszakított néhány pompás zamatú gyümölcsöt a közeli dinnyefáról, és odagurította a zokogó emberhez, aztán gyorsan odébb surrant. Ha van esze, nyilván keresni fogja, honnan került elő az ennivaló.

Huba valóban meglepődött a bokrok alól egyenként előguruló ismeretlen gyümölcsök láttán. Bizonyára a szél verte le - gondolta. Egyet felkapott és megszagolta: mintha töről szedett, legfinomabb sárgadinnyét tartott volna a kezében. Az éles kővel belehasított és örömmel állapította meg, hogy csodálatos íze van, édes, leves és nagyon laktató.

Szóval itt ilyen finom falatok találhatók? Hát ez nagyszerű - füttyentett, de rögtön beleszúrt a kérdés: - Honnan kerültek elő ezek a furcsa alakú dinnyefélék? Hiszen nincs is szél.

Elindult abba az irányba, amerről kigurultak. A dinnyefa ott magasodott az orra előtt, tele érett, és már sárguló, szebbnél-szebb, gusztusos, kíváncsú gyümölcsökkel, el sem téveszthette. Körbejárta a fát, alaposan megvizsgálta: még sosem látott ilyet. Jó lesz megjegyezni a helyet. Amíg más nincs, ezen remekül élélhet akár napokig is.

S ekkor észrevett valamit, amitől megfagyott benne a vér:

Egy friss emberi lábnyomot.

Befelé vezetett egyenesen a sziget belsejébe.

Konkoly Huba megértette, hogy lőttek a magánynak. Nem töprengett sokáig, hanem elindult a nyomok után, hogy megkeresse azt, akivel osztoznia kell a sziget uralmán, s ha lehet, megküzdjön vele.

*

Nagyjából egy évvel később olyan esemény játszódott le ötezer méter magasságban a fejük fölött, ami a két szigetlakó további sorsát döntő mértékben befolyásolta.

Egy négyülékes kis repülőgép pilótája izgalomtól rekedt hangon kiáltott rémült utasának:

- Ha szólok, azonnal ugorjon ki. Valami baj van, elfolyt az üzemanyagunk, lehet, hogy pillanatokon belül le fogunk zuhanni. Megpróbálom letenni a gépet a vízre, de nem valószínű, hogy kibírja. A kioldózsínort magának kell megrántania. Nézze, ott lenn, balra van egy kis sziget, igyekezzék arra kormányozni az ejtőernyőt.

Mindezt angolul mondta, lázas mutogatás közepette, mivel nem tudott más nyelven, jóllehet, tisztában volt azzal, hogy utasa, aki számára a gépet főnökei bérelték, szinte alig beszél néhány szót az ő nyelvén. De hátha megért valamit.

Valójában semmi gond nem volt sem az üzemanyaggal, sem a géppel. Az utas volt útjában néhány nemzetközi szélhámosnak, akik elhatározták, hogy megszabadulnak tőle. Egy tengeri balesetet sosem lehet kideríteni.

A pilóta azonban másként döntött, mert mélyen vallásos volt.

- Hadd meneküljön meg a szerencsétlen - gondolta. - Ha nem muszáj, miért kelljen meghalnia? Ő a pénzt így is, úgy is, megkapja, hiszen feladatát elvégezte: *elveszíti* a szerencsétlen, bolond magyart. Valószínűtlen, hogy kihalásszák a tengerből, de mégsem ő lesz a gyilkosa. Miért ne adjon neki egy utolsó lehetőséget, ha rajta múlik? A másvilágon biztosan javára írják. *Kiesett a repülőgépből* - jelenti majd sajnálkozva és a nagyfőnök gondoskodik arról, hogy el is higgyék.

Lakházi Ödön iszonyatosan megvolt rémülve. Valóban nem értette a pilóta szavait, de a helyzet egyértelműnek tűnt: kényszerleszállás, valahol az óceán közepén. Még soha nem ugrott ejtőernyővel, sőt a repüléstől is viszolygott. Miért is hallgatott a barátja ötletére, hogy külön gépen tegye meg az utat, pusztán azért, mert ez jó benyomást tesz amerikai partnerekre. Hányta magára a keresztet, de ez már aligha fog segíteni: a motor furcsán köhögött és a gép szárnyai egyre jobban billegtek a szélben, orrát lefelé ejtette...

Lakházi Ödön, régi kereskedő család egyetlen élő leszármazottja, maga is kiváló üzletember, akinek életében ez volt az első alkalom, hogy kimerészkedett nyugati országba tárgyalást vezetni. Azelőtt keletre utazgatott, de most, hogy sikerült átjátszania saját magának a gyárat, kénytelen volt nyugat felé terjeszkedni és ez együtt járt a sok, minden hájjal megkent, maffi-ózó-gyanús ügyfélhez való alkalmazkodással, az oktan és rengetegbe kerülő fennhéljázással - mint ez a buta repülőút is.

Már akkor gyanús volt neki a két alak, amikor nem fogadta el a feltételeiket. Azok kerekperek megmondták, nincs mese, vagy megköti velük a szerződést, vagy megnézheti magát, ők nem kukoricáznak. A magyarországi gyár kapacitására szükségük van, de még inkább arra, hogy azon keresztül fedezzék egyéb üzelveiket, s ha Lakházi sokat okoskodik, megtalálják a módját, hogy jobb belátásra bírják. Olyan összeköttetésekkel rendelkeznek - mondták sokat sejtetően -, hogy elég egy telefon és Lakházi már csomagolhat is.

Mit tehetett? - kénytelen volt beadni a derekát és aláírta a szerződést, ami őt második emberré minősítette vissza, s ez volt az, amit legjobban fájlalt. Semmit sem imádott úgy, mint a hatalmat - még a pénznél is jobban!

Mehetett volna rendes polgári járattal, bár az is lezuhanhat, de mégis más, ha 2-300-an vannak, több az esély rá, hogy nyomon követik őket, jön a mentőszolgálat, s valamennyi embert mindig kihalásznak. Neki mindenben szerencséje volt eddig az életben, pont most hagyná cserben jósorsa? Végre elérte, hogy milliárdos, hogy irigylik, hogy nem függ senkitől, s hogy jelenleg őt tartják Magyarország leggazdagabb vállalkozójának. Igaz, vannak ellenségei, de ki nek nincs, nem érdemes törődni velük.

Kivéve a mostani üzletfeleit. Úgy látszik, útjukban áll.

Kevesen tudták, hogy Lakházi becsapta a világot azzal, hogy hagyta: hadd higgyék őt diplomás embernek, holott az igazság az volt, hogy pénzért vásárolt egy érettségi bizonyítványt, a diploma pedig csupán legenda. Valójában két éves politikai iskolát végzett, ahol megtanult kiválóan szónokolni és érvelni, tökéletesen mindegy, miről volt szó. A változáskor időben lépett, a reformok bajnokának tüntette fel magát, s mielőtt bárki is észbekapott volna, a gyárból - ügyesen kihasználva vezérigazgatói pozícióját - először Rt-t csinált, majd egy bravúros pénzügyi manőverrel a többségi tulajdont is megszerezte olyan állami bankhitelből, amit soha nem adott meg, s a jelek szerint már nem is fog.

A pilóta e pillanatban elordította magát:

- Go away! Start! - és megnyomta azt a gombot, ami nyitotta az utaskabin ajtaját.

Lakházi nem volt bekötve, így a léghuzat valósággal kiszippantotta az ülésből, a szélvihar messze dobta és süvítve zuhanni kezdett. Csodálatos módon lélekjelenléte nem hagyta el, megrántotta a kioldózsínort, mire az ejtőernyő simán kinyílt, s Lakházi lágyan lebegett lefelé. Meglepetésére a repülőgép emelkedni kezdett és még láthatta a pilóta vigyorgó arcát, amint integetve továbbrepül.

Most értette meg igazából, mi történt. Az életére törtek, hogy az egész gyár azoké legyen! A külföldi maffiózóké!

- Rohadtak! - üvöltött fel. - Átkozottak! Meg akartatok ölni! Ezt megkeserülitek! Csak egyszer kerüljek haza, kicsinállak benneteket!

De hiába rázta öklét a repülőgép után, tudta, hogy mindennek vége. Egy széláramlat felkapta és oldalra sodorta. Kapkodva ráncigálta a zsinórt, hátha sikerül egyenesben tartani magát. Ösztönösen jól csinálta, az ernyő ferde síkba állt és Lakházi látta, hogy nagy sebességgel egy bokrokkal benőtt domb felé zuhan. Maga alá húzta a lábait, nehogy eltörjenek. Amint földet ért, azonnal gurulni kezdett, ezzel is csökkentve a földreérés erejét, de így is sajgott minden porcikája. Végigtapogatta a testét: nem tört el semmije, az esést sikerült különösebb baj nélkül megúsznia.

Sokáig feküdt mozdulatlanul, hogy kiheverje a halálos ijedtséget. Agya úgy járt, mint a gép és ezernyi kérdésre kereste a választ. Most mi lesz? Hová került? Laknak-e a szigeten?

Fogalma sem volt arról, hogy a sűrűből két szempár figyel, él-e, vagy meghalt.

*

Konkoly Huba csupán egy éve, Futaki Béla viszont már hat esztendeje volt a sziget lakója.

Eleinte jól kijöttek egymással, de most éppen arra készültek, hogy megöljék a másikat, csak hiányzott a tettehez a bátorság. Titokban mindketten azt remélték, hogy az égből pottyant idegen segítségükre lesz.

Egyelőre azonban egyik harcos sem merte megkockáztatni, hogy előbújjon rejtekhelyéről.

Ismerték egymást, az együtt töltött tizenkét hónap alatt megtanulták, hogy ne bízzanak a másikban. Kemény és tanulságos év volt, több rosszal, mint jóval és egyiküknek sem szerzett örömet, annál több gyűlölködést és háborút. Éppen ideje volt, hogy egy új szereplő oldja fel kettőjük kilátástalan küzdelmét. Hogy aztán békét hoz-e közéjük, vagy tovább bonyolítja a helyzetet, az majd elválik.

Figyelték a jövevényt és várták, hogy életjelet adjon magáról.

Eszükbe sem jutott, hogy egy újabb, harmadik ellenfél érkezett közéjük.

*

Futaki Béla és Konkoly Huba első találkozására egy esztendővel ezelőtt, rögtön a hajótörés utáni harmadik napon került sor és eléggé sutára sikeredett.

Huba egy fa alatt heverészett, jóllakottan és elégedetten. Nagyon belakott a dinnyefa gyümölcséből. Kissé unta már, ezért elhatározta, hogy a déli pihenő után elindul valami más enni-valót keresni. Húst kívánt, halat, vagy bármit - csak ne dinnye legyen! Mellette jókora bunkó volt odakészítve, hogy védekezni tudjon a vadállatok, de főleg a sziget másik titokzatos lakójával szemben. Elhatározta, hogy nem adja olcsón az életét, ha netán a másik megtámadja, ha kell akár meg is öli, vagy az őt.

Muszáj eldönteni, mindenáron, ki az úr a szigeten.

Vagy két órán át aludt. Akkor fogta a bunkót és elindult felfedező útjára. Óvatosan haladt, nehogy az ellenség váratlanul támadhasson. Fülelt, hátha meghallja, hogy valahol a közelben settenkedik. Vajon hol lehet most? Mit csinál? Miféle? Végére az sem zárható ki, hogy egy elvadult kannibál törzs tagjai leselkednek rá és többen is lehetnek. Akkor pedig nem sok esélye marad a védekezésre.

Hirtelen egy rántást érzett a lábán, s a következő pillanatban elvágódott. Bokája köré erős indákból font kötél csavarodott. Hiába próbálta magát kiszabadítani, a kötél még szorosabban fogta a lábát. Szerencséje volt: az utolsó pillanatban sikerült megkapaszkodnia egy fa kiálló ágába, különben menthetetlenül belezuhan abba a mély gödörbe, ami mellette tátongott, s az alján hegyesre faragott karók meredeztek felfelé. Ha leesik, a karók felnyársalják, s a másik már készítheti is a bográcsot - gondolta hátborzongva.

A helyzete eléggé kilátástalannak tűnt, menekülésre nem volt semmi esélye, a kötél bilincsként fogta a lábát. Keményen megmarkolta a bunkót, hogy legalább védekezni tudjon.

A bokorból magas, izmos, erőteljes duzzadó férfi bukkant elő és megállt a kapálózó Konkoly Huba előtt. Szakálla a mellét verdeste, kezében kőbalta volt, ütésre emelve. Hubában meghűlt a vér, de nem mert megmukkanni, csak várta sorsát, mikor sújt le a balta. Azt még megállapíthatta, hogy az ismeretlen támadó valószínűleg fehér ember. Talán mégse kannibál.

A másik se szólt, csak szúrósan figyelt. Egy ideig farkasszemmel néztek, aztán a szakállas előbbre lépett és fenyegetően felmordult.

Huba bátran visszamorgott.

Láthatóan mindketten zavarban voltak, fogalmuk sem volt, mi fog történni a következő percben. Futaki nem akarta mindenáron megölni Hubát, örült, hogy végre lesz egy társa, ellenében Hubával, akinek szeméből sütött a gyűlölet.

- Hö!... - mondta kifejezően Futaki Béla és megforgatta feje fölött a kőbaltát.

Huba nem reagált. Az az igazság, hogy a kőbalta láttán nem mert megszólalni.

- Hö-hö! - zengette meg Béla újra a hangját. Békés szándéka jeléül leült Hubától vagy öt méterre. Fegyverét maga mellé fektette és felhúzott szemöldökkel, kérdő arccal várakozott.

Huba ezt jó jelnek fogta fel. Ő is leült és igyekezett jámbor képet vágni, nehogy felfigyeljen a szakállas vademberre.

- Hö-hö-hö! - mondta most Béla, hátha sikerül szóra bírnia a másikat. Valamilyen közös nyelvet kell találniuk, ha együtt akarnak élni.

Huba jobb híján ugyanúgy válaszolt:

- Hö-hö-hö-hö! - kiáltotta és a fájós bokájára mutatott. - Hö! Hö-hö-hö!

Béla bólogatott, hogy érti, de még korainak találja a kiszabadítását. Beugrott a bokorba és egy eddig nem látott gyümölcsfélét hozott. Úgy nézett ki, mintha alma lenne, s mint kiderült, valóban az volt, bár Huba eddig még sosem látott hasonló fajtát. Apró volt és szép piros színű. Elfogadta, kézbe vette és figyelmesen szagolgatta. Sose lehet tudni, hátha mérgező. Béla megsejthette, mire gondol, mert egy ugyanolyan gyümölcsöt vett fel a földről és jóízűen enni kezdte, mire Huba is nagyot harapott. Az alma rendkívül finom volt, kissé borízú, lédús és kellemesen puha.

Huba kinyújtotta a kezét: Hö! - mondta, jelezvén, hogy még kér.

Béla azon tűnődött, miként tudná szóra bírni az idegent. Hirtelen ötlettől hajtva, egyik kezébe vette a kőbaltát, a másikba egy almát és megkérdezte:

- Oké?

- Oké! - válaszolt Huba és elnevette magát, mire Béla is mosolygott. Úgy látszik, angol a pasas. Tovább próbálkozott.

- Who are you?

Huba elgondolkozott. Annyit tudott angolul, hogy megértette: az ismeretlen szakállas szigetlakó azt kérdezi, kicsoda ő. De miért árulná el? Inkább visszakérdezett, megismételve a kérdést:

- Who are you?

- Hm. - Béla nem tudott hirtelenében mit mondani. Nem, mégsem angol, érezni a kiejtésén. Nem baj, legalább megszólalt. Ez is valami. Mellére mutatott:

- Futaki! My name is, Futaki! Who are you?

- Japános neve van, pedig nem látszik annak! - gondolta Huba, aztán fennhangon folytatta.

- Hello, Futaki! My name is Konkoly Huba. I am Hungarian.

- Micsoda? - ugrott fel Béla megdöbbenve. - Te magyar vagy? Testvér!

Huba elképedve meredt a másikra. Aztán egyszerre tört ki belőlük a kacagás.

- Hát persze, hogy magyar vagyok - mondta Huba félig sírva a meghatottságtól. - És te? Szintén? Drága magyar testvérem! A nevedből ítélve japánnak hittelek, bár nem úgy nézel ki. Miféle név az, hogy Futaki? Szabadítsd már ki a lábam, kezd zsibbadni.

- Hát ilyen nincs! - hápogott Béla és gyorsan bogozni kezdte Huba lábán a csomót. Lelkesen összeölelkeztek és megcsókolták egymás arcát. - Két magyar egy Isten háta mögötti szigeten! Hihetetlen! Szólíts Bélának, az a keresztnem. Szerintem nagyon jól kijövünk majd egymással. Mesélj, hogy a jó fenébe keveredtél errefelé? Egyébként láttam, amikor a hajód neki-csapódott a partnak, azóta éjjel-nappal figyellek.

- Szép kis fogadtatás! - ingatta a fejét Huba. - S az eszedbe sem jutott, hogy a segítségemre siess? Hagytál volna elpusztulni?

- Vártam, hogy elboldogulsz-e? S ne haragudj, testvér, nem sejthettem, kiféle, miféle ember vagy. Ha tudom, hogy egy magyart vet ki a tenger, természetesen egy percet sem késlekedem, de... már megbocsáss... lehattél volna gyilkos, szökött rab, mit tudom én... akármilyen. Nincs senki arcára ráírva az ősi származása. Óvatosnak kellett lennem. Bár, ami azt illeti...

- Mit?... Mondd csak ki!

- Végeredményben most sem tudok rólad mást, csak a nevedet. Akárki mondhatja, hogy Konkoly Huba, vagy Kis Pista. Ettől még lehetnél gyilkos.

- Te is - vágott vissza Huba sértődötten. - Te is lehetsz bankrabló, háborús bűnös, bármi, pláne, ahogy kinézel. Nem éppen a szittyavér az, ami elsőként feltűnik a szakállas képeden.

- Ne vitatkozzunk - nyújtotta békére a kezét Béla. - Éppen elég csoda, hogy ezen a tenyérnyi szigeten két magyar összetalálkozik. Nehogy már összevevesszünk azon, ki, mi lehetne a másik. Az a fontos, hogy jól megférjünk egymással, ha már együtt kell élnünk, nem igaz? Inkább mondd el, hogy kerültél ide, aztán én is elmondom az én történetem. Gyere, elviszlek a barlangomba, ami kissé otthonosabb, mint a tiéd. Öt év alatt volt időm berendezni. Nem muszáj odaköltöznöd, lakhatsz egyedül is, de ajánlatos óvatosnak lenni és egymás közelében tartózkodni. Az utóbbi időben furcsa dolgok történnek a szigeten. Szinte naponta mozog a föld, és a madarak ilyenkor össze-vissza röpködnek, az állatok rohangálnak, mintha veszélyt éreznének. Nem árt rájuk figyelni. De ne aggódj, semmi baj, majd segíték jobb, kényelmesebb barlangot találni, mint a mostani, ahol meghúzódtál. Lehet közös gazdaságunk, tarthatunk állatokat... A sziget tele van vadkecskével, nyulakkal, gyümölcscsel. Annyi tojást szedhetsz, hogy meg is unod.

- Figyelmeztetlek, nem vagyok hajlandó Pénteket játszani melletted. Nem leszek a rabszolgád. Erről ne is álmodj.

- Megbolondultál? Honnan veszed ezt a marhaságot? - kérdezte Béla megütközve. - Eszembe sem volt. Minek nézel engem?

- Jó, jó - mormogta Huba. - Elnézést. Nem árt az ilyesmit előre tisztázni.

A két ember a szeme sarkából, bizalmatlanul méregette egymást. Az első nagy nemzeti öszszeborulás örömét elfújta az iménti néhány szó. Aztán Béla vállat vonva elindult, hátra-hátránézve, követi-e a másik, de még inkább, hogy nem forral-e ellene valamilyen alattomos támadást új barátja? Különös figura ez a Huba. Honfitárs ide vagy oda, magyarok között minden elképzelhető. Az ellenkezője is.

Érdekes, Konkoly Huba pontosan ugyanezeket gondolta.

*

Hetek sem teltek, s már szívből gyűlölték egymást.

Futaki meggyanúsította Konkolyt, hogy lopkodja a nehéz munkával összegyűjtögetett ehető magvakat, mire az kijelentette, hogy Béla rendszeresen megdézsmálja az ő csapdáit, ami már csak azért sem volt hihető, mivel azok felállítására éppen Futaki tanította meg. Nem volt olyan nap, hogy össze ne veszteket volna valami jelentéktelen apróságon. Béla hosszú magányában vallásossá vált, amit Huba, amikor csak tehetett, kigúnyolt. Imádkozás helyett egy hatalmas fát szemelt ki magának, felmászott rá és a tengert fürkészte, nem téved-e arra valamilyen hajó, amelyik felveszi őket. Sajnos a szigetet körülölelő köd miatt alig látott pár száz méterre. Milyen kár, hogy a hajóján lévő ködkürt is elpusztult, most jól jött volna.

Béla - csak hogy bosszantsa a másikat - egy mérges csípésű óriáshangya-családot telepített a fa tövébe. A hangyák rendkívül gyorsan szaporodtak - Béla titokban etette őket - és kegyetlenül hólyagosra marták Huba vézna lábait, nem győzte borogatni.

Már a tűzhelyük is külön volt, s mindketten reszkettek attól, hogy a másik kioltja a parazsat, ami az egyik legnagyobb kincs volt a szigeten, hiszen nem volt könnyű kovakővel tüzet csíholni.

Egy napon Futaki béketárgyalásra hívta Konkoly Hubát.

A két barlang között, félúton, közel a tengerhez, folyt le a találkozás. Leszúrtak egy karót és attól három-három méterre leültek a földre, bunkóikat maguk mellé helyezték és vártak, hogy a másik kezdje a megbeszélést.

Vége Futaki megunt a néma ücsörgést.

- Nézd, Huba... Úgy gondolom, nincs értelme, hogy tovább hadakozzunk. A sziget valóságos tejfel-mézzel folyó Kánaán, bőven elegendő kettőnknek, elférünk, ennivaló annyi, hogy nem két férfi, de kétezer is kényelmesen megélne. Jóformán csak a kezünket kell kinyújtanunk érte. Nincs hát miért félni, inkább éljünk békességben, egymás megsegítésére.

- Egyetértek - mondta Konkoly Huba. - Csak azt szeretném tudni, miért csempésztél kígyót a barlangomba?

- Nem én csempészttem kígyót a barlangodba, hanem magától ment be. Ne dobáld a csontokat a barlang elé, akkor majd nem fog szagot és nem szokik oda. Na és te, arról nem beszélsz, hogy telehordtad tövises gallyal a barlangom bejáratát? A kerítést is megrongáltad, ahol a szelídített kecskéimet tartom.

- Mi az, hogy a *te kecskéid*? Hát nem együtt hajkurásztuk őket? Egyedül sose fogtál volna be egyet se. Ha én nem lennék...

- Na ne hülyéskedj! - dühödött fel Futaki. - Azt hiszed, azért sikerült azt néhány satnya jószágot megfogni, mert te ott üvöltöztél, tisztos távolságban, még a közelükbe se mertél menni? S mit gondolsz, milyen sajttal kínáltalak meg, honnan vettem a tejet, mielőtt ide hozott volna az ördög? A karám már akkor is megvolt, csak éppen a fejőskecskét le kellett vágnom, mert... mert... semmi közöd hozzá!

- S még te akartál békülni? - kiáltotta haragtól elkékülve Konkoly Huba és harciasan megmarkolta a bunkóját.

- Na jó - mondta Futaki -, így nem megyünk semmire, okosabb enged, tartja a közmondás. Kezdjük előlről. Nem létezik, hogy ne tudjunk szót érteni. Nézd, én amondó vagyok, ne a régi sérelmeken lovagoljunk, inkább azon gondolkozzunk, hogyan tudnánk békében együtt élni.

Ketten könnyebben vadászhatunk, megoszthatjuk a konyhakerti munkát és a gyűjtögetés is egyszerűbbé válik. Mit szólsz hozzá? De ne gyere nekem azzal, hogy mi volt, hogy volt.

- Én jövök? Nem te hánytorgatod fel, hogy voltál szíves megmenteni az éhhaláltól? Én egy rossz szóval sem sértegettelek, pedig volna rá ezer okom. Itt van például...

- Hagyjuk a példálózást, én is tudnék felhozni eleget, de most nem az a cél, hogy ki tud nagyobbat lódítani. Állapodjunk meg, hogy mától kezdve félretesszük a gyanakvást és a bizalmatlanságot, nincs többé harag, s én olyat mutatok neked, hogy a szádat is eltátod. Na, áll az alku? Kezet rá, pajtás!

- Mutogatni én is tudok - morogta Huba enyhültebben. - De jó, legyen, szerintem is okosabb, ha békességben élünk, ha már nem tudok megszabadulni tőled. De mi a biztosíték, hogy nem fogsz becsapni?

- Én ugyanezt kérdezem. Bízhatok-e a szavadban?

- Az én szavamban? - háborodott fel Huba. - Elfelejtetted, kivel beszélsz?

- Miért, kivel? - tárta szét karjait Béla. - Hát ki vagy te? Egy nyeszlett kis hajótörött, semmi más. Annak itt nincs jelentősége, hogy otthon, civilben, miniszter voltál, vagy utcaseprő. Ilyen alapon én is döngethetném a mellem, hogy diplomás mérnök vagyok, de nem teszem, mert szerény vagyok és jóindulatú, szemben veled, aki...

- Aki?... Tessék, már megint kezdted.

- Na jó - visszakozott Béla. - Igazad van, ne személyeskedjünk. Felesleges a múlton rágódni, hogy ki kezdte, miért kezdte. Itt vagyunk, elzárva a civilizációtól, muszáj kijönni egymással. Kinn a világban ezt úgy nevezik, hogy *koalíció*, jöllehet, nem kell politikát játszani, nincs ellenzék meg ilyen marhaságok. Bevallom, nem rajongok a társas életért, megszoktam az egyedüllétet, de ez most különleges helyzet. Nézd, odadobom a bunkómat, a szikla mögé. Dobd el te is a magadét, de tegyük egyszerre.

- Rendben van - mondta Huba kelletlenül.

- Számolok! - emelte fel hangját Béla. - Egy... kettő... há... rom! - mire mindketten eldobták a súlyos bunkókat.

A béke megkötött. Legalábbis egyelőre.

Béla barlangja mellett volt egy másik is, szinte pontos mása az övének. A két barlang között édesvízű forrás csurdogált, azon megosztoztak. A védelemmel nem sok gondjuk volt, mivel a barlangok magasan voltak, nehezen megközelíthetőek, állat oda nemigen juthatott, de nem is volt a szigeten olyan, amitől félni kellett volna, kivéve egy-két nem túlságosan veszélyes kígyófajtát, azok is inkább a sík terepet kedvelték, beérték apró rágcsálókkal és méregfoguk sem volt. Ettől függetlenül Huba félt tőlük, s ha meglátott egyet, jajgatva menekült.

Sikerült jócskán gyarapítaniuk a kecskéik számát, azoknak karámokat csináltak és külön-külön fejték, gondozták. Béla megtanította Hubát a sajtkészítésre, a lenyúzott bőr kikészítésére, amiből ruhát, lábbelit varrhattak maguknak. Sokszor főztek közösen, bár ebből elég sok vita adódott: Béla szívesen használta a szigeten felkutatott ilyen-olyan fűszernövényeket, melyeknek ízét Huba ki nem állhatta. Volt egy rettenetesen csípős bogyó, amit Béla imádollt, Huba viszont sivalkodva és átkozódva rohant vizet inni, amikor először megkóstolta. Ebből kis híján verekedés lett, de elsimult a dolog, azzal, hogy Béla bemutatta: a bogyó nem halálos méreg, nyersen befalt néhány szemet - igaz, még neki is könnyezett tőle a szeme -, ellenben nagyon hasznosan segíti az emésztést.

Az újabb veszekedés egy elkóborolt, alig pár napos gida miatt tört ki.

A buta jószág átbújt Huba karámja kerítésén, de ahelyett, hogy elmenekült volna a vadonba, egyenesen besétált Béla kecskéi közé. Béla nem vette észre, hiszen nem számolgatta naponta az állatállományt, de Hubát ez nem nyugtatta meg. Megvádolta a másikat, hogy szándékosan csalogatta át a gidát és elégtételt követelt.

- Nem vagy te normális, Huba - békítgette Béla. - Egy vacak kis gidáért kapod fel a vizet? Kimegyünk a terepre és fogunk neked helyette kettőt. Vagy ha ez nem tetszik, gyere, válaszdd ki, melyik volt és vigyed. Azt se bánom, ha még vagy kettőt-hármat összeterelsz, ha ezen múlik a békesség. Van a szigeten elég, jut is, marad is.

- Ez nem ilyen egyszerű. Itt elvekről van szó: az ember nem veszi el a barátja tulajdonát!

- Ja, nem tudtam, hogy *barátok* vagyunk. Én azt hittem, kényszerűségből élünk együtt a szigeten. Nem én hívtalak, hogy éppen itt törd össze a nyavalyás hajódat. Azelőtt nyugalomban éltem, most meg...

- Szóval már felhánytorgatod, hogy segítettél? Meglettem volna nélküled is.

Elvitatkoztak még egy ideig, s ki tudja, hová fajul, de a kis gida, mintha megértette volna, hogy miatta civakodnak az okos, felnőtt emberek, kisurrant a kerítésen és visszaballagott az anyjához, vagyis Huba karámjába.

- Látod, az állatnak több esze van, mint nekünk kettőnknek együttvéve - kacagott Béla. - Tulajdonképpen mi értelme külön karámban tartani őket? Közösén sokkal könnyebben gondoskodhatnánk róluk, nem gondolod?

Huba, ha kelletlenül is, végül beleegyezett, hogy a két karámot egyesítsék. Ez valóban sok előnnyel járt, közösén legeltették őket és a tej meg a sajtermést is együtt tárolhatták, nem is beszélve a húsról, amit Béla a sós tengervízben való áztatás után, napon szárítva a barlang hűvösebb mélyén, rúdra akasztva tárolt.

- Sosem tudhatjuk, mit hoz a jövő - szokta mondogatni. Kivételesen ezzel Huba is egyetértett és szívesen besegített a hústartósításba, s közben betegre zabálta magát.

Már-már idilli békesség bontakozott ki a két magyar között.

Esténként kiültek a tengerpartra. Elmesélték egykori életüket, s kölcsönösen megállapították, hogy szerencsájuk volt, amikor ezen és nem egy másik, zordabb éghajlatú szigeten kötöttek ki. Huba kifundált egy sakkra emlékeztető játékot, azzal remekül elszórakoztak, bár Huba minden vereségnél csalással gyanúsította társát. Béla - hasznosítva mérnöki tudását - ötletes vízemelő szerkezetet épített, amivel sikerült egy édesvizű medencét kialakítaniuk. Mivel félt, hogy a tengerben ragadozó halak is partközelsébe jöhetnek - Huba leginkább a cápától félt, hiába magyarázta neki Béla, hogy a tengernek ezen a részén soha nem voltak, nem is lehetnek cápák -, most végre kedvükre úszkálhattak reggeltől, napestig. Huba lebarnult, s némileg megerősödött, már nem volt olyan nyápic és göthös, mint amikor a szigetre került, de Béla díjbirkózó természetével nem vehette fel a versenyt.

Hónapok teltek el így, amikor Hubának az a hóbortos ötlete támadt, hogy alakítsanak köz-társaságot és nevezzék el New Hungáriának.

Béla jót röhögött a javaslaton.

Megvolt győződve róla, Huba vagy viccel, vagy megőrült, ezért habozás nélkül beleegyezett. Egy óriási fát kinéztek, ami már messziről kimagaslott a többi közül, fenn a nagy domb tetején. Huba lelkesen és komolyan, különféle bogyók nedveiből nyert vörös festékkel - időt,

fáradtságot nem kímélve - egy kinkeservesen megmunkált deszkára hatalmas, messzire rikító betűkkel felírta:

NEW HUNGÁRIA

- Miért nem azt írjuk ki, hogy *Új Magyarország*? Elvégre magyarok vagyunk, miért ne íránk magyarul? - kérdezte Béla tamáskodva.

- Mert ha erre téved a megmentő hajó, nem fogja tudni, mit jelent. Angolul minden hajóskapitány ért.

- Hm. Van benne igazság.

Mindkettőjüknek roppantul tetszett a tábla és az elnevezés, naponta odajártak. Béla növényi rostokból szőtt zászlót tűzött fel a fa tetejére, de még akkor éjszaka elvitte a szél, többé nem is próbálkoztak a zászlóval.

Hubának újabb zseniális ötlete támadt.

- A szigetnek már van neve. Úgy illik, hogy a fővárost is kijelöljük és nevet adjunk neki.

- De hiszen nincs is városunk - vigyorgott Béla.

- Most még nincs... De ki lát a jövőbe?

- Csak nem akarsz *utódokról* gondoskodni? A kecskéinket kíméld meg és rám se számíts.

- Te mindig komolytalankodsz, ezt az egyet nem szeretem benned, Béla. Igenis, ragaszkodom ahhoz, hogy a barlangjaink környékén szélesítsük ki a kerítést és kereszteljük el *New Budapestnek*.

- Nem lehetne *New Hódmezővásárhely*? Ugyanis ott születtem - tréfálkozott Béla.

- Nem lehetne! - tiltakozott epésen Huba. - Ennyi erővel nevezhetnénk mondjuk New Terézvárosnak is. Nem, legyen csak *New Budapest*. S tudod mit, kellene egy rendes, szabályos alkotmány, amiben lerögzítenénk a nép jogait és kötelességeit.

Béla ámuldozva nézett Hubára.

- Esküszöm, te becsavarodtál. Mondd, nem voltál te titokban ügyvéd, vagy országgyűlési képviselő, esetleg ápolt a lipótmezei bolondok házában?

- Légy szíves, ne sértegetsz. Otthon is jogállamban éltünk, ez együtt jár a művelt, nyugati civilizációval. Már István király megmondta, hogy...

- Hagyd abba, az Isten szerelmére! Még szép, hogy nem állsz neki a kisebbségi jogokról prédikálni, vagy a többnyelvűségről. Te tényleg komolyan gondolod, hogy egy lakatlan szigeten, ahol összesen ketten élünk, két árva, idegenbe szakadt, csóró magyar, nekiállsz alkotmányozást és államot játszani? Netán királyt is válasszunk? Akár felváltva lehetnénk hol alattvaló, hol meg király.

- Királyt semmiképpen sem képzelek - mondta Huba, mit sem törődve Béla gúnyolódásával -, de köztársasági elnökre okvetlenül szükség van. S mivel a fejlett országokban úgy szokás, hogy a legfőbb méltóságot a nép közvetlenül választja meg, igenis, ki kell írunk a választás napját, méghozzá minél előbb. Ezzel nem várhatunk.

- Kétharmados többséggel, mi? - nézett rá Béla csúfondárosan. - Na jó, legyen 51 százalék. Akkor is, áruld el, honnan szerzed a +1 %-ot? Ketten vagyunk, maximum fele-fele arányban jöhet ki az eredmény. Két elnök nem lehet.

- Hm... - Huba izgatottan járkált fel s alá, mélyen magába merülve. Látszott, hogy egészen belehabarodott saját ötletébe, s abból nem fog engedni egy jottányit sem - Igazad van, ez nem kis probléma. Valami megoldást kell találnunk.

- Döntsük el birkózással - ajánlotta kajánul Béla. - Aki erősebb, az lesz az elnök.

- Erőszakkal akarsz köztársasági elnök lenni? - háborodott fel Konkoly Huba. - Még el se kezdtük a *kampányt*, s te máris azzal jössz, hogy erővel gyűrjed le a kisebbet? Elnyomást akarsz? S hol marad a választói szabadság, a szavazás tisztasága, a demokrácia?... - folytatta volna, de Béla felugrott, megmarkolta Huba vállát és ráüvöltött:

- Hagyd abba! Te Isten marhája, te! Még itt is politizálni akarsz? Nem elég, hogy itt szerencsétlenkedünk a világ végén, két hülye magyar, elzárva mindentől, s ki tudja, látunk-e még magunkon kívül embert valaha? Nem volna jobb neked is, ha maradnál nyugton a fenekeden és örülnél, hogy van mit ennünk, innunk, nem szenvedünk hiányt, hogy egészségesek vagyunk, most ide akarod hozni a vetélkedés, a marakodás ördögét is? Abba még belementem, hogy legyen meg a kedved, legyünk *New Hungária*, nem oszt, nem szoroz, de hogy még holmi választási cirkuszt is rendezz, hát abból nem eszel, megértetted? Mert ha *csak cirkusz* volna, azt mondanám, egye fene, időnkől kitelik, de te véresen komolyan veszed és ezt nem akarom. Nem és nem! Megértetted? Végére is én voltam itt hamarabb, nekem köszönheted, hogy egyáltalán élsz, s ha már mindenáron ragaszkodsz az elnöki rendszerhez, elsőbbségi jogon nekem jár az elnöki cím. Ezt jó, ha az eszedbe vésed, különben...

- Különben? - kérdezte Huba különös, vészjósló nyugalommal. - Nem félek tőled.

- Ki akar bántani, te ütődött? - dühöngött Béla vörös képpel. - Éppen azt magyarázom...

- Azt magyarázod, hogy te akarsz a helyzeteddel visszaélni és elnök lenni, különben megölsz. Nem értem, hogy lehet valaki ilyen hatalommániás?

Bélában megállt a szívverés.

- Na ebből elég - dohogta őszintén felháborodva. - Ilyen örültséget ki se ejts a szádon. Nem mondtam és nem is gondoltam ilyeneket, mert eleve idegen a természetemtől. Én csupán...

- Felesleges szépítgetni a dolgokat - állt fel Huba és arca megkeményedett, tekintetében szenvedélyes fények lobogtak. - Mindent értek. Nem mersz ellenem kiállni, félsz, hogy elveszíted a választási küzdelmet, s most szeretnél visszatáncolni. De én átlátok rajtad, engem nem tudsz megtéveszteni. Vagy lesz köztársaság és én leszek az elnök, vagy e pillanattól kezdve hadiállapotban lévőnek tekintem magunkat.

- Micsoda? Minek tekintesz te minket? - döbrent meg Futaki Béla. - Ha jól értettem, háborút akarsz? Elment az eszed?

- Úgy van! - húzta ki magát Konkoly Huba. - Ultimátum! Még ma meghúzzuk a demarkációs vonalakat, a karámokat kettéosztjuk, aztán kezdődjék a hadviselés. Éljen az igazság és a szabadság! Éljen *New Hungária*! Éljen Kossuth Lajos!

- Nézd, Huba, én istenfélő, katolikus, vallásos ember vagyok és nem akarok vért ontani, márpedig elég, ha meglegyintelek, neked véged. Lehetetlen, hogy ne tudnánk békés eszközökkel, tárgyalások útján megoldani a problémákat.

- Én viszont minden vagyok, csak nem vallásos - vágott vissza Huba. - Éppen ezért itt már nem csupán *New Hungária* jövőjéről van szó, hanem két világnézet ütközik meg egymással.

- Egy lakatlan szigeten, ami még a térképen sem található és összes lakója két állatbőrbe öltözött ember?

- Úgy van. Nem a hely és nem a létszám a fontos, hanem az eszme.

Béla sokáig állt és tűnődve meredt maga elé. Szomorú tekintetét Hubára emelte és csöndesen annyit mondott:

- Szóval az eszme. Helyben vagyunk. Rendben van, legyen, ahogy akarod. Ha háború, hát háború. Legalább *igazi magyarok* módjára fogunk viselkedni. Elférne itt még vagy egy-két ezer ember kényelmesen, békében, nyugalomban, maga lehetne az édenkert ez a csöpp kis sziget, de két magyarnak mégis szűk. Hát jó... Kapsz egy napot, amíg felkészülhetsz a harcra, de utána, esküszöm, megemlegeted a magyarok Istenét. Visszasírod te még azt az időt, amikor nem voltunk köztársaság!

A háború másnap hajnalhasadtával elkezdődött.

A háborúzó felek összes fegyverzete bunkókból, kövekből és alattomosan felállított csapdából állott. Éppen elég ahhoz, hogy előbb-utóbb legyilkolják egymást. A küzdelem életre-halálra szólt és nem számíthattak kíméletre egyik oldalon sem.

S ez volt az a nap, amikor Lakházi Ödön ejtőernyője úgy éjfél tájban landolt a sziget déli csücskén.

Nem is sejtette, milyen mázlija van, hogy nem a küzdő felek területén ért földet.

Azonnal megölték volna.

Arról sem volt fogalma, hová került, a világ mely pontjára, s hogy rajta kívül van-e még élő ember a szigeten.

De hamarosan megtudta.

*

Lakházi sokáig feküdt a fűben lihegve, halálosan kimerülten.

Szerencséje itt sem hagyta el: sikerült úgy földet érnie, hogy senki nem vette észre, semmi komolyabb baja nem történt, néhány jelentéktelen karcolást leszámítva egyetlen porcikája sem sérült meg. Az ejtőernyőt nehezen tudta lefejtetni magáról és gyorsan eldugta egy sziklahasadékba, nehogy valaki felfedezze. Ki tudja, hátha bennszülöttek lakják a szigetet? Olvasott eleget az ilyen elzárt világban élő vademberekről, akik képesek egymást is felfalni, nemhogy egy idegen fogolyt. Iszonyatosan meg volt rémülve. Amúgy is gyáva alkattal verte meg a természet, de ott kinn a nagyvilágban a pénz volt az ő igazi, uralkodó ereje, na és a nagypolitika, ahol nem a testi erő számított, sokkal inkább a rafinéria, az okos beszéd, a furfangos ész, s neki ebből nem volt hiánya.

Vajon hová pottyant, kik közé. Amíg erről meg nem bizonyosodik, rendkívül óvatosnak kell lennie. A legelső: muszáj sürgősen búvóhelyet keresnie, de mielőbb, lehetőleg még virradat előtt, nehogy bárki is meglássa. Telihold ragyogott, így nem kellett vaksötétben tapogatóznia. Lehajolva, ahogy a filmekben látta, futni kezdett a hegyoldal felé. Egy terebélyes, tüskés bokor alatt hasravágta magát, hogy kikémlelje: merre tovább? Ismét szerencséje volt, tőle alig ötven méterre egy barlang száját látta feketén tátongani - ez éppen jó lesz! Csak nehogy valami vadállaté legyen, esetleg bennszülöttek tanyázzanak benne. Közelebb kúszott és egy ködarabot hajított a barlang bejárata elé.

A kő nagy csörömpöléssel begurult, de más nem történt.

Még közelebb óvakodott és újabb követ dobott, most már pontosabban célozva.

Most sem történt semmi.

Nekibátorodva elkúszott egészen a barlang szájáig és csodálkozva látta, hogy alig 3-4 méter mély, a hold éppen bevilágította.

Szalma fedte az alját, vagyis itt már aludt valaki!

- Ezek szerint laknak a szigeten - állapította meg, s nem tudta, örüljön ennek, vagy aggódjék miatta. Majd elválik. Mindenestre, győzött az álmoság, bemászott és elnyújtózta fáradt tagjait. A következő pillanatban aludt, mint a bunda.

Korán ébredt, a nap még nem kelt fel egészen.

Első pillanatban fel sem fogta, hol van, s idő kellett, amíg tudatosult benne a hihetetlen valóság: ő, Lakházi Ödön, budapesti elnök-vezérigazgató, neves üzletember, sokszoros milliomos, egyik óráról a másikra barlanglakó vadember lett, aki koszosan, farkaséhesen, hason csúszva lopakodik egy ismeretlen szigeten, valahol a tenger egy eldugott zugában, reszketve, nehogy felzabálják holmi primitív kannibálok. Az örület kerülgette és olyan rettenetes, tehetetlen düh fojtogatta, hogy szinte fizikai fájdalmat érzett. Két ujját magasra tartva esküdött: megfizet a gazembereknek, akik így behúzták a csőbe, meg akarták ölni - csak egyszer kerüljön vissza Budapestre.

- Erre egyelőre nem sok remény van - állapította meg búsán.

Egy domb mögött feküdt és a bokor alól kilesve igyekezett felmérni a helyet. Aztán kimerészkedett és egy sok ágú fára kapaszkodott. Az ágak valóságos lépcsőt képeztek, így nem volt nehéz jó magasra feljutnia. Körülnézett és nem sokon múlt, hogy ájultan zuhanjon le a döbbenettől: körös-körül vizet látott és ködfalat, sehol egy épület, vagy kunyhó, csak fák és fák és újból csak fák, no meg sűrű bozót, sziklák és dombok, váltakozva lapos síkságokkal. Mozgás semmi, bár amott mintha egy furge állat szaladt volna át a közeli tisztáson. Mi volt ez? Kecskének látszott... vagy valami ahhoz hasonlóknak. De attól még lehet oroszlán, sőt akár tigris is, fene képes megállapítani ilyen rövid idő alatt. Végigfutott hátán a hideg, ahogy belegondolt...

Csüggedten lemászott a fáról és folytatta útját a sziget belseje felé. Továbbra is óvatosan mozgott, nem akart meglepetést. Letört egy botot, hogy legalább védekezni tudjon. Közben azon dühöngött, hogy a cigarettája ott maradt a gépen az öngyújtójával együtt, s persze a táskája is, benne az összes fontos iratokkal, pénzzel. Azok a csibészek átnézik és pontosan tudni fogják legtitkosabb terveit, azokat is, amivel meg akarta etetni őket. Most már mindegy, jelenleg sokkal fontosabb, hogy kiismerje magát és valamilyen állandó lakhelyre tegyen szert.

Ebben a pillanatban egy vörösen rikító táblát vett észre, ami egy óriási fa tetején díszelgett. Végre, valami támpont! - örvendezett.

Amikor közelébe ért, földbe gyökerezett a lába és hitetlenkedve dörzsölte a szemét.

A táblán *New Hungária* név volt felírva, félreérthetetlenül, tisztán olvashatóan. Közelebb ment, megfedkezve az óvatosságról, mert nem akart hinni a szemének.

Hogy-hogy *Hungária*? Ha ez igaz, akkor ez egy mini-Magyarország, de legalábbis magyarok lakják. De hiszen... Hurrá, megmenekült!

Már-már ott tartott, hogy énekelni kezdi a Himnusz, amikor egy puskacsőszerű valamit nyomtak a hátába és egy éles hang csattant:

- Hands up!! - hallotta és érezte, hogy lelassul a vérkeringése az ijedelemtől. Szóval mégse magyarok? Na, jól nézünk ki, gondolta, ha ezek csak angolul tudnak, neki annyi. Mindenestre, feltartotta kezeit és óvatosan hátrasandított.

Magas, erőteljes férfi állt mögötte, szakálla a hasát verte. Kikészítetlen bőrből összetákolt ruha fedte izmos testét - Lakházi ilyennek képzelte Tarzant az őserdőben. Kiderült, nem is puska, hanem egy hosszú, kihegyezett, lándzsaszerű bot feszül a hátának. Ettől megnyugodott kissé, de még mindig reszketett.

- Who are you? - kérdezte a szakállas Futaki, aki legalább úgy meg volt döbbenve, hogy itt találkozik ezzel a gyanús idegennel, mint Lakházi.

- Oké... - dadogta Lakházi Ödön -, oké... no probléma... nyicsevo... akarom mondani... bocsánat... én... éljen New Hungária! - ennél a szónál Lakházi felmutatott a táblára és elbőgte magát, mint egy gyerek.

Futaki Bélának elállt a lélegzete a meglepetéstől. Ez nem lehet igaz! *Még egy magyar?* Csak ez hiányzott: *akkor ebből világháború lesz!*

- Forduljon meg - mondta rekedten. Lakházi megrázkódott és örvendezve bámult a szakállas férfira:

- Maga tényleg magyar?!

- Igen - válaszolta komoran Béla. - És a beszédéből ítélve, maga is. Hogy és mikor került a szigetre? De ne hazudjon, mert...

- Isten őrizz! Örülök, hogy egy honfitársammal hozott össze a jósors. Mi okom volna hazudni? Az az igazság, hogy fogalmam sincs, hol vagyok. Láttam ezt a táblát, de...

- Majd megtudja. Feleljen őszintén, s ne próbáljon mellébeszélni: az ellenség oldalán áll, vagy az enyémen? Ettől függ az élete.

- Természetesen az önén - vágta rá kapásból Lakházi. Egy szempillantás alatt felmérte: itt valami helyi háború dúl, s ha ez így van, jó lesz megtudni, melyik az erősebbik fél, nehogy a vesztes pártjára álljon. - Hogy pontos legyek, a másik félről épp úgy nem tudok semmit, mint önről, tisztelt... Elnézést, az én nevem Lakházi Ödön...

- No fene... - nézett rá töprengve Béla. - Rémlik nekem, hogy hallottam már ezt a nevet. Nem maga a Vörös Csillag Finomacél Művek vezérigazgatója?

- De igen - Lakházi akkor sem lepődhetett volna meg jobban, ha az idegen hirtelen madárrá változik. - Ismerjük egymást? Hol találkozott a nevemmel?

- Hat évvel ezelőtt a beosztottjaként dolgoztam. Én voltam az, akinek elutasította a hulladékgáz hasznosításáról szóló újítását, utána ketten a főmérnökkel megcsinálták és milliókat kerestek rajta, engem pedig lapátra akartak tenni, de a munkaügyi bíróság visszahelyezett az állásomba. Kicsi a világ, vezérigazgató elvtárs. Mond még valamit magának az a név, hogy Futaki Béla, mérnök?

- Futaki... Futaki... - töprengett összeráncolt homlokkal Lakházi Ödön, aztán felderült az arca.

- Hát persze! Emlékszem! A fejlesztésen dolgozott, igen. Egyébként maga eltűnt, ha jól emlékszem, sőt halottá is nyilvánították, ezért sok mindent nem tudhat, így azt sem, hogy a bíróság megítélte önnek a keletkezett haszon felét, s hogy a gyár megszűnt, nem létezik és én sem vezérigazgató vagyok. Sőt történt még egy s más ezen kívül is. - Lakházi megnyugodott. Ha van módja beszélni, nagy baja nem történhet.

Futakin látszott, hogy nehezen emészti meg a hallottakat.

- Hogy lehet az, hogy megszűnt a gyár? Egy akkora gyáróriás? Legalább tizenötezren dolgoztak ott. S maga miért nem vezérigazgató? Szintén lapátra tették?

- Az a helyzet... De most kérem, készüljön fel arra, hogy igen-igen furcsákat fog hallani. Szóval, az a rendszer, tudja, a kommunista, már nincs. Vége, megdőlt, abbamaradt, s nem csak nálunk, az egész világon... Igen, a Szovjetunióban is... Most, mi, akik titokban mindig is a megváltoztatásán munkálkodtunk és a fejlett nyugati mintájú piacgazdaságra szerettünk volna áttérni, szóval mi reformkommunisták, illetve mit is beszélek... tehát mi szocialisták minden erőnket mozgósítva megpróbáljuk talpra állítani az országot a nehéz gazdasági válságból, amit az előző rendszer hibái... Remélem, érti?... A cél: Európa! A NATO! Részemről annyival járultam hozzá, hogy megvásároltam a Finomacél Műveket és most... hm... mint tulajdonos igyekszem munkát és megélhetést biztosítani közel ezer-ezerötszáz embernek, a többitől sajnos meg kellett válni... és a beosztásom elnök-vezérigazgató. Hát mit mondjak, röviden ennyi... Sikerült követnie?

- Nem egészen...

- Nem baj, majd később részletesebben elmagyarázom. Ami pedig azt az újítási ügyet illeti, alig hiszem, hogy ez volna a legalkalmasabb hely és időpont a tisztázására. Megmondaná, hol vagyok és ön milyen minőségben tartóztat fel?

- Ön New Hungáriában van, uram, egy szigeten és az egyik köztársasági elnökkel beszél, ha kissé furcsán hangzik is.

- Ö... Bocsásson meg... talán nehéz a felfogásom... Hogy érti azt, hogy az *egyik* elnökkel?

- Ahogy mondom. Nálunk e pillanatban két elnök uralkodik. De azt garantálom, hogy nem sokáig. Hamarosan nagy változások lesznek.

- Szabad tudnom - szakította félbe udvariatlanul az *elnököt* Lakházi -, hányan élnek a szigeten?

- Éppen egyharmadával nőtt a létszám azáltal, hogy ön itt van. Vagyis eddig ketten voltunk. Lakháziból harsány kacaj tört elő.

- Szép kis köztársaság. Ketten nem tudtak megegyezni, melyikük legyen a főnök? Jellemző. S hogy akarják eldönteni?

- Háborúval. S önnek színt kell vallania, melyik oldalon akar harcolni.

- Egyik oldalon sem - nevetett cinikusan Lakházi. - Nem bolondultam meg! Én semleges kívánok maradni.

- Attól tartok, uram, ehhez a kollégámnak, Konkoly Huba ál-köztársasági elnöknek is lesz egy-két szava.

- Állok elébe - válaszolta magabiztosan Lakházi Ödön.

- Nem kell sokáig várnia. Menjen egyenesen ezen az úton tovább és hamarosan találni fog egy futóárkot. Azon túl már az ő felségterülete van. De figyelmeztetem, ő nem ilyen vendégszerető, mint én. Nem ártana, ha az ingét felkötné egy karóra és lebegtetné, hogy az a megszállott örült messziről lássa, békés szándékkal közeledik, különben belenyilaz a hasába. Várjon, nem éhes? Fogja ezt néhány almát, ne féljen, nem mérgező. Később majd kap tartalmasabb ételt. Tessék, indulhat. Legyen óvatos.

- Köszönöm! Miattam ne aggódjék. Majd én elbánok a *kollégájával* - tette hozzá alig titkolt gúnnyal Lakházi és emelt fővel, kihúzott derékkel, jóízűen falatozva, kényelmes lassúsággal elindult az ellenséges föld irányába. Már kész is volt a pontos, kidolgozott haditerve.

- Majd adok én nektek, taknyosok, háborút! Majd én megmutatom nektek, ki lesz itt az elnök!
- gondolta vidáman és zsebrevágott kézzel, füttyörészve ballagott a futóárok felé.

Már jó messze járt, amikor Futaki Bélának eszébe jutott: végül is nem tudta meg, hogy került a szigetre egykori vezérigazgatója. Lehet, hogy hajón? S lehet, hogy nem is egyedül?

Roszzat sejtve bandukolt új, védelmi harcokra átalakított barlangja felé, hogy folytassa a nyíl- és lándzsakészítést, amit akkor hagyott félbe, amikor meglátta az idegent lopakodni.

Lakházi Ödön az ő szigetükön! Az a hóhányó, aljas gazember! Nem baj. Most legalább visszafizetheti neki az ellopott újítást.

Az meg sem fordult a fejében, hogy Lakházi elbánhat kettőjükkel is.

Ilyen gondolatokhoz Futaki Béla túl becsületes volt.

Vagyis buta.

*

Konkoly Huba egy fa tetejéről figyelte a két ember beszélgetését és lázasan gondolkozott.

- Ki az idegen férfi? - töprengett izgatottan. - Hogy került a szigetre? Csak ő van-e, vagy vannak vele mások is? Netán az az aljas Futaki valami úton-módon segélycsapatokat hívott? Mert akkor neki vége, Futaki lemészároltatja.

Kissé rövidlátó szemeivel csak akkor látta meg a fehér zászlóként lobogó, magasra tartott inget, amikor Lakházi egészen közel jött. A fáról lemászni már nem maradt ideje, mert vagy kockáztatja, hogy komikussá válik, vagy lepottyan, ami még rosszabb. Ezért megvárta, míg az ismeretlen odaér és akkor, összeszedve minden angol tudását, rárivallt:

- Stop! Hands up!

Lakházi megtorpant és felnézett a fára. Uralkodni kellett magán, hogy a lombok között kuporgó 2. számú elnök láttán fel ne röhögjön, de sikerült megőriznie komolyságát.

- Elnök úr, excellenciás uram - hajolt meg száraz, katonás kimértséggel -, Lakházi Ödön, tartalékos honvéd százados, tisztelettel jelentkezem szolgálatra! - Aztán vigyázzba vágta magát. - Várom parancsait!

Konkoly Huba úgy megdöbbszent mintha maga a Fehér Ház elnöke tett volna jelentést előtte. Szemei kiguvadtak, száját eltátotta és csak hosszú, hökkent bámészkodás után tudott megszólalni. Kotkodácsolva kérdezte:

- Ki... kicsoda maga és hogy került New Hungáriára? S honnan tudja, hogy elnök vagyok?

- Jelentem, az ellenség rövid időre fogságba vetett, de sikerült kiszabadulnom. Tőle értesültem a hadiállapot pillanatnyi állásáról és a tények ismeretében nem habozom felajánlani életemet és véretem New Hungária szabadsága kivívása és elnök úr államfői jogainak teljes körű gyakorlása méltó elismertetésének érdekében. Elnök úr, rendelkezék velem.

Konkoly Hubával még sohasem beszéltek ilyen emelkedett hangnemben és ilyen katonás szöveget sem hallott. Fogalma sem volt, mit szokás hasonló körülmények között egy államfőnek mondania, vagy tennie, mindenesetre, roppantul hízelgett hiúságának az új állampolgár lelkes odaadása.

- Segítsen lemászni! - adta ki élete első elnöki parancsát, mire Lakházi a fához ugrott és bakot tartott az ügyetlenül lecihelődő elnöknek.

- Még mindig nem tudom, honnan bukkant fel és hányan érkeztek New Hungáriára. Egyáltalán bízhatok e magában, vagy társaiban?

- Elnök úr, jelentem, egyedül érkeztem és nem saját akaratomból, ezt őszintén és becsületesen meg kell mondanom. - Elmesélte kizuhanását a repülőgépből, gondosan elkerülve azokat a részleteket, melyek rossz fényt vetettek volna rá. Nem szólt a hitszegő üzletfelekről, az áruló pilótáról. A meghibásodott repülőgép az ő előadásában a sajátja volt és sejtetni engedte, hogy egyetlen szavába kerül és napokon belül egész hadsereget képes idevezényelni, feltéve, hogy az *elnök úr* megbízza a hadvezetés katonai szakértelmet igénylő, nehéz, de nem reménytelen feladatával.

Konkoly Huba szájtátva hallgatta a szózuhatagot. A negyedét sem értette, csupán annyit szűrte ki belőle, hogy az új ember nem akárki lehetett a világban, jóllehet, sose hallotta a nevét. Azon már meg se lepődött, hogy még egy magyarral nőtt a sziget lakosainak létszáma, hiszen mindig vallotta, hogy ahol két magyar előfordul, ott hamarosan megjelenik a harmadik is.

- Miről beszélgettek Futaki Bélával?

- Pardon, elnök úr... Ki az a Futaki Béla?

- Ne vicceljen velem. Hát az, akitől állítólag megszökött.

- Ja, az a szárnalmas kis bohóc? Aki szintén a sziget elnökének képzei magát? Szerintem, szegény fickó, nem normális...

- Szerintem se... - szaladt ki Huba száján.

- Képzelse, azt akarta, hogy csatlakozzam hozzá, de én természetesen ellenálltam, mert vagyok annyira emberismerő, hogy rögtön láttam, miféle szélhámos alakkal van dolgom. Számomra a szabadság, a polgári demokrácia és a nemzeti függetlenség egyaránt szent fogalom, nem fogom feláldozni elveimet egy műveletlen, primitív önjelölt diktátor kénye-kedvéért. Első a becsület!

- Na igen - motyogott az elnök, csak hogy mondjon valamit. Végre eszébe jutott egy idevalónak látszó kérdés: - Mondja, vallásos ember maga?

- Ahogy parancsolja, elnököm! Ha kívánja, vallásos vagyok, felekezeti fenntartások nélkül, de önnek egy szemöldökrándításába kerül és én leszek az ateizmus felkent prófétája.

- Hm. - Konkoly Huba kukán állt és egyik lábáról a másikra billegett. Szóval ilyen az, ha az ember nagyfőnök? Elég csak feltenni a kérdést, az máris parancsá emelkedik? Nem is rossz. Okos ember ez a Lakházi és látszik rajta, hogy nem egy hízelgő alkat, hiszen benne is azonnal felfedezte az államfői tulajdonságokat. Az ilyen művelt ember valóságos főnyeremény.

- Rendben van, százados, kinevezem önt hadügyminiszternek, főtábornoki rangban. Vállalja a megbízatást? Ha akar, lehet belügyminiszter is... vagy mindkettő.

- Ön érdememen felül megtisztel, elnök úr. Természetesen vállalom mind a két tárcát, s még ma, ebben az órában megtartom az első kabinetülést.

- Hogy... Hogy mit tart meg?

- Mondom, a kabinetülést. A két minisztérium közös helyzetértékelést folytat.

- Kivel? Kikkel?

Lakházi nem jött zavarba.

- Önmagammal fogok vitába szállni, s ha kell, élek vétójogommal is. Természetesen a vitát elnök úr fogja vezetni, ön mondja ki a végső szót, jóllehet, a modern parlamentarizmusban minden felelős miniszter egyenlő jogokkal szavaz a vitás kérdésekben. Jelen esetben a hadügy és a belügy egy-egy önálló szavazattal rendelkezik. Feltételezem, elnök úr, hogy ön a tisztes-séges kormányzási módszer híve, s nem óhajt ugyanolyan elvetemült diktátor lenni, mint odaát az ellenségénél, az az izé... hogy is hívják...

- Nem, persze, hogy nem.

Lakházi Ödön könnyekig meghatódott.

- Kimondhatatlanul boldog vagyok és büszke, hogy ilyen kiváló államférfiút szolgálhatok, mint ön, drága elnököm. Életem az öné! De legyen szabad még egy problémára rámutatni.

- S mi lenne az? Beszéljen őszintén, bátran, nem esik bántódása.

- Hálásan köszönöm a megtisztelő bizalmat, elnök úr. Nos, a kérdésem: ki vezeti a pénzügyet? Mert ugye, már Montecuccoli megmondta: a háborúhoz három dolog kell: pénz, pénz és pénz. S ha a két fontos poszt, mármint a had- és a pénzügy, háborús időkben külön kézben van, elkerülhetetlen a káosz és a tárcák közötti ellentét.

- Ne folytassa, már értem és igazat adok önnek, miniszter úr. Magától értetődik, hogy a pénzügyi tárca gondja is az ön vállát terheli - ha képes elviselni a többletterhet. Csak egy a gond... Ugyanis New Hungárián nincs pénz.

- Majd lesz, excellenciás uram, majd lesz! Ha nincs, csinálunk. Mindent az ügyért, elnök úr! Az eszme az első, természetesen az elnök után, mi, egyszerű emberek, azért születünk, hogy szolgáljunk, s nem azért, hogy saját kényelmünkkel törődjünk. S ha már itt tartunk, bátorkodom halkán megkérdezni: vajon a hadügyi és a közlekedési tárca nem fogja-e akadályozni az összehangolt intézkedéseket? Elegendő egy véletlen keresztbeszervezés és az utánpótlás összeomlik, a harcoló alakulatok... ó, jobb, ha nem festem az ördögöt a falra. S akkor még nem szóltam az igazságügy, az ipar és a mezőgazdaság irányítása kérdéséről, vagy az egészségügyről, amelynek elsősorban kötelessége biztosítani a hadikórházak, a gyógyszerellátás és az élelmezés zavartalan folyamatosságát. Mennyi gond, mennyi tennivaló! S ezt mind egyetlen embernek, önnek kellene kézben tartania. Nem, elnök úr, erről szó sem lehet. A legmélyebb tisztelettel ugyan, de ellent kell mondanom excellenciádnak, ön ezt az emberfeletti erőt kívánó feladattömeget nem vállalhatja, önre máshol van szükség, önnek mindenek felett állónak és szabadnak kell maradnia, hogy intézhesse népe és országa ügyes-bajos dolgait, egyszerűen nincs joga összeroppanni a teendő és a kötelességteljesítés súlya alatt. Elnök úr, mindegyre itt van a kormány, az ön leghívebb szolgálója, Lakházi Ödön, főtábornok, amiként ön volt kegyes nevezni.

Konkoly Huba lelke legmélyéig megrendült. Tekintete zavarossá vált, arcán tébolyult gög terült szét, szemei könnybe lábadtak.

Önmagát siratta.

Hát ekkora irtózatossággal jár a hatalom? Van-e joga és képessége helytállni abban a harcban, melyben egy ország, egy sziget jövője a tét, egy vadonatúj államé, New Hungáriáé?...

Nem, nem szabad meghátrálnia! Állát keményen előre tolta, hősies pózt erőltetett magára és karját magasba lendítve, rikácsoló hangon kiadta a parancsot:

- Miniszterelnök úr, azonnal üljön össze a teljes kormány! Döntenünk kell. A haza sorsa forog kockán, ha egy percet is késlekedünk. Haditanácsot tartunk.

*

Futaki Béla a két ember tárgyalásának végére érkezett, így a lényegét nem hallhatta. Sokáig leskelődött és hallgatózott, de olyan halkán beszéltek, hogy csupán elmosódott foszlányok jutottak el hozzá, igazából csak sejteni lehetett, hogy róla van szó, ellene szövetkeznek. Azok nem vehették észre, mert nagyszerűen tudott rejtőzködni. Nem volt könnyű csöndben maradnia, állandóan rázta a köhögés; úgy látszik, megfázott az éjszakai őrésben.

Ekkora marhát, mint ez a Konkoly Huba! Hát nem látja, hogy Lakházi palira veszi? A szerencsétlen... Teljesen agyára ment a köztársaságosdi, meg az elnökösdí - vagy a hosszú magány? Ki tudhatja? Mindenesetre, valahogy meg kell védenie ettől a minden hájjal megkent csirkefogótól, mert a végén tényleg bedilizik. Már nem sok hiányzik hozzá.

Ahogy figyelte őket, kezdett felgerjedni benne a harag.

Ezek úgy viselkednek, mintha neki semmi köze nem volna a sziget sorsához. Lakházi minden hatalmat átvesz, a lüke Hubának gőze sincs, mire megy ki az egész, csak játssza itt a nagy elnök-államférfit. Őt, Futaki Bélát, miért hagyják ki a dologból? Milyen joga? Csak mert ellenkező oldalon állnak? A sziget egyharmada eleve neki jár, Lakházi örüljön, hogy életben maradt és megtűrik a szigeten, nem dobják a tengerbe.

Neki is van annyi sütnivalója, mint ezeknek kettőjüknek.

A nap még magasan járt, amikor Lakházi, fehér ingét feje fölé tartva egy boton, megjelent a demarkációs vonalnak kijelölt futóároknál.

- Hahó! A béke jegyében jöttem! - kiáltotta nagy hangon. - Üzenetet hoztam.

- Halljuk! - hangzott fel háta mögül Futaki Béla dörmögő baritonja. Lakházi megpördült, de nem látszott rajta, hogy megijedt volna. Pimaszul vigyorgott és vállon veregette a kelletlenül húzódozó Bélát.

- Ügyes! - dicsérte meg Futakit Lakházi. - Látja, így kell ezt csinálni, ha már egyszer háborúzik az ember. Nem fejjel menni a falnak, hanem csellel, ésszel, ravaszsággal kell megküzdeni az ellenséggel. Magában egy hadvezér képessége veszett el. Gratulálok! Le a kalappal, mérnök úr!

Bélának jólesett az elismerés, mindig is büszke volt szervezői zsenijére, s lám, még ennek a sokat megélt, öreg rókának is imponálni tud. Lehet, hogy nem is olyan veszedelmes a fickó? Elvégre ő épp úgy fogoly a szigeten, neki is legalább annyira érdeke, hogy békességben, nyugalomban éljenek, mint akármelyiküknek. Lehetetlen, hogy egy ilyen tanult, okos ember ezt ne mérné fel. Bizonyára így is van.

Lakházi egy pillanatra sem vette le tekintetét az elbizonytalanodó Futakiról. Éles szeme azonnal látta, hogy elevenébe tapintott: igen, a mérnök határozatlan, hiú és befolyásolható, ráadásul nincs benne semmi rosszindulat, tehát könnyen kezelhető! Itt kell megragadni! Hová jutna az emberiség, ha nem volna hiúság és nem volnának olyanok, akik ezt kihasználják?

- Nem is tudom, hol kezdjem... - mondta komolyan Lakházi és homlokát ráncolta a ránehezedő súlyos gondoktól. - Nagyon kínos nekem, a most érkezettnek, erről beszélni.

- Csak őszintén! - biztatta Futaki. - Tőlem igazán nem kell félnie. Nem vagyok vadállat.

- Igen, tudom - sóhajtott keserveset Lakházi. - Ez vigasztal. Nem akarok köntörfalazni: a barátja, Konkoly Huba úr megőrült. Nem tudok tapintatosabb kifejezést használni. A szó orvosi értelmében az ön sorstársa bolond. Kérem, ne haragudják a szavaimért.

Futaki Béla megdöbbent. Azt első pillanattól fogva sejtette, hogy Hubával nincs minden rendben, no de hogy nem épelméjű... Azért ezt nem gondolta volna.

Szegény fiú. Nem elég, hogy otthon magányos volt és emberkerülő, most még ez az elzárt, üres sziget is. Hát csoda, ha ráment az agyára? Hogy lehetne segíteni rajta?

- Igen... igen... Ettől tartottam - mondta szomorúan lehajtott fejjel. - Már amikor előhozakodott ezzel a köztársaságos ötlettel, akkor láttam, hogy valami baj van. De nem hittem volna, hogy ennyire súlyos a helyzet...! Nincs valami elképzelése, mit tehetnének az érdekében?

- Nem vagyok orvos - tért ki a kérdés elől óvatosan Lakházi -, legfeljebb vezetői tapasztalataimra támaszkodhatok. Nem is szívesen avatkozom az önök vitájába. Egyetlen napja vagyok itt, nem illik, hogy én adjak tanácsot, jöllehet, a részrehajlás ez esetben tökéletesen kizárható, ezt ismerje el.

- Igen, elismerem, kétségtelenül igaza van. Ugyanakkor gondoljon arra, hogy mindaz, ami a szigeten történik, magát is közvetlenül érintheti. Egy esetleges háború mindenképpen kihatással lesz valamennyiünk helyzetére. Szóval, mit tanácsol, mit tenne az én helyemben?

Lakházi mélyen elgondolkozott - Béla valósággal meghatódott, látva Lakházi iparkodását és segítőkészségét. Türelemmel várt, nem akarta közbeszólásával megzavarni a másikat. Végre Lakházi felemelte fejét és azt mondta:

- Hát... nem is tudom. Szerintem rá kellene hagyni mindent. Nézze, nem mindegy magának, hogy Konkoly Huba elnöknek, királynak, vagy Napóleon császárnak képzele magát? Az a fontos, hogy ne romoljon az elmeállapota. Játssza meg, hogy elfogadja őt köztársasági elnöknek, kezdeményezzen csúcstalálkozót, sőt béketárgyalásokat, szóval tegyen úgy, mintha minden bolondériáját komolyan venné. Most például - de ezt bizalmasan mondom - kormányt akar felállítani, egy rakás minisztériummal...

- Hogy-hogy minisztériumokkal? - nézett nagyot Béla. - Honnan veszi a kormánytagokat?

- Na látja, Futaki úr, éppen erről van szó. Nyilvánvaló, hogy sehonnan. Az összes miniszterségre engem kért fel, mi több, még a miniszterelnök is én vagyok.

- De hát ez nevetséges!

- Hát persze, hogy az. Nekünk, normális, épeszű embereknek. De neki halálosan komoly. Mondtam volna ellent? Mit értem volna el? Még jobban felbőszül, s ki tudja, kárt tesz nem csak bennem, de önmagában is. Tulajdonképpen én most diplomáciai küldetésben vagyok, mint rendkívüli, meghatalmazott nagykövet és kérem, ennek tükrében kezelje személyemet, s ne rám orroljon, ha olyat mondok...

- Mondja nyugodtan, értem a helyzetet. Mit talált ki már megint az a szerencsétlen?

- Rábeszéltem, hogy taktikai okokból békés egymás mellett élést próbáljunk kialakítani. A határ - a futóárokra gondolok - természetesen megmarad, de közös kormányzat működne mind a két államban, hogy úgy mondjam, monarchia, melynek én lennék a miniszterelnöke, valamint a többi tárca is hozzám tartozna. Önök társelnökként feletteseim lennének, egyenlő szavazati joggal, plusz a miniszteri szavazatok... Ahány tárca, annyi érvényes szavazat.

- Kész örület - csóválta fejét Béla. Az elkerülte a figyelmét, hogy Lakházi milyen csapdát készül felállítani, csak ellenfelén sajnálkozott. - Itt vagyunk egy kisebb országnyi méretű szigeten, hárman magyarok, úgy élhetnénk, mint Ádám és Éva a paradicsomban, s erre mit csinálunk? Kikiáltjuk a köztársaságot! S melyikünk lesz az ellenzék? Parlamenti demokrácia - ellenzék nélkül? Sőt többet mondok: *ki lesz a nép?* Mert azt még Konkoly Hubának is be kell látnia, hogy *népre* szükség van, sokkal inkább, mint az ellenzékre. Nép nélkül köztársaság és kormány nem létezhetik. Ez olyan volna, mint egy fark - kutya nélkül.

- Hm! Ez jó kérdés. - Lakházi gondterhelten meredt maga elé. Futaki felvetése őt is zavarba hozta. - Azt hiszem, az lesz a legjobb, ha megkérdezzük az elnököt. Ha nincs kifogása ellene, most visszamegyek és megbeszélem vele, aztán felhívom telef... Ejnye, már én is kezdem elveszíteni az eszemet? Hiába, a megszokás. Szóval kikérem Konkoly úr véleményét és sietek magát tájékoztatni. Ugye nem kell magyaráznom, hogy az ön oldalán, az értelem oldalán állok? Lehet, hogy sok rosszat elkövettem életemben, de hülye nem vagyok.

- Engem itt fog találni, Lakházi úr!

Konkoly Huba türelmetlenül várta a követet. Lakházi lehangoltan érkezett és szomorkásan lehorgasztott fejjel állt az elnök elé.

- Na, mondja már, mit intézett! - rivallt a többszörös miniszter-főtábornok-nagykövetre.

- Úgyszólván semmit, elnök úr. Higgye el, minden megpróbáltam, de a baj sokkal súlyosabb, mint véltük.

- Hogy érti ezt?

- Az az igazság, hogy... De kérem excellenciádat, ne engem hibáztasson, hogy ilyen szavakat kell használnom. Kötelességem hűen és pontosan beszámolni a dolgok állásáról.

- Ki vele! Ne kerülgesse, mint macska a forró kását. - pattogott Konkoly Huba.

- Hát jó... Az ön barátja... akarom mondani, az ön ellensége, nem normális.

Konkoly Huba meghökkent,

- Mi az, hogy nem normális. Mit akar ezzel mondani?

- Azt, hogy megőrült. Megtébolyodott. Hogy mondjam finomabban?... Valami történt az agyával, aminek következtében képtelen belehelyezni magát a valóságba, felmérni a körülötte lévő történéseket. Olyan ez, mintha azt mondanánk, hogy...

- Hogy *hülye*?

- Nem használnék ilyen erős szót. Az is lehet, hogy nem közveszélyes, hogy szép szóval irányítható. S ha így van, talán elkerülhető lenne a háború, feltéve, hogy ön, mint bölcs és előrelátó államfő, hajlandó a békés egymás mellett élésre. A politika a lehetőségek tudománya, s önnek módja van kihasználni Futaki Béla kényszerképzetait. Egyébként érdekes és számunkra kifejezetten hasznos javaslatai vannak. Lám, a megbomlott elmében is támadhatnak épkézláb gondolatok. Érdemes azokat megfontolás tárgyává tenni. Én mint bel- és hadügyminiszter, s mint egyben miniszterelnök határozottan támogatom Futaki javaslatait.

- Tessék, terjessze be a másik fél ajánlatát. Ha nem ismerem azokat, nem tudok véleményt alkotni róluk - düllesztette ki mellét az elnök.

- Tökéletesen egyetérték önnel, elnököm. Nos, Futaki Béla egyfajta monarchiában gondolkodik, közös kormányzattal, az ön elnöklése elismerésével, de ragaszkodik bizonyos területi autonómiához, a jelenlegi határok tiszteletben tartása mellett. De van egy bökkenő... és attól tartok, Futakinak ebben az egyben igaza van.

- Miféle bökkenő? - Konkoly Huba gyanakodva nézett a kormányra. Vajon mit forgat már megint abban a ravasz fejében?

- Az ellenzék, elnök úr.

- De hiszen nincs is ellenzék.

- Hát ez az! Egy korrekt és igazságos köztársasági államforma ellenzék nélkül annyi, mint egy futballmeccs ellenfél nélkül. Egy kapura játszani minden mezei focista tud, de nem hiszem, hogy elnök urat ez kielégítené. Ezzel New Hungária elveszítené létének komolyságát. Én magam nem is kívánnék egy ilyen helyzetben kormánypozíciót vállalni.

Konkoly Huba megdöbbszent. A főtábornoknak igaza van, ellenzék nélkül nem ér fenét se az egész. Hogy lehet, hogy erre eddig nem gondolt? Persze, amíg ketten voltak, a *másik fél* automatikusan *ellenfélnek* számított, de így, hogy hárman vannak és működik az állam, ez tarthatatlan állapot.

- S ha koalícióra lépünk?

- Ellenzékre akkor is szükség van. Vannak kormányzó és vannak ellenzéki pártok. Ez így működik, amióta megszűnt az abszolutizmus, vagyis a királyság. Jogállamban élünk. Vagy diktátor akar lenni? Köszönöm szépen, rám ne számítson!

- Hová gondol? Attól, hogy elnök lettem, én becsületes ember vagyok!

- Sajnos van itt még valami... - fűzte tovább a szálakat a miniszterelnök.

- Éspedig? Úgy kell minden szót kihúzni magából? Vagy ez is Futaki újabb kifogása?

- A nép, excellenciás uram. Ki lesz a *nép*? Ez itt a legfőbb kérdés. Nincs népünk, csak kormányunk. Egyedülálló eset a világtörténelemben. Futaki joggal vetette fel...

Konkoly Huba körül megfordult a sziget, s egy pillanatig úgy érezte, megfullad. Hosszú percekbe telt, amíg magához tért és válaszolni tudott. Hangja fátyolos volt, szemei újszerű tűzben égtek, nyitott szája szélén fehér hab jelent meg és lecsurgott az állán. - Lakházi megrémült: lehet, hogy tényleg veszélyes örültséggel van dolga?

- Akkor mi leszünk a világ első nép nélküli kormánya. Nem nyitok vitát, döntöttem. Leváltom a népet, s ezzel egy csapásra megoldunk egy felesleges problémát. Különbösen is csupán a választások idején van rá szükség, amíg leadja a szavazatait, utána már felesleges nyűg, s csak zavarja a kormány tevékenységét. Az ellenzék fontosabb, mint az a csöcselék, amit maga népnek nevez. Nép nélkül lehet kormányozni, de ellenzék nélkül nem ér az egész kutyasz... akarom mondani...

- Ebben az esetben egyetlen kötelességünk maradt, elnök úr. Ki kell írunk a választásokat, záros határidőn belül. Pártok fognak alakulni, legalább három...

- Hogy képzelem? Maga miniszterelnök és katona, nincs abban a helyzetben, hogy pártoskodjék. Nem járulok hozzá. Legfeljebb maga lesz a nép.

- Tiltakozom, elnök úr! - emelte fel hangját sértődötten Lakházi. - Ez visszaminősítés! Amúgy sem lehetek kormány és kormányzott egyszerre. Képzelje el, hogy mint *nép*, engedetlenségi mozgalmat indítok önmagam, mint *kormány* ellen. Melyik oldalra álljak? Ráadásul Ön megfosztaná leghűségesebb alattvalóját politikai jogaitól? S az esélyegyenlőség az kutya? Ragaszkodom ahhoz, hogy önt továbbra is igazságos államférfinak tudhassam. Nem vagyok hajlandó csalódni önben.

- Nem is fog csalódni, kedves miniszterem - hatódott meg könnyekig Konkoly Huba. - Köszönöm, hogy ilyen nyersen őszinte. Ön az első az életemben, aki nem hízélgésszel akar levenni a lábamról. Mivel tudnám kifejezni nagyrabecsülésemet? Kívánjon valamit.

- Csak annyit - hajolt meg alázatosan Lakházi -, hogy minden erőmmel és képességemmel szolgálhassam önt. De ha mindenáron ki kell nyilvánítanom valamilyen csekélyke óhajtaást, nos, szívesen levinném az ön válláról a választási kampány terhét. Vállalom, hogy meg-

alakítom az ön pártját, amiként a magamét is, s a kettőt együtt fogom vezényelni a küzdőtéren. Természetesen az én pártom csupán szerény kiegészítője lesz az önének...

E pillanatban furcsa moraj hallatszott és megmozdult alattuk a talaj. Mindketten megtántorodtak, de az egész nem tartott egy fél másodpercnél tovább.

- Mi volt ez? - hebegte megszeppenve az elnök.

- Nem tudom - Lakházinak is megkásásodott a hangja. - Talán földrengés? Hála Istennek, vége, nincs semmi baj. Várom a válaszát, excellenciás uram.

- Miről is beszéltünk? Ó, igen, rendben van, kinevezem önt kampányfőnöknek. Egyúttal intézheti a saját kampányát is, saját pártja nevében. De nehogy csaljon!

- Hová gondol, elnök úr? - Lakházi arcára olyan világfájdalom ült ki, hogy Huba megsajnálta.

- Jó, jó, nem mondtam komolyan. Inkább menjen és próbáljon azzal a szerencsétlen bolonddal szót érteni. Ha meggondoljuk, ő is csak ember, még ha nem elnök is.

*

- Na mi van, mi újság? - kérdezte feszült izgalommal Futaki Béla Lakházit, amikor az a nagy melegben lihegve és izzadva visszaérkezett.

- Rosszabb a helyzet, mint gondoltam. Szegény lélek, nem is tudom, meddig bírja még. Jóformán nem képes egy értelmes gondolatra. Képzelve, most meg azzal jött, hogy rendezzünk választásokat.

- Micsodát?

- Igen, jól értette. Ha látta volna, hogy izzottak a szemei, amikor arról prédikált, hogy pártot kíván alakítani, mert becsületes harcban akarja kiérdemelni a választók bizalmát. Mit mondjak, a szívem szakadt meg érte... Mit tegyünk, drága jó Futaki úr? Adjon tanácsot. Itt már az én tudományom is megáll.

- Istenem!... - sajnálkozott Béla, s magában arra gondolt: megérdemli a szerencsétlen marhája. Ő akart mindenáron köztársaságot játszani, s tessék, ez lett a vége. Nem lett volna szabad engednie, rögtön a legelején ki kellett volna józanítani egy-két egészséges pofonnal, most nem itt tartanak. Csak nehogy átmenjen örvénybe. Meg is kérdezte: - Nem lát rajta valamilyen ön- vagy közveszélyes tüneteket?

- De igen - tördelte a kezét Lakházi - Megmondom őszintén, már-már félek tőle. Elég egy szemrebbenés, s azonnal dühöngeni kezd. Egyszer még rám talál támadni, s akkor mit csináljak? Üssem le? Egy beteg embert? Másrészt viszont képes megölni, ha nem teszek kedvére. Nézze, Futakikám, van egy ötletem. Úgy sincs egyéb dolgunk, legalább megy vele az idő, elszórakozunk és örömet is szerzünk szánalomra méltó barátunknak...

- Hová akar kilyukadni? S ne futakikámozzon itt nekem, még nem zártuk le a múltat. Szóval miben töri azt a csavaros agyát? Halljam!

- Elnézést kérek, nem állt szándékomban bizalmaskodni, igen tisztelt Futaki úr. Tehát arra gondoltam, miért ne játszhatnánk le egy ilyen választási komédiát? Mibe kerül az nekünk, józan állampolgároknak? Még az is lehet, hogy kibillenti Konkoly urat jelenlegi állapotából, adná az a magasságos jó Isten. Én azt mondom, csináljuk meg. Összehozhatnánk egy munkavacsorát, ahol mindent tisztázhatunk. Mit szól hozzá?

Futaki Béla sokáig hallgatott magába merülve. Lehet, hogy Lakházinak igaza van. Miért is ne csinálhatnák meg, ha ezzel segíthetik a szegény ördögöt? Legalább otthon érezné magát. Elhülyéskednek, rosszabb nem lehet.

- Rendben van, Lakházi úr. Rajtam ne múlják a dolog. Mondja meg a főnökének, hogy beleegyezem. Ma este ott leszek a határnál. De figyelmeztetem, nem megyek üres kézzel, fegyver lesz nálam, ne próbáljanak átverni, mert megkeserülök.

- A szavamat adom, Futaki úr! Nyugodt lehet. Meggyőződésem, hogy nekünk, egészségeseknek össze kell fognunk az ő érdekében. Örülök, hogy megértettük egymást.

Lakházi a markát dörzsölve eltűnt, Béla pedig leballagott a tengerpartra, ahol az utóbbi napokban furcsa jelenségekre lett figyelmes. Az első rengés óta újabb és újabb, egyre gyakoribb, bár nem túl erős földrengések követték egymást.

Ami azonban ennél is nyugtalanítóbb volt, a partközelségben a víz hőmérséklete rohamosan emelkedett. A sziklák úgy felforrósodtak, hogy meztelen lábbal lehetetlenség volt rájuk lépni. A parton döglött, megfőtt halak búzlóttek, Bélának be kellett fognia az orrát, mert felfordult a gyomra az undortól. Kénes szag terjengett a levegőben, s időnként a tengervíz magasra csapott, mintha valami meg-meglökné a mélyben.

Futaki Bélában szörnyű gondolat ébredezett.

Lehet, hogy New Hungáriának megvannak számlálva a napjai?

De akkor minek ez a választási cécó? Van még értelme? Nem inkább a menekülésre kellene-e gondolniuk?

Úgy érezte, kötelessége értesíteni a többieket.

*

Sajnos, a figyelmeztetéssel már elkészt.

Hiába dobott be minden érvet, a másik kettő egy szavát sem hitte el, csak nevettek rajta, mert azt gondolták, ez már maga a választási kampány. Béla hívta őket, győződjenek meg saját szemükkel a veszélyről, de azok hallani sem akartak róla és gúnyosan kijelentették: most kisebb gondjuk is nagyobb annál, hogy nyers, vagy főtt halakat kínál-e a tenger eledelül. Ha Futaki annyira be van gyulladva, üljön ki a partra és gyönyörködjék a ködös kilátásban.

Futaki Béla nem tehetett mást, mint legyintett és ő is elkezdte a maga választási hadjáratát. Jöjjön, aminek jönnie kell.

A Köztársasági Hegy ormán - Lakházi találta ki ezt a szép csengésű elnevezést -, mely a demarkációs határvonal két oldalát kötötte össze és semleges területnek számított, három póznát emeltek tíz-tíz méter távolságban. A póznákat Béla faragta ki és ásta be a földbe, mivel amazok nem értettek az ilyen fizikai munkához, viszont árgus szemekkel felügyelték, nehogy Béla önmagának akár néhány centivel is, nagyobb, különbet, vagy vastagabbat csináljon. Mindegyikre jókora tábla került, rajtuk vörös növényi festékekkel a pártok nevei virítottak, hangzatos jelszavak és jelmondatok kíséretében.

Konkoly Huba természetesen a *New Hungária Párt* (NHP) nevet vette fel, míg Futaki Béla tábláján a *Független Magyar Sziget Párt* (FMSzP) elnevezés díszelgett. Lakházi Ödön szerényebb volt és megelégedett a *Lakházi Federation State* (LFS) névvel. A másik két pártvezér hiába törte a fejét, mit jelent az angol kifejezés, Lakházi erről nem volt hajlandó nyilatkozni. Igazság szerint ő maga sem tudta bizonyosan, de jól hangzott.

A választási kampány teljes erővel beindult.

A sziget egész területén ellepték a fákat a hirdetések, rajtuk lelkesítő szövegekkel: *Szavazz a NHP jelöltjére!* Egy másikon: *Az FMSzP jelöltje a biztos és boldog jövő záloga!* Lakházi csak annyit írt ki, óriási, fekete betűkkel: **LFS** - de ez szinte minden második fán messziről ordított a két választópolgár- pártvezér-elnökjelölt szemébe.

Nagygyűléseket tartottak, ahol hárompárti egyeztetés alapján mindenki számára kötelező volt a részvétel. Konkoly Huba átminősítette magát *Ideiglenes* Köztársasági Elnöknek, mert így tartotta tisztességesnek, no meg mivel biztos volt a győzelmében. Az is benne volt az egyezségben, hogy megsértődni tilos, ha netán valaki túl messze menne a másik két fél pocskondiázásával, amiben egyébként nem is volt hiány: különösen Lakházi bizonyult rendkívül találékonynak és ékesszólónak, egyformán örültek és hitszegőnek minősítve mindkét ellenfelet. Kijelentette, hogy kizárólag az LFS képes adni valamilyen kézzel fogható választ azoknak, akik beléje helyezik bizalmukat, hiszen az irányításhoz ész és vezetési gyakorlat kell, egy bérelszámoló és egy egyszerű kis mérnök erre képtelen. Csak romlásba taszítanák az országot, még egy valamirevaló költségvetést sem tudnának elkészíteni az ő segítségével. Beszédét minden alkalommal úgy fejezte be: *Éljen az ÁFA!* Futaki nem ismerte a betűszó értelmét, s hiába faggatta Lakházit négy szemközt, az nem volt hajlandó magyarázattal szolgálni. Huba sejtetett valamit, mert sandán mosolygott és nem nyilvánított véleményt. Lelki szemei előtt megjelent, amint társa minden negyedik kecskéjét beadja adóba. Hiába, okos ember ez a Lakházi, meg kell adni, jó kezekbe került a pénzügy.

Konkoly Huba saját pártját, az NHP-t úgy jellemezte, mint a modern társadalmak egyedül igazságos, szociálisan érzékeny, liberális polgári pártját, ahol a tagság között ismeretlen a viszálykodás, az ellentét; ő, mint a vezetési tudomány letéteményese, saját törekvéseiben egységes, azzal egyetért, tudja, mit akar és meg is fogja valósítani. Hogy mik ezek a magasztos célok, arról bölcsen hallgatott.

Az FMSzP vezére, Futaki Béla elmondta, hogy ellenez minden kirekesztő politikát, megveti a kliensrendszert és közös szakértői kormányzást akar, konstruktív ellenzéki közreműködést remélve. A múltra borítsunk fátylat, induljunk tiszta lappal. Ne hátra, hanem előre nézzünk, a sziget boldogulása és felemelkedése legyen a szent cél és ne az egyéni, vagy a pártérdek. Fel kell készülni minden rosszra, s ezt csak összefogással lehet elérni.

Kölcsönösen megtapsolták és kifütyülték egymást, közbekiáltásokkal igyekeztek megzavarni a soros szónokot. Mindennaposak voltak a rokonszenv-felvonulások, amikor a pártvezér-elnökjelölt, táblával a kezében le s fel masírozott a sziget főbb csapásain, énekelve, jel-szavakat skandálva, fegyelmezetten, ahogy az egy ön maga méltóságára valamit adó tüntető *tömegetől* elvárható.

Sajnos, a NHP megsértette az íratlan szabályokat: a kijelölt *hivatalos* felvonulási utat megkerülve, mellékcsapásokon is folytatta kampánykörútját, magányosan üvöltözve szövegeit. Ugyanezt tette egyébként az FMSzP is, kölcsönös tapintatból: mindketten *tudták a másiktól*, hogy bolond, ezért inkább alkalmazkodtak egymás bolondságaihoz.

Közben a rengések ereje nőttön nőtt és óránként megmozdult a föld és madarat elvélve sem lehetett látni a fákon, a bozótban hanyatt-homlok menekülő állatok cikáztak. Ebből a szembenálló pártvezérek is megértették, hogy a fele sem tréfa, de nem volt idő ezzel foglalkozni, sokkal fontosabbnak tartották a választási hadjáratot. Lakházi rohangált egyikőtől a másikig, vitte-hozta a híreket, uszította az ellenfeleket, miközben azt hangoztatta, hogy ő voltaképpen csak a látszat kedvéért vesz részt az értelmetlen küzdelemben. Mindenáron azt akarta elérni, hogy a küzdő felek mondjanak le a *másik* javára, hiszen köztudott, hogy az hülye, s ha nem

hagyják rá, hogy kiélje a bolondériáját, tovább súlyosbodik az állapota, s ha vesztésként kerül ki a választási küzdelemből, képes kárt tenni önmagában, vagy a szigeten.

Aztán egy éjszaka fülsiketítő, hatalmas csattanásra ébredtek. Szörnyű mennydörgés, vakító villámok váltották egymást, az égből szurkos eső ömlött. A partmenti sziklák ide-oda hánykolódtak, mintha egy óriás labdázott volna velük, a hullámok emeletnyi magasságban tornyosultak; visszahullva a forró köveken azonnal elgőzölögtek, még nagyobb ködbe burkolva a szigetet.

A három ember halálra rémült, s végre belátták, hogy Futakinak igaza volt, amikor a veszélyre figyelmeztette őket: tetszik, nem tetszik, el kell hagyniuk a szigetet, de amilyen gyorsan csak lehet, különben nyomorultul elpusztulnak New Hungáriával együtt.

Lakházi most is a helyzet magaslatára emelkedett. Egy hirdetőtáblán azonnali értekezletre hívta össze a lakosságot, korra, nemre, pártállásra és vallási felekezethez tartozásra való tekintet nélkül; ezzel a hangzatos szöveggel sikerült egy asztalhoz csalogatnia az ádáz ellenfeleket.

- Azonnal cselekednünk kell - jelentette ki ellentmondást nem tűrő hangon. - A szigetet el kell hagynunk, addig, amíg a sziget el nem hagy bennünket. Most még van idő intézkedésre. Várom az urak javaslatait.

- Én megmondtam, hogy baj van, de senki sem hallgatott rám - mondta Futaki Béla.

- Most ne azon rágódjunk, ki, mit mondott, vagy nem mondott, most az a fontos, hogy találjunk valamilyen megoldást a meneküléshez.

- Szerintem - szólt közbe Konkoly Huba -, nem kell csinálnunk semmit, legalábbis részemről ezt ajánlom. Több okból...

- Egyet mondj - mordult rá dühösen Futaki és összenéztek Lakházival: ez már megint kezdi? Hát még mindig nem érti, hogy az utolsó pillanatban vannak?

- Először is, itt állunk egy elnökválasztás küszöbén. Nem tudhatjuk bizonyosan, csak sejtéseink lehetnek arról, ki lesz az a férfiú, akit köztársasági elnökké emelünk. Márpedig annak lesz kötelessége utolsónak elhagyni a szigetet, amiként egy kapitány is legutoljára, vagy akkor sem hagyja el a süllyedő hajót. Éppen ezért, javaslom, itt és most ejtsük meg a nyílt szavazást. Szeretnék jó példával előljárni, ezért bejelentem, hogy minden elfogultságot mellőzve az NHP jelöltjére adom a voksomat. Tessék, ki következik?

- Természetesen, az FMSzP-re szavazok - állt fel Futaki Béla. - S akinek ez nem tetszik, az máris szedheti a sátorfáját. Hülyékkel nem tárgyalok.

- De uraim! - csitította őket Lakházi Ödön. - Drága jó uraim, türtőztessék magukat, ne felejtsék el, kultúremberek vagyunk, de mindenek előtt magyarok, össze kell tartanunk e vészterhes időkben. Tegyük most félre önös szempontjaikat. A sziget és valamennyi lakója sorsáról, jövőjéről van szó. A szó szoros értelmében ég a lábunk alatt a talaj. Legalább a bajban igyekezzünk némi megértést tanúsítani egymás szempontjai iránt. Engedjék meg, hogy egy szerény indítványt tegyek. Az LFS nem ígért semmit, csupán azonnali tetteket és határozott fellépést az összes probléma megoldására. *Mi* nem tartozunk egyikőjük pártjához sem, mondhatnám, az LFS tökéletesen független. Miért ne lehetne hát az LFS a vezetőerő?

- Maga egyszer már bebizonyította, milyen csalárd módon képes kivarázsolni beosztottai zsebéből a hasznot. Hadd emlékeztessenem az újításom sorsára...

- Kérem, kérem, aranyos Futaki úr, hol van az már?! Egy más világ, egy egészen más korszakból. Hagyjuk a múltat, nekünk a mostani helyzetben kell választ adnunk a felmerülő kérdésekre. A sziget végveszélybe került, s ha nem teszünk valamit, később már hiába minden. Jelenleg nincs más alternatíva, mint egyetlen erős, szakértő kézbe tenni az irányítás jogát és kötelességét, s ez az erős kéz én vagyok, uraim. Természetesen tekintettel leszek korábban elfoglalt pozíciójukra, ezért kijelentem: elnöki jogkörömmel élve ezennel mindkettőjüket kinevezem alelnökké... - még folytatta volna, de újabb, az eddigieknél sokkal erősebb rengés söpört végig a szigeten. Kénytelenek voltak megkapaszkodni, Konkoly Huba így is elvágódott és fejét beleverte egy letört faágba. Futaki odaugrott, de Huba nem fogadta el a segítő kezét.

- Ne közelítsen! Nem tudhatom, nem az életemre tör-e, még mielőtt döntenénk.

- Te tényleg bediliztél - dühöngött Béla. - Hát nem látjátok, hogy minden perc, amit ezzel a süket dumával elpazarlunk, iszonyatos következményekkel járhat? Itt pusztulunk mind a hárman, ha azonnal nem teszünk valamit. Mit bánom én, legyen Lakházi az elnök, csak végre történjen valami, különben már itt sem vagyok.

- Konkoly úr, nyilatkozzék, kire óhajt szavazni. Futaki úr már döntött, engem jelölve meg New Hungária elnökének. Eddig kettő az egy ellenében. Egyhangú határozatot szeretnék.

- Feláldozom magam a haza üdvére - zokogta Konkoly Huba. - Legyen ön az elnökünk. De figyelmeztetem, amennyiben nem engem kér fel koalíciós partnernek, kérlelhetetlen, ámbár konstruktív ellenzékeként fogok működni a leendő országgyűlésben, amit a demokrácia jegyében kötelessége hamarosan összehívnia. S még én voltam az - hüppögött a levitézlett pártvezér -, aki az összes miniszteri tárcával megajándékoztam. Ez a hála és köszönet? Kíváncsi vagyok, mit kapok cserébe?

- Majd meglátja - mondta félvállról az új köztársasági elnök. - Uraim, köszönöm a bizalmukat, igyekszem rászolgálni, s ezt tekintsék államfői eskünek. Most pedig elrendelem, hogy ejtsük meg első, hivatalos kormányülésünket. Egyetlen napirendet javaslok: mit tegyünk? Mi legyen a következő lépés, hogy elkerüljük a katasztrófát és ezzel megmentjük hazánkat, New Hungáriát?

Futaki felháborodva fordult az elnök felé:

- Nem azt ígérte, hogy maga lesz a tettek és a határozottság megtestesítője? Hát akkor most rajta, mondja meg, mi a teendő. Nekem megvan a saját elképzelésem.

- És mi lenne az?

- Építsünk egy hatalmas tutajt, pakoljuk tele annyi élelemmel és ivóvízzel, amennyit elbír és nagyon sürgősen hagyjuk el a szigetet. Ha hárman nekilátunk és mindenki egyformán, becsületesen kiveszi részét a munkából, holnap ilyenkor kinn leszünk a szabad tengeren. Mérnök vagyok, egy tutaj megtervezése számomra gyerekjáték.

- Én viszont elnök vagyok, ha nem felejtette volna el - vágott közbe Lakházi gögösen. - Csak nem képzeled, hogy New Hungária elnöke nekiáll tutajt barkácsolni? Majd Konkoly alelnök úr a NHP képviselőjében segít.

- Azt már nem! - ugrott fel Konkoly Huba. - Én is hivatkozhatom a szakmámra. Kész vagyok kiszámolni a felmerülő költségeket, de fizikai munkára nem kötelezhetnek.

- Na jó - állt fel Futaki Béla -, nekem ebből elegendem van. A ti hülyeségetek és hatalmi mániátok miatt nem hagyok hajlandó megfővetni magam. Hát még mindig nem értitek, hogy egy működésbe lépett vulkán felett marakodunk? Bármelyik pillanatban kitörhet és akkor... Jobb,

ha nem folytatom. Konkoly, azt mondd meg, mi a jó francot akarsz kiszámolni és te, Lakházi, hol akarsz elnökösködni, ha a levegőbe repülünk? Térjetek már végre észhez, emberek! Nem otthon vagyunk, Magyarországon, ahol mindenki nyugodtan sütögetheti a maga kis pecsenyét, a haja szála sem görbül, még ki is tüntetik, ha elég nagy disznóságot művel, itt életre-halálra megy, hogy gyorsan cselekedjünk. Tudjátok mit, csináljatok, amit akartok, én megyek és elkezdem a tutajomat építeni, ti pedig politizáljatok tovább. - ezzel fogta magát és sietve elindult a saját felségterülete felé.

- Maga nem fog minket terrorizálni - üvöltött utána Lakházi. - Vegye tudomásul, nem vagyunk rászorulva a maga vacak tutajára. Majd mi építünk magunknak jobbat, szebbet, nagyobbbat, de azt lesheti, hogy engedjük felszállni. Mehet, senki sem tartóztatja. S hogy jön ahhoz, hogy letegezzen?

- A saját nevében beszéljen az elnök úr - avatkozott közbe Konkoly Huba paprikavörösen. - Kikérem magamnak, hogy úgy beszéljen rólam, mint egy segédmunkásról, akivel majd összeeszkábáltatja a tutaját, hogy aztán kényelmesen odébbálljon. Ebből nem eszik az excellenciás úr! Én is tudok tutajt csinálni, különbet is, ha muszáj, nem szorulok senki nyomorult tutajára. És vegyék tudomásul, a koalícióból és a kormányból ezennel kiléptem.

- Marhák! - mondta nemes egyszerűséggel, elmenőben, Futaki Béla. - Ha külön-külön csinálunk egy-egy aprócska tutajt, azt úgy kapják el a hullámok, mint a tollpihét, s már ott is vagyunk a halak gyomrában. Ezt akarjátok? Egy erős, széles, masszív, jó vízfekvésű lapos hajón akár hetekig élélhetünk és előbb-utóbb ránkbukkannak. Nem is tudom, miért nem vágtam bele eddig? Talán mert jó volt egyedül lenni. De nektek még mindig a hatalom, a rang a fontosabb, nem a szaros életetek? Miféle emberek vagytok ti?

- Ez lázadás! Nem vagyok hajlandó tűrni ezt a felforgató, fasiszta, bolsevik gyalázkodást - ordította magából kikelve Lakházi elnök. - Le fogom tartóztatni, vegye tudomásul! Bíróság elé fogom állíttatni és nem ússza meg kötél nélkül. Majd én megmutatom... - s a következő pillanatban hanyatt vágódott, mert a föld kilengett a talpa alatt, s tőlük alig tíz méterre forró szökőár tört fel a talajból, ellepve fekete, nyúlós sárral mindhármasukat. Konkoly sikoltozva rohángálni kezdett össze-vissza, Futaki a fetrengő és jajongó Lakházihoz ugrott, hogy talpra segítse, de az ellökte a kezét.

- Ne nyúljon hozzám, áruló!

Futaki nem törődött a féláljult elnök tiltakozásával, hanem alányúlt, felkapta és futni kezdett vele távolabbra, ahová nem ért el a forró víz. Közben Konkoly Hubát kereste tekintetével.

- Huba! - próbálta túlordítani a szökőár zúgását. - Huba, merre vagy? Vigyázz, rossz irányba mégy, arrafelé van a legnagyobb rengés. Maradjon itt - mondta a reszkető, rémült Lakházinak -, én megkeresem ezt az örültet, nehogy valami baja essen - ezzel máris belevetette magát az égető vízfelhőbe. Nemsokára ismét megjelent, hátán cipelve a magatehetetlen Konkoly Hubát. Lefektette Lakházi mellé és kétségbeesetten törte a fejét: most mit csináljon? Hagyja sorsára ezt a két eszement bolondot, vagy próbáljon velük együtt menekülni? A tutajépítésben segíthetnének, ha egyáltalán képesek rá.

Most áldotta az esztét, hogy már az első földlökéskor elkezdte egy helyre gyűjtögetni a kidőlt, száraz szálfákat. Erős indákat, léggyökereket nem kellett keresni, lépten-nyomon abban akadtak fel, csupán le kellett vágni a borotvaélesre csiszolt kőkéssel, s már kötözhetette is össze a rönköket. De kellene még egy ember, aki megfogja a hosszú szálfa túlsó végét, egyedül nehezebben boldogul, ezek meg itt fekszenek kinyúlva... félholtan...

S ekkor észrevette, hogy a két jómadár a szeme sarkából lesi, mire készül.

Éktelen dühbe gurult!

Szóval még itt is... még most is?!... Ebben a halálos, végső pillanatban is azon mesterkednek, hogyan tudnák kihúzni magukat a munkából? Felkapott egy kezeügyében lévő vastag botot és végigvágott rajtuk:

- Felállni! - ordította. - Felállni, gazemberek és gyerünk dolgozni! Majd adok én nektek politizálni, meg csálni és összeesküdni. - Őrjöngve ütötte-verte őket, azok meg nyakukat behúзва szaladtak, de Futaki nem hagyta őket megszökni, a nyomukban volt és záporoztak hátukra a botütések. A tutajhoz összehordott fákhoz akarta terelni őket, de a kétfelé menekülő ember kifogott rajta: vagy az egyik, vagy a másik egerutat nyert. Végül káromkodva és öklét rázva hagyta őket megfutamodni, ő pedig rohant a fákhoz.

Tudta, hogy kerülőt kell tennie, mert a megszokott, rövidebb úton már látszott a frissen feltörő újabb forró szökőár, s ezzel időt veszített. Nem sokat, de ahhoz éppen elegendőt, hogy am azok hamarabb érjenek a farakáshoz. Mindkettő félelmetes bunkót tartott a kezében, arcukon elszánt gyűlölet. Egy bokor alatt lapultak, s amikor Futaki lihegve, kimerülten odaérkezett, előugrottak rejték helyükről és a bunkók lecsaptak...

Futaki Béla egy szemvillanás alatt meghalt.

Koponyája millió darabokra roppant a szörnyű ütéstől, kiömlő vére beterítette gyilkosait és New Hungária utolsókat rengő földjét.

Körben már repedezett a talaj, irtózatos moraj dübörgött, a szökőárak méterenként zúdultak fel a nyiladékokból, de a két magyar mindebből semmit sem érzékelt.

Ők egymással voltak elfoglalva és egyetlen célt láttak maguk előtt: a *másik* elpusztítását. A könyörtelen harc folytatódott. Nem sokáig...

A bunkók egyszerre találtak.

Mind a két ütés tökéletes volt és hajszálpontos.

A koponyák reccsenésének hangját elnyomta az elemek tombolása.

*

Egy turistahajó utasai arról számoltak be, hogy tőlük néhány kilométerre valamilyen robbanást észleltek, tűz és víz csapott fel a magasba, aztán a tenger nyugodttá vált, mintha semmi sem történt volna.

- Mi volt ez? - találgatták. - Víz alatti vulkán?

A sajtó egy szavukat sem vette komolyan. Bizonyára a tréfás kedvű kapitány járatta a boldogját velük. Előfordult máskor is - nagy kópék a tengerészek!

Azért egy ideig tartotta magát a szóbeszéd. Arrafelé mindig is olyan furcsa, ködös volt a felszín, a hajók messze elkerülték, babonás legendák övezték a térséget, sokak szerint egy ténylegnyi sziget búj meg a köd mélyén.

Ahogy az ilyenkor lenni szokott, voltak, akik katonai kísérleti robbantást gyanítottak, de ezeket a híreszteléseket a leghatározottabban cáfolták az illetékes kormányok. Az ufó-hívők földönkívüliek tevékenységéről, kozmikus jelenségekről fantáziáltak. A mértékadó sajtókörök kommentálni sem voltak hajlandók az ilyen nevetséges, túlzó feltételezéseket.

- Bár mit lehet tudni?... A mai világban?... *Ezektől* minden kitelik - írták a szenzációhajhász bulvárlapok. Ugyanakkor legtöbbször még a vulkán-elméletet is kétkedve fogadták. Sziget? Lehetetlen. Hogy-hogy a térképek nem jelezték?

Csak arra nem gondolt senki, hogy a robbanás volt az a pillanat, amikor New Hungária sorsa beteljesedett.

A természet nem politizál. S nem mérlegel.

Csak teszi a dolgát.

AZ ÚT... IDÁIG (A SZERZŐ - ÖNMAGÁRÓL)

Okány...

Poros, sáros kis falu Békés megyében, alig 1000-1500 lakossal. Születésem idején - 1931-ben - még Bihar megyéhez tartozott. Szegény emberek lakták, mint a többi, szürkéségbe süppedt alföldi falut, és a szegénység sem volt elviselhetőbb, mint máshol. A falu lakossága egymásra utaltan pergette hétköznapijait és az ünnepnapokat. Mindenki tudott mindenkiről mindent, pletykáltak, veszekedtek, de kalákákban építették a kis vályogházakat, művelték a földet, ki cselédként, napszámosként - ezek voltak többen -, ki meg saját talpalatnyiját próbálta termésre bízgatni.

Mi is a szegényebbek közé tartoztunk, bár nem egészen: nagyapámnak, Lénárt Lajosnak volt némi rangja. Fazekas mester volt, nem is rossz. Anyám festette a virágos mintákat a tányérokra, köcsögökre, s mindenre, ami mázas - a nemrég megnyílt falumúzeumban meghatódva fedeztem fel kezük munkáját. Itt tárok a jó okányiak elé egy furcsa - és a falura nagyon jellemző családi „titkot”: anyám valódi leánykori neve Szakács Vilma volt - így áll a személyi igazolványomban is -, de egy életen át Lénárt Piroskának nevezték. Hogy lehet? Egyszerű - a falusi gondolkodás kiváló példája. A sok egyforma nevet kiegészítik az illető jellemző tulajdonságaival, külsőségeivel; így lett Nagy András boltosból „Paszuly Nagy Bandi”, s lettek a „Sánta”, „Tollas” „Púpos” „Hadarós”, „Mérge” Balogok, Molnárok, Sopronyik - egy teljes kötet kevés volna a furcsábbnál-furcsább, de hajszálpontosan illő ragadványnevek felsorolására. Nos, anyámnak, kislánykora óta híresen *pirospozsgás* volt az arca, olyan helyes kis *piroska* volt; nevelőapja után így lett a köznyelvben *Lénárt Piroska*, majd később *Piroska néni*. Nem is ismerték másként, legfeljebb a hivatalokban tudták róla, hogy Vilma az igazi keresztnéve. Okányban, s ahol még élt - például Csepelen - a mai napig Piroskaként emlegetik a vele egykorúak, vagy akik ismerték s még emlékeznek rá.

A fazekasműhelynél tartottam... Nyüzsgő élet volt, ma is látom magam előtt a száradó köcsögöket, tányérokot, hosszú polcokon, s jaj volt nekünk, gyerekeknek, ha véletlenül egy ilyen polcot meglöktünk, vagy elég volt csak a közelükbe mennünk, már csattant is a tiltó kiáltás - ha éppen nem egy sokkal közérthetőbb nyakleves. Különösen a hétvégek voltak izgalmasak: vitték az árut szekéren hajnalok hajnalán Ugrára, Komádiba, Zsadányba, Sarkadra és más faluk piacára, vásárokbá. Néha én is velük mehettem - ez volt ám a nagy kaland! Emlékszem, volt egy lovunk, úgy hívták, hogy „Na, aki nem húz, az nem eszik”. Mondhattak annak bármit, verhették ostorral, bizony el nem indult, amíg a bűvös mondat, a „név” el nem hangzott. Jámbor jószág volt különben, én rajongva szerettem. Akkor határoztam el, hogy ha egyszer gazdag, nagyon de nagyon gazdag leszek, kocsisnak állok, mert lovat hajtani a legcsodálatosabb dolog a világon. Egyszer aztán volt benne részem: Lénárt nagyapám halottaskocsijának bakján feszítettem hetyke büszkeséggel, mintha huszárlóvon ülnék, karddal az oldalamon, én az alig három éves gyerek.

Soha többé nem volt kapcsolatom lóval.

Az esték voltak a legegységesebbek, mint minden faluban, így Okányban is. Télen, vagy az őszi estéken a *kóborlás* („kóborlás”?) jelentett némi változatosságot, szórakozást, amikor a felnőttekkel együtt mi, gyerekek is összejöhetünk, faltuk a morzsolt, főtt kukoricát - a *tengerit* -, vagy játszottuk azt, amit ellestünk az apró szobák fojtogató sötétjében: Feri bátyám, a nála kevéssel fiatalabb Pataki Berti és én, alig négy évesen, a szemközti szomszédék „Nagy” Irmáját

(igazi nevét nem merem leírni) odacsalogattuk a ház utcafrontjára - azért oda, mert az udvaron, az eperfa körül ülve a felnőttek beszélgettek. Hogy az utcán is járnak emberek, s megláthatnak bennünket, az már nem járta meg az eszünket. Felváltva ráfeküdtünk Irmára, vártunk egy darabig, aztán izgatottan faggattuk: van-e már gyereked? Nincs! - bögött Irma, aki bizonyára már nagyon unhatta a megpróbáltatást, meg a noszogató pofonokat, amikor az újabb és újabb nekiveselkedésünk után se akart a gyerek előkerülni. Hogy *honnán*, arról elképzelésünk se volt, de hiszen éppen ezt szerettük volna kideríteni. A sokadik próbálkozást egy járókelő szakította félbe, sikítózva. Éppen én, a legkisebb voltam soron, bár arról fogalmam sem volt, mit kellene csinálnom, de tettem a dolgomat, ahogy a nagyobbak mondták. Azóta is érzem az anyai pofonok súlyát, ami lependerített a kísérleti alanyról.

A másik szórakozási alkalmat a *házibál* jelentette. Túlzás nélkül állíthatom, hogy szinte nem volt olyan ház, főleg tanya, ahol ne lett volna egy-két citera. Ennek hangjaira mulattak, táncoltak a lakodalmakban, keresztelőknel, de megesett, hogy a halotti tort is citeraszó mellett búsulták - és ették - végig a gyászolók. Az akkori szobák földes padlózatúak voltak, amit időnként fel kellett újítani: felásták a szoba földjét, telehintették szalmatőrekkkel, hívtak egy citerást, lányokat, fiúkat, s a lelkes ifjúság reggelre keményre táncolta, már csak *mázolni* - simára egyengetni - kellett. Hogy szaga volt? Hát Istenem... A többi házban sem volt másként.

Miket táncoltak? Elsősorban csárdást, természetesen, de volt ott fox, keringő, tangó, meg ami jött. Híres citerások éltek Okányban, Mint Pardi Sanyi bácsi, első példaképem, akinek hiányzott a bal kézfeje; madzaggal felerősítette a nyomót, úgy játszott, hihetetlen virtuozitással. Vagy emlékszem Malmos Bandi bácsira is; „repertoárjukat” megyeszerte ismerték és utánozták. Mese az - mint egyes fővárosi szobatudósok képzelik és sajnos tanítják -, hogy ezek a „népi citerások” kizárólag *népdalt* muzsikáltak volna, úgy lehet, azt sem tudták, hogy ilyen létezik. Magam is ott és akkor tanultam a „Túl az Óperencián” - és hasonló gyöngyszemeket.

Ahogy mondtam, citera mindenhol volt - kivéve nálunk, a fazekas-iparoséknál. Hej, pedig a szívem szakadt meg, úgy szerettem a citera hangját.

Négy éves lehettem - vagy kevesebb -, amikor átszöktem a szomszédék házibáljába. Bebújtam az asztal alá, nehogy Anyámék meglássanak. Ott hallgattam Pardi Sanyi bácsi, Malmos Bandi bácsi citerajátékát, leselkedtem az asztal alól és roppantul élveztem, ahogy meg-megvillan a két libatoll, a „*verő*” és a „*nyomó*”. A táncosoknak csak a lábait láthattam, de tetszett, hogy a citerából gyöngyöző hangok ritmusa egyforma mozgást parancsol a fürge lábaknak: lám, mekkora úr egy citerás! Tán még a kocsisnál is nagyobb? Malmos Bandi bácsiból csupán hosszan lecsüngő bajuszának két pödrott vége látszott, amint ide-oda libbent a muzsikálás hevében. Ez fogott meg legjobban, mivel azt hittem, ennyiből áll a citerázás titka: mozgatni a bajuszt! Mindenesetre, elhatároztam - második nagy döntés zseni életemben -, hogy megtanulok citerázni, hogy az én bajuszom is így mozogjon, ha majd nagy leszek. Szerencsém, hogy nem éppen Pardi Sanyi bácsi játszott: arról volt híres, hogy havonta egyszer borotválkozott; úgy lehet, ma én is állandóan borostás volnék, vagy szakállt viselnék.

Másnap jó Anyámra nehéz percek vártak a piacon: sírva-toporzékolva követeltem, vegyen nekem citerát, de jó nagyot - akkor még lehetett piacon is kapni. Amúgy nem voltam egy bögös gyerek, de most nem lehetett bírni velem. Drága Anyám, Isten nyugosztalja, hogy mégse rajta nevéssen a fél falu - miközben a lábasokat, köcsögöket, tányérokat árulta -, mit is tehetett volna? Vett nekem egy csodálatosan szép *fekete(!)* csikófejes citerát. Hogy az milyen gyönyörű volt!... Soha annál szebbet én még nem láttam. A húrok csillogása felülmúlta még Bandi bácsiét, Sanyi bácsiét is, s úgy tűnt, több is van rajta, sok, rengeteg húr... és mind jó feszes. Aki árulta, játszott rajta, de mi volt az ahhoz, ahogyan én képzeltem el majdani saját citeratudásomat! Nem sejthettem, hogy ez a reményem, kivételesen, beteljesedik.

Első, legfontosabb dolgom volt, hogy korommal jókora kajla bajuszt rajzoltam az orrom alá, hogy méltó legyek Bandi bácsihoz... aztán nekiestem az ártatlan hangszernek! Vertem, püföltem a libatollal, pontosan úgy, ahogy az asztal alól kikandikálva láttam, s közben a tükörben lestem: mozog-e már a bajusz? Nem mozgott. Folytattam tovább a „gyakorlást”.

Hát mit mondjak... Lehet, hogy másnak nem volt egy zenei élmény, nekem nagyon tetszett, jó hangos volt és persze éktelenül hamis. Minden rendben lett volna - még a bajusz is, mert rájöttem, hogy ha fintorgok, úgy mozog, mint a parancsolat -, de Anyám nem bírta sokáig: *két gyufaszállal* a kezében odaparancsolt a citerához és megmutatta, hol rejtőzik benne az „*Erdő mellett nem jó lakni...*” kezdetű dal.

Ez a *két gyufaszál* indított el későbbi világjáró citeraművészi pályámon. Hogy Anyám honnan tudott ennyit is, a mai napig rejtély előtttem. Ha felnőtt fejjel faggattam, csak titokzatosan mosolygott:

- Mit nem tud egy anya, fiacskám, ha *muszáj*?

Az új citera öröme azonban gyorsan elillanni látszott. Jó Anyám komolyan vette a tanítást. Ez még nem is lett volna baj, de folyton azt az egyetlen nótát - „Erdő mellett...” - erőltette, azt nyüstöltük, azt nyúztuk unos-untalan. Hej, de utáltam azt a nótát!... S lám, milye az ember: ez volt az a dal, amit sosem tanultam meg igazán, legalábbis nem került az állandóan szereplő műsorszámaim közé. Valamikor negyven éves koromban egyszer úgy, véletlenül kiszaladt a kezem alól, aztán később nagyon ritkán. Egyébként tudom, hát persze, hogy tudom... de sosem felejttem, hogy egyszer, valamikor, *kötelezővé* lett téve.

Sokkal izgalmasabb volt elrejtőzni a padlás mélyére, s ott próbálkozni a csodával: vajon milyen nóták vannak *beépítve* a citerámba? (Gyerekésszel úgy gondoltam, hogy a dallamok eleve bele vannak csinálva a hangszerbe, csak ki kell azokat csalogatni onnan ügyesen). De az enyémbe is? Hátha csak... nem is mertem végiggondolni. Aztán szép fokozatosan kiderült, bizony mindegyik benne van, amit a felnőttektől hallottam. Jó fülem volt, szinte simultak belém a dallamok, elég volt egyszer hallanom, már tudtam, s nem felejtettem el. Így aztán a padlás rejtekén rohamosan szaporodott, bővült a „repertoár”, csupán Anyámmal rekedtünk meg az „Erdő mellett...”-nél. Mi tagadás, sok dicséretet nem kaptam tőle.

A következő télen ismét házibál volt a szomszédéknál. Ekkor már „nagy” fiú voltam, közel az ötödik(!) évemhez, azért megengedték, hogy a bál elején átmehessek, hallgatni az igazi citerásokat, hátha ráragad valami. Lecövekeltem a citera mellé... de valahogy mintha tavaly szebben szólt volna. Moccant a kezem, amikor Malmos Bandi bácsi nagy igyekezetében mellé-mellényúlt. Nem akartam hinni a szememnek-fülemnek, csak bámultam: eltévesztette! Hogy lehet ez?... Aztán ahogy a szemem villant, észrevette sóvárgó tekintetemet és inkább tréfából, mint komolyan, megkérdezte az egyik cigaretta-szünetben:

- Na legény, nincs kedved beállni helyetted egy jó csárdás erejéig? Látom, nagyon csillog a szemed, ne, itt a verő, meg a nyomó... hadd halljuk! Ne kérsd magad.

- Hát... - öntött el az izgalom. A lámpalázat már akkor sem ismertem, a bálozók nevetését biztatásnak fogtam fel, pedig csak tréfának vették az egészet. Anyám nem sejtette az én titkos padlás-világomat, ezért ő döbrent meg legjobban, amikor rázendítettem kedvenc nótámra, a „*Ritka búza, ritka árpa, ritka rozs...*” kezdetűre. Honnan is tudhattam volna, alig öt évesen, hogy ez a dal akkoriban - s nem csak Okányban - a citerások afféle próba-nótája, úgynevezett bravúrszám, más szóval, ez a *mestervízsga*: aki már képes ezt „elverni”, az komoly, elfogadott citerásnak számít, hogy ne mondjam: mesternek. Nekem meg se kottyant. Bandi bácsinak táva maradt a szája és igen-igen elkomolyodott. A táncosok körém gyűltek, úgy hallgatták

csöndben, csodálkozva, amint egyik gyorscsárdás követi a másikat, megállás nélkül. Ugyanis nem mertem abbahagyni, féltem, hogy vissza kell adnom a citerát és vége a dicsőségnek.

- Nahát ez a gyerek...! - hüledeztek a táncosok, s lassan kezdtek ismét a zene ütemére lépkedni, folytatódott a bál, de már az én muzsikámra. Én nem láttam, nem hallottam, csak járt a kezem, mint a motolla, Bandi bácsi meg egyik cigarettáról gyújtott a másikra, hogy mégse álljon ott hiába - a végén ő is beállt táncolni a feleségével a többiek közé.

Anyám szipogott boldogságában és a fejét csóválta. Szólni nem szólt, bizonyára nem akart megzavarni a boldogságban, de másnap mindent meg kellett vallanom a padlásról, s többé nem kellett elbújniom.

A fél éjszakát átciteráztam, megállás nélkül, nem fogytam ki a dallamokból, kérhettek bármit, csárdástól a keringőig... és megkaptam életem első keresetét, az első „gázsit”, tíz fillért. Nagy pénz volt az akkor egy gyereknek! Paszuly Nagy András boltjában sok cukrot lehetett érte kapni.

Ettől kezdve nemigen akadt házibál, ahová, hacsak egy órácskára is, el ne hívtak volna; a fogaim bánták a sikert: a sok cukor...

Aztán egy napon váratlanul végeszakadt a jónak, legalábbis Okányban. 7 éves koromban - második elemista voltam - Békésre költöztünk. Mivel nem a család történetét írom, rögtön ott folytatom, hogy - szerencsémre - ott is divat volt a citera, mindenesetre, a *Szélső utcában*, ahol egy kis házat béreltünk, rendszeresek voltak a házibálak és a kóbolás is szokásban volt. Nagyon hamar tekintélyt szereztem. Elismerten én voltam a legjobb citerás eleinte az utcában - az sem volt kis dolog -, később a környéken, a Malomvégen is - így nevezték a kerületet, ahol laktunk -, s mert kicsi voltam, még inkább híre terjedt, hogy van itt egy gyerek... Jöttek is sokan, hogy meghallgassanak, én meg játszottam örömmel, kérés nélkül is, pláne ha a „*Fel-fel vitézek*”-et kérték. Azt nagyon szerettem!

Ki tudja, hová, merre fokozódott volna mindez, ha nem szól közbe ismét az élet, a nyomor, a szükség. Imádott „mostoha” apám, Gyenge Ferenc (le nem írom még egyszer, hogy „mostoha”: különb volt ő száz „édes”-nél, áldassék az emléke, akárhol is nyugszik), szóval *Apám* akkoriban vagy katona volt, vagy kubikmunkán valahol a világ végén - de többnyire katonáskodott szegény feje. 1942-ben felköltöztünk Csepelre, s őt ettől kezdve csak szabadságos katonaként láttuk, végül úgy se: soha nem tért vissza a háborúból. Ki tudja, hol van eltemetve, melyik útszélen, melyik tömegsírbán. Ilyen a háború.

Nem volt könnyű beilleszkedni a vagány, kemény, vad Csepel-királyerdei srácok világába. Tájszólásom, ruházatom, viselkedésem messze elütött az övékétől, ordított rólam a „falusi gyerek” - hát persze, hogy én lettem minden hecc, gúnyolódás céltáblája. Ahogy mondani szokás, sok mese nem volt: túrni kellett - vagy verekedni!

Furcsa módon itt is a citera segített.

Az utcánkban, éppen a szomszédunkban lakott két nagy fiú, testvérek, akik - akkori zenei ízlésem és mércém szerint - kétségtelenül a világ legjobb gitárosai és énekesei voltak. Esténként, ha nem volt légiriadó, az árokparton ülve pengették a szebbnél-szebb slágereket, argentin tangókat, énekelték a „*Midőn Havannában jártam én...*”-t és hasonlókat. Számomra ezek a dalok újak és ismeretlenek voltak, de ismeretlen volt a gitár is, a finom muzsika, ami nem olyan kemény, élesen pattogós, mint az én citerám hangja. Beleszerettem a zenéjükbe, a gitár lágy, kellemesen andalító hangzásába, dalaikba. Otthon, titokban, lázas igyekezettel próbáltam utánózni őket, csakhát ez nem volt olyan egyszerű, mint képzeltem. A csepeli utcákon nem lehetett libatollat találni, mint Okányban, vagy Békésen... Maradt a gitárpengető. Szokatlan

volt, de annyi baj legyen! Nyomótoll se akadt, nem is kellett, hiszen új példaképeim is ujjal fogták le a húrokat. Ezt megtanulni sem volt könnyű mulatság - azelőtt ilyenről nem is hallottam -, hanem a dalok!... Hej, azokkal gyúlt meg csak igazán a gondom! A tangó-ritmus sehogyse akart beleférni az addigi „ritkabúzás” ide-oda verésbe, az automatikus keresztbe pendítésbe, bizony hangzavar volt az a javából, amit kicsiholtam a citerából, nem zene. Hogy én mit kínlódtam! Próbáltam így, próbáltam úgy... eleinte hiába. Az ujjaim tele voltak hólyagokkal, a húrok nem egyszer síkosak a vértől - Anyám haragudott és féltett, hogy azt is elfelejtem, amit eddig tudtam, igyekezett csendesíteni bennem a dühös igyekezetet. De beszélhetett nekem!

Máskülönben senki sem sejtette, hogy nekem valamilyen hangszerem van, nem mertem megmutatni. A királyerdei kölykök sose láttak citerát, s nekem így is volt részem több, mint elég a gúnyolódásból, minnek újabb okot adni - gondoltam óvatosan. Időközben kezdtem rájönni egy-két ügyes fogásra, olyanra, ami addig citerán elképzelhetetlen lett volna. Megtanultam két-három szólamban játszani, s már nem püföltem minden húrt, ha kell, ha nem; úgy fogtam le a zengő - *kísérő* - húrokat, ahogyan a ritmus kívánta, amiként a nagyfiúktól láttam-hallottam. Dehogysis sejtettem én, hogy ezzel akarva-akaratlanul szögesen ellentétes irányba indulok el a citera *népies* - ma úgy illik mondani: *hagyományőrző* - játékfeldogásához képest, s hogy majd évtizedek múltán ebből az új módiból fog kialakulni az a játékindigencia, ami hangversenydobogóra emeli a magyar citerát, szét fog terjedni az egész országban, túllépi határainkat és úgy fogják hívni - máig sem tudom, elismerésként, vagy elítélésből - hogy „*pribojszkizmus*”. Én, a tizenegy éves gyerek a csodált nagy, félig felnőtt fiúkat akartam utánozni, akik gyönyörűen muzsikáltak, minden lány beléjük volt szerelmes és nem akadt olyan osztálytársam, akit nem tudtak volna megverni. Kell ennél több egy kiskamasznak?

Egy délután, megfélekedve az egész világról, az udvarunkon gyakoroltam elmélyülten a „Midőn Havannában...”-t, amikor a fiúk - érdekes, a nevükre képtelen vagyok visszaemlékezni -, éppen hazafelé ballagtak és megütötte fülüket az udvarról kiszűrődő zene szokatlan hangzása. Megálltak, hallgatóztak - ki muzsikálhat itt? -, és benyitottak, halkán, óvatosan, nehogy rámijessenek. Nem vettem észre őket, azt sem, hogy közelebb lopakodtak, s mögülem nézték csodálkozva: hát ez meg miféle hangszer. Ők sem láttak még falusi citerát.

Nagyon megszeppentem, amikor felfedeztem őket. Menekültem volna, de megfogták a kezem, nem durván, nem is haraggal - kedvesen.

- Sosem mondtad, hogy tudsz muzsikálni. Milyen hangszer az, amin játszol?

- Citera... - mondtam, s bizony, nem sokon múlt, hogy el nem bögtem magam.

- Mutasd - kérték, s én szó nélkül nyújtottam át a kincsemet. Ők nézegették, forgatták, megpendítették, aztán megsimogatták az arcomat.

- Mióta tudsz játszani ezen a... ezen a nagyon érdekes hangszeren? A citerán.

- Hát... - dadogtam a megilletődéstől -, én... nem is emlékszem... olyan, mintha mindig is tudtam volna. Kicsi korom óta... Okányban...

- Nagyon tehetséges vagy - mondták komoly arccal és engem szíven ütött a sosem hallott szó: „*tehetséges*”. Nem egészen értettem a jelentését, de nagyon *szép szó* volt, jólesett kimondani. Folytatták: - Este hozd ki, hadd lássák a többiek is. Ne félj, nem fognak kinevetni, nem engedjük, majd mi megvédünk. Nekünk, muzsikusoknak össze kell tartanunk. Gyakorolj tovább. Nagyon szépen játszol.

- „*Nekünk, muzsikusoknak...*” - Legszívesebben dallamot írtam volna a mondathoz.

Akkor este én lettem a szenzáció. Szinte mindent el tudtam játszani, amit a fiúktól hallottam és majdnem úgy. Először történt, hogy ők is táncoltak, hiszen máskor mindig ők voltak a zenészek, ettől kezdve viszont minden este én lettem a „zenekar” - viszont máig sem tudok rendesen táncolni -, játszottam az árokparton, majd később a légópincében, amikor a bombázások sűrűsödtek és erősödtek, sőt már ágyúkkal lőtték a házakat.

12 héten át voltunk pincelakók, úgy, hogy egyetlen napra, egyetlen éjszakára sem jöhettünk fel. Ma ezt nehéz elképzelni, pedig így volt. Amikor végre megláttuk Isten szabad egét, az első, amit *nem láttunk meg*, az a ház, ahol, mint bérlők laktunk.

Egy ép téglá sem maradt a házból.

Mindenünk odaveszett, kivéve azt a keveset, ami velünk volt a pincében. Ott álltunk semmi nélkül, lakás nélkül, egy fillér nélkül. Az már a sors tréfája(?), hogy a citerám megmaradt; velem együtt vészelte át a légítámadásokat a légópincében.

Hadd meséljek el egy háborús emlékemet, azt, amikor *kivégeztek*.

Ehhez tudni kell, hogy Csepel királyerdei része miért, miért nem, sokáig - még 45- tavaszán is - úgynevezett *senki földje* volt. Bujkált a német, a magyar, az orosz katona, a partizán. Szovjet katonák egy személyautót foglaltak le azoktól, akiktől mi béreltük a lakásunkat, összetereletek egy tucatnyi embert - köztük engem is -, és a (holt) Duna jegén áttoltuk Soroksárra, a mostani Kossuth térre. Útközben - már túl a Dunán - az egyik ember talált egy pisztolyt, egy töltény hiányzott belőle, Felemelte, zsebrevágta: jól jöhet az még! Az autót átadtuk egy tisztnek, az annyit mondott magyarul: „jól van, mehetnek haza”. Időközben - amiről nekünk nem volt sejtelmünk sem -, a Dunaparton orvul agyonlőttek egy magas rangú szovjet tisztet, *egyetlen lövéssel*. A szovjetek - érthető módon - örjöngtek, össze-vissza igazoltattak és motoztak mindenkit, természetesen a mi csoportunkat is, amint éppen ballagtunk volna át a Duna jegén, amikor a velünk lévő embernél megtalálták a szemünk láttára felemelt pisztolyt, amiből - emlékezzünk csak - éppen *egyetlen* golyó hiányzott. Hiába esküdözött térdre rogyva a szerencsétlen ártatlan, a feldühödött szovjet katonák abban a pillanatban szitává lőtték, minket pedig visszatereletek a térre, egyenesen az egyik falhoz és sorba állítottak bennünket és egy katona géppisztollyal lekaszált a csoportot. Mindenki összeesett, nem maradt senki életben - kivéve engem. Az mentett meg, hogy a katona fejre célzott, én azonban többiek derekáig is alig érhettem... Így a sok halott mind rámzuhant, később meszet öntöttek ránk, én meg ott lapultam alattuk sötétedésig, vérbefagyva. El lehet képzelni, milyen érzés volt. S ezzel még nem volt vége a kalandnak! Most jön a java...

Amint besötétedett, kimásztam a halottak alól és elindultam a Duna jegén, át Királyerdőbe. Észrevettek a szovjetek - de észrevettek ám odaát a németek is! Lőttek innen, lőttek onnan, én meg futottam, mint a nyúl, időnként nagyokat bukfencezve a csúszós jégen. Valahogy sikerült átérnem, de már a parton elkaptak a német katonák, odanyomtak egy fához, céloltak ... amikor őket kapták el magyar partizánok, engem pedig elzavartak. Pucoltam is hazafelé! Addigra Anyámnak hírül vitték, hogy láttak engem a kivégzettek között meghalni. Szegény Mama... A 12 család közös pincéjében az volt a szabály, hogy este 10 után senki sem léphet ki, senki sem léphet be. Így aztán zörögtem én meg jajveszékelhettem, nem is hallhatták ott lenn a mélyben, egész éjjel kinn kucorogtam, majd megvett az Isten hidege, reggel öt óráig. Ekkor végre kinyílt az ajtó, s én bemehettem. Anyám sikoltva ölelt magához: Kisfiam, hát te élsz? Hogy kerültél oda? - és durr, az első boldog anyai pofon! További kérdések - a viszontlátás örömeiben további kiadós pofozás, válaszra nem sok lehetőségem maradt. A soroksári Kossuth tér viszont örökké emlékezetes marad számomra: ott történt (egyik) újjászületésem.

E kis kitérő után térjünk vissza ahhoz a pillanathoz, amikor 12 hét után ott álltunk a lebombázott otthon előtt, semmi nélkül, éhesen, fázva, elkeseredve.

Mit tehattunk? A család elindult *gyalog* Békésre, a nagyszülőkhöz. Anyám - hogy honnan!? - szerzett egy ócska kerékpárt, annak kormányára akasztva egyik oldalon egy kosárnyi kukoricamálé, a másikon a maradék ruhafélék: az összes „vagyonunk”. Amerre mentünk, mindenhol szovjet katonák, tankok, sebesültszállító autók, menekülő civilek, halottak, romok, égő házak, amiket tolvajok gyújtottak fel - szóval borzalmas volt, nem lehet azt leírni. Éjszakánként nem volt tanácsos a nyílt úton maradni. Az én hátamon átvetve, papírba csomagolva zötyögött a citera, jobb időket várva.

A „jobb idő” Ócsán köszöntött ránk. Éjszakai szállást kértünk egy ismeretlen családnál. Nagyon rendesek voltak, azonnal ajtót nyitottak, enni-inni adtak, kérdezték, mire van szükségünk - bár tudnám a nevüket, címüket, hogy megköszönhessem nekik, de hátha olvassák e sorokat és magukra ismernek, bár akkor minden kapu nyitva állt a menekülők előtt. Már lefekvéshez készülődtünk, amikor keményen megzörgették a kaput: szovjet katonalányok voltak! Egyikük tökéletesen beszélt magyarul. Ők is szállást... ó, nem kértek - *követeltek*! Amúgy kedvesek voltak, mosolygósak, vidámak... és végtelenül piszkosak, még nekem is feltűnt, de a mosdóvizet nem fogadták el. Vajon miért? - ma sem sejtem. Egyikük meglátta a sarokba állított, becsomagolt citerát: hát ez mi? Puska? Sok választásom nem volt, már vehettem is elő és ők - megnyugodva, hogy legalábbis löni nem lehet vele - rázendítettek a Katjusára. Egyszer végigénekelték, a következő strófát már velük játszottam, aztán jött az újabb orosz nóta... s kialakult egy fergeteges hangulatú „nemzetközi” bál, még a házigazdák is kénytelenek voltak velünk mulatni, nem engedték lefeküdni se őket, se minket, hajnalig.

Reggel aztán nagy sírás-rívásra ébredtünk: a katonalányok mindent elloptak, ami mozgatható volt: élelmet, ágyneműt, ruhákat, cipőket és... az én citerámat! Sohasem láttam viszont a legkedvesebbet, a legsötét. Évekig sirattam.

Békésen jószerével addig maradtunk, amíg a fővárosban helyreállt a rend, de így is eltartott ottélésünk, vagy jó két évig. Anyám a Weiss Manfréd gyárban, Feri bátyám a Csepeli Posztógyárban dolgozott előzőleg, oda szerettek volna visszakerülni (így is történt). Időközben én elvégeztem Békésen a 8-ik általánost - akkor még eleminek nevezték - és elkezdtem sportolni, még hozzá a tölem legtávolabb álló, leggyűlöltebb sportágban, az ökölvívásban. Nem vágytam én verekedésre. Mindig azt hittem, a bokszkesztyűben ólom van, vagy vas, nem is tudom - valami szörnyűség. A dolog úgy történt, hogy a szomszéd kislány - akibe reménytelenül szerelmes voltam, hiszen idősebb is volt, s vagy másfél fejjel magasabb nálam -, a békési gimnáziumba járt, ahol a bokszolók tartották edzéseiket, hetente háromszor. A lány édesanyja valami üzenettel szalajtott utána, én boldogan loholtam, csak hogy lássam. Láttam is, de sok köszönet nem volt benne: a tornacsarnok előtt egy marcona bokszolóval nevetgélt. A fiú akkora lehetett, mint én - ma már tudom, légsúlyú -, de hatalmas kesztyűk voltak a kezén, s amikor odaléptem hozzájuk, még ki sem nyithattam a számat, máris röviden közölte:

- Öcsi, lelépni, mert kiütlek!

- Én csak...

Többre nem volt időm. A földön tértem magamhoz. A bunyós - megyei bajnok! - és a lány kacarászva nézték, ahogy vérző orral, szédelegve tápáskodom, sajgó állkapcsomat markolászom és rázom a fejem.

Odafordultam a fiúhoz:

- Megtanulok bokszolni, hogy ezt visszaadhassam.

Hát így lettem ökölvívó. Két hónapig mást se nagyon tanultam az edzéseken, mint hogy kell ügyesen felállni a padlóról egy-egy sikeresen bekapott egyenes, horog, vagy felütés után; akkoriban még így „nevelték” a kezdő bokszolókat: ha az első verésektől nem riad vissza, megmarad a sportágnál. A sok leütéstől végül is ágynak estem, Anyám bezárt, de én az ablakon kimászva, *pizsamában*(!), a falhoz támaszkodva még ilyen állapotban is elvándorogtam az edzésre, ott megálltam az edző előtt, s csak annyit tudtam kinyögni:

- Ki lesz a következő? - aztán összeestem.

Leendő ellenfelem kezdte tisztelettel nézni elkeseredett, fanatikus kitartásomat. Tulajdonképpen *l é l e k b e n* ő már ekkor elveszítette majdani mérkőzésünket, amit három hónappal később egy helybeli bajnokságon vívtunk, a mait - a lány szeme láttára! - én tisztességes, becsületes küzdelemben pontozással megnyertem.

Ezzel be is akartam fejezni az ökölvívó-pályafutásomat. Hiába, nem nekem találták azt ki - mindig gyűlöltem a verekedést. Az edző persze nem engedett el, játszanom kellett tovább - s őszintén szólva, neki volt igaza: rengeteg munkát fektetett belém.

A sors azonban megint közbeszólt. Munkát nem találtam - mentem én is Anyámék után, de nem akartam a nyakukon élösködni. Akkoriban még nem fizettek a ringben kapott pofonokért, csak némi kalóriapénzt - ez hozott valamicskét a konyhára. Olvastam az újságban, hogy lehet jelentkezni katonának a Kossuth Akadémiára, de sportolókat is toboroznak az első Honvéd Sportszázadhoz. Az utóbbit választottam - nem akartam katonatiszt lenni -, és 1948 októberében bevonultam (akkor még 25 év volt az alsó korhatár!), de okosabb emberek tanácsára azonnal kértem áthelyezésemet csapatszolgálatra. Az óbudai Folyamőrséghez helyeztek. Így sportolhattam is, és telt a tényleges katonaidőm. Természetesen én voltam a folyamőrség „gyereke” - úgys bántak velem. A mérkőzéseimre eljártak, elvárták tőlem, hogy győzzek a hadsereg-bajnokságon - de amúgy nekem mindenki a „parancsnokom” volt. Emlékszem az imádott Ferke bácsira; főtörzsőrmester volt, csecsemő korában találták a folyamőrök a bajai Szűnyog-szigeten, ők nevelték fel, megjárta a II. világháborút: nos, ő volt az én legkedvesebb és legszeretőbb rémálmom. Amikor odakerültem a keze alá, vészjósló mosollyal körbejárt, aztán felöltöztetett vagy öt számmal nagyobb ruhába, rajtam röhögött egész Óbuda, amikor végigmasíroztunk a Fő utcán. Ha panaszkodtam, sajtáságos és katonásan rövid úton válaszolt. A kerek folyamőrsapkát egy Szabad Nép újsággal tömtem ki, így is körbeforgott a fejemen a fővetésnél. Az egyik csizmám 39-es, a másik 45-ös volt. Amikor jelentettem, hogy a csizma nem egy pár, csak annyit válaszolt:

- Szoktassa össze őket!

Azt, hogy a ruha nagy rám, így intézte el:

- A ruha jó, csak maga torzszülött!

Becsületére legyen mondva, később olyan csinos ruhát szabatott rám, hogy öröm volt nézni. Egyébként ölni tudott volna a katonáiért és mi is rajongva szerettük a jó öreget, az össze bogaraival együtt. Később hallottam, kidobták a seregből, bele is pusztult hamarosan a sosem ismert civil életbe.

Leszerelésemkor kiderült, hogy közben kinőttem minden civilruhámat. Egyetlen ingem és egy nyári rövidnadrágom maradt - januárban! Mit volt mit tennem, olyan munkahelyet kellett találnom - 19 évesen -, ahol ruhát is adnak és a sportot is folytathatom. Ilyen csak egy volt: a tűzoltóság. Jelentkeztem - felvettek. Érdekes foglalkozás volt, nagyon szerettem tűzhöz vonulni, s mert a csoportban én voltam a legfiatalabb, mindig elől mentem, vakmerő bátorsággal, néha meggondolatlanul. Volt úgy, hogy a ruha is leégett rólam, félig a bőrrel együtt, én

csak vigyorogtam, meg se kottyant. A dolog úgy történt, hogy egy kisgyereket kellett a második emeletről kimenteni, a lépcsőház már lángokban állt, s csak az ablakon át juthattam ki, a gyerekkel az ölemben, magamhoz kötve. Lenn az ugróponyva kifeszítve... Nem is lett volna semmi baj, simán levettem magam a gyerekkel együtt, de letről azt látták, hogy lobogva ég rajtam a ruha, füstöl a hajam és a bőröm... ők jót akartak... és ránzúdították a hideg vizet! Nem kellett „leugranom”, estem magamtól is, ájultan, a gyerekkel a karomban, akit még eszméletlenül is szorítottam magamhoz. Rá két napra döntő mérkőzést játszottam a szorítóban, nehéz ellenféllel, ilyen állapotban - és sikerült győznöm. Nem dicsekvésből írtam le, távol álljon tőlem, csak érzékeltetni akartam: akkor még ilyen volt az amatőr sport. Lehet, hogy a pénz tette tönkre?

Nem szerettem Pestet, nekem túl züllött volt már abban az időben is. Ezért áthelyezésemet kértem... bárhová! Csak vidék legyen! Így kerültem Hatvan mellé, a Mátravidéki Erőműhöz, s ezzel elkezdődött életem *második* korszaka.

Nem akarom szépítgetni, fogalmam sem volt, mit jelent: „*erőmű*”, eddig nem találkoztam a szóval. Mit gyárthatnak egy erőműben? Ja, hogy villanyáramot? S hogyan?... Mivel?... Becsomagolják? El sem tudtam képzelni a folyamatot. De három hónap múlva már rajongva szerettem mindent, ami a gőzturbinához, kazánhoz, szivattyúkhöz kötődik. Kértem a leszerelésemet a tűzoltóságtól és belevágtam minden lehetséges szaktanfolyamba, megszállottan tanultam és elértem, hogy alig másfél év múlva én lettem az ország talán legfiatalabb turbinagépésze. Óriási rang ez egy erőműben, valaha középkorú, csokornyakkendős urak lehettek turbinagépészek, a portás visszaköszönt nekik, ez valójában a szakma csúcsa, s én őszintén rajongtam a szakmáért. Ha valaki *akkor* azt meri mondani, hogy majdan elcserélem egy olyan hivatásért, ahol pénzért mutogatom magam - a pódiumért -, bizonyára gondolkodás nélkül feljelentem becsületsértésért. Ott - a Mátravidéki Erőműnél - alapítottam családot, ott van eltemetve elsőszülött kislányom - beleesett az erőmű hűtőtavába, szívszélhűdést kapott, s mire kihúzták, már késő volt... Innen helyeztek át az épülő új alaperőművekhez - Tiszapalkonya (ma Tiszaújváros), Oroszlány, Gyöngyös-Visonta és legutoljára a Budapesti Erőmű Vállalat. Egyetlen rövid kitérő volt, rövid, de annál tartalmasabb: Rudabánya, ahol megismerhettem a színpad levegőjét-ízét egy kiváló verselő közösségben.

Rudabányánál érdemes egy kissé elidőzni. Az imént azt írtam: „verselő közösség”, vagyis irodalmi színpad. Csakhogy ezt megelőzte valami nagyon fura dolog. Amikor még a Mátravidéki Erőműnél dolgoztam, kevés ember volt képes megérteni a beszédemet, ugyanis olyan sebesen, hebrencs módon, a gyorsaságtól dadogva beszéltem, hogy akár orvosi - logopédusi - esetnek is minősíthetnének. Igen ám, de én ennek nem voltam tudatában! Senki sem figyelmeztetett, hogy hé, lassabban!... Megszoktam, hogy rám-rámkérdeztek: mit mondtál? Egy véletlen magnetofon-felvételről hallottam először önmagam... és egy árva szót sem értettem abból, amit összehadartam. Szörnyű, megalázó élmény volt. Tehát én így éltem idáig, ilyen nevetségesen, ilyen érthetetlen beszédmóddal? Hogy lehet, hogy ezt nekem senki sem mondta, még a legközelebbi barátaim, hozzátartozóim se?

Sokáig valósággal megnémultam, nem mertem megszólalni, féltem, hogy kinevetnek - s közben titokban elkezdtem „tanulni” *lassan* beszélni. Aki nem próbálta, elképzelni sem tudhatja, milyen nehéz időszak volt ez az életemben. Lesni a beszélgető partner arcát: vajon érti-e a szavamat; figyelni, nem fakaszt-e mosolyt a másik arcán az idétlen erőlködésem, hogy lassan - számomra úgy tűnt, komikusan lassan, fele tempóban - formálom a szavakat, mondatokat. Végül is sikerült kivergődnöm ebből a kegyetlenül válságos állapotból. Azóta nagyon sok interjú készült velem rádióban, tévében, előadások sokaságát tartottam és senki sem panaszkodott a beszédem érthetőségére - remélem, nem pusztán udvariasságból. Tehát

Rudabányánál kértem, hogy időzzünk keveset: nos, *ezért*. Verset mondani ilyen előzmény után!... S nem is akármit: Euripidészt, Eminescut, Adyt... Nehogy valaki azt gondolja, mellédöngetésből írtam le mindezt, szó sincs erről, csak úgy vélem: akaraterővel, kemény kitarással csodákat lehet elérni. Vagy egyszerűen csak hiúságból tettem? Lehet.

Mint mondtam, szerettem az erőműves szakmát, de ennél is jobban: tanítani a kezdő erőműveseket! Igen, már akkor, ott előbukkant belőlem az igény: minél több emberrel megosztani azt, ami számomra kedves és értékes. Nagyon sok tanítványom van jelenleg is, akik a turbinák, kazánok mellett állnak, s én büszkén gondolok rájuk. A 60-as évek végén megindult az erőművekben a modernizáció: közös vezénylőterembe, egyetlen kezelőre bízva vonták össze a turbinák, kazánok irányítását. Innentől kezdve új „rangot” kaptunk: *blokkgépész* lett az elnevezésünk és magától értetődő, hogy egyike voltam az első kísérleti nyulaknak Oroszlányban, akin kipróbálták az új rendszert. Ez újabb tanulást jelentett - de újabb tanítási lehetőséget is, mivel nekünk - az első „fecskéknek” - kellett a következő generációt felkészíteni a blokkgépész teendőkre. Mindig nagyon élveztem a tanítást, azt a pillanatot, amikor a tanítvány szemében felvillan a megértés, kivirul a tekintete, elrebben egy könnyű sóhaj... Ennek később óriási szerepe lesz a művészi pályámon - de a tanítás örömét kétségtelenül az erőműben ismertem meg.

S ha már az erőműveknél tartunk: később, jóval később, amikor japáni fél éves vendégszereplésemről érkeztem haza, a magyar rádió egyik sztárriportere egy órás élő interjút készített velem, közönség előtt. A beszélgetésben nem csak a koncertekről esett szó, hanem sok egyéb-ről is. A tokiói élményeken túl vissza-visszanyúltunk a múltba, rendre előjöttek olyan szavak, mint erőmű... citera... citera... erőmű... A bemondónő igencsak összezavarodhatott a hallottaktól, mert a lekonferálásnál a következőket mondta: „Beszélgetést hallottak P.M. *erő... művésszel*.” A gyönyörű az, hogy a mai napig sem hiszi, hogy ekkora bakit követett el.

A citera az Oroszlányi Hőerőműnél került ismét előtérben - de most már meghatározó jelentőséggel és végleges érvénnyel. 40 éves voltam ekkor, nem éppen fiatal. Játszogattam én addig is, barátaimnak, önmagamnak, a családomnak, amikor éppen kedvem szottyant. Hogy a háború után csaknem kihalt citeraszóbból mennyi maradt meg a falukban, s hogy milyen szinten játszanak más citerások - nem is ismertem ilyet -, fogalmam se volt, őszintén szólva, nem is érdekelt. Bokodon - kis falu, idetartozik az Oroszlányi Hőerőmű készenléti lakótelepe, itt laktunk mi is -, néhányan szerveztünk egy úgynevezett *Felnőtt klub*-ot. Nem akárki lehetett tagja, csak az, aki kiérdemelte a „*felnőtt*” jelzőt. Volt 16 éves „*felnőtt*” tagunk, de előfordult, hogy egy 45 éves férfit nem fogadtunk be: még nem eléggé „*felnőtt*” - állapítottuk meg róla közös akarattal.

Hetente találkoztunk. Kisorsoltuk, ki a felelős a következő találkozó programjáért. Meghívtunk írókat, sportolókat, az oroszlányi zeneiskola tanárait és hallgatóit, voltak saját rendezvényeink. Egyszer úgy hozta a véletlen, hogy a legjobb akarattal sem sikerült programot szervezni, s ekkor gyanútlanul felajánlottam: nekem van egy citerám, ha jobb ötlet nincs, elhozom, s majd elnótáztatunk.

Hát így kezdődött...

Elvittem a citerát. Nem tudhattam előre, tetszik-e majd a többieknek, hiszen nem volt összehasonlítási alapom, jól, vagy *jobban* játszom-e, mint mások - esetleg rosszabbul. Nem úgy néhány hozzáértőbb tagunk, Varga Ernőék, Szigetvári Bandiék, Jánoshalmi Tibiék, no és - ki ne hagyjam - Sente Pali, akivel örökké ugrattuk egymást. Meghökkenve hallgattak.

- Tudod te - mondták -, micsoda érték van a kezében? Ilyen képességekkel nem itt volna a helyed, s nincs jogod csak önmagadnak megtartani ezt a tudást, ezt a lehető legszélesebb körben terjeszteni kell.

Természetesen ugratásnak véltem. Megszokott volt - Sente Pali tudna erről mesélni! Ám a klub nem tekintette tréfának. Miután látták, hogy önként egy lépést sem vagyok hajlandó tenni citera-ügyben, a legkézenfekvőbb megoldást választották: levelet írtak Heltai Nándornak, a Kecskeméti Országos Népzenei Fesztivál kitalálójának és (akkori) főszervezőjének: *van itt egy ember...* Hogy jobban játszik-e, mint azok, akiket hébe-hóba a rádióban lehet hallani, ők nem tudják megítélni, de hogy *másként*, az bizonyos. Érdekes volna meghívni a következő fesztiválra.

Erről a kedves „összeesküvésről” én az égvilágon semmit sem tudtam, így joggal lepődtem meg, amikor 1969-ben megérkezett Kecskemétről a meghívó. Persze, azonnal rájöttem, honnan fúj a szél, hogy az én jámbor lelkű barátaim állnak a háttérben. Megálljatok, zsiványok! - gondoltam - Rajtam nem fogtok ki! Csak azért is elmegyek, lesz ami lesz. Igen ám!... A másik vonatfülkében ők is ott lapítottak, ellenőrizni, hogy tényleg elmegyek-e, vagy csak a szám jár? Úgy tettünk, mintha nem vennénk észre egymást.

Kecskeméten bejelentkeztem a rendezőségénél... - és azonnal vissza is küldtek!

Van itt már citerás, több is, mint kellene - mondták dühösen -, ha nem ragaszkodom a szerepléshez, kifizetik az útiköltségemet és máris mehetek haza, Isten hírével. Én csak vigyorogtam, hogy minden rendben van, már fordulok is, csak adjanak egy igazolást, hogy itt voltam, rajtam nem múlt volna a dolog. Ezt a papírt lobogtatva léptem ki az utcára, s mutattam a savanyúan mosolygó társaságnak, hogy íme, pupákok, láthatjátok, én akartam, de...

... S ekkor utánam szaladt a hölgy, aki az igazolást kiadta.

Ha *a k k o r* nem ér utol Ha csak egyetlen percet késik... Ha éppen ott lődörög kéznél egy másik, facér citerás... ma is erőműves lennék, talán már rég kihalt volna a magyar citera, nem lennének tízezer számra citerások, nem lenne „*pribojszkyzmus*”, sose látom meg Tokiót, Los Angeleszt, Las Vegast, Torontót, Párizst, Moszkvát, Bagdadot, Rómát... minek soroljam? Utolért - ez a lényeg, és megkérdezte:

- Várjon, ha már ideutazott olyan messziről, nem volna kedve mégis szerepelni egy iskolában? Most indulnak. Eljátszik egy-két népdalt és kész, mehet haza. A barátai is meghallgathatják... (Sosem tudtam kideríteni, ki volt ez a hölgy. Lehet, hogy ő maga sem sejti, milyen karriert indított el, azzal hogy vette a fáradságot és utánam jött. Megcsókolnám a kezét... vagy a lábát kellene?).

Mit mondhattam? A barátok kajánul vihogtak, egymást böködték és körbefogtak: „*Na, fiú, most mi lesz?*” - olvastam az arcokról. Egy pillanatig sem haboztam kijelenteni:

- Természetesen elmegyek szerepelni, szíves-örömet.

Összetereltek néhányunkat - rajtam kívül még két híres citerás is volt beosztva közénk, eléggé lekezelően viselkedtek velem szemben, de nem törődtem velük - és gyalog sétálva elindultunk. Nem izgultam, sose voltam izgulós fajta. Ökölvívó koromban arról voltam nevezetes, hogy a legkeményebb ellenféllel szemben sem léptem lámpalázzal a ringbe. Meg különben is: mi van abban, hogy eljátszom néhány könnyű kis dalocskát, aztán fogom magam és irány a vasút. Hol van ez egy erőműi éjszakás műszaktól!

Ó, szent együgyűség! Ha tudtam volna, kik között lépkedek! Elöttem Csoóri Sándor, mellette Kiss Lajos népzene kutató - vagy Ádám Jenő? Már nem emlékszem pontosan...

A legfontosabb személy mellettem jött, szelíd mosollyal az arcán, halkán, kedvesen faggatott, ki vagyok, mivel foglalkozom, szoktam-e olvasni, szeretem-e a verseket, ki a kedvenc költőm... No, erre könnyű volt válaszolnom:

- Fodor András! - vágtam ki, mert valóban ő volt számomra a költők költője. - Hallottad már a nevét?

Nagyon rámnézett és megkérdezte:

- Ismersz tőle valamilyen verset?

- Hogyne, többet is. Például a „*Bátyám citerál*” címűt. Azt különösen kedvelem, mert rólunk is szól, citerásokról. Na és - kérdeztem vissza -, te hogy állsz a versekkel?

Nem válaszolt, csak mosolygott csöndesen, én pedig nem fogtam gyanút, hiszen álmomban sem merült volna fel bennem, hogy ő az... hogy ő Fodor András! Ha tudom... ó, rossz bele-gondolni. Meg a többiek is... Ismertem a nevüket természetesen, de sosem láttam még eleven költőt, író, zenetudóst, s ha kiderül, ők azok, úgy lehet, inamba száll a bátorság.

Az iskolában gyors, kapkodó műsoregyeztetés - ilyet se éltem még át, nagyon érdekes volt. A másik két citerást ismerték, úgy is fogadták őket, megkülönböztetett tisztelettel. Én a sarokban álltam, míg végül valaki megszánt és odajött hozzám.

- Hát maga? Eldöntötte már, mit fog játszani? Mit tud?

- Gondolom - nyeltem nagyot -, valami könnyebbet kellene. Talán a Kállai kettőst...

Az illető nagyot nevetett.

- Hát persze! A Kállai kettős pont a legjobb, mert olyan kis egyszerű. Na jó, most nincs idő tréfálkozni, mondja meg, mit tud, de komolyan.

Megmakacsoltam magam. Nagyképűsködj öreganyáddal! - gondoltam felpaprikázva.

- Maradjunk a Kállai kettősnél, nem akarok nehezet játszani, legfeljebb majd utána.

Úgy nézett rám, mintha bolondnak tartana.

- Maga szerint a Kállai kettős a könnyebbek közé tartozik?

- Hát... Nem is nehéz. Az is csak olyan dallam, csak több benne a cifrázás, nem?

- Nézze, jóember... - próbálkozott, aztán megvonta a vállát. - Tudja mit, azt játszik, amit akar. Felelősséget nem vállalok magáért.

Nem értettem, mi a gondja velem. Láttam, hogy odamegy a többiekhez és izgatottan pus-mognak, rám-rámpillogva. Mi bajuk ezeknek?

Tarthattak a szereplésemtől, mert engem tettek utolsónak a citerások közül a műsorban. Ez volt a szerencsém. Ugyanis jócskán meglepődtem, amikor a két nagymenő citerás játszani kezdett. *Ezek a sztárok?* Hiszen még játszani sem tudnak rendesen. Dallamot alig hallani, eszeveszetten verik a húrokat, össze-vissza kapkodnak, tévesztenek, recseg a nyomó, a hangszerük nincs behangolva... egyszóval, szörnyű volt! (Nyugodtan használhatok ilyen erős szavakat, ők is így beszélnek *akkori* játékukról. Ma már mindketten csodálatos muzsikussá fejlődtek és rengeteg gyermek és ifjúsági citerást neveltek fel, már az új stílus alapján). Mindamelletti óriási sikerük volt, a középiskolás diákok szétverték a tenyerüket.

Végre én következtem. Addigra már megértettem: itt és most, nem babra megy a játék, itt *valami csoda* történik - igen, ezt pontosan éreztem. Mintha megszólalt volna a gong a szorító sarkában, úgy indultam a „mértőzésre”. Arra egy pillanatig sem gondoltam, hogy a sorsom

fordul meg néhány perc múlva, méghozzá olyan gyökeresen, ami meghaladja a fantáziámat. Nagyon *akartam* és ez a szorítóban is segített, ha néha vert helyzetből kellett felállni a padlóról.

A „*Felülről fúj az őszi szél...*”-t olyan halkan kezdtem, mintha a semmiből suhant volna elő a hang, majd fokozatosan felerősödött és a kísérő húrok pedálszerű, erőteljes lefogásával felkeményedett és feszes, méltóságteljesen táncos, lágyan ömlő áradattá teljesedett ki. A nézőtérén halálos csönd volt, a lélegzetvételt sem lehetett hallani. A „*nem vagyok én senkinek se adósa...*” fergeteges tempóban, citerásan megcifrázva csillogott elő a húrokból, mintha nem is egy, de száz citera szólt volna. Csodálatos érzés volt ennyi figyelő embernek játszani, ilyen hangszerrel még nem éltem át és valósággal lenyűgözött, elvarázsolt a pillanat.

Amikor befejeztem, senki sem tapsolt. Néztek rám, döbbsen, tágra nyílt szemekkel és akkor... igen, akkor olyan tapsvihar zúgott fel, amelyet addig elképzelni sem tudtam volna. S amit eddig észre sem vettem, a két citerás odasettenkedett a hátam mögé, a kezeimet figyelték tátott szájjal, és most a nyakamba borultak: *Hogy csinálod ezt?* A diákok tomboltak, a delegáció tagjai némán kezet nyújtottak. Az a férfi, aki a műsort szerkesztette, s akivel kis híján összevitakoztam, csak annyit mondott:

- Igaza volt... ne haragudjon.

Most az én faggatózó barátom lépett hozzám és megölelt:

- Egyébként én vagyok Fodor András. Legyünk barátok!

(Azt az éjszakát végigbeszélgettük a szállodai szobában. Sohasem felejttem el. Talán akkor fel sem fogtam, milyen ajándékot kaptam a sorstól: egy idősebb lelkitestvért, igazi férfibarátot, irgalmatlan kritikust, aki „*kísér azóta minden utamon...*”, s ez a barátság a mai napig töretlen.)

Amire visszaértünk a Művelődési Házba, valamiképpen már megelőzött a hírem. Közrekaptak a citerások, de sokan mások is, akik közül senkit sem ismertem. A bokodiak hazautaztak, boldogan, büszkén: lám, igazuk lett!

Mi, citerások elvonultunk és egy rögtönzött „bemutatót” kellett tartanom. Ami a leginkább izgatta őket: hol van elrejtve a hangszeremben a *pedál*? Hiába mondtam, nincs ilyen, kéztartás kérdése az egész, mutattam is, addig nem hitték el, amíg be nem bizonyítottam, hogy az ő citeráikon is ugyanígy lehet játszani. Voltaképpen ekkor indult el az, amit a későbbi tevékenységem legfontosabb és legértékesebb részének tartok: a többiek tanítása, segítése, biztatása, kezdetben egyénileg, később országos, majd nemzetközi szinten.

Hanem az ért nem ment ám ilyen simán, kaptak én hideget, meleget egyaránt. Kerestek a rádiótól, jöttek az újságírók - csak kapkodtam a fejem: mi van itt? Nem voltam szokva az ilyesmihez. Aztán a kritika: Cs. S. költő kereken megmondta, hogy amit csinálok az zenei aljasság, merénylet a népművészet ellen, mivel játékomban nyoma sincs a hagyományos, igazi *népi* citerázásnak, túlcifrázom, nótás hangzást teremtek, ez *polgári* (?) citerázás. S.B. népzene tudós kijelentette: azonnal haza kell zavarni, mert úgy felbolygatom a citeramozgalmat, és el fogom tüntetni a száz év óta változatlan stílust - azt a bizonyos „hagyományost” -, hogy mindenki engem próbál majd utánózni, s nem marad tollal-nyomóval játszó „népi” citerás (leginkább neki lett igaza - szerencsére, teszem hozzá). Mások azt mondták - még jó, hogy ezek voltak többen -, „*ez az ember nemzeti érték, óvni kell, segíteni, vigyázni rá, s hagyni kibontakozni, hogy minél többen megismerhessék*”. De ha nincs Fodor András, a záró-gálakoncerten, a színházban, nem engednek fellépni, mondván: „*akkor mi lesz a többiekkel?*” Végül kénytelenek voltak szerepeltetni. A közönség olyan frenetikus tapsorkánnal foglalt állást, he-

lyükről felállva, amelyet azóta sem sokszor éltem át. A rádióközvetítés vezetője a haját tépte és dühöngve zavart ki ráadást adni, különben leállt volna a műsor.

Szédelegve mentem vissza az Oroszlányi Hőerőműbe. Még nem csillapult bennem az a rengeteg és merőben újszerű benyomás, a siker íze, a népszerűség csábító csillogása, az első autogramkérő köszönete, a rádiófelvételek, sajtóinterjúk. Arra nem gondoltam, hogy mindennek folytatása lesz. Eddigi életem egyik legnagyobb, s talán soha meg nem ismételhető kalandjának tartottam - ennyinek, s nem többnek.

Ám hogy lehet ezt elmesélni? Csodálatos napokat töltöttem Kecskeméten, mondtam munkatársaimnak, neveket soroltam, akikkel megismerkedtem, összebarátkoztam velük, egyenlő felekként beszélgettünk, komolyan vettek és nagy jövőt jósoltak.

Csak néztek rám, szótlantul, félrehúzott szájjal, aztán legyintettek, egymásra mosolyogtak és mondat közben elfordultak: hadd mondja! - láttam az arcukon.

S megtörtént az, ami még soha: egyetlen szavamat se hitték el! Pedig a töredékét sem meséltem a valóságnak, nem szóltam a színházbeli sikerről, a többi citerás lelkesedéséről... Mi történik itt? Soha senki még az én szavamban nem kételkedett. Most meg...? Irigykednek? De hiszen nincs miért... Egyszer volt, szép volt - ennyi. Vége. Kinek ártottam?

A lavina beindult, s megállíthatatlanul zúdult rám. Fájó, megalázó emlék, nem szívesen beszélek róla, de muszáj, ha másért nem, tanulságként, no meg hozzátartozik az igazsághoz. Elterjedt - ma sem tudom, ki által, nem is érdekel -, hogy nem is voltam Kecskeméten, az egész csak kitaláció, hogy adhassam itt a *művész urat*, hogy megjátszhassam a nagymenőt. Hiába voltak a bokodi szemtanúk, őket meg se hallgatták: nem igaz és kész. A legnagyobb érv (s ha meggondoljuk, ez sok mindent megmagyaráz, önmagát minősíti): lehetetlen, hogy egy csóró melós csak úgy odamegy és költők, írók, tudósok mindjárt leállnak vele haverkodni. Majd pont egy melóssal! Amikor a főmérnök elvtársat is kétszer kell megsüvegezni, hogy egyszer visszaköszönjön...

Tehetetlen voltam a vádakkal szemben, inkább hallgattam és türtem. Közben leadták a rádióban a színházbeli felvételt, ahol bementék a nevem. Na, legalább ez meggyőzi őket - gondoltam. Tévedtem. Az egy *másik*, hasonló nevű fickó, hallották ők már ezt a nevet, régi trükk, jobb, ha nem erőltetem.

Feladtam. Nem sokszor fordult elő életem során, de most nem volt erőm folytatni ezt az értelmetlen küzdelmet. Teljesen magamra maradtam az erőműben, a bokodi klubot időközben feloszlatták, mert dőren meghívtuk a református papot egy helytörténeti előadás megtartására. A klubtagokkal is egyre ritkábban jöttünk össze, mert figyeltek bennünket.

(Négy évvel később küldtem volt kollégáimnak egy karácsonyi üdvözlőlapot Tokióból. Ez volt a „válaszom” a megaláztatásokra. Azóta persze más a helyzet - szent a béke -, az ellenkező végletbe csaptak át: olyan képtelen legendákat terjesztettek rólam, amiknek töredéke sem igaz. Hiába tiltakozom - most meg ezt nem hiszik el! Jó, jó, csak szerénykedj - legyintenek nevetve. Néha nem is tudom, „velem” dicsekednek-e, vagy azzal, hogy egy közülük valónak sikerült kiemelkednie?

Szerencsére ekkortájt helyeztek át az épülő Gyöngyös-Visontai Hőerőműhöz, ahol már tudtak az én fura citerás „karrieremről” és elfogadták. Ehhez jött, hogy az Országos Filharmónia kiadta részemre a Hivatásos Előadóművészi Működési Engedélyt, s így hivatalosan is *citera-művész* lettem.

Ezen is érdemes eltöprengeni keveset. Idáig ilyen cím nem létezett, enyém volt az első. Csak-hogy itt nem az én személyem a lényeg, hanem a tény maga: a magyar citera ezáltal bevonult az olyan hangszerek közé, amelytől hivatalosan is *művészi teljesítmény várható el*, magyarul: rajtam keresztül a citera *hangversenydobogóra* került. Ez nem nagyképüsködés - ez zene-történeti tény. Az Országos Filharmónia évente 45-50 koncerten szerepeltetett, ami óriási szám, ennyi egy zongoristának is alig van.

S ezzel teljesítettem egy nagyon nagy ígéretemet, jóllehet, még túlságosan az elején voltam mindennek. Kecskeméten történt, hogy szavamat adtam: igyekszem a citera „*Rácz Aladárja*” lenni, s minden erőmmel, tudásommal azon leszek, hogy a magyar citerát pódiumra vigyem, itthon és határainkon túl. Nem tudtam *mit* vállalkozni, ha tudom, talán nem is merem elvállalni. Nem a közönséggel volt nekem gondom, hanem a népzenei élet *hivatalos* világával, azokkal a népzenei-tudósokkal, akik számára hihetetlen volt, hogy amit ők *hivatalból* dicsérnek, *az tényleg jó*. Azt akarták - s akarják még ma is -, hogy a citerajáték maradjon olyan, mint száz évvel ezelőtt volt: primitív, kezdetleges, nehezen elviselhető, hamis. Ők magára a *hangszerre* mondták ki, hogy primitív - én az egykori játékmódot neveztem annak, ebben volt, van és valószínűleg még sokáig lesz köztünk vita. Kénytelen voltam állandóan hadban állni velük szemben. Csak egyetlen példát hadd említsek: tanítványaimmal, a tiszakécskei Tisza '83 elnevezésű citerazenekarral részt vettünk 1986-ban Spanyolországban - Logroñóban - egy húros-pengetős zenekarok világfesztiválján. 40-50 fős argentin, spanyol, olasz, mexikói, német, belga... (stb.) gitár- mandolinzenekarokkal szemben kellett megállni a helyünket, nekünk, nyolcunknak, egy olyan hangszerrel, amelyet eddig nem is láttak soha. S nem volt elegendő „csak” népdalt játszani. Az elvárásnak megfelelően műsorunk felében Mozart, Albinoni, Erkel, Bartók, Brahms, Schubert, Beethoven, Strauss, Kodály (...) művei szerepeltek, s persze tüzes spanyol népzene. Az együttesvezetők és a közönség szavazatai alapján mi- a kis „csipet-csapat” - nyertük a nemzetközi nagydíjat, velünk készített a televízió 2x1 órás felvételt. A gálakoncertünk olyan régi templomban - fenn egy hegytetőn - került megrendezésre, ami akkor épült, amikor Magyarország *még nem is létezett*. Itthon minderről semmi hír nem jelent meg. Hogy lehetséges ez? - kérdezheti a józan elme. A magyarázat egyszerű és szomorú, de nagyon jellemző: *nem hitték el!*

Előre szaladtam... Egyelőre még ott tartok, hogy eljöttem Gyöngyösről - nem idetartozó családi okokból -, és a Kőbányai Fűtőerőműben dolgozom, s egyre sürgetőbben közeleg a döntés ideje: erőmű, vagy művészet? Mindkettő egész embert követel. Volt úgy - hányszor! -, hogy éjszakás és nappalos műszakot vállaltam összevonva, hogy egy esti szereplésre elmehessek, majd onnan ismét éjszakai szolgálatra mentem vissza az erőműbe. Amíg a többiek színpadon voltak, én a sarokban aludtam; felébresztettek, lejátszottam úgy-ahogy a műsoromat, aztán aludtam tovább a következő műsorszámomig. Beláttam: ez így nem mehet tovább.

1972-ben megváltam az erőműves szakmától és *végleg* citeraművész lettem.

Most tulajdonképpen mesélnem kellene a hangverseny-körutak, a nagy világjáró turnék élményeiről. Szoktam is baráti körben, élménybeszámolókon, magam is élvezem a visszaemlékezést. De egy ilyen behatárolt terjedelmű írásban... szinte lehetetlenség. Vagy dicsekvésnek tűnne, vagy túlságosan elnagyoltnak, esetleg álszerénykedésnek. Mit hagyjak ki, mit emeljek ki a megszámlálhatatlan történelemből?

Mert gondolja csak el az olvasó: az ember leéli felnőtt életének jó felét, egyszerű munkásként, igazi, hamisítatlan munkakörnyezetben, a szokásos napi gondokkal, a fizetés előtti napok aprópénz számolgotása közepette... aztán fordul a kerék, s ott találja magát Tokióban, a Ginzán... szemben kimonós nők tipegnek arcukra fagyott mosollyal... zúg a tizenkét sávós au-

tófolym, körben felhőkarcolók, s olyan kirakatok, amiket filmekben is ritkán látunk. A szuper-elegáns hotel portása kétrét hajol a „külföldi vendégművész” előtt (közben inteni kell magam, nehogy nevessek: *ha tudnád, pajtás, ki előtt hajlongsz, ki vagyok én valójában!*), a pincérek sűrögnek, japán impresszárióm sorolja a másnapi programot, a tolmács alig győzi fordítani. Teaszertartás, *valódi gésák* között egy gésa-akadémián, ahová földi halandó ritkán teheti be a lábát, főként, ha külföldi. „*Ne mond, hogy gyönyörű, amíg nem láttad Nikkót*” - mondja egy japán közmondás, s a *nikkói* színarany templom előtt állva a szemeimet törölgetem a megindultságtól: valóban velem történik mindez a csoda? Las Vegas... Éjfélkor vaku nélkül fényképezek, olyan világos van a rengeteg neonreklámtól; a tizede elég volna egész Budapestnek! Los Angeles... Hollywood... Járom az UNIVERSAL CITY turistaújtját a kisvasúttal, töllem egy méterre a *Cápa*, belefényképezek a pofájába ennek az élethű gépnek - közelről nem is olyan élethű, látszik fogtőben a csavarmenet, az egyik uszony mögött a zippzár... Disneyland, a törpéivel, Hófehérkével, Csipkerózsika várával, Miki egérrel... Valóban én járkálok itt, vagy álmodom? Autóval száguldom Nevada, Arizona sivatagjában, a *prérin!*... eszembe jutnak a gyerekkori cowboy-regények, igen erről olvastam, itt vágattak lovaikon, üvöltöttek az indiánok... most egy *rezervátum* mellett megyünk el éppen, a tolldíszes harcos 2 dollárért bárki mellé odaáll egy fotózásra. Valaki nyakamba veti magát Los Angelesben: *Főnök, hogy kerül maga ide?*... Kiderül, Tiszapalkonyán beosztottam volt, mint üzemlakatos, most milliomos, hív, legyek a vendége. Aztán ő lesz az én „vendégem” az esti koncerten, idétlenül forgatja a dedikált fényképemet: „*Hát ez is megértük, főnök?*” - motyogja, s látom, könnybe lábadnak az ő szemei is. Bagdad... A Sheraton Hotel világszínvonalú pompázata, az utcán fegyveres katonák, a Szukban - a bazárban - bokáig ér a szennylé, patkányok futkároznak. San Francisco, a Golden Gate híd... Még húsz éves koromban kitaláltam azt a tréfát, hogy egyszer gyalog szeretnék átsétálni a Golden Gate hídon, feltéve, hogy eljutok oda... Nos, itt állok előtte... eljutottam. Kiszállok az autóból, intek a sofőrnek, várjon meg a túloldalon. Kissé bolondnak néz - két és fél kilométer! -, de állni akarom a szavam: gyalog teszem meg a teljes távot, s közben a Börtön-szigetet vizslatom: lám, erről is olvastam valahol. Újból Bagdad... A babiloni ásatásoknál japánul köszöntöm a japán régészt, aki meghatódik, amikor megtudja: magyar művész vagyok, és a Ginzán laktam. Felkapja az egyik agyaglapocskát és gyorsan a zsebembe csúsztatja: *yukiku* - emlék! -, suttogja. Itthon fedezem fel, hogy az 5000 éves agyagtáblán Pithagorasz tétele van felkarcolva - de mennyivel korábbi! Hogy is van ez? - tűnődöm azóta is.

A sivatag... Öreg arab, aki egyetlen tevéjét adja bérbe örült turistáknak, öt perces tevelelésre. Amikor megszólítom, halkan morogja: *magának ingyen!* Kiderül, ő is magyar! Esküvő Párizsban, az Eiffel-torony alatt, éjszaka 3 órakor. Násznép, összecusukható oltár, pap... szóval minden, ami a boldogsághoz kell. Valahogy belesodródok a társaságba - a nyakkendő ruházatról hihatték, hogy közéjük tartozom -, beállok hát pezsgős pohárral a kezemben a gratulálók sorába. Amikor a vőlegény elé kerülök, azt mondom:

- Ne haragudj, testvér, én nem tudok franciául, de éltesen az Isten benneteket - és nyújtom a poharamat koccintásra.

A vőlegény azonban nagyot rikkant:

- Én se tudok még igazán franciául, testvér, de köszönjük! - és a nyakamba omlik. Hát persze, hogy magyar volt. Hol nincsenek magyarok? Az egész násznép szentül hitte, hogy rokonom a vőlegény, kézről-kézre adtak...

Átélttem egy hamisítatlan sivatagi vihart: az autó elejét fémtisztára súrolta a száguldó homok. Tele lett a szánk, a szemünk... Szóval, ilyen az, amiről Rejtő Jenő írta a történeteit, jöllehet, soha nem járt arab sivatagban, mindenesetre, nagyon egybevág a dolgok. Egy hét múlva

Fehérgyarmatról indultam haza, Pestre, 39 fokos lázzal, hószakadásban, éjjel 11-kor. Ez is *sivatagi* táj volt, csak vakítóbb a forró homoknál. El is tévedtem. Egyszer csak vége van az útnak... egy befagyott folyócska partján állok, ott a kikötött, jégpáncélba fogott komp... *Hol vagytok, jószágos ég?* Bezörgetek egy házba... 35 kilométert tettem meg az ellenkező irányba. Talán a láz... a kimerültség...

Ekkor már tökéletesen kettős világban éltem: egyik héten kinn valahol, mint ünnepelt vendégművész - a következő héten egy szabolcsi, hevesi, békési kis faluban, tanyaközpontban fogom egy kisgyerek, vagy öreg paraszt kezét: *így kell pengetni, így lesz szebb a dal...* S közben tanulni, tanulni, tanulni... és levelet írni, mert napi 45-50 levél is érkezik, legtöbbször ismeretlenektől, de barátoktól is, főként gyerekektől. Volt olyan, hogy egy bácsi rámörököltette a házát... Alig bírtam megnyugtatni a családot, hogy köszönöm, nem fogadom el... Egyetlen „örökséget” viszont mai napig szent ereklyeként őrzök: egy rákban haldokló, iszonyú kínban szenvedő, 82 éves ember rámhagyta azt a citeráját, amit gyerekkorában kapott a nagyapjától, aki szintén *gyerekkorában(!)* kapta. Még élt, amikor leültem az ágya szélére, kezemben a megörökölt citerával. Arca vonaglott a szörnyű fájdalomtól, amikor megköszöntem és megkérdeztem tőle:

- Mi volt a legkedvesebb nótája?

- „*Én vagytok a falu rossza, egyedül...*” - suttogta, én meg játszani kezdtem. Ő hallgatta, lehunyta szemmel, mosolyogva, fejét ide-oda ingatta a dal ütemére... amikor megérintették a kezemet.

- Abbahagyhatja - mondta a pap, aki az utolsó kenetet adta fel a bácsinak. Úgy temették el, ugyanazzal a mosollyal, az utolsóval, amivel átmosolyogta magát a másvilágra.

Olyan levél nem létezett, amit ne válaszoltam volna meg postafordultával. Utólag magam sem értem: *hogy bírtam?* Miközben időm felét külföldön töltöttem, itthon évi 80-100 000 kilométert autóztam, holtfáradtan, néha betegen, lázasan. Volt úgy - milyen sokszor! -, hogy vezetés közben „gyakoroltam”: *hallottam* a citerát, még tévesztettem is... szerencsére megúsztam karambol nélkül. S nem hogy csökkenne, inkább sokasodik a tennivaló. Amerre járok, gombamódra szaporodnak a gyermek- és ifjúsági citerazenekarok, szakkörök, sok-sok ezer működik, a mozgalom átsugárzik a szomszédos országok magyarjaihoz is. Váltakozva járok hozzájuk, egyik héten Lendva, a következő héten Galánta, Dunaszerdahely, Nyárasd, majd Burgenland... s megint járom a hazai tájakat. Tél, nyár, eső, hó, fagy... nem számít, menni kell, mert nagyon várnak. Most veszem igazán hasznát egykori sportolói múltamnak! Tanfolyamokat szerveztem, mondván, könnyebb, ha a citerások jönnek egy helyre, mintha én rohangálok százra.

1980-ban zenetörténeti eseménysorozat indul be: az első Országos Citeratábor, Fonyódon. A létszám ekkor 80 fő, köztük *két gyerek*. Három év múlva - Tiszakécskén - már túlléptük a 450 főt (ebből kb. 390 a gyermekciterás!), s a Magyarok Világszövetsége segítségével immáron *nemzetközivé* lett a táborunk, jöttek Amerikából, Kanadából, s persze Európából, a környező országokból. E táborok azóta is folynak, változatlan sikerrel és növekvő létszámmal.

1983-ban megalakítottam a Citerabarátok Klubját. Ez így eléggé szerényen hangzik - nem is voltunk soha bejegyzett egyesület -, de ha meggondoljuk, hogy a klubnak - fénykorában - több, mint 2000 tagja volt, s nem csak magyarországi tagjaink voltak, hanem a fél világ képviselve volt, már nem is tűnik olyan szerénykének. Havonta voltak találkozóink, 6-8 együttes mutatta be műsorát és hónapokkal előre kellett bejelentkezni. Családi, boldog emlékü idők ezek. Sajnos, ma már ennek a töredéke létezik: a kultúrházak, ahol működtünk, egy vasárnapon lebontva találtuk. Mostanában pedig?... Nincs pénz, hallom mindenhol. Pont erre volna?

A tagság még kitart, a klub létezik, de inkább papíron és a lelkekben, mint a valóságban. Rossz érzés volt leírni - de ez az igazság.

Ez alatt a 25 év alatt, amit a művészi pályán töltöttem, az ember akárhogy vigyáz, óvatoskodik, elkerülhetetlen, hogy jót ne tegyen valakivel. Én is beleestem sokszor ebbe a „hibába”, pedig tudhatnám: ez az, amit sose bocsájtanak meg azok, akik rámszorultak valamiért. Az én legfőbb *hibám* az volt - amit ma is megtennék -, hogy legtehetségesebb tanítványaimat igyekeztem kissé szorosabban magamhoz ölelni: őket küldtem magam helyett szerepelni, mondván, én már szerepeltem eleget, nekik kell megszerezniük a népszerűséget, az ismertséget, küldtem őket tanítani, hogy tanulhassanak általa. Mesterkurzusokat tartottam számukra, hogy a citeratáborokban jobban megállhassák a helyüket, mint oktatók. Ma már legtöbbjük hivatalosan is *művész*, vagyis gondoskodtam arról, hogy megszűnjön az én „egyeduralmam”. Ha költő lennék, azt mondanám: az én egyetlen stafétabotomat sok ezernyi darabra osztottam, hogy minél többen száguldhassanak a nagy cél felé.

Az élet azonban ebben is megmutatta valós arcát - s az nem okvetlenül szép látvány. Csozáldalkozzam-e, vagy tekintsem természetesnek, hogy minden citeraművésszé lett tanítványom - *kivétel nélkül* -, miután már mindent megtanult és önállóvá vált, ellenem fordult.

Ó, ne ijedjen meg az olvasó, nem akarok panasznapot tartani, nem kenyerem a sírás. Csak nem értem ezeket a fiatalokat. Hiszen láthatták, hogy minden az ő érdekükben történik, hogy módszeresen és fokozatosan egyre inkább félreállok az útjukból, mert belátom: övék a jövő. Miért kell lökni rajtam még egyet? Megyek én magamtól is, tudom a kötelességem - jó *mór* lett volna belőlem! A citeratábor vezetéséről lemondtam, átadtam egy rendkívül tehetséges - kimondom: zseniális! - tanítványomnak, azóta félig-meddig megszakadt a kapcsolatunk. Vállalom, hogy bennem van hiba - csak a munka menjen! A táborzáró koncerten vendég vagyok, ugyanolyan, mint más, aki betéved. Kedvesen, barátságosan fogadnak, nem panaszkodhatom, a dolgok, láthatom, kiválóan folynak. Szerepelni már ritkán járok, s ha mégis, feleségemmel - Petrozsényi Eszter színművésznővel - egy-egy irodalmi-zenés műsorban lépek fel. Ennyi elég is. Tanítást már csak elvétve vállalom, magam helyett volt tanítványaimat ajánlom és meggyőződésem, hogy jobban járnak a felkérők.

Elfáradtam? A csoda tudja. Talán. Meguntam? Nem, az kizárt... ezt nem lehet megunni. A hálátlanságokba csömörlöttem bele. Lehet. Arra viszont kár a szót vesztegetni.

Sok ember ilyenkor elkezdené sajnálni magát, nyalogatná a sebeit és azt nyöszörögné: vége, elvégeztem a feladatomat, elegendő már csak ülni és várni az utolsó napot.

Én nem vagyok ilyen.

Mindig foglalkoztatott a gondolat, hogy egyszer, ha lesz rá időm, ha képességem, egészségem engedi, megírom ennek a csodálatos 25 esztendőnek a kivonatát. Nem a magam történetét - bár most éppen rácáflok erre - hanem a *jelenségeket*, amiket láttam, embereket, akiket megismertem, egyszóval, írok mindarról, amiket megtapasztaltam. Nem konkrét esetekre gondolok - bár azokra is -, hanem a háttér mozgatóira. *Miért van úgy, ahogy van? Miért vagyunk olyanok, amilyenek vagyunk? Miért olyan az élet, amilyen?* - ezek mind-mind megválaszolhatatlan kérdések, de mégis hányan megpróbálkoztak már velem. Hadd legyenek egyfelől több a sorban. Köztudottan szeretem a tréfát, a humort, a jóízű nevetéseket, kedélyes beszélgetéseket; írásaimban sem kívánok másnak látszani. Soha nem akartam *írói pózban* tetszelegni. Csak *mesélni* akartam. Hogy-hogy nem, ennél több sült ki a dologból.

Egy *volt* tanítványom szívfacsaró árulása nyomán érzett - hogy a sportágamból vett kifejezéssel éljek - lelki „kiütés” vitt rá, hogy egy novella megírásával eltereljem figyelmemet az illetőről. S ekkor ért a meglepő felfedezés: jólesik írni! Örömet ad! Ha meggondoljuk, akár

hálás is lehetnék az „árulónak”, elvégre neki „köszönhetem” könyveim létrejöttét. Akkor kis híján összeroppantam - most tele vagyok írni valóval! Legszívesebben éjjel-nappal a billentyűket verném, ha feleségem időnként fel nem állítana: elég volt, vacsoraidő.

Hát nem az ellenségeinktől kapjuk a legtöbb ösztönzést az életben?

Összegezzük a leírtakat. Húsz éves koromig voltam falusi gyerek, örömkatona, adtam-kaptam pofonokat a ringben, citeráztam. 40 éves koromig az erőmű volt az életem értelme. 40 évesen belépett sorsomba a népzene, a citerával a főszerepben, lettem világcsavargó művész, s olyan tanító, akinek egy egész ország a tanterme. 60 évesen kezdtem írni... most itt tartok. Idevezetett *az út... idáig*.

Lesz-e út tovább? Lesz-e következő húsz éves állomás?

Éppenséggel tudnék magamnak tippeket adni, ha csupán rajtam múlna: nem voltam még Afrika-vadász, Las Vegas-i kaszinó-tulajdonos, párizsi divatkirály, bukott bankvezér, amerikai filmsztár, Mr. Universum, unatkozó milliárdos - és nem voltam akasztott ember sem.

Jelenleg ennyire futotta erőmből, fakó tehetségemből. Hogy aztán ebből a kis visszatekintésből akár egy életregény is születhetne? Sokan biztatnak... Ki tudhatja?

Itt tartok. Hogyan tovább?...

Legyen ez *a jövő zenéje*.
